

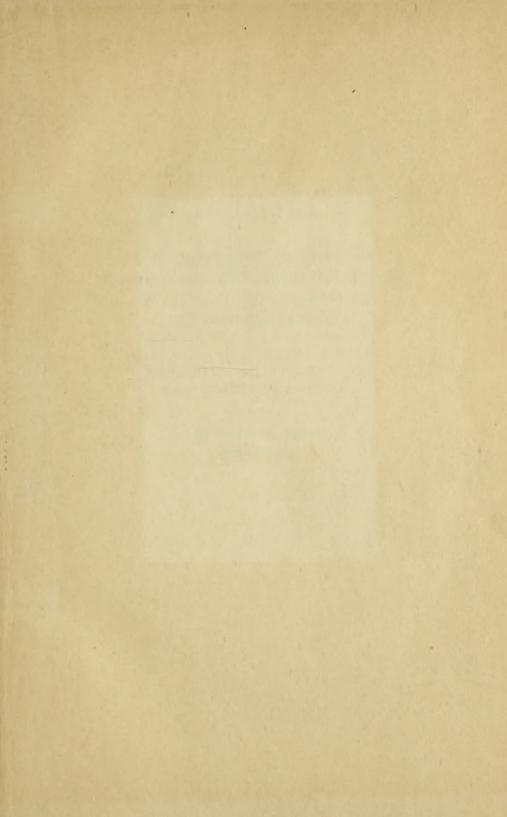
DUKE UNIVERSITY LIBRARY DURHAM, N. C.

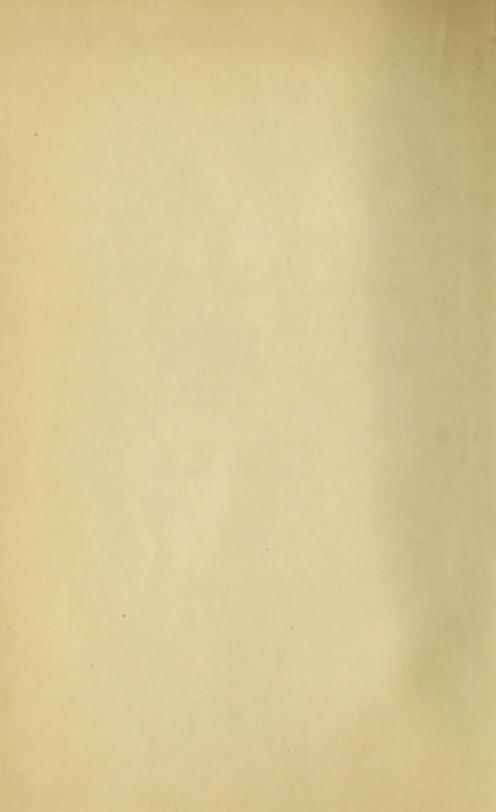

Rec'd December 29,1931

of throng fee

Fund

THE UNIVERSITY OF CHICAGO HISTORICAL AND LINGUISTIC STUDIES IN LITERATURE RELATED TO THE NEW TESTAMENT

ISSUED UNDER THE DIRECTION OF THE DE-PARTMENT OF NEW TESTAMENT AND EARLY CHRISTIAN LITERATURE

FIRST SERIES: TEXTS
VOLUME II

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS CHICAGO, ILLINOIS

THE BAKER & TAYLOR COMPANY NEW YORK

THE CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS LONDON

THE MARUZEN-KABUSHIKI-KAISHA TOKYO, OSAKA, KYOTO, FUKUOKA, SENDAI

THE COMMERCIAL PRESS, LIMITED SHANGHAI

GREEK GOSPEL TEXTS IN AMERICA

By EDGAR J. GOODSPEED

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS CHICAGO · ILLINOIS

The Department of New Testament and Early Christian Literature issues, from time to time, Historical and Linguistic Studies in Literature Related to the New Testament. These Studies are grouped in three series: I, Texts; II, Linguistic and Exegetical Studies; III, Historical Studies. The volumes in each series are issued in parts.

EDGAR J. GOODSPEED SHIRLEY J. CASE DONALD W. RIDDLE HAROLD R. WILLOUGHBY ERNEST C. COLWELL FRED MERRIFIELD 12/29/31 Fee 7 7.13.5. 12.70 Clark

Sch. R. 225 C532 145eu,

PREFACE

This volume gathers up six collations of Greek gospel manuscripts now in American collections. Five of these are cursives, dating from the eleventh century to the fifteenth. In collating these manuscripts the Received Text as exhibited in the Lloyd and Sanday reprint of Estienne's (Stephanus) edition of 1550 has been used as a basis. In dealing with an ancient uncial such as the Freer Gospels, however, it seemed more practical to use a modern critical text, Westcott and Hort, as the basis of collation, more especially as so many students are desirous of knowing how the new discovery stands related to the Westcott-Hort text.

While the late Professor von Soden took no account of the few American cursives in his work on New Testament manuscripts, after its publication he communicated to me his estimates of the Newberry, Toronto, Haskell, and Harvard Gospels. They will be found on pages 159, 174.

The present collection does not of course assume to cover all the Greek gospel manuscripts known to be in America. Besides the uncial fragments from Oxyrhynchus, there are in this country at least seven other cursive Gospels. Of these latter the Syracuse Gospels has been collated by Professor H. H. Severn, of Kalamazoo College; Professor Hatch and Professor Edmunds are producing a study of the three Gospels belonging to the General Theological Seminary; and the excellent collection of Drew Theological Seminary still invites the New Testament paleographer.

194655

Digitized by the Internet Archive in 2022 with funding from Duke University Libraries

CONTENTS

I.	THE NEWBERRY GOSPELS							PAGE 1
II.	THE TORONTO GOSPELS	,						31
III.	THE FREER GOSPELS							53
IV.	THE BIXBY GOSPELS				•			119
V.	THE HASKELL GOSPELS .							153
VI.	THE HARVARD GOSPELS	,						169

194655

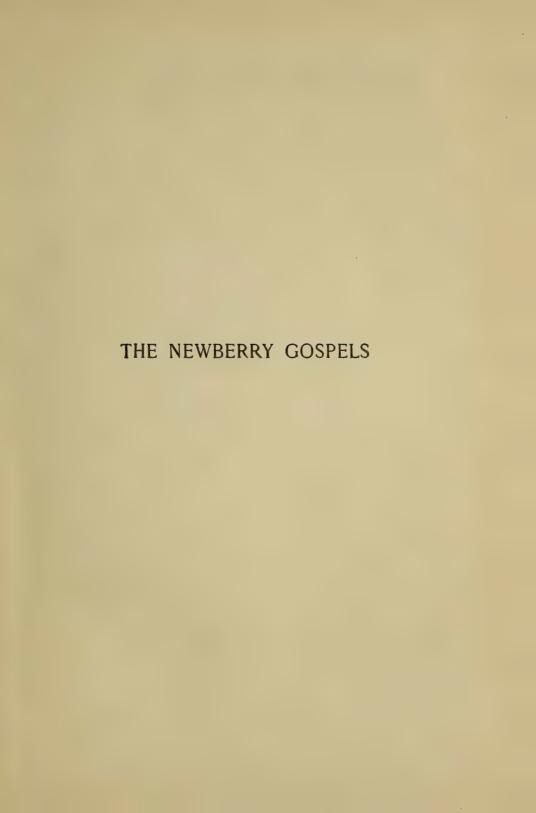
LIST OF PLATES

							FACING PAGE
THE NEWBERRY GOSPELS	•				-		3
THE TORONTO GOSPELS						•	33
THE FREER GOSPELS .							55
THE BIXBY GOSPELS I, II							121
THE HASKELL GOSPELS .							155
THE HARVARD GOSPELS			٠				171

THE NEWBERRY GOSPELS (MARK 1:1-54).

The Department of Biblical and Patristic Greek of the University of Chicago proposes to issue, from time to time, Historical and Linguistic Studies in Literature Related to the New Testament. These Studies will be grouped in three series: I, Texts; II, Linguistic and Exegetical Studies; III, Historical Studies. The volumes in each series will be issued in parts.

ERNEST D. BUBTON.
SHAILER MATHEWS.
CLYDE W. VOTAW.
EDGAR J. GOODSPEED.

THE NEWBERRY GOSPELS

BY

EDGAR J. GOODSPEED, Ph.D.

ASSOCIATE IN BIBLICAL AND PATRISTIC GREEK
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO

The University of Chicago Press

THE NEWBERRY GOSPELS. (-Guy. 1289)

When Professor Caspar René Gregory was lecturing at the University of Chicago in 1895, he directed my attention to a Greek manuscript of the gospels, in the Newberry Library of Chicago, and suggested that it be collated. The results of the work undertaken upon this suggestion are here presented.

The manuscript is a parchment codex, of 211 leaves, carefully written in a graceful minuscule. It has generally been assigned, on palæographical grounds, to the twelfth century. The parchment is generally soft and fine, the ink brown with age. The leaves are arranged in twenty-six full quires, properly made, with a twenty-seventh of three leaves, and measure 13 by 8.6cm; but the fact that some quire numbers and marginal corrections are partly cut off shows that there has been an appreciable loss from the lower and outer margins. The fifth leaf of the eighth quire, containing the chapter list for Mark, is a coarser bit of parchment, which has been glued in place; but the writing on it seems to be in the same hand as the body of the manuscript. The writing is in single columns, unbroken by paragraphs, with twenty-seven lines to the page. The pages are lined in the usual way, the writing depending from the line. Quire numbers are written at the lower right-hand corner of the first recto of each quire. The margins contain the usual Eusebian numbers, the sections in gold, the canons in red. The upper and lower margins contain the chapter titles, in gold, and the lesson titles, in red. There are frequent abbreviations, no capitals save in the margin, the usual accents and breathings, and a copious punctuation. The marginal capitals are in gold. After interrogative sentences the colon frequently takes the place of the interrogation point, especially when the presence of an interrogative pronoun makes the interrogative character of the sentence unmistakable. Properispomena followed by dissyllabic enclitics

*The hand of the manuscript bears a closer resemblance to that of a thirteenthcentury gospels in the Bibliothèque Nationale, Paris, than to any other with which I have been able to compare it. This manuscript, Gregory's 293, Bib. Nat. Grec 117, a facsimile of which has been published by OMONT, Fac-similés des manuscrits grecs datés de la Bibliothèque Nationale du IX° au XIV° siècle, Paris, 1891, pl. LVI, is dated 1262 A. D. are usually treated like paroxytones. In the marginal capitals an occasional error of omission or substitution has been made, as will appear from the readings given below, e. g., Matt. 15:14; 19:1; Luke 17:34; 24:22. Corrections are frequent, although not a few cases of itacism and homoioteleuton have escaped the correctors. With the possible exception of a very doubtful case in Mark 12:1, iota subscript is never written, nor does iota adscript occur. Old Testament quotations are indicated by angular marks ≥ in the left-hand margin. A striking feature in the manuscript is the representation of each evangelist at the beginning of his gospel, in a painted miniature, most carefully executed on a gold background. The evangelist is shown seated before his desk, each picture, with its decorative Π-shaped border, occupying rather more than half a page. Other decorations are few and simple, being confined for the most part to the subscriptions and chapter-title lists.

An examination of the contents of the manuscript shows a quantity of accompanying matter. With the first quire begins the gospel of Matthew, the preliminary matter which was doubtless, as is usual, on a prefatory quire, having disappeared. The first gospel is complete in 357 sections, sixty-eight chapters, the number of στίχοι being indicated in round numbers as 2,600. Professor Rendel Harris has pointed out that the mass of gospel manuscripts containing stichometrical indications give the στίχοι in round numbers, Matthew 2,600, Mark 1,600, Luke 2,800, John 2,300; and, to anticipate, those are the numbers given in the present manuscript. There follow, in twentyseven lines, the subscription drawn from Cosmas Indicopleustes, and noted by Scrivener in the tenth or eleventh century gospels, Lambeth 1178; a brief summary of the first gospel, in thirteen lines; and a statement as to the origin and history of it, in twelve. The material prefatory to Mark then begins. A preface to Mark in twenty-five lines is followed by the list of chapter titles for Mark, forty-eight in all. The scribe here left a little space, in order to begin the gospel itself on a fresh page; and this space has been filled by a crude hand, much later, with five verses on Mark. A peculiarity of this addition is the omission of the initial letters of all the lines save the second, the intention evidently being to add these as capitals, and space being actually reserved for this purpose. In the Journal of Biblical Literature (The Andover Press), 1890-91, p. 33, Professor J. Rendel Harris has printed a subscription of four lines which he found in a British Museum manuscript, Cod. Add. 892, and with which ll. 1-4 of this subscription are

identical. The subscription in the Newberry gospels, so carelessly written as to be almost illegible, runs as follows, the omitted initials being supplied:

"Ο]σσα περὶ χρϊστοῖο, θεηγόρος ἔθνεα πέτρος κυρήσσων ἐδίδασκεν ἀπὸ στομάτων ἐριτίμων
Έ]νθάδε μάρκος ἄγειρε καὶ ἐν σελίδεσσϊν ἔθηκε Τ]οὖνεκα καὶ μερόπεσσιν εὐάγγελος ἄλλος ἐδείχθη
Έ]ργον ἀριπρεπὲς ἐκ μεγάλου πέτρου μυηθείς

The transposition of the first and second vowels of $\kappa\eta\rho\dot{\nu}\sigma\sigma\omega\nu$ does not appear in the subscription as found by Professor Harris. In response to an inquiry, Professor Harris has very kindly sent me a copy of the subscription as he found it in another manuscript, Cod. Mon. 518 (Ev. 83). Here, too, there are but four lines, and these agree with the first four of our subscription, save that the Munich codex has $\delta\delta\delta\delta\alpha\epsilon\nu$. A similar subscription of four hexameters accompanies Matthew's gospel in both these manuscripts. These facts suggest that the fifth line in our codex is an accretion, and this suggestion is confirmed by the form in which our five lines appear in a fourth manuscript, the Haskell gospels, a large codex of about the year 1500, purchased in 1895 by the University of Chicago. In collating this recently, I observed the four-line subscriptions after Matthew and Mark; but after the Mark subscription is an elaborate pause, and then the following sentence written twice:

ἔργον ἀριπρεπὲς ἐκ μεγάλου πέτρου μυηθεὶς, μάρκος ἔτευξε τόδε πνεύματος ἐν σοφίη

Clearly we have in our five lines a combination of these two subscriptions; and our scribe has neglected to add, not only his initial capitals, but also the last six words of his copy. Perhaps he stopped in disgust when he found his sixth line was no hexameter. The value of all this is only to show that some time in its history the Newberry gospels came in contact with a manuscript having such a double subscription to Mark as that preserved in the Haskell gospels.

The gospel of Mark, with the longer conclusion, of course, appears complete in 239 sections, the 234th beginning at 16:9. After a statement in five lines as to the origin of the gospel of Mark, another group of verses is encountered. Unlike the hexameters just given, these are in the same graceful hand with the rest of the manuscript. They are entitled $\frac{\partial n}{\partial r} \rho \rho \mu \mu \alpha \epsilon \delta s \tau \delta v \delta \gamma \rho \nu \mu \delta \rho \kappa \delta v$, and read thus:

πέτρου μυηθείς τοῖς ἀπορρήτοις λόγοις τὴν τοῦ θεοῦ κένωσιν εἰς βρωτῶν φύσιν ἐν ἡ τὸ διπλοῦν ὧν θεάνθροπος φέρει ταύτην καθεξῆς συντίθησι πανσόφως ὁ δευτερεύων μάρκος ἐν θεογράφοις (?) παῦλον γὰρ ἔσχες τεχνικὸν παιδοτρίβην

The material dealing with the third gospel is introduced by a preface to that gospel, in twenty-five lines. The list of chapter titles for Luke, eighty-three in all, follows. Then appears the gospel of Luke, complete, in 342 sections. Luke is followed by a short introduction of four lines to the gospel of John; the list of chapter titles for John, eighteen in all, is next given; and, after a second introduction of thirty-six lines, the fourth gospel appears, complete, in 232 sections. With this the manuscript seems to have closed, for the dated subscription, unfortunately undecipherable, scrawled across the foot of this last page, is certainly not by the scribe of the manuscript, and is probably due to a very much later hand. A coarse fly-leaf, added perhaps still later, is covered with characters illegible even under the glass. The whole manuscript is now protected by a handsome red morocco binding, done by F. Bedford, London, not later than 1868.

Of the source and history of the manuscript little can be said. It is briefly described in Quaritch's Catalogue of 1868,2 where it is numbered 9630. It was bought soon after by Mr. Henry Probasco, of Cincinnati, and in the catalogue of his collection³ substantially the same description of the little codex is presented. The book came into the possession of the Newberry Library, with much more of Mr. Probasco's collection, on December 1, 1890, and is now in the museum of the library. In working there on the manuscript the writer has been put under many obligations to the librarians for their courtesy and helpfulness. Since its removal to Chicago, the manuscript has been collated by Mr. Edward A. Guy, his collation, which has not been published, being designed, he informs me, to form a part of a larger work, on which he has long been engaged. A brief notice of the manuscript, from the hand of Mr. C. E. Woodruff, of the University of Chicago, appears in the last edition (1896) of Dr. E. C. Mitchell's Critical Handbook of the Greek New Testament (New York), p. 244;

² A General Catalogue of Books, arranged in Classes, offered for sale by BERNARD QUARITCH, London, 1868. No. 9630, p. 657.

³ HENRY PROBASCO'S Catalogue of Books, Manuscripts, and Works of Art, Cincinnati, 1873. P. 378.

while a somewhat longer account, with a facsimile, may be found in the Biblical World, Vol. X, 1898, p. 277 and frontispiece.

The collation that follows is made with the Received Text as represented by the Lloyd and Sanday reprint (Oxford, 1889) of Mill's edition, as being substantially identical with the edition of Stephanus, published in 1550. In the collation differences in the matters of accent, breathing, and punctuation are generally not noticed. Thus the writing of the negative où before a rough breathing with an apostrophe, où χ' , as though for où χ' , and the occurrences of $\epsilon \pi'$ av for $\epsilon \pi \alpha \nu$, or $\epsilon \pi'$ av for $\delta \tau \alpha \nu$, $\epsilon \pi'$ av for $\delta \tau \alpha \nu$, $\epsilon \pi'$ av for $\delta \tau \alpha \nu$, $\epsilon \pi'$ av for $\delta \tau \alpha \nu$, $\epsilon \pi'$ are not indicated. The abbreviations are the usual ones, the number at the right hand above being employed to show which of several occurrences of a word in a verse is meant. The letters "tr" before a phrase mean "transpose so as to read," the phrase that follows giving the order of the manuscript.

Matthew 1:4—ἀμιναδάμ | ἀμιναδὰμ 6 βαλέα pro βασιλέα | σολομῶνα pro Σολομῶντα 14 ἀχίμ | ἀχὶμ.

- $3: I-\delta \hat{\epsilon} \quad 5-\dot{\eta}^{\text{I}} \quad 6 \quad i \circ \rho \delta \acute{a} v \eta + \pi \circ \tau a \mu \hat{\omega} \quad 8 \quad \kappa a \rho \pi \delta v \quad \mathring{a} \xi i \circ v \quad \rho ro \quad \kappa a \rho \pi \circ \dot{v}$ $\mathring{a} \xi i \circ v \quad 12 \quad \kappa a \theta a \rho \iota \epsilon \hat{\iota} \quad \rho ro \quad \delta \iota a \kappa a \theta a \rho \iota \epsilon \hat{\iota} \quad a \mathring{v} \tau \circ \hat{v} \quad \rho o s t \quad \sigma \hat{\iota} \tau \circ v \quad \mathring{a} \pi \circ \theta \acute{\eta} \kappa \eta v + a \mathring{v} \tau \circ \hat{v} \quad 15 \quad \circ \mathring{v} \tau \omega s.$
- 4:4 ἐν pro ἐπὶ 10 ὕπαγε+ὀπίσω μου 15 ζαβαλὼν 18-ὁ Ἰησοῦς 20 δίκτυα + αὐτῶν 23 μαλακείαν corr; prim man μαλακίαν?
- 5:5 τὴν 6 μαμάριοι pro μακάριοι 12 πολλὺς pro πολὺς | οἴτως 13 ἐκβληθῆναι pro βληθῆναι 16 οὕτως $18-αν^{2}$ 19 οὕτως | τοῦ θεοῦ pro τῶν οὐρανῶν bis 20 περισσεύση corr; prim man περισεύση | tr ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη | πλείων pro πλείον | 21 ἐρρήθη $22-αὐτοῦ^{2}$ 25 τῶ pro τῆ | ἀντίδικός + σου 26 κοδράτην 27 ἐρρήθη 28 ἐμβλέπων pro βλέπων | αὐτὴν pro αὐτῆς 29 εἰς + τὴν 30 εἰς + τὴν 31 ἐρρήθη | βιβλίον ἀποστασίου pro ἀποστάσιον 32 πᾶς ὁ ἀπολύων pro δς αν ἀπολύση 33 ἐρρήθη 42 τῶ θέλοντι pro τὸν θέλοντα 43 ἐρρήθη 44 τοῖς μισοῦσιν pro τοὺς μισοῦντας | -καὶ ante προσεύχεσθε 46 ποιοῦσι corr; prim man ποιοῦσιν 47 φίλους pro ἀδελφοὺς | τὸ αὐτὸ pro οὕτω 48 ὡς pro ὥσπερ | ἐστιν pro ἐστι.
- 6:5 γωνίαις corr; prim man γονίαις 7 προσευχόμενος pro Προσευχόμενοι | βαττολογήσης pro βαττολογήσητε 8 ύμῶν + ὁ οὐρά-

νιος 15 ὑμῶν + ὁ οὐράνιος $24-τὸν^2 \mid +τοῦ$ ante ένὸς $\mid$ μαμωνᾶ pro μαμμωνᾶ 26 τούτων pro αὐτῶν 27 προσθῆναι 31 περιβαλλώμεθα.

7: Ι κρίνετε corr 2 μετριθήσεται 10 + $\mathring{\eta}$ ante καὶ 11 οὐράνιος pro εν τοῖς οὐρανοῖς 12-ύμ $\mathring{\iota}$ ν | -οὕτω | οὕτως pro οὕτος 14 τ l pro οὕτως 18 δύναται corr 22 tr καὶ . . . . εποιήσαμεν, καὶ . . . . εξεβάλομεν 23 ἔγνω pro ἔγνων 27 προσέρρηξαν pro προσέκοψαν | μεγάλη + σφόδρα.

8:2 προσελθών pro έλθών | προσεκύνει corr; prim man προσεκύνη | $3 + \mathring{a}\pi$ ante αὐτοῦ² 4 ἀλλ' pro ἀλλὰ 5 αὐτῶ pro τῷ Ἰησοῦ 8 λόγω pro λόγον 11 ἀνακληθήσονται pro ἀνακλιθήσονται corr; prim man -τι? 13 ἑκατοντάρχη | -καὶ° | ἐκείνη +καὶ ὑποστρέψας ὁ ἑκατόνταρχος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν αὐτῆ τῆ ὥρα, εὖρε τὸν παίδα αὐτοῦ ὑγιαίνοντα 20 ἀλόπεκες 22-καὶ 28 ἐλθόντος αὐτοῦ pro ἐλθόντι αὐτῷ | μνημάτων pro μνημείων 32 καὶ pro Οἱ δὲ | -τῶν χοίρων² 33 κατὰ pro καὶ τὰ.

9: 1-τδ 4 εἰδὼς pro ἰδὼν 5-γάρ | εὐκοπώτερον corr; prim man -οτερον 12 ὑγιαίνοντες pro ἰσχύοντες 13 ἀλλὰ pro ἀλλ' 17 ἀμφότεροι pro ἀμφότερα 18 εἰσελθὼν pro ἐλθὼν ^{1} | τῶ ἰησοῦ pro αὐτῷ | κύριε pro Ὁτι 19 ἢκολούθει pro ἢκολούθησεν 32 κωφὸν corr; prim man κοφὸν 33- Ότι 36 ὄχλους + ὁ ἰησοῦς | ἐσκυλμένοι pro ἐκλελυμένοι | -καὶ ἐρριμμένοι | ὡς pro ὡσεὶ.

10: $1+\kappa\alpha\tau$ α ante πνευμάτων | μαλακείαν corr pro μαλακίαν prim man 2 δώδε pro δώδεκα $4+\delta$ ante 'Ισκαριώτης $8-\nu$ εκροὺς ἐγείρετε 10 τοῦ μισθοῦ pro τῆς τροφῆς 12 αὐτὴν $+\lambda$ έγοντες εἰρήνη τῶ οἴκω τούτω $13-\mu$ èν . . . . ἐὰν 15 γομόρρας pro Γομόρρων $18-\delta$ è 19 λαλήσετε corr 23 ἐκ τῆς πόλεως ταύτης pro ἐν τῆ πόλει ταύτη | ἑτέραν pro ἄλλην | $-\gamma$ ὰρ 24 διδάσκαλον + αὐτοῦ 25 ἀπεκάλεσαν pro ἐκάλεσαν | οἰκειακοὺς pro οἰκιακοὺς 27 πρὸς pro εἰς 28 φοβεῖσθε pro φοβηθῆτε | ἀποκτενόντων pro ἀποκτεινόντων 33 ἀρνήσηταί corr | 15 κὰγὼ αὐτὸν 36 οἰκειακοὶ.

11:1 συνετέλεσεν pro ἐτέλεσεν 2 δεσμωτηρίω corr; prim man δεσμοτηρίω 16 παιδίοις | tr καθημένοις ἐν ἀγοραῖς 21 βηθσαϊδά pro Bηθσαϊδὰν 23-τοῦ | ἀνυψωθεῖσα pro ὑψωθεῖσα 27 δ pro ὧ.

12: 2 ἰδόντες +αὐτοὺς 5 ἀναίτιοί corr 6 μεῖζόν pro μείζων 8-καὶ 10 ἢν + ἐκεῖ 11 πέση pro ἐμπέση 13 ἀποκατεστάθη + ἡ χεὶρ αὐτοῦ 15 ἐθεράπευσε πάντας -αὐτοὺς 18 ηὐδόκησεν pro εὐδόκησεν 21 -ἔθνη 22 κωφὸν corr; prim man κοφὸν? 25 ἑαυτὴν pro ἑαυ

τῆς bis $26 - τὸν \mid -οὖν 28 - ἐγὼ 29 διαρπάση pro διαρπάσει 32 ἐἀν pro ἀν¹ | τῶ νῦν pro τούτῳ τῷ <math>34 - ἀγαθὰ 35 - τῆς καρδίας \mid -τὰ 37 κατακριθήση pro καταδικασθήση 42 σολομῶνος pro Σολομῶντος bis <math>44$ ἐλθὼν pro ἐλθὸν | σχολάζοντα + καὶ 45 αὐτοῦ pro ἐαυτοῦ² | $-καὶ^4$ 48 ἢ pro καὶ.

13:3 σπείρων corr | τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ pro τοῦ σπείρειν 4 σπείρειν corr | δ pro â | -ηλθε | -καὶ³ | αὐτό pro αὐτά 5 καὶ ἄλλο pro ἄλλα δὲ 12 ᾶν ἔχη corr pro ἔχει¹ 14-ἐπ' | συνῆτε + καὶ οὐ μὴ συνῆτε 15 ἐκκάμυσαν pro ἐκάμμυσαν | ὀφθαλμοῦς + αὐτῶν | ἰάσομαι pro ἰάσωμαι 16 ἀκούουσι pro ἀκούει 18 ἡμεῖς pro Ὑμεῖς 26-καὶ² 27-σῷ | -τὰ 33 ἔκρυψεν pro ἐνέκρυψεν 34 οὐδὲν pro οὐκ 36 παραβολὴν + ταύτην 39 θερισταὶ + οἱ 40 καίεται pro κατακαίεται 42 κλαυθμὸς corr; prim man κλαθμὸς 44-πάντα 45 άλιν car Π | -ἀνθρώπ50 ὀδόντων corr? 52 τῆ βασιλεία pro οἰκίς τὴν βασιλείαν 55 τέκτωνος pro τέκτονος 57 οἰκεία pro οἰκία.

14: 7 ωμολόγησε pro ωμολόγησεν | tr δοῦναι αὐτῆ 14 αὐτοῖς pro αὐτοὺς 19 ἐκέλευσε pro κελεύσας | ἀνακλιθῆναι corr; prim man ἀνακληθῆναι | τοῦ χόρτου pro τοὺς χόρτους 22—αὐτοῦ 25 τετάρτη corr | - ὁ Ἰησοῦς 28 tr ἐλθεῖν πρός σε 35 προσήνεγκα pro προσήνεγκαν 36 ἵνα + κὰν | ἐσώθησαν pro διεσώθησαν.

15:3-καὶ 4-σου 5 δ s+δ' | ἀφεληθεῖς pro ἀφεληθῆς | τιμήση corr 14 tr τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν | υφλὸς car τ | -δὲ | ἐμπεσοῦνται pro πεσοῦνται 22 ἦδοὺ pro ἰδοὺ 25 προσεκύνησεν pro προσεκύνει 29 μετβὰς pro μεταβὰς 31+καὶ ante χωλοὺς 32 φάγουσι pro φάγωσι 39 ἀνέβη pro ἐνέβη.

16: 2 εὐδεία 3 πρωΐας pro πρωΐ | δύνασθε + γνῶναι 8 εἶπε - αὐτοῖς 9 οὔτε pro οὐδὲ 17 + ὁ ante Ἰησοῦς 18 οἰκοδωμήσω pro οἰκοδομήσω | κατισχύσοσιν pro κατισχύσουσιν 20 - Ἰησοῦς 21 - καὶ ἀρχιερέων 24 ἀκολουθείτω corr 28 δόξη τοῦ πατρὸς pro βασιλεία.

17:2 ἱμάτιαὐτοῦ pro ἱμάτια αὐτοῦ 3 μωυσῆς pro Μωσῆς 4 μωσεῖ pro Μωσῆ | tr ἡλία μίαν 5 ἔτι + δὲ 9 ἐκ pro ἀπὸ | -6 Ἰησοῦς 12 ἀλλὰ pro ἀλλὶ 14-αὐτῶν 19 ἐκβαλλεῖν pro ἐκβαλεῖν 20 κόκκον corr; prim man κόκον 22-δὲ 24 δίδραγμα pro δίδραχμα bis 27-αὐτοῖς.

18:2 αὐτῶ pro αὐτὸ 4-ὅστις . . . . οὐρανῶν 5 tr ễν παιδίον τοιοῦτον 6 κρεμμασθῆ pro κρεμασθῆ 7-ἐστιν 8 αὐτὸν pro αὐτὰ | βληθῆναι corr 9-δ | βληθῆναι corr 11 σῶσαι corr 12 γένη pro

γένηταί | ἐνενηκοταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα 13 ἐνενηκονταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα | πλανωμένοις corr pro πεπλανημένοις; prim man πλανομένοις 14 ἕν pro εἶς 15 ἀμάρτη pro ἀμαρτήση 16 σταθήσεται pro σταθη 18 ἃν pro ἐὰν bis 19—ὅτι 26 δοῦλος + ἐκεῖνος 28 εἴ τι pro ὅ τι 29—πάντα 30 ἀλλὰ corr; prim man ἀλλ' | ἀποδῶ + πᾶι 31 ἑαυτῶν pro αὐτῶν.

19:1 τέλεσεν car έ 5 κολληθήσεται pro προσκολληθήσεται 8 οὕτως 9-εἰ 12 οὕτως |-τῶν¹ 14-καὶ |κωλύετε corr; prim man κολύετε | ἐλθεν pro ἐλθεῖν 16 τίς pro εἶς 19 μητέρα + σου 20 tr ταῦτα πάντα 24 εἰσελθεῖν pro διελθεῖν 25-αὐτοῦ 26-ἐστι² 28 παλινγενεσία pro παλιγγενεσία 29 ὅστις pro δς | οἰκίαν pro οἰκίας | ἑκατονταπλασίονα corr; prim man -ωνα.

21: 1 βηθσφαγὴ pro 1 βηθφαγῆ | ἐλαιῶν corr; prim man ἐλιῶν 1 1 ἀποστελλει pro ἀποστελεῖ 1 τὰ ἱμάτια αὐτῶν pro ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια | -ἄλλοι δὲ . . . . ὁδῷ 12-τοῦ Θεοῦ 14 tr χωλοὶ καὶ τυφλοὶ 18 ἐπὶ pro εἰς | ἐπείνασε corr 25-πόθεν | tr ἐξ οὐρανοῦ ἢν | ἐν pro παρ' | οὖν suppl corr 26 ἄπαντες pro πάντες 27 tr ὑμῖν λέγω 28 ἄνθρωπός 1 τις | tr δύο τέκνα | 1 μου 1 δετέρω pro δευτέρω 1 πιστεῦ pro πιστεῦσαι 1 1 αὐτοῦς pro αὐτοῖς 1 ὅτε pro ὅταν | ποιήσει corr; prim man ποιήση.

22: 4 ἡτοίμασται pro ἡτοίμασα 7 καὶ ἀκούσας pro ᾿Ακούσας δὲ | βασιλεὺς + ἐκείνος 9 πορευθέντες pro πορεύεσθε | ἐὰν pro ἄν ΙΙ μὴ pro οὐκ Ι3 tr χείρας καὶ πόδας | βάλετε pro ἐκβάλετε Ι5 ἔλαβον + κατ' αὐτοῦ Ι6 μέλλει pro μέλει 21 τότε + οὖν | ἀπόδοτε – οὖν 23 – οἱ 24 ἐξαναστήσει 30 ἐν² + τῶ 32 – Θεὸς 5 37 ἔφη pro εἶπεν | -τŷ² 39 αὔτη pro αὐτŷ 40 κρέμμανται 45 tr κύριον αὐτὸν καλεῖ 46 ἢδύνατο.

23: 3 ἐὰν pro ἃν 4 τῶ corr; prim man το? 10 ὅτι pro εἰς γὰρ | -ἱ ante καθηγητὴς | tr καθηγητὴς ὑμῶν ἐστὶν 11 μείζων corr; prim man μείζον 13-δὲ 15 ποιεῖται pro ποιεῖτε 17 μείζων corr; prim man μείζον 18 ἃν pro ἐὰν 23 ταῦτα +δὲ 25 ἀδικίας pro ἀκρασίας 28 οὕτως | ἔσωθεν corr; prim man ἔσοθεν 34 ἀποστελῶ pro

ἀποστέλλω 36 + ὅτι ante ἥξει | tr πάντα ταῦτα 37 ἀποκτένουσα pro ἀποκτείνουσα.

24:2 tr ταῦτα πάντα | μὴ² corr 5 τῶ corr; prim man τὸ? 6 μελήσετε pro Μελλήσετε 7 λοιμοὶ corr; prim man λιμοὶ 14—τοῦτο 15 έστὼς pro έστὸς 17 + καὶ ante ὁ | τὰ pro τι 18 + εἰς τὰ ante ὀπίσω 20—ἐν 24—γὰρ 32 φύλλα corr; prim man φύλα 33 οὕτως | tr ταῦτα πάντα 35 παρέλθωσιν 45 θεραπείας corr; prim man θεραπίας 49 συνδούλους + αὐτοῦ | ἐσθίη corr pro ἐσθίειν; prim man ἐσθίει | πίνη corr pro πίνειν; prim man πίνει.

25: 2 aί suppl corr 3 αὐτῶν pro ἑαυτῶν ^{1} 8 αί ^{2} suppl corr | ὑμῶν pro ἡμῶν 9 οὐ μὴ pro οὐκ | tr ὑμῖν καὶ ἡμῖν 14 ἄνθρωπός + τις 21-αὐτῷ 28-οὖν 29 δοκεῖ ἔχειν pro ἔχει 30 ἐκβάλετε pro ἐκβάλλετε | + ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω 36 ἤμην corr 37 εἴδομεν corr 38 συνηγάγομεν corr 43-ξένος ... . συνηγάγετε με 44-αὐτῷ.

 $26:1-\pi$ άντας 4 tr δόλω κρατήσωσι 6-ἐν Βηθανία 8 ἀπώλεια corr; prim man ἀπόλεια 9 δοθ ηναι corr; prim man δοθ ηνι? 11 tr τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε 17 ἑτοιμάσωμέν pro ἑτοιμάσωμέν 18 ἐστι 19 καθὼς pro ὡς 22 λοιπούμενοι pro λυπούμενοι | ἤρξατο pro ἤρξαντο | -αὐτῷ 26-τὸν | εὐχαριστήσας pro εὐλογήσας 28-γάρ 29 γενήματος pro γεννήματος 33+δὲ post ἐγὼ 35 ἀπαρνήσωμαι pro ἀπαρνήσομαι | +δὲ post Ὁμοίως 36 μαθηταῖς + αὐτοῦ | ἀν pro οῦ 38 αὐτοῖς + ὁ ἰησοῦς 42 προσηύξατο + ὁ ἰησοῦς 43 tr πάλιν, εὑρίσκει αὐτοὺς 45-αὐτοῦ 48 ἐὰν pro ὰν 52 ἀποθανοῦνται pro ἀπολοῦνται 54 οὕτως 59 tr θανατώσωσιν αὐτόν 60-καὶ πολλῶν . . εὖρον 71-αὐτὸν² | + ἐκεῖ ante Kaì οὖτος 73 tr δὲ μικρὸν 74 καταθεματίζειν.

28: 2 θύρας + τοῦ μνημείου 5 tr ζητείτε τὸν ἐσταυρωμένον $6-\gamma$ ὰρ 19-οὖν.

Mark $1:5-\eta$ $8-\dot{\epsilon}v^{\mathrm{T}}$ 13 τεσσαράκοντα + καὶ νύκτας τεσσαράκοντα |-0ί 16 τοῦ σίμωνος pro αὐτοῦ 19 δίκτυα + αὐτῶν 21 ἐλθῶν pro εἰσελθῶν 22-αὐτοὺς 27 ἑαυτοὺς pro αὐτοὺς 30+ τοῦ ante Σίμωνος 34 ἐθεράπευσεν |+ τὸν χριστὸν εἶναι 36 κατεδίωξεν pro κατεδίωξαν 37 tr σε ζητοῦσι 38 καὶ ἐκεῖ pro κάκεῖ | ἐλήλυθα pro ἐξελήλυθα 45 πάντοθεν pro πανταχόθεν.

- 2: I tr εἰσῆλθε πάλιν 3 αὐτὸν + τινὲς 4 ἦν + ὁ ἰησοῦς 5 ἀφέωνται corr; prim man ἀφέωντι? 7-οὕτω 9 σου pro σοι 10 tr ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι 14 παράγων + ὁ ἰησοῦς | λευῖ pro Λευῖν 16 ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι pro καὶ οἱ γραμματεῖς . . . αὐτὸν 18 νηστεύουσιν pro -σι 19 δύνανται corr; prim man δύναντι? 21-καὶ 22 ἀλλὶ pro ἀλλὰ 23-ἐν 26-τοῦ 26-10 26-
- 3: 1 έξηραμένην pro έξηραμμένην $2-\epsilon$ ί τοῖς σάββασι θεραπεύσει αὐτὸν 3 έξηραμένην pro έξηραμμένην | ἔγειραι corr $5-\mathring{\eta}^2$ 7 ἡκολούθησεν pro ἡκολούθησαν 7, 8 tr ἰδουμαίας . . . . ἱεροσολύμων . . . ἰουδαίας 10 ἄψωνται corr; prim man ἄψονται 11 προσέπιπτον pro προσέπιπτεν | ἔκραζον pro ἔκραζε 12 tr φανερὸν αὐτὸν | ποιήσωσιν + ὅτι ἤδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι 14 + τοὺς ante δώδεκα | post αὐτοῦ + οὖς καὶ ἀποστόλους ἀνόμασε 17—τοῦ ^{2} 20 μἢ δὲ pro μήτε 27—οὐ | tr οὐδεὶς δύναται | ἀρπάσαι pro διαρπάσαι | διαρπάση pro διαρπάσει 28 αν + καὶ 32 tr περὶ αὐτὸν ὅχλος 33 καὶ pro $\mathring{\eta}$.
- 4: Ι τι ὅχλος πολὺς πρὸς αὐτὸν 2—αὐτοῖς 4—τοῦ οὐρανοῦ 7 ἄλλο corr; prim man ἄλλος | ἔδωκεν 8 ἐν pro εν ter 9—αὐτοῖς Ι Ι δέδοται corr; prim man δέδοτι? Ι 5 ἀκούσωσιν + αὐτοῦ 18-οὖτοι εἰσιν² 19 αί² suppl corr 20 ἐν pro εν ter 21 τεθῆ pro ἐπιτεθῆ22—τι 28 καρπὸν φέρει pro καρποφορεῖ 30 ὁμοιώσομεν pro ὁμοιώσωμεν 31 κόκκον pro κόκκω | μικρότερος + μέν | tr ἐστι πάντων τῶν σπερμάτωι 33—πολλαῖς 36 πλοῖα pro πλοιάρια 38 μέλλει pro μέλει 40 οὕτως 41 οἱ ἄνεμοι pro ὁ ἄνεμος.
- 5:3 μνήμασι pro μνημείοις | tr δησαι αὐτὸν 4 ἴσχυσε pro ἴσχυε 5 tr μνήμασι . . . . ὄρεσιν 6-ἀπὸ 7 λέγει pro εἶπε 10-πολλὰ | tr ἀποστείλη αὐτοὺς 11 τῶ ὅρει pro τὰ ὅρη | <math>-μεγάλη 12 παρεκάλουν pro παρεκάλεσαν 14 ἀπήγγειλαν | + καὶ ante εἰς 15 ἐσχηκότα corr; prim man ἐσχικότα 18 ἐμβαίνοντος | tr μετ' αὐτῶν ἢ 19 καὶ pro ὁ δὲ Ἰησοῦς | πεποίηκε pro ἐποίησε 23 αὐτῶ pro αὐτῆ 24 ἀπηλθεν | ἠκολούθει corr 26 αὐτῆς pro ἑαυτῆς 34 ὁ δὲ + ἰησοῦς | μάστιγγός pro μάστιγός 38 + καὶ ante κλαίοντας 40 πάντας pro ἄπαντας 41 ἔγειρε pro ἔγειραι.

6:2 ἵνα pro ὅτι | γίνωνται pro γίνονται ΙΙ ἐὰν pro ἃν | καὶ pro ἢτ 15-ἢ 17-γὰρ | -τŷ 20-καὶ ἄγιον 27 σπεκουλάτορα pro σπεκουλάτωρα 28-ὁ δὲ . . . . αὐτοῦ 29-τῷ 3Ι εὐκαίρουν pro ηὐκαίρουν 32 ἀπῆλθεν pro ἀπῆλθον 33-οἱ ὅχλοι | αὐτοὺς pro αὐτὸντ | -καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν 34 tr ὁ ἰησοῦς εἶδε 35 λέγουσιν + αὐτῶ 37 tr δηναρίων διακοσίων 39 ἐν pro ἐπὶ | χλωρῶ corr; prim man χλορῶ 44-ὡσεὶ 45 ἀπολύσει pro ἀπολύση 51 tr ἐξίσταντο ἐν ἑαυτοῖς 52 tr αὐτῶν ἡ καρδία 53 γεννησαρέτ pro Γενησαρὲτ 56 ἐὰν pro ἃν bis.

7:2 ἄρτον ρτο ἄρτους | ἐμέμψαντο + αὐτούς 3 ἰδαῖοι ρτο Ἰουδαῖοι 4 χαλκείων ρτο χαλκίων 5 ἔπειτα corr | $-\tau$ ὸν 6 tr ἡσαΐας προεφήτευσε 8 tr πολλὰ παρόμοια τοιαῦτα 18 οὕτως 19 κοιλίαν corr; prim man κολίαν 22 ὑπερηφανία corr $24-\tau$ ὴν | ἠθέλησε pro ἤθελε 25 tr περὶ αὐτοῦ γυνὴ 26 συροφοινίκῖσσα pro Συροφοίνισσα | ἐκβάλη pro ἐκβάλλη 28- Ἡ δὲ ἀπεκρίθη | παιδίων corr; prim man πιδίων 32 μογγιλάλον pro μογιλάλον 33 ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ pro ἀπολαβόμενος αὐτοῦν.

 $8: 1-\dot{o}$ Ἰησοῦς | $-a\dot{v}$ τοῦ $2-\dot{\eta}$ δη 3-καὶ | νῆστις corr pro νήστεις; prim man νῆστεις 7 παραθεῖναι corr; prim man -θῆναι 10 tr ἐμβὰς εἰθέως $13-\dot{v}$ 14 ἄρτους + οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 17-Kαὶ | γνοὺς + δὲ | $-\dot{v}$ μῶν 18 οὐδὲ pro καὶ οὐ 21 λέγει pro ἔλεγεν 24 λέγει pro ἔλεγε | -ὅτι et ὁρῶ 25 ἀνέβλεψε pro ἐνέβλεψε 26 ὕπαγε εἰς τὸν οἶκον σου· καὶ ἐὰν εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης, μηδὲν pro Μηδὲ . . . . μηδὲ 30 αὐτῶ pro αὐτοῖς $|+\dot{o}$ ἰησοῦς ante ἵνα 31+τῶν ante ἀρχιερέων |+τῶν ante γραμματέων 35 ἐὰν pro αντ ἱ ἑαυτοῦ ψυχὴν pro ψυχὴν αὐτοῦ ^{2} | 38 ἐὰν pro αν.

9:4 μωϋση pro Μωσεί 5 tr τρείς σκηνάς | μωση pro Μωσεί 6 λαλήσει pro λαλήση 7—λέγουσα 8 tr οὐδένα εἶδον οὐκέτι 12 λέγει pro εἶπεν | ἀποκαθιστάνει pro ἀποκαθισταρ 13 ὅτι—καὶ 19 φέρετε μοι αὐτὸν ὧδε pro φέρετε . . . με 20 ἰδὸν corr pro ἰδὼν prim man $25 + \dot{\delta}$ ante ὅχλος 28 ὅτι + διατί | ἐκβαλλεῖν pro ἐκβαλεῖν 32 ἐρωτῆσαι pro ἐπερωτῆσαι $38 - δ\grave{\epsilon}$ 39 κολύετε pro κωλύετε 40 ἡμῶν pro ὑμῶν² $41 - τ\^{\epsilon}$ 42 ἐὰν pro ἀν | μικρῶν + τούτων | μυλικὸς corr; prim man μιλικὸς 43 σκανδαλίση pro σκανδαλίζη 44 ὁ σκώληξ corr 45 tr σοι ἐστὶν 47 ἐστὶν pro ἐστι 49 - καὶ . . . . άλισθήσεται 50 αὐτὸς pro αὐτὸ | ἀρτύσεται pro ἀρτύσετε.

10:1 εἰώθει corr; prim man εἰώθη 2-οἱ 5 ἔγραψε-ὑμῖν

6 ἐποίσεν ρτο ἐποίησεν 8 tr σὰρξ μία 10 τούτου ρτο τοῦ αὐτοῦ $14-καὶ^2$ 16 εὐλόγει ρτο ηὐλόγει 19-μὴ ἀποστερήσης 21-τοῖς | οὐρανοῖς ρτο οὐρανῷ $24-τοῖς^2$ $25-τῆς^1$ et^2 $27-τῷ^1$ $28-Καὶ^1$ | ἤρξατο +δὲ 30 ἀδελφὰς +καὶ πατέρα | μητέρα ρτο μητέρας 31-οι 33-καὶ τοῖς γραμματεῦσι 34 αὐτῶ ^{1} corr 35 ποιήσεις ρτο ποιήσης 41 τῶν δύο αδελφῶν ρτο Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου 43 οὕτως | tr μέγας γενέσθαι | tr ὑμῶν διάκονος 44 ἐὰν ρτο ἃν 46+δ ante νίδς 51- ἀποκριθεὶς | ῥαβουνὶ ρτο 'Paββονὶ 52 ἤκολούθει corr; prim man ἦκολούθη.

11: Ι βηθσφαγή pro Βηθφαγή 3 ἀποστελλει pro ἀποστελεί 4-τον 5 έστώτων pro ἐστηκότων 8 στιβάδας pro στοιβάδας 13+ἀπὸ ante μακρόθεν 18 ἀπολέσωσιν pro ἀπολέσουσιν | ἐξεπλήσετο pro ἐξεπλήσσετο 21 ἀναμνησθεὶς corr; prim man -σθης? | ἐξήραται pro ἐξήρανται 22+ἱ ante Ἰησοῦς 23 ὅρει corr; prim man ὅρε 24 αἰτῆσθε pro αἰτεῖσθε 25 στήκητε(?) corr 28-την ἐξουσίαν ταύτην | δέδωκεν pro ἔδωκεν 29 tr κάγὼ ὑμᾶς 32-ἀλλ' | -ὄντως.

12:5 ἀποκτένοντες pro ἀποκτείνοντες 6— $^{\circ}$ Οτι 7 ἀποκτείνωμεν corr; prim man ἀποκτένομεν 14 μέλλει pro μέλει 19-ὅτι 20 ήσαν +παρ' ήμ $\hat{i}$ ν 21 οὖτος pro αὐτὸς | ὡσαύτος pro ὡσαύτως 25-οἱ 26 τοῦ pro τῆς 27 ὁ θεὸς +θεὸς | -Θεὸς ante ζώντων 28 ἰδὼν pro εἰδὼς | πάντων pro πασῶν 29 πάντων ἐντολὴ pro πασῶν τῶν ἐντολῶν 30 πρώτη +πάντων 32-Θεὸς 33-καὶ τὸ ἀγαπῶν . . . ἰσχύος 35 tr δάδἐστι 36-τῷ $^{\circ}$ et $^{\circ}$ | λέγει pro Εἰπεν 37 καλε $^{\circ}$ pro λέγει 39 πρωτοκαθεδρίαις pro πρωτοκαθεδρίας 41 ἔβαλον pro ἔβαλλον 43 ἔβαλε pro βέβληκε 44 περισσεύματος αὐτῶν pro περισσεύοντος αὐτοῖς.

13:4 tr ταῦτα πάντα 5 tr ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς 8 ταῦτα δὲ πάντα ἀρχὴ ιδίνων pro ἀρχαὶ ιδίνων ταῦτα 11 μεριμνᾶτε pro προμεριμνᾶτε | λαλήσετε pro λαλήσητε | μελετᾶτε corr | tr ὑμεῖς ἐστὲ 14 ἐστῶς pro ἐστὸς 16 ἐπιτρεψάτω pro ἐπιστρεψάτω 19 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις pro αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι | θλίψεις, οἶαι οὐ γεγόνασιν οὐδέποτε τοιαῦται pro θλῖψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη 20 ἡμέρας + ἐκείνας 23 ἄπαντα pro πάντα 26 tr καὶ δόξης πολλῆς 27—καὶ + τοῦ ante οὐρανοῦ 29 οὕτως 30 tr ταῦτα πάντα 31 παρελεύσεται pro παρελεύσονται | παλέλθωσιν pro παρέλθωσι 32—τῆς 2 34 tr τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ.

 $14: 3-τ\hat{y}$ 5 τοῦτο +το μῦρον 6 ἐν ἐμοί ρτο εἰς ἐμέ 8 ἔσχεν ρτο

είχεν ο έαν pro αν 10-62 ΙΙ αργύρια pro αργύριον | tr αὐτον εὐκαίρως 13 ύπαντήσει pro άπαντήσει 14 αν pro έαν 15 ανώγεων corr pro ἀνώγεον; prim man ἀνώγειον? 18-καὶ ἐσθιόντων 19 ἐγώ + είμι 20-έκ 22 εὐχαριστήσας pro εὐλογήσας 25 γενήματος pro γεννήμα τος $27 - \dot{\epsilon}\nu$ $\dot{\epsilon}\mu$ οὶ 29 σκανδαλισθήσονται $+\dot{\epsilon}\nu$ σοὶ 30 ὅτι + σὺ 31 ὁ δè + πέτρος | ἀπαρνήσωμε pro ἀπαρνήσομαι | ώσαύτως corr; prim man ώσαυτος 32 προσεύξομαι pro προσεύξωμαι 33-του² 35 προσελθών ρτο προελθών 36 άλλ' εἴ τι ρτο άλλὰ τί 37 ἴσχυσας + καν 38 πειρασμόν corr; prim man πηρασμόν? 41 ἀπέχει +τὸ τέλος 43-ἔτι | παραγίνεται corr; prim man παραγίνετι | $-των^3$ et 4 44 σύσημον pro σύσσημον $|\hat{\epsilon}\hat{a}v|pro|\hat{a}v|45 \lambda \hat{\epsilon}\gamma \hat{\epsilon}\iota + a \hat{\iota}\tau \hat{\omega}$ 50 α $\hat{\iota}\tau \hat{o}v$ +οί μαθηταί 51 ήκολούθησεν ρεο ήκολούθει 52 καταλιπών corr; prim man -λιπον 60 - το 62 tr έκ δεξιών καθήμενον 65 προφήτευσον + ήμιν χριστέ τίς έστιν ὁ παίσας σε 66-κάτω 67 ναζαρηνού corr man rec 68 ούτε pro οὐδὲ 71 ομνύναι pro ομνύειν 72 τὸ ρημα δ pro τοῦ ῥήματος οδ.

15: $12-\pi άλιν$ 15 παρέδωκεν | φραγελώσας pro φραγελλώσας 19 tr τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ 23 ἔλαβεν 24 διαμερίζονται pro διεμέριζον 29-αὐτὸν $31-\delta \grave{\epsilon}$ | $-\pi$ ρὸς ἀλλήλους 32 πιστεύσωμεν + αὐτῶ 33 ενάτης pro ἐννάτης 34 ενάτη pro ἐννάτη | λιμὰ pro λαμμᾶ 36 δραμὼν corr; prim man δραμὸν 39 οὕτως $41-α \i 22 πρ$ ὸς σάββατον pro προσάββατον.

16: $1-\tau o \hat{v}^2$ 6 ζητεῖτε corr; prim man ζητήτε | ἐσταυρωμένων pro ἐσταυρωμένον $8-\tau a \chi \hat{v}$ 10 ἐκείνη + δὲ 18 βλάψη pro βλάψει.

Luke $I: I-\dot{\epsilon}v$ 2 παρέδωσαν pro παρέδοσαν 8 ἐναντίον pro ἔναντι $15-\tau$ οῦ 2I τῶ $^{\rm T}$ corr; prim man το 24 ἑαυτῆ pro ἑαυτῆν 25 οὕτως 27 οἴκον + καὶ πατριᾶς 29 ἢ pro εἴη 30 tr αὐτῆ ὁ ἄγγελος $|-\tau$ ῷ 3I καλέσεις corr; prim man καλέσης 36 γήρει pro γήρα 4I βρέφος $+\dot{\epsilon}v$ ἀγαλλιάσει 42 ἀνεβόησε pro ἀνεφώνησε 44 post ἐσκίρτησε tr τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει 59 τῆ ἡμέρα τῆ ὀγδόη 62 αὐτό pro αὐτόν 64-καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ $|\dot{\epsilon}$ ὐλογῶν corr; prim man εὐλογον 74 ἀφό-βως corr; prim man ἀφόβος.

2:12 ἡμῖν pro ὑμῖν | -τŷ 13 tr ἐγένετο ἐξαίφνης 15-δὴ | ἕως + εἰς 19 συμβάλλουσα corr; prim man συμβαλουσα 20 ὑπέστρεψαν pro ἐπέστρεψαν 21 συνετελέσθησαν pro ἐπλήσθησαν | + αἱ ante ἡμέραι | αὐτὸν pro τὸ παιδίον | συληφθῆναι pro συλληφθῆναι 26 + τοῦ ante μὴ 28 αὐτὸν pro αὐτὸ 36 προφῆτις corr; prim man

προφήτης | tr μετὰ ἀνδρὸς ἔτη 37 - ἀπὸ 41 ὅ τε ἰωσὴφ καὶ ἡ μαριὰμ ρτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ 42 ἀνέβησαν ρτο ἀναβάντων αὐτῶν 43 + ὁ ante Ἰησοῦς <math>44 - ἐν³ 45 ἐπιζητοῦντες ρτο ζητοῦντες 48 <math>tr εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

- 3: Ι prim man $-\tau$ ῆς ἰουδαίας καὶ τετραρχοῦντος; suppl man rec 2 ἐπὶ ἀρχιερέως $| -\tau$ οῦ 4 λόγων corr; prim man λόγον 5 φάραξ pro φάραγξ 11 ποιείτω corr; prim man ποιήτω 13 εἶπεν 14 εἶπε corr; prim man εἶπεν 16 tr ὑμᾶς βαπτίζω 20 κατέκλεισε corr; prim man κατέκλησε? $| -\tau$ ῆ 24 ματθάν pro Ματθὰτ 25 ναγγέ corr pro Ναγγαὶ; prim man ναγγαί? 27 ἰωννάν pro Ἰωννά 29 ἰωρίμ pro Ἰωρεὶμ 33 ἀμιναδάμ pro ἸΑμιναδάβ $| +\tau$ οῦ ἰωαράμ ante τοῦ ἐσρὼμ 34 θάρρα pro Θάρα | σερούχ pro Σαρούχ 37 ἐνών pro Ἐνὼχ | ἰάρδ pro Ἰαρὲδ.
- 4: Ι τη πλήρης πνεύματος άγίου; πλήρης suppl corr 4 τη πρὸς αὐτὸν ὁ ἰησοῦς | καὶ εἶπε ρτο λέγων | -ὁ ante ἄνθρωπος 6 εἶπε | πρὸς αὐτὸν ρτο αὐτῷ 7 πᾶσα ρτο πάντα 8 τη ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ | -γὰρ 9-ὁ 12 τη ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ | γέγραπται ρτο "Οτι εἴρηται 13 ἄπαντα ρτο πάντα 16 ἐν τῆ συναγωγῆ ρτο εἰς τὴν συναγωγὴν 18 εἴνεκεν ρτο ενεκεν | εὐαγγελίσασθαι ρτο εὐαγγελίζεσθαι 19 + καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως 20 πάντων + τῶν 22-τῆς χάριτος 24 ἀμὴν ἀμὴν 25-δὲ 26 ἄρεπτα ρτο Σάρεπτα 28 ἀκούσαντες ρτο ἀκούοντες 29-τῆς² 35-τὸ² 36-ἐν 40 ἐπιτιθεὶς 42 ἐπεζήτουν.
- 5:6 $\operatorname{tr} \pi \lambda \hat{\eta} \theta$ ος $i\chi \theta$ ύων 7 ελθόντος pro ελθόντας | ἀμφότεροι pro ἀμφότερα 8—τοῦ 14 ἀλλ' 17 διδάσκων corr; prim man διδάσκον? | —Γαλιλαίας καὶ 19 πῶς pro διὰ ποίας 21 εἶς pro μόνος 23—σοι | tr σου αἰ άμαρτίαι 26—καὶ ἔκστασις . . . τὸν Θεὸν 27 λέγει pro εἶπεν 29—ὁ 30 + τῶν ante τελωνῶν 34 εἶπεν 35—καὶ | + καὶ ante τότε 36—καὶ | ἐπίβλημα².
- 6:1 ἔτιλλον corr; prim man ἔτιλον 7-αὐτὸν | κατηγορεῖν pro κατηγορίαν 9 ἀποκτεῖναι pro ἀπολέσαι 10 εἶπεν αὐτῶ pro εἶπε τῷ ἀνθρώπῷ | ἐξέτεινε pro ἐποίησεν οὕτω 12 ὅρος <math>+ ὁ ἰησοῦς 18 ἀπὸ pro ὑπὸ 20 πτωχοὶ + τῶ πνεύματι 23 χάρητε pro χαίρετε | καὶ pro κατὰ 24 ὑμῦν corr; prim man ἡμῦν? 26-ὑμῖν 27 ἀλλὰ pro ᾿Αλλ' 28 ὑμᾶς pro ὑμῖν | -καὶ | εὕχεσθε pro προσεύχεσθε 34-οἱ 35 δανείζετε corr; prim man δανίζετε | -τοῦ 38 δοθήσεται corr; prim man -τε or -τι 39 ἐμπεσοῦνται pro πεσοῦνται 49 ἐστι.
  - 7:2 ἔμελλε pro ἤμελλε 4 λέγοντες + αὐτῶ 6 tr μου ὑπὸ τὴν

στέγην 7 ἀλλ' pro ἀλλὰ 9-αὐτῷ | + ὅτι ante οὐδὲ 10 εὖρον man rec; prim man εὖρο 11 καὶ ἱκανὸς ὄχλος πολύς pro ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολύς 12 αὐτὴ pro αὕτη | -ἦν 13 αὐτὴν pro αὐτῆ 15 ἀνεκάθισεν man rec; prim man ἀνεκάθησεν? 16 πάντας pro ἄπαντας 17-τῆ² 18 ἰωάννην pro Ἰωάννη 20 tr οἱ ἄνδρες πρὸς αὐτὸν 21-τὸ 27 οὖτος + γὰρ | ἀποστελῶ man rec pro ἀποστέλλω prim man? 28-προφήτης 31-εἶπε δὲ ὁ κύριος 32-τοῖς 33 ἐλήλυθεν 34 tr φίλος τελωνῶν 35-πάντων 36 τὸν οἶκον pro τὴν οἰκίαν 42 ἀποδοῦνναι pro ἀποδοῦναι | -αὐτὸν 45 εἰσῆλθεν 46 ἤλειψας corr; prim man ἤληψας? | tr τοὺς πόδας μου 49 tr ἐστιν οὖτος.

8:11 ἔστιν pro εστι 18 ἐὰν pro αν² | -μη 22 ἐγένετο δὲ pro Καὶ ἐγένετο 23-ἀφύπνωσε· καὶ 24 γαλήνη +μεγάλη 25 tr πρὸς ἀλλήλους λέγοντες | τοῖς ὕδασι pro τῷ ὕδατι | αὐτοῦ pro αὐτῷ 26 ἀντιπέρα pro ἀντιπέραν 27 δαιμόνιον pro δαιμόνια 29 παρήγγειλε pro Παρήγγελλε | συνηρπάκει corr; prim man συνηρπάκη? 30 τίς pro Τί 31 παρεκάλουν pro παρεκάλει 32 ἀγγέλη pro ἀγέλη 34 γεγονὸς pro γεγενημένον | -ἀπελθόντες 35 σωφρονοῦντα corr; prim man σοφρονοῦντα 36-καὶ 37 συνείχοντο corr; prim man συνήχοντο 39 πόλιν +ἀκείνην | θεός pro Ἰησοῦς 43 γυνή +τις | ἰατροῦς pro εἰς ἰατροὺς 45 σὺν αὐτῶ pro μετ' αὐτοῦ 48 ὁ δὲ + ἰησοῦς 51 ἐλθῶν pro Εἰσελθὼν | οὐδένα + σὺν αὐτῶ | tr ἰωάννην καὶ ἰάκωβον 52 κλέετε(?) pro κλαίετε | ἀπέθανε + τὸ κοράσιον 54 tr πάντας ἔξω 55 ἐπέτρεψε pro ἐπέστρεψε | διέταξε | tr δοθῆναι αὐτῆ.

9: Ι ἀποστόλους pro μαθητὰς — αὐτοῦ 5 ἐὰν pro ὰν | αὐτοῖς pro ἐπ' αὐτοῦς 9—δ Ι3 tr ἰχθύες δύο | ἀγοράσομεν pro ἀγοράσωμεν 15 οὕτως 20—δ | εἶπεν + αὐτῶ 23 δὲ + καὶ | -καθ' ἡμέραν 27 ἑστώτων pro ἑστηκότων | γεύσωνται corr pro γεύσονται prim man 28-τὸν 33 tr μίαν μωσεῖ 38 ἐπίβλεψαι pro ἐπίβλεψον 40 ἐκβάλωσιν pro ἐκβάλλωσιν 41 tr τὸν υίόν σου ὧδε 45 αὐτοῦ corr? pro αὐτό prim man? 48 tr τὸ παιδίον τοῦτο | ὑμῶν(?) pro ὑμῖν 49-τὰ 50 ὑμῶν pro ἡμῶν bis 51-καὶ | tr ἐστήριξε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ | -τοῦ? 52 πόλιν pro κώμην 54 εἴπομεν pro εἴπωμεν 56-Kαὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην 57 ἐὰν pro ὰν 58 κλίνει pro κλίνη 59 πρὸς + τὸν | tr πρῶτον ἀπελθόντι 62 tr δ ἰησοῦς πρὸς αὐτόν.

10: $\mathbf{1}$ ἐνέδειξεν pro ἀνέδειξεν 2 ἐκβάλη pro ἐκβάλλη 3 πρόβατα pro ἄρνας $6-\mu$ ὲν $8-\delta$ ' | ἐσθίετε + καὶ πίνετε $12-\delta$ ὲ 13 χοραζίν pro Χωραζίν $15-\tau$ οῦ $20-\mu$ ᾶλλον 22 tr μοι παρεδόθη 28 σώζη pro

ζήση 29 εἶπεν 30-τυγχάνοντα 32 ἀντιπαρῆλθε 34 ἔλαιον corr; prim man ἔλιον? 36 tr πλησίον δοκεῖ σοι 40 μέλλει pro μέλει.

11:1 τῶ corr; prim man το 2 προσεύχησθε corr 6—μου 7 θύρα + μου 8 ὅσον pro ὅσων 11 ἢ pro εἰ 13 tr δόματα ἀγαθὰ 15 post δαιμόνια + ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν 19 ἐκβάλουσι corr pro ἐκβάλλουσι prim man | tr αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν 22 ἐπεποίθει corr; prim man -θη? 26 ἐλθόντα pro εἰσελθόντα 29 ἐπιζητεῖ corr; prim man ἐπιζητῆ 30—ἔσται 31 σολομῶνος pro Σολομῶντος bis 32 νινευίταις pro Νινευΐ | μετενόησεν pro μετενόησαν 33 κρυπτὴν corr pro κρυπτὸν; prim man κρύπτειν | ἢ pro οὐδὲ 34 φωτινὸν ἔσται pro φωτεινόν ἐστιν | $-\mathring{y}^2$ 40 ἐποίησε corr; prim man -σεν 44—οί ^{2} 49 προφήτας + καὶ διδασκάλους 54—καὶ.

12: 4 ἀποκτενόντων pro ἀποκτεινόντων 8 ὁμολογήσει corr pro ὁμολογήση; prim man -ση 15 φυλάσεσθε pro φυλάσσεσθε | αὐτῶ pro αὐτοῦ¹ 16 tr πρὸς αὐτοὺς παραβολὴν 20 ἄφρον pro Ἦφρων 21 πλουτῶν + ταῦτα λέγων ἐφώνει ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω 22 ἐνδύσεσθε pro ἐνδύσησθε 23 $\mathring{\eta}$ + γὰρ | πλείων pro πλεῖόν 28 tr σήμερον ἐν τῶ ἀγρῶ 29 πίετε pro πίητε 33 ἀνέκλειπον pro ἀνέκλειπτον 38 οὕτως 47 αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ 48 ζητιθήσεται pro ζητηθήσεται | ἀπαιτήσουσιν pro αἰτήσουσιν 52 – ἀπὸ τοῦ νῦν 53 ἐπὶ pro ἐφ' 54 οὕτως 58 βάλη pro βάλλη 59 τὸν pro τὸ.

13: 4 αὐτοὶ pro οὖτοι 6 tr ζητῶν καρπου 8 οὖ pro ὅτου | κόπρια pro κοπρίαν 9 ἐκκόψης pro ἐκκόψεις 15 ὑποκριταί pro Ὑποκριτὰ 19 κόκω pro κόκκω | + δ ante ἄνθρωπος 20 εἶπεν 21 ἔκρυψεν pro ἐνέκρυψεν 29-ἀπὸ² | ἀνακληθήσονται pro ἀνακλιθήσονται 34 ἀποκτένουσα pro ἀποκτείνουσα | νοσίαν pro νοσσιὰν 35-ἀμὴν | tr λέγω δὲ.

14: 3-Ei 4 ἀπέλυσεν 5 υίδς pro ὄνος 8 κατακλιθής corr; prim man -κληθής? 10 ἀνάπεσον corr; prim man ἀνάπεσε 15 ἄριστον pro ἄρτον 16 μέγαν man rec pro μέγα prim man 21 ἀναπήρους man rec; prim man ἀπήρους | tr τυφλοὺς καὶ χωλοὺς 24 + πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί· ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί 26 αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ ^{t} | tr εἶναι μαθητής 27 tr εἶναι μου $28 + \delta$ ante θέλων 30 οἰκοδομὴν pro οἰκοδομεῖν 32 tr πόρρω αὐτοῦ.

15: 2 διεγγόγυζον pro διεγόγγυζον 4 ενενηκονταεννέα pro εννενηκονταεννέα | εως + οὖ 6 συγκαλείται pro συγκαλεί | + αὐτοῖς λέγων + οὖτως | ενενηκονταεννέα pro εννενηκονταεννέα 10 οὕτως 13 διεσκόρ

πισε corr; prim man -σεν 17 ἄρτων corr; prim man ἄρτον 24 ἀπολωλως corr; prim man -λὸς 26—αὐτοῦ 30 εὕθυσας pro ἔθυσας 32 ἀπολωλως corr; prim man -λὸς.

16: $I - \kappa a l^{1}$ 5 έαυτοῦ man rec; prim man αὐτοῦ 9 ἐκλίπητε corr; prim man ἐκλείπητε I 5 - ἐστιν 22 - τοῦ 26 ἔνθεν pro ἐντεῦθεν | ἡμᾶς pro ὑμᾶς | ὑμᾶς pro ἡμᾶς 3I πορευθῆ pro ἀναστῆ.

17: $4-\epsilon m$ σε 6 έχετε pro είχετε 7 ἀνάπεσον corr pro ἀνάπεσαι $9-a \mathring{v} \tau \mathring{\varphi}$ 10 ο $\mathring{v} \tau \omega s$ | $\mathring{\eta} \mu \epsilon \hat{i} s$ pro $\mathring{v} \mu \epsilon \hat{i} s$ | tr $\mathring{\epsilon} \sigma \mu \grave{\epsilon} \nu$ ἀχρε $\hat{i} \omega i$ | $\mathring{\delta} \phi \epsilon i$ λομεν pro $\mathring{\omega} \phi \epsilon i$ λομεν $12-\kappa a \mathring{i}$ | $\mathring{\epsilon} \mathring{i} \sigma \epsilon \rho \chi o \mu \acute{\epsilon} \nu o \upsilon$ + $\mathring{\delta} \grave{\epsilon}$ 18 ἀλογεν $\mathring{\eta} s$ pro ἀλλογεν $\mathring{\eta} s$ 23 $\mathring{\eta}$ 24 $\mathring{\epsilon} \mathring{i} s$ τον ο $\mathring{u} \rho a \nu o \upsilon$ pro $\mathring{\epsilon} \mathring{i} s$ τ $\mathring{\eta} \nu$ $\mathring{v} \tau$ ο $\mathring{u} \rho a \nu o \upsilon$ | $-\kappa a \mathring{u} \upsilon$ 26 $-\tau o \mathring{v} \upsilon$ | $-\kappa a \mathring{u} \upsilon$ 27 $\mathring{\eta} \sigma \theta \iota o \upsilon$ + $\kappa a \mathring{u} \upsilon$ 30 τ $\mathring{a}$ α $\mathring{u} \tau a \upsilon$ τ $\mathring{a} \upsilon$ το τα $\mathring{u} \tau a \upsilon$ 33 ἀπολέση pro ἀπολέσει 34 $\nu \mathring{\eta}$ pro $\tau \mathring{\eta}$ | $-\mathring{o} \iota$.

18: Ι προσεύχεσθαι + αὐτοὺς 4 ἤθελεν pro ἠθέλησεν 5 χήρα pro χήραν | ὑποπιάζη pro ὑπωπιάζη 7 ποιήση pro ποιήσει $9-καὶ^x$ 14 $\mathring{\eta}+\gamma \grave{\alpha}\rho\mid -\delta$ δὲ . . . . ὑψωθήσεται $15-δὲ^2$ 28-δ $33-τ\^{\eta}^2\mid$ tr τῆ τρίτη ἡμέρα | ἐγερθήσεται pro ἀναστήσεται 35 δὲ suppl rubi 37 ναζοραῖος pro Ναζωραῖος.

19: 4 συκομορραίαν pro συκομωραίαν 7 πάντες pro ἄπαντες 8 μοι pro μου | ἐσυκοφάντισα 11—αὐτῶν 15 ἀπελθεῖν pro ἐπανελθεῖν | $-καὶ^2$ 16 μνᾶς pro μνᾶ 17 tr ἀγαθὲ εὖ 18 μνᾶς pro μνᾶ | ἐποίεισε 20 ἴδε pro ἰδοὺ | μνᾶς pro μνᾶ 21—ἔθηκας . . . . οὐκ 23—τὴν 27 κατασφάξατε + ἄδε 29 βηθσφαγὴ pro Βηθφαγὴ 37 ἐλαιῶν corr; prim man ἐλιῶν 38—ὁ ἐρχόμενος 45 ἑαυτῶ pro αὐτῷ 48—τὸ | ποιήσουσιν pro ποιήσωσιν | ἐξεκρέμματο pro ἐξεκρέματο.

20: Ι ίερεῖς pro ἀρχιερεῖς 5-οὖν 8-αὐτοῖς 9-τις 27-αὐτὸν 28 μωυσῆς pro Mωσῆς 31+καὶ ante οὐ 33 ἔσται pro γίνεται 35-ἐκείνου | τῶν <math>pro τῆς ἐκ | ἐκγαμίζονται pro ἐκγαμίσκονται 38 ἔστιν pro ἔστι.

21:2 tr τινα καὶ 6 λίθον pro λίθω 8 ἤγγικεν 14-εἰς 15 ἢ pro οὐδὲ 16 tr καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν | -καὶ συγγενῶν 22 πλησθῆναι pro πληρωθῆναι 24 ὑπὸ + τῶν 30 προβάλλωσιν pro προβάλωσιν 34 βαρηθῶσιν pro βαρυνθῶσιν | αἰφνιδίως pro αἰφνίδιος 36-ταῦτα.

22: 3 καλούμενον pro ἐπικαλούμενον 4—τοῖς ^{2} 5 συνεχάρησαν pro ἐχάρησαν 7— $\mathring{\eta}$ 8—καὶ ^{1} 12 ἀνώγεων pro ἀνώγεον | ἐστρωμμένον pro ἐστρωμένον 18 γενήματος pro γεννήματος 19 $\mathring{\eta}$ μῶν pro ὑμῶν 20 $\mathring{\eta}$ μων pro ὑμῶν 26 μεῖς 28 ἔσται pro ἐστε 29 με pro μοι 30 καθίσεσθε pro καθίσησθε 32 ἐκλίπη pro ἐκλείπη 34 φωνήση

- 23: Ι ἤγαγον ρτο ἤγαγεν 2 ἔθνος + ἡμῶν 6 ἠρώτησεν ρτο ἐπηρώτησεν 14 διαστρέφοντα ρτο ἀποστρέφοντα 18-τὸν 19 εἰς +τὴν 26-τοῦ ^{1} 29 μασθοὶ ρτο μαστοὶ 34 ἔβαλλον ρτο ἔβαλον 39 κρεμμασθέντων corr ρτο κρεμασθέντων prim man 42-ὅταν ἔλθης 44 ἐνάτης ρτο ἐννάτης 51-καὶ ^{2} | tr καὶ αὐτὸς προσεδέχετο 54-καὶ ^{2} 55-καὶ ^{2} .
- 24: Ι βαθέως pro βαθέος 4 tr ἄνδρες δύο 5 ἐμφόβον pro ἐμφόβων 12 θαυμάζον pro θαυμάζων 18-ἐν ante Ἱερουσαλημ |-ἐν αὐτη 21 συμπασι pro σὺν πασι 22 μας : car ή 24 οὕτως 46 οὕτως pro οὕτω.
- John I:20-ωμολόγησε corr; prim man -σεν 21-Καὶ λέγει . . . . προφήτης εἶ συ; 28 βηθανία pro Βηθαβαρᾶ 33 μοι pro με 40-δὲ 42 μεσίαν pro Μεσσίαν | ἐστιν | $-\dot{\mathbf{o}}$ 44 αὐτῷ + ὁ ἰησοῦς 46 + τὸν ante Ἰησοῦν 49-ὁ.
- 2:9 ἢτληκότες pro ἢντληκότες 14 πωλοῦντας corr; prim man πυλοῦντας 15 κολυβιστῶν pro κολλυβιστῶν 17 καταφάγεταί pro κατέφαγέ 19-ὁ 22-αὐτοῖς post ἔλεγε 23+τοῖς ante Ἱεροσολύμοις.
- $3:5-\delta$ ante 'Ιησοῦς $6-\tau \delta$ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστι· καὶ $10-\delta$ ante 'Ιησοῦς $11-\lambda a\lambda$ οῦμεν 12 πιστεύσητε pro πιστεύσετε 15 ἔχει pro ἔχη 16 οὕτως | ἔχει pro ἔχη 20 ἐλεχθῆ pro ἐλεγχθῆ 20, 21 ἵνα μὴ . . . . τὸ φῶς bis; sec ras 23 σαλὴμ pro Σαλεὶμ 25 ἰουδαίου pro 'Ιουδαίων $36+\tau$ ὴν ante ζωὴν'.
- 4: 3 ἀπῆλθεν -πάλιν 13 ὁ ante 'Ιησοῦς 18 ἄνδρας 20 tr τ ῶ ὅρει τούτω 21 ὅτε 25 μεσίας pro Mεσσίας 30 οὖν 31 μαθηταὶ + αὐτοῦ 35 τετράμηνός pro τετράμηνόν 37 ἐν γὰρ . . . θηρίζων 46 tr πάλιν ὁ ἰησοῦς 47 ἔμελλε pro ἤμελλε 53 ὥρα + ἰάθη.
- 5: 4 ἐταράσσετο pro ἐτάρασσε | ἐγένετο pro ἐγίνετο 5—τις | τριάκοντα + καὶ 7 βάλη pro βάλλη 10 ἰδαῖοι pro Ἰουδαῖοι 18 ἰδαῖοι pro Ἰουδαῖοι 19—ἀν 21 οὕτως 27, 28—ὅτι υίὸς ἀνθρώπου ἐστί. μὴ θαυμάζετε τοῦτο 31 ἐὰν + γὰρ 35 ἀγαλλιαθῆναι pro ἀγαλλιασθῆναι 38—αὐτοῦ 39 + οὐ ante δοκεῖτε 46 μωσεῖ pro Μωσ $\hat{\eta}$ 47 πιστεύετε pro πιστεύσετε.

6:5 $-\dot{\delta}$ Ἰησοῦς 12 ἐπλήσθησαν pro ἐνεπλήσθησαν 15 ἀνεχώρησεν $-\pi$ άλιν 19 γενόμενον pro γινόμενον 24-καὶ 28 ποιῶμεν pro ποιοῦμεν 29 $-\dot{\delta}$ ante Ἰησοῦς 32 ἔδωκεν pro δέδωκεν 38-τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα 45-τοῦ ante θεοῦ | ἀκούων pro ἀκούσας 52 ἰδαῖοι pro Ἰουδαῖοι 54+ ἐν ante τŷ 58 ζήσει pro ζήσεται 64 ἤδη pro Ἦιδει 66 μεθ' αὐτοῦ 70 $-\dot{\delta}$ Ἰησοῦς 71 ἔμελλεν pro ἤμελλεν.

7: $7 - \epsilon \gamma \hat{\omega}$ $8 - \epsilon \gamma \hat{\omega}$ οὖπω . . . ταύτην $10 - \hat{\omega} s^2$ 16 ἀπεκρίθη + οὖν 22 οὖχ' ὅτι + περὶ τοῦ 27 ἔρχηται corr $29 - δ \hat{\epsilon}$ 30 ἐληλύθει corr; prim man -θη? 32 tr ὑπηρέτας οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς 33 - αὐτοῖς 36 - οὖτος | εἶπεν 39 ἤμελλον pro ἔμελλον $| - \dot{\epsilon}$ ante Ἰησοῦς $41 - δ \hat{\epsilon}$ 42 - τοῦ 46 - οὕτως 47 πεπλάνησθε corr 51 κρίνει corr; prim man κρίνη?

- 8: Ι ἐλαιῶν corr 2 πάλιν + βαθέος 3 ἐπὶ pro ἐνχ 4 ταύτην εὔρομεν ἐπαυτοφὸρω μοιχευομένην pro αὔτη . . . . μοιχευομένη 5 νόμω + ἡμῶν | -ἡμῖν | λιθάζειν pro λιθοβολεῖσθαι | δὲ pro οὖν | λέγεις + περὶ αὐτῆς 6 κατηγορίαν κατ' pro κατηγορεῖν | ἔχωσι corr 7 ἀναβλέψας pro ἀνακύψας | -τὸν | tr βαλέτω ἐπ' αὐτήν 9-καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι | tr ὁ ἰησοῦς μόνος | οὖσα pro ἑστῶσα 10 εἶδεν αὐτὴν καὶ εἶπε pro καὶ μηδένα . . . αὐτῆ | γῦναι pro 'Η γυνὴ | -ἐκεῖνοι . . . σου 11 + ἀπὸ τοῦ νῦν ante μηκέτι 12 tr αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς | περιπατήση pro περιπατήσει 14 + ὁ ante 'Ιησοῦς | ἀληθής corr | -δὲ post ὑμεῖς 19-ὁ ante 'Ιησοῦς 20 ἐληλύθει corr; prim man -θη? 22 δύνασθε corr; prim man -σθαι ? 26 ἐστιν 29 tr πάντοτε ποιῶ 36 ἔλευθερώσει pro ἐλευθερώση | ἔσεσθε corr; prim man -σθαι 42-οὖν 44 ἐκ ^{t} + τοῦ 46-τίς . . . . μοι; 48 λέγωμεν pro λέγομεν | σαμαρείτης corr; prim man -τις? 52 tr θανάτου οὐ μὴ γεύσηται 54 ἡμῶν pro ὑμῶν 55-ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν.
- 9: Ι παράγων + ὁ ἰησοῦς 3 ὁ ante Ἰησοῦς 4 δύναται corr 8 πρότερον corr; prim man πρώ-? 9 ἄλλοι² δὲ + ἔλεγον 10 ἢνεώχθησαν pro ἀνεώχθησάν 15 καὶ | ἐπέθηκε tr μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς 16 τοῦ 20 ἀπεκρίθησαν + δὲ 21 ἑαυτοῦ pro αὐτοῦ 24 οὖν 27 θέλετε corr | tr μαθηταὶ αὐτοῦ 28 οὖν 31 άμαρτωλῶν corr; prim man ἁμαρτωλὸν 36 + καὶ ante τίς.
- 10:4 ἐκβάλλη pro ἐκβάλη 5 ἀκολουθήσωσι $8-\pi$ ρὸ ἐμοῦ 13 φεύγει corr | μέλλει pro μέλει 22 man prim γένετο; ἐ suppl rubr | $-\tau$ οῦς $23-\tau$ οῦ | σολομῶνος pro Σολομῶντος 25 εἶπον + οὖν 30 πατήρ + μου 40 ἀπῆλθεν.

- 11:1 βηθανείας pro Βηθανίας 3 ἀδελφαὶ + αὐτοῦ | φιλεῖς corr 7 μαθηταῖς + αὐτοῦ 9-ο ante Ἰησοῦς | -τούτου | 12 κεκοίμηται corr 15 ἀλλὰ pro ἀλλ᾽ 18 βηθανία corr; prim man βιθ-? 19 ἐληλύθεισαν corr; prim man -θεσαν 20-ο ante Ἰησοῦς 21-η ante Μάρθα 32 tr αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας 34 τεθήκατε pro τεθείκατε 38-οὖν 41 τεθνηκὼς corr 46 ὅσα pro ἃ 47 ποιήσομεν pro ποιοῦμεν 48 οὕτως 54-ἐκεῦθεν.
- 12: 2 ἀνακειμένων σὺν pro συνανακειμένων 4—ἐκ 6 ἔμελλεν pro ἔμελεν 12—ὁ bis 13—ὁ ante βασιλεὺς 16 πρῶτον corr; prim man πρότερον? 18—καὶ 26 ἀκολουθείτω corr; prim man ἀκολουθήτω 28 πάτερ + ἄγιε 30—ὁ 33 ἔμελλεν pro ἤμελλεν 34- Ότι ^{2} 41 ὅτι pro ὅτε 42 ἀρχόντων corr 49 δέδωκε pro ἔδωκε 50 tr ἐγὼ λαλῶ | οὕτως.
- 13:6 νίπτης pro νίπτεις 12 τῶν μαθητῶν pro αὐτῶν 13 tr ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος 15 ποιεῖτε pro ποιῆτε 18 ἐγὼ + γὰρ 25 ἐκεῖνος + οὕτως 29 εἶχεν-ὁ 35 γνώσονται corr 36 ὅπου + ἐγὼ | με pro μοι | 37-ὁ | σε pro σοι + νῦν.
- 14: Ι ταρασέσθω pro ταρασσέσθω 3 έτοιμάσαι pro καὶ έτοιμάσω 7 man prim— έγνωκειτέ . . . μου; suppl marg 10 έστιν 13 αἰτήσητε corr; prim man -τεν? 14 αἰτήσητε corr; prim man -τει? 23— ὁ ante Ἰησοῦς 24 τὸν λόγον pro τοὺς λόγους 27 ταρασέσθω pro ταρασσέσθω 30—τούτου 31 οὕτως.
- 15:5 εἰμῖ corr 6+τὸ ante πῦρ 7 αἰτήσασθε pro αἰτήσεσθε 8 γενήσεσθε corr; prim man -σθαι 14—ἐγὼ 15 tr λέγω ὑμᾶς | ὅσα pro ἃ 16 μείνη pro μένη | δώη pro δῷ 19 ἐφίλη pro ἐφίλει 26 μαρτυρήσει corr; prim man -ση.
- 16: 3 ποιήσουσιν ύμιν 4 μνημονεύετε ρτο μνημονεύητε | ήμην corr; prim man ήμιν? 7 γὰρ + ἐγὼ 15 λαμβάνει ρτο λήψεται 16 ὅτι ἐγὼ 23 ὅτι 27 ἡμᾶς ρτο ὑμᾶς 33 ἔχητε corr.
- 17: 2 δώσει pro δώση 8 ὅτι corr; prim man ὅτη ? 11 δ pro οὖς 12 εἰμὶ pro εἰ μὴ | ἀπολείας pro ἀπωλείας 15 τηρήσεις pro τηρήσης 20 πιστευόντων pro πιστευσόντων 23 γινώσκει pro γινώσκη 24 δέδωκας pro ἔδωκας.
- 18: $1 \epsilon i \sigma \hat{\eta} \lambda \theta o \nu \quad pro \epsilon i \sigma \hat{\eta} \lambda \theta \epsilon \nu \quad 2 \quad \mathring{\eta} \delta \epsilon \iota \quad \delta \epsilon \quad corr \quad 8-\delta \quad ante \quad \text{Ίησοῦς}$ 14 ἀποθανεῖν pro ἀπολέσθαι 15 ἡκολούθει corr; prim man ἡκολούθη
  20—τ $\hat{\eta}$ ante συναγωγ $\hat{\eta}$ | πάντες pro πάντοτε | ἰουδαῖοι corr; prim man ἰδαῖοι 21 ἐρώτησον pro ἐπερώτησον 23 δέρεις corr 25 ἡρνήσατο
  + οὖν 28 ἄγουσι—οὖν 29 πιλάτος + ἔξω 31 δὲ pro οὖν² 32 ἔμελλεν

ρτο ήμελλεν 33 tr πᾶλιν εἰς τὸ πραιτώριον 34 ἀπεκρίθη—αὐτῷ | ἀπὸ σεαυτοῦ ρτο ᾿Αφ᾽ ἑαυτοῦ | -σὺ 35 εἰμί corr 36-ὁ ante Ἰησοῦς | tr ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ ἢν 39 tr ἀπολύσω ὑμῖν bis.

19: 6+αὐτόν post σταύρωσον² 7 tr νίὸν θεοῦ ἑαυτὸν 11-ο ante Ἰησοῦς 12 ἐκραύγαζον pro ἔκραζον | ἑαυτὸν pro αὐτὸν 13 τούτων τῶν λόγων pro τοῦτον τὸν λόγον | τῶν corr; prim man τὸν | γαβαθά pro Γαββαθᾶ 14 ἢν pro δὲ² 16 ἤγαγον pro ἀπήγαγον + ἐπιθέντες αὐτῶ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ 17 βαστάζοντες corr pro βαστάζων; prim man βαστάζωντες | ἐξῆλθον pro ἐξῆλθεν | τόπον pro τὸν² 20 tr ὁ τόπος τῆς πόλεως 23 ὅτε corr | ἄραφος pro ἄρραφος 24 σχίσωμεν corr; prim man σχίσομεν? 25 κλοπᾶ pro Κλωπᾶ 28 ἰδὼν pro εἰδὼς | πληρωθῆ pro τελειωθῆ 31-ή 34 εὐθέως pro εὐθὺς 35 tr ἐστιν αὐτοῦ 36+ἀπ' ante αὐτοῦ 38 μετὰ-δὲ | καὶ κρυμμένος pro κεκρυμμένος 40+ἐν ante ὀθονίοις.

20: $\mathbf{I} - \check{\epsilon} \tau \iota$ 4 προέλαβε pro προέδραμε 8 εἰσῆλθεν pro εἰσῆλθε I3 post μου $+ \dot{\epsilon} \kappa$ τοῦ μνημείου $\mathbf{I} \mathbf{4} - \mathbf{K} \alpha \imath^{\mathsf{I}} \mid - \dot{\delta}$ ante Ἰησοῦς I5 tr ἔθηκας αὐτὸν I6 ῥαβουνὶ pro Ῥαββουνί I8 ἀπαγγελουσα pro ἀπαγγέλλουσα I9-οὖν 2I $-\dot{\delta}$ Ἰησοῦς 23 κεκράτηντε pro κεκράτηνται 26 ἔρχεται + οὖν 28 $-\mathbf{K} \alpha \imath^{\mathsf{I}} \mid - \dot{\delta}^{\mathsf{I}}$ 29 εἶπε δὲ pro Λέγει $\mid -\Theta \omega \mu \hat{\alpha} \mid$ 30 ἐνώπιον corr; prim man ἐώπιον 3I $-\dot{\delta}$ ante Ἰησοῦς.

21: 3 ἐνέβησαν pro ἀνέβησαν 4 ἐπὶ pro εἰς 5—οὖν 6 λέγει pro $\mathbf{O}$ δὲ εἶπεν 13—οὖν 15 τοῦτων corr; prim man τοῦτον 17 τὸ τ corr $\mathbf{O}$ εἶπεν pro εἶπε 20 εἶπεν pro εἶπε 25 γράφητε pro γράφηται.

In the effort to elicit from this collation an estimate of the textual value of the Newberry gospels, a plan suggested by Professor Burton has been followed, and the helpfulness of this suggestion is here gratefully acknowledged. The Newberry gospels depart in 1,515 readings from the Textus Receptus.⁴ Of these Matthew shows 434, Mark 348, Luke 449, and John 284. Of the whole number of readings, 774 may be considered significant; the rest are matters of practical indifference, being unimportant transpositions, manifest itacisms, insertions, and omissions of ν movable, the ς of $ov\tau\omega\varsigma$, and the like. The assignment of the readings gives the following figures for the Syrian, pre-Syrian, and singular or subsingular elements in the significant readings of each gospel:

•										Syrian,	Pre-Syrian.	Singular, etc.	Totals,
Matthew	-		-		-		-			82	105	65	252
Mark -		-		•		•		-		62	83	33	178
Luke	-		-		-		•		-	65	68	40	173
John -		-		-		•		~		48	103	20	171
Tota	ls		-		-		-		-	257	359	158	774

Without undertaking the minute calculation of the constituents making up the pre-Syrian element and their reduction to percentages, it may be observed that one-half of the 359 pre-Syrian readings are of no family, while one-fourth are Western, and one-sixth non-Western. The Alexandrian element, the most subtle and elusive of all the elements in attestation, is small.

In order to determine the significance of these figures, and thus of the critical value of the manuscript in comparison with other witnesses to the text of the gospels, we proceed to seek what may fairly be considered a representative section of the text, as a limited ground within which such a comparative study may readily be made. We have seen that the Newberry gospels show 257 Syrian readings out of 774 significant divergences from Textus Receptus. Neglecting the 158 singular or subsingular readings as at least of doubtful value, the Syrian element is seen to be $\frac{257}{14}$ of the supported, significant readings of the manuscript, or 41.72 per cent. The same process shows the Syrian element of Mark alone to be $\frac{62}{145}$, or 42.758962 per cent. The first five chapters of Mark by the same process give a Syrian element of $\frac{18}{2}$, or 42.857142 per cent. of the supported, significant readings. As this is within about 1 per cent. of the proportion shown by the manuscript as a

⁴ In Gregory's Textkritik des Neuen Testaments the manuscript appears as No. 1289.

whole, it may be regarded as a representative section, and a presumption is established for the representative character of the same section in other manuscripts. This presumption is, of course, liable to modification in the case of manuscripts, such as Δ , the text of which is notoriously heterogeneous; for all manuscripts of admitted homogeneity, however, it seems safe to accept our presumption and to build upon it. We thus proceed to examine the first five chapters of Mark in other manuscripts of various degrees of excellence.

Reference has been made to the Haskell gospels, a large cursive of about 1500 A. D., which seems from its size and various lectionary indications in late hands in the margins to have been designed and used for public reading. Despite its comparative modernness, the writing of this manuscript is very pale, and has been retraced in considerable sections by a more recent hand. The original contents of the codex evidently comprised the four gospels, complete, but leaves, and even whole quires, are now missing. Of Mark the manuscript contains 1: 1-7: 24; 7: 36-9: 48; 10: 14-11: 33. With 12: 1 begins a great gap, including the rest of Mark and more than eight chapters of Luke. For the first five chapters of Mark, the Haskell gospels show 33 significant divergences from Textus Receptus. Of these, 3 may be neglected as singular or nearly so. Of the 30 significant, supported readings, 16 are pre-Syrian and 14 Syrian. The Syrian element is thus 14, or 46.666666 per cent. of the significant, supported readings. It has already been pointed out that the Syrian element for these chapters in the Newberry gospels was 42.857142 per cent., while the total number of significant divergences in them is 51.

As another manuscript with which to compare, Codex Montfortianus (61) has been taken. This is famous as having been employed by Erasmus for the text of 1 John 5:7 (The Three Heavenly Witnesses) in his third edition, 1522 A. D. The manuscript probably belongs to a date not much earlier, and has naturally been regarded with some suspicion, owing primarily to the circumstances of its first appearance. But this need not affect its value for our purposes. Its significant divergences for Mark, chaps. 1-5, number 78, of which 25 are singular or subsingular readings. Of the remaining 52, 31 are pre-Syrian and 21 Syrian. The Syrian element is thus $\frac{3}{5}$, or 40.384615 per cent. of the significant, supported readings.

Turning to uncial witnesses, Codex Alexandrinus (A) shows 85 divergences from Textus Receptus in the first five chapters of Mark.

Neglecting 9 of these as practically unsupported, we have left 76 supported, significant readings, of which 51 are pre-Syrian and 25 Syrian. The Syrian element is thus $\frac{2}{7}$, or 32.894725 per cent. of the supported, significant readings.

A still better uncial, for Mark's gospel at least, is Codex Sangallensis (Δ). The excellence of the text of this manuscript in Mark is well known. For Mark, chaps. 1-5, it shows no less than 192 readings that may be called significant. Of these 21 may be dismissed as singular or subsingular. Of the remaining 171, 136 are pre-Syrian and 35 Syrian. The Syrian element thus constitutes only 19.824535 per cent. of the supported, significant readings.

Attention was not long ago called by Dr. J. Rendel Harris to a rather remarkable twelfth-century cursive in the British Museum, Cod. Evv. 892 (Mus. Brit. Add. 33,277), with interesting subscriptions resembling those in the Newberry manuscript. A careful examination of its readings for the section under consideration fully confirms Dr. Harris' high valuation of the manuscript. Two hundred and eight significant divergences from Textus Receptus have been noted. Dismissing 20 of these as singular or subsingular, we have left 188, of which 158 are pre-Syrian and 30 Syrian. The Syrian element is thus seen to be less even than in Δ ; for 892 it is 15.957435 per cent., as against 19.824535 for Δ .

If we arrange these six manuscripts in the order suggested by these percentages, we have the following table:

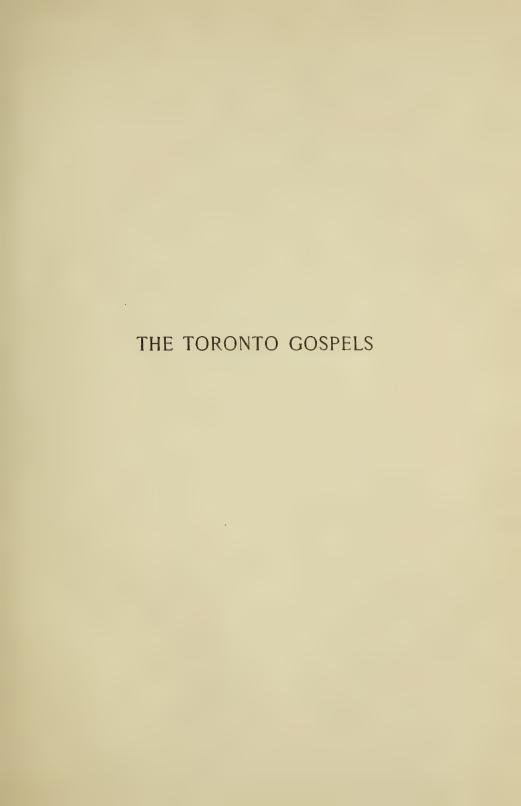
								Significant divergences.	Syrian element.
Haskell	-	•		•		-		- 33	46.666666
Newberry		•	-		-		•	51	42.857142
61 -	-	-		-		-		- 78	40.384615
A		-	-		-		•	85	32.894725
Δ -	-	-		40		-		- 192	- 19.824535
892		-	**		-		-	208	15.957435

The order of percentages, it will be observed, is the order of the significant divergences, inverted. That is, in the group of manuscripts, the more numerous the divergences from the Textus Receptus, the greater the proportion of pre-Syrian readings among those divergences. This is, of course, precisely what is to be expected. Thus in number as well as character of variations from Textus Receptus the Newberry manuscript allies itself with 61 and the Haskell gospels, rather than with Δ or 892. In other words, it is a Syrian manuscript, with perhaps an average admixture of pre-Syrian readings.

The following table of assignments and attestations (the latter based almost wholly upon Tischendorf) for Mark 1-3 is appended to show the method pursued throughout the gospels. Asterisks mark significant readings:

```
H M al aliq
                                                                                                *S(yrian)
   8 X B H Δ 16, 33, 56, 58, 258 al<sup>3 pl</sup> vg. Or<sup>4, 132</sup> Aug<sup>con</sup>.
                                                                                               *N(eutral)
   13 [L]M 13 [33, 102], 346 al [c ff<sup>1</sup>· g<sup>1</sup>· l vg cop] syr<sup>p mg</sup> [aeth arr Or<sup>4, 161 ed</sup> Eus<sup>dem</sup>]
                                                                                                         *S
   13 A M 33 al15 fere
   16 A E<sup>2</sup> A 1, 69 al<sup>20</sup> fere
                                                                                                         *S
                                                                                                         *S
   19 C2 K M T II* al plus30 syrsch, p c* aeth al
                                                                                                         *S
   21 al2 go
                                                                                                         *S
   22 al pauc b q
   27 A C D Γ Δ II unc7 al90 fere
                                                                                               W(estern)
                                                                                                         *S
   30 L M A 1, 69 al25 fere
   34 D (Ti)
                                                                                                         W
   34 *(B)C G[L]M [1, 28, 33, 69, 124, 131, 200, 238, 262, 346, 435, etc.]
36 * B M U 28, 40 y<sup>scr</sup> al<sup>10</sup> fere ff<sup>1</sup> g<sup>2</sup> yg cop
                                                                                                         *S
   37 A Γ θ II unc8 22, 124, 131, 262, 346 al 100 fere a f go Victant
                                                                                                          S
   38 A B C F A II unc7 al100 fere
                                                                                                          N
38 \Delta 0f 28, 40, 69, 124, 262, 346 al plus<sup>50</sup> 45 \upred{N} A B C D K L M \upred{N} \upred{N} A B C D K L M \upred{N} \upred{N} \upred{N} A C E K M U V \upred{N} 0f \upred{M} II al<sup>100</sup> fere e syr<sup>p</sup> go
                                                                                                         *S
                                                                                                          N
                                                                                                          S
                                                                                                        *W
   4 D Δ al10 fere it (exc. b) mt syrsch arm aeth go
   7 al20 fere syrsch persp
                                                                                                        *S
                                                                                                        *N
  9 & BEFGHKLMUVII al 130 fere
   10 & C D H L M W Δ Of al plus o it vg cop syrsch arm go
                                                                                                         N
   14 F G H Γ 13, 262, al plus<sup>30</sup> (et evglstaria)
                                                                                                         *5
   14 A K Γ Δ II 33, al40 fere vged go cop syrutr arm aeth
                                                                                                          S
   16 B Δ cop. (Neutral witnesses divided: X L 33 b against)
                                                                                                         *S
                                                                                                        N?
   18
   21 XABCKLS 1, 13, 33, 69 also fere be fiq vg copsch w etcod syrutr arm go *NW
                                                                                                          S
   22 H2 M A 1. al mu
   23 C L A al plus25 it vg
                                                                                        *A(lexandrian)?
   26 ₺ B L T unc8 al plus7º go
                                                                                                        *N
3:I Tal mu
                                                                                                          S
   3 D* Γ al nm
                                                                                                        W?
                                                                                                           *
       A B G K2 L M P S T II al40 fere f g1. 2. vg copwi Victant
                                                                                                         N?
                                                                                                          *
   II & A. (B) C D F G K L M P Γ Δ II al plus50 cattposs etox
                                                                                                          N
   II NABCDFGKLPΓΔΠ al plus<sup>50</sup>
I2 ALPΓΠ unc<sup>9</sup> al plus<sup>60</sup> catt<sup>ox</sup> et<sup>poss</sup> item c d f g<sup>x, 2.</sup> i
                                                                                                          N
                                                                                                          S
   12 B W** H
                                                                                                          N
   12 C Wscr** a 2 pe**
                                                                                                         *S
   14 & B C*vid Δ 13, 28, 69, 124, 238, 346 cop syrp mg aeth arp
                                                                                                          N
   17
   20 A B K L U Δ Π* 28, 33, 300, 346 al<sup>20</sup> fere
                                                                                      *N(on)W(estern)
   27 A D L Γ II unc<sup>9</sup> al plus<sup>120</sup> (item it vg syr<sup>utr</sup> arm go)
                                                                                                         W
   27 A D L Γ Π unco al plus<sup>120</sup> (item it vg syr<sup>utr</sup> arm gc)
                                                                                                         W
   27 L (Scr)
   27 AEFGKUVIII al100 fere
                                                                                                          S
   28
   32 X° A B C K L M ∆ II al50 fere b c d f ff<sup>x, 2,</sup> g<sup>x, 2,</sup> q vg syr<sup>utr</sup> go
                                                                                                      NW
   33 & B C G L U V A 1, 2pe also fere a b gr 1 (alvid) cop syrsch (etp?)
                                                                                                     *NW
```


THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS CHICAGO, ILLINOIS

Agents

THE BAKER & TAYLOR COMPANY NEW YORK

THE CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS LONDON AND EDINBURGH

いつい でかっかい The stap Late of d mil a stania 1 para . 1 . 1 · 11 25 14 0 A 14 21 2 10 1

Marine & de all a contract par

Owner bit Bracks with the death

Sparke Trues agree ou had the de to Good The Manual and states by appointable 171 Version - Lang distance to plant mate PARRETURE MARCO STATES OF THE PARETURE AND PARETURE OF THE PAR

Keins Sie by rhicheman Bay 9. Lors . sweet

Kan your airly high frought by orderedy. Lynn

They all him has bear in the time to be son

By water of more for many and a man may an in from

Com the twistower raishopo twings

かんかが、×からないいいかんかかい さいかのいんがあり

TOROTA ILLOHNAND FYREE

A corp.) of as cook of parts . Cas . Les de destartes and by the same of the

こうにこう かいちゅん というこう

universities Ranges. 20 De 10. 20 3. と やる・サン By ope Filmin the moder our branches house house and way wife you but say . wer lary L. were the conference of the restance of the second property Philiphum of dan for. والاستعادية والاستعادة المواجعة عداده والماساء المراساتها الاستعادة edition of the peace of the or wasping and the office property spore " course hor Among Wayner Branning JOHN HOTEL O we service of agencies of the organism of the organism of T warrant of destinantial in mess por men langer . except . . . . year gragin + 7.0.1 0103 Aldane intellibras. The safery of a series · weiter . by the ...

THE TORONTO GOSPELS

BY

EDGAR J. GOODSPEED, Ph.D.

ASSOCIATE PROFESSOR OF BIBLICAL AND PATRISTIC GREEK THE UNIVERSITY OF CHICAGO

The University of Chicago Press
Chicago, Illinois

Published December 1911

Composed and Printed By The University of Chicago Press Chicago, Illinois, U. S. A.

THE TORONTO GOSPELS (= Gveq. 2321)

THERE is in the library of the University of Toronto a Greek manuscript of the four gospels, written on parchment in a minute cursive hand. The manuscript was written probably in the late eleventh or early twelfth century, and is of especial interest from the fact that it does not appear in any of the published lists of gospel cursives, either Gregory's, von Soden's, or Scrivener's, and its existence seems to have been quite unknown hitherto to the workers in the textual field. Nine gospel cursives are known to exist in America, and of these only two are complete in the original hand. A tenth, the Codex Torontonensis, as its former owner named it, must now be added to the list, and take its place among the known and registered manuscripts of the Greek gospels.

The Codex Torontonensis was exhibited with printed Bibles and manuscript facsimiles in an exhibition held at Toronto in connection with the Tercentenary of the King James Version, under the auspices of the Upper Canada Bible Society, February 13–25, 1911. Through the courtesy of my friend Ernest W. Parsons, a printed catalog of this exhibition reached me, and an effort was immediately made to gain an opportunity to examine the manuscript. At the request of Professor Burton, Director of the Libraries of the University, President Falconer and Librarian Langton, with great courtesy, promptly forwarded the manuscript to Chicago for full examination. Some results of that examination are here presented.

The manuscript formerly belonged to a well-known clergyman and writer of Toronto, the late Rev. Canon Henry Scadding, who, at his death in 1901, left his library to the University of Toronto. It appears from inquiries very kindly undertaken by Mr. Parsons and Professor J. L. Gilmour of Toronto, that Dr. Scadding purchased the manuscript from an English dealer more than twenty years ago. The binding had probably previously been restored with a new back, uniting the old worm-eaten leather-covered boards, and lettered Quatuor Evangelia M.S. Graec. Saec. XII, and Dr. Scadding had the name Codex Torontonensis stamped upon the outer case with which he protected it. A special interest attaches to Dr. Scadding's codex as the first Greek manuscript of the four gospels to appear in Canada.

351

The codex consists of 226 leaves, in twenty-nine guires. These are made in the usual Greek manner, with eight leaves in each quire, except the 14th (of six) and 23d (of four), and are numbered in the lower lefthand corner of the first recto. The leaves measure cmm. 13 by 15.4. The parchment is not very thin, and the book with its thick board covers makes a stout little volume 8 cmm. in thickness. There is appended to it a group of five quires, four of 7 and one of 6 leaves, or 34 in all, inscribed in a much later hand with the synaxarium and the menology. There are three coarse parchment fly leaves, one at the beginning and two at the end of the whole, which thus contains 263 parchment leaves. The writing is in single columns, in the gospels of 18 lines. The lines are carefully ruled, the writing depending from the lines. The margins contain the section and canon numbers, and the chapter numbers and titles. There are frequent marginal initials in gold over red. A later hand has added lection numbers and titles and, at the upper right-hand corner of each recto, the name of the evangelist.

The manuscript is not dated in the first hand, but a comparison with facsimiles of dated Greek cursives in the Bibliothèque Nationale published by Omont strongly favors a date toward the close of the eleventh century, or early in the twelfth. The hand of the Paris Psalter dated 1070 (Bibl. Nat. MS grec 164) closely resembles that of the Toronto manuscript, which must have been written in the same general period.

The contents of the manuscript are as follows. In an illuminated border, fol. 1a, 7δ κατὰ ματθαῖον ἄγ(ιον) ἐναγγέλιον, with pictures (1.2 cm. in diameter) of the four evangelists δ ἄ(γιος) ματθ(αῖος), δ ἄ(γιος) μάρκο(ς), δ ἄ(γιος) λουκᾶς, δ ἄ(γιος) ἐω(άννης) δ θεολό(γος). Below, κατ(ὰ) ματθαῖον ἄγ(ιον) ἐναγγέλ(ιον). The Gospel of Matthew follows, in 68 chapters, 359 sections, foll. 1a-64a. A later hand has also marked 121 lessons, with αρχη and τ ελος in the text, numbers in the margin, and titles at top or bottom of the page.

The 48 chapter titles for Mark, τοῦ κατ(ὰ) μάρκον ἐναγγε(λίου) τὰ κεφά(λαια), in red, follow, foll. 65α-66α, and then the Gospel of Mark, entitled (in an illuminated border) τὸ κατὰ μάρκον ἄγιον καὶ σεπτὸν ἐναγγέλιον, and below, τὸ κατ(ὰ) μάρκον ἄγ(ιον) ἐναγγέλ(ιον) (fol. 67α), in 48 chapters, 241 sections, foll. 67α-107α. The later hand above mentioned has marked and entitled 70 lessons.

The 83 chapter titles for Luke, τοῦ κατὰ λουκᾶν ἐναγγελίου τὰ κεφάλαια, in red, follow, foll. 108α–110α, and then the Gospel of Luke, τὸ κατὰ λουκᾶν ἄγιον ἐναγγέλιον, foll. 111α–177α, in 342 sections and 83 chapters. The later hand has indicated 116 lessons.

The 18 chapter titles for John, τοῦ κατὰ ἰω(ἀννην) ἀγίου εὐαγγελ(ίου) τὰ κεφάλαια, appear in red on fol. 178a, b. The Gospel of John, τὸ κατὰ ἰωάννην ἄγ(ιον) ἐναγγέλ(ιον), headed by a picture of Christ with a nimbus and a book (IC XC), follows, föll. 179a-226b. The late hand has marked 73 lessons, some of which have been retouched by one still later. This is the end of the more ancient part of the manuscript.

There follow, in a rude and much later hand, perhaps the same that marked the lessons, (1) $\pi i \nu a \xi \, \dot{\alpha} \kappa \rho \iota \beta \dot{\eta}(s) \, \tau o \dot{\nu} \tau(o \nu) \, \tau o \dot{\nu} \, \dot{\epsilon} \nu a \gamma \epsilon \lambda i o \nu$, foll. 227a-247b; (2) $\mu \eta \nu o \lambda \dot{\sigma} \gamma \iota o \nu \, \sigma \dot{\nu} \nu \, \theta \epsilon \dot{\omega} \, \dot{\alpha} \gamma \dot{\iota} \omega$ (Sept. 1—Aug. 31), foll. 248a-260a; concluding with, foll. 259a-260a, E $\dot{\nu} a \gamma \gamma \dot{\epsilon} \lambda \iota a \, \delta \ddot{\iota} \dot{\alpha} \phi \rho \rho a \, E \dot{\epsilon} s \, \mu \nu \dot{\eta} \mu a s \, \dot{\alpha} \gamma \dot{\iota} \omega \nu$. On fol. 260b, in a still later hand, is the long dated note which is given below (p. 8). Other rude Greek scrawls, ancient or recent, occupy the fly leaves.

In point of text, the Toronto codex is, like most cursives, fundamentally Syrian. Yet a considerable proportion of excellent early readings will be observed among its variants, and in one point its evidence becomes very interesting. The pericope (John 7:53—8:11) is omitted from its text, but another hand a century or more later (perhaps in the thirteenth?) has most interestingly supplied the text of the passage in the margins. In the subsequent trimming of the leaves some few letters of this writing were cut away, but the passage is quite complete enough to enable us to judge the character of the manuscript from which the missing pericope was supplied. The pericope clearly allies itself textually with the sixth (μ^6) of the seven types distinguished by von Soden (Schriften des N.T., pp. 507–8). Not a few cursives omit the pericope; Tischendorf's apparatus suggests that, of the cursives known to him, five out of six contained the passage as a part of John.

The unusual title of Mark, τὸ κατὰ μάρκον ἄγιον καὶ σεπτὸν ἐναγγέλιον, is a matter of interest. It does not appear in von Soden's list of gospel titles (*Schriften des N.T.*, p. 295), where seven types of gospel title are distinguished.

At the top of fol. 177a, the last page of Luke, an erasure of 25 letters seems to prove that the clause $\kappa\alpha\lambda$ $\tau\lambda$ $\epsilon\pi(\lambda)$ 01aa $\epsilon\delta\omega\kappa\epsilon\nu$ $a\nu$ 170 ϵ 5 originally stood here (Luke 24:43b) in the manuscript, and in its parent. This curious accretion is attested by KII* and a small group of cursives, and it must be observed that the text of the manuscript frequently, though not constantly, coincides with K, II*, or KII. The lost Medicaeus, formerly numbered 42 by Gregory, had this reading, and, with AKII and the Toronto codex, the strange $\epsilon\lambda$ 006 ϵ 70 for κ 016 ϵ 14, but other particulars show that the Toronto manuscript cannot be identified with it. Nor can the manuscript be identified with the one

sold by Hoskier to Quaritch some twenty years ago (Gregory, 1278), nor with any other recorded cursive once known but now lost, although Gregory's old number 103, a manuscript used by Curcellaeus in his edition of 1658, shows many readings with the Toronto manuscript.

The character of the text of the Toronto Gospels makes it desirable to follow the description of the manuscript with a full collation of it. My especial thanks are due Dean R. Wickes and Ernest W. Parsons, New Testament Fellows in the University of Chicago, for help in carrying through and verifying the collation, in preparing which I have myself gone minutely through the whole manuscript twice. Martin Sprengling, formerly New Testament Fellow in the University, has aided in the reading of the following late and faulty subscription at the end of the manuscript, fol. 260 b.

τέλος ήληφεν ένταῦ (θα) τὸ παρὸν βιβλίον εἰς τὸ ἔτος τρέχωντος έξάδων χιλιάδας συν τριακοστο άμα τε καὶ τὶ πρώτη ἐν μηνὶ ἐρχομένο (?) φεβ(ρουαρίω)? είς τὰς τε ήμερ(ας) σαββάτω τε της ἀποτυρ(ήσεως) διὰ γειρὸς τοῦ ταπεινοῦ θεῖτου καὶ ίερέως διογ [ένους?] ός τε τούνομα ἐπίκλην τὲ μαρκύνας ἐν πόλ(ἐι) πανιθαυμάστι άμα τε καὶ μεγάλη λεγώμενοί τε τοῦνομα τῆς κονσταντινουπόλ [εως] ύμεις δέ όσει τείχειται σύν καὶ ἀναγνόσταις μι μέμφεσθαι παρακαλώ μιδέ κατιγωρήται μαλλον δέ συγνωσθαι κάμει διὰ τῶν πολλῶν σφαλμάτων διότι ἄπειρος ήμεῖ τῆς τέχνης τῶν γραμμάτων.

This subscription must have been copied from an earlier manuscript. It is badly written, in a hand unlike any other in the manuscript, and is full of itacisms. The date it seems to give, 6301 (=A.D. 793), is much too early for any part of the manuscript, and probably the colophon has nothing to do with the text of the gospels, or their exemplar.

Professor Gregory in a recent letter proposes the number 2321 to designate the Toronto manuscript in his lists.

The collation is based on Estienne's edition of 1550, as reprinted by

Lloyd and Sanday (Oxford, 1889), this being taken as a fixed text, widely accessible. It will be understood that tr means "transpose so as to read." All spellings have been taken account of, but not all matters of accent, aspiration, or capitalization. In several instances a marginal capital has been left to be supplied by the hand which supplied such letters in red and gold, but has been omitted where it belonged, and sometimes even supplied where it did not (Matt. 9:17; Mark 6:27; Luke 9:9; 23:15; John 6:3, 63; 10:41, etc.; cf. Luke 2:13). The chief marginal corrections—Luke 7:6 ($\epsilon log \epsilon \lambda \theta \eta s$); 19:30 ($\delta log \epsilon \theta \rho \delta log \theta log \delta lo$

In an illuminated border: τὸ κατὰ ματθαῖον ἄγ(ιον) ἐυαγγέλιον. Below, κατ(ὰ) ματθαῖον ἄγ(ιον) ἐναγγέλ(ιον).

Matt. 1:3 γè pro δè 4 ναασών pro Nαασσών bis 6 σολομῶνα pro Σολομῶντα 11 μετοικησίας pro μετοικεσίας 12 μετοικησίαν pro μετοικεσίαν 14 ἀχίμ pro Άχείμ bis 15 ματθάτ pro Ματθάν bis 16 Μαρίας: corr suppl M 17 μετοικησίας pro μετοικεσίας bis 20 μαρίαν pro Μαριὰμ.

- 2:5 ούτως pro ούτω 22 om έπὶ ante της 'Ιουδαίας.
- 3:5 om ή ante Ἰουδαία 6 add ποταμῷ post Ἰορδάνη 8 καρπὸν ἄξιον pro καρποὺς ἀξίους 11 om καὶ πυρί.
- 4:3 αὖτοι pro οὖτοι man prim; οὖτοι corr 18 om ὁ Ἰησοῦς 22 om εὐθέως.
- 5:12 οὕτως pro οὕτω 16 οὕτως pro οὕτω | ἴδωσι pro ἴδωσιν | tr τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν 19 οῦτος pro οὕτω 23 καὶ ἐκεῖ pro κἀκεῖ 27 ἐρρήθη pro ἐρρέθη | οπ τοῖς ἀρχαίοις 31 ἐρρήθη pro ἐρρέθη | οπ δὲ 33 ἐρρήθη pro ἐρρέθη 38 ἐρρήθη pro ἐρρέθη 39 οπ σου 43 ἐρρήθη pro ἐρρέθη 44 τοῖς μισοῦσιν pro τοὺς μισοῦντας 45 add τοῖς ante οὐρανοῖς 47 φίλους pro ἀδελφοὺς | οὕτως pro οὕτω 48 add καὶ ante ὁ πατὴρ | οὐράνιος pro ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
- 6:5 om ầν 14 om ὑμῶν 18 om ἐν τῷ φανερῷ 24 μαμωνᾶ pro μαμμωνᾶ 25 ἐνδύσεσθε pro ἐνδύσησθε | πλείων pro πλείον 26 add τὰς ante ἀποθήκας.
- 7:2 μετρηθήσεται pro ἀντιμετρηθήσεται 10 add ἢ ante καὶ 12 οὕτως pro οὕτω | δύτῶς pro οὕτος 14 τί pro ὅτι 17 οὕτως pro οὕτω

21 add τοις ante ουρανοις 22 επροφητεύσαμεν pro προεφητεύσαμεν 28 ετέλεσεν pro συνετέλεσεν.

8:4 άλλ' pro άλλὰ 5 αὐτῷ pro τῷ Ἰησοῦ 8 λόγῳ pro λόγον 13 ἐκατοντάρχῃ pro ἐκατοντάρχῳ | tr ἐκείνῃ τῷ ιρᾳ 15 αὐτῷ pro αὐτοῦς 25 om αὐτοῦ.

9:4 είδὼς pro ίδὼν 5 add σου post άμαρτίαι | ἔγειρε pro Ἔγειραι man prim; ἔγειραι corr rubr 13 ἀλλὰ pro ἀλλὶ | om εἰς μετάνοιαν 17 ἀσκοὺς: ἀ- suppl corr | ἀμφότεροι pro ἀμφότερα 18 add εἶς post ἄρχων 27 υίὸς pro υίὲ 33 om Ὅτι 35 om πάσας 36 ἐσκυλμένοι pro ἐκλελυμένοι.

10:2 Ταῦτα corr rubr? 8 οπ νεκροὺς ἐγείρετε 10 ῥάβδους pro ῥάβδον 15 γομόρρας pro Γομόρρων 19 λαλήσετε pro λαλήσητε $(-\epsilon \ corr?)$ 25 δεσπότην pro οἰκοδεσπότην | ἐπεκάλεσαν pro ἐκάλεσαν | οἰκειακοὺς pro οἰκιακοὺς 28 Φοβεῖσθε pro φοβηθῆτε | ἀποκτεννόντων pro ἀποκτεινόντων 36 οἰκειακοὶ pro οἰκιακοὶ 42 ψυχροῦν pro ψυχροῦ.

11:8 βασιλειῶν pro βασιλέων 13 ἐπροφήτευσαν pro προεφήτευσαν 16 παιδίοις pro παιδαρίοις | ἀγορᾳ pro ἀγοραῖς 21 χωραζίν pro Χοραζὶν 23 ἣ . . . . ὑψώθης pro ἡ . . . . ὑψωθεῖσα.

12:3 ἐπείνασε pro ἐπείνασεν | οπ αὐτὸς 6 μεῖζον pro μείζων 8 οπ καὶ 21 οπ ἐν 25 ἑαυτὴν pro ἑαυτῆς bis 29 διαρπάση pro διαρπάσει 32 ἐὰν pro αὐνὶ | τῷ νῦν pro τούτῷ τῷ 35 οπ τῆς καρδίας | οπ τὰ 37 κατακριθήση pro καταδικασθήση 40 καὶ add ante ὁ νίὸς 42 σολομῶνος pro Σολομῶντος bis.

13:14 οπ έπ' 19 του pro το ante έσπαρμένου 24 σπείραντι pro σπείροντι 27 οπ τὰ 28 συλλέξομεν pro συλλέξωμεν 30 οπ τῷ 32 add πάντων ante τῶν λαχάνων 33 ἔκρυψεν pro ἐνέκρυψεν 40 Καίεται pro κατακαίεται.

14:5 έφοβείτο pro έφοβήθη 14 αὐτοῖς pro αὐτοὺς 19 om καὶ ante $\lambda \alpha \beta \dot{\omega} \nu$ 34 γενησαρέτ pro Γεννησαρέτ 36 ἐσώθησαν pro διεσώθησαν.

15:1 οπ οί 4 οπ σου 7 ἐπροφήτευσε ρτο προεφήτευσε 20 κουοῦντα pro κοινοῦντα man prim; κοινοῦντα corr 25 προσεκύνησεν pro προσεκύνει 36 οπ ἐπτὰ.

16:8 εἶπε pro εἶπεν | om αὐτοῖς 11 ἄρτων pro ἄρτον | add προσέχειν δὲ post προσέχειν 12 ἀλλὰ pro ἀλλ' corr 17 add o ante Ἰησοῦς 20 om Ἰησοῦς.

17:4 μωσεῖ pro Μωσῆ 9 ἐκ pro ἀπὸ 12 ἀλλὰ pro ἀλλ' | οὕτως pro οὕτω 14 αὐτὸν pro αὐτῷ post γονυπετῶν 27 οπ τὴν | ἀναβαίνοντα pro ἀναβάντα.

18:4 ταπεινώσει pro ταπεινώση 5 om e^{2} 6 e^{2} s pro e^{2} 12, e^{2} 13 e^{2} ενενηκονταεννέα pro e^{2} ενενηκονταεννέα bis 15 e^{2} e^{2} e^{2} ε e^{2} τι pro e^{2} τι 29 om πάντα 31 e^{2} εαυτών pro αὐτών 35 οὕτως pro οὕτω.

19:3 om αὐτῷ post λέγοντες 8 οὕτως pro οὕτω 9 om εἰ 12 οὕτως pro οὕτω 19 ἑαυτόν pro σεαυτόν 24 εἰσελθεῖν pro διελθεῖν 26 om ἐστι post δυνατὰ 28 ὑ | μεῖς man prim; rubr ὑ | Υμεῖς 29 om ἢ ante ἀδελφάς man prim; suppl corr.

20:3 οπ τὴν 4 καὶ ἐκείνοις pro κἀκείνοις $\mid$ add μου post ἀμπελῶνα 5 ἐνάτην pro ἐννάτην 21 add σου post εὐωνύμων 22 ἢ pro καὶ 23 οπ μου post εὐωνύμων 26 ἔσται pro ἔστω 27 ἔσται pro ἔστω 31 ἐπετίμων pro ἐπετίμησεν 34 οπ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ.

21:1 βηθσφαγὴν pro Bηθφαγῆ 3 ἀποστέλλει pro ἀποστελεῖ 14 tr χωλοὶ καὶ τυφλοὶ 15 om οἱ ante γραμματεῖς 16 om ὅτι 22 ἐὰν pro ἃν 25 om οὖν 27 tr ὑμῖν λέγω 30 ἑτέρω ρro δευτέρω.

23:3 ἐὰν pro ὰν 6 δὲ pro τε 8 διδάσκαλος pro καθηγητὴς | om πάντες . . . . ἐστε 9 add πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε post οὐρανοῖς 10 tr ἐστιν ὑμῶν 18 ὰν pro ἐὰν 21 κατοικήσαντι pro κατοικοῦντι 25 ἀδικίας pro ἀκρασίας 28 οὕτως pro οὕτω 36 add ὅτι ante ἥξει 37 ἀποκτέννουσα pro ἀποκτείνουσα.

24:2 om οὐ ante βλέπετε | tr ταῦτα πάντα | om μὴ ante καταλυθήσεται 15 ἑστὼς pro ἐστὸς 17 καταβάτω pro καταβαινέτω | τὰ pro τι 20 om ἐν ante σαββάτω 21 οὐδε pro οὐδ' οὐ 27 om καὶ post ἔσται 33 tr ταῦτα πάντα 36 om τῆς ante ὥρας 40 om ὁ bis 49 τὲ pro δὲ.

25:3 αὐτῶν pro ἑαυτῶν post λαμπάδας 9 om οὐκ: οὐ μὴ suppl corr mg post μήποτε 21 om δὲ 24 διεσκόρπισα pro διεσκόρπισας man prim? διεσκόρπισας corr? 26 add εἰ ante ἤδεις 30 ἐκβάλετε pro ἐκβάλλετε 32 συναχθήσονται pro συναχθήσεται 44 om αὐτῷ.

τοῖς ante πτωχοῖς 10 λέγει pro εἶπεν 17 ἐτοιμάσομεν pro ἐτοιμάσωμεν 18 ἐστι pro ἐστιν 26 εὐχαριστήσας pro εὐλογήσας 27 om τὸ 29 γενήματος pro γεννήματος 33 om καὶ 35 ἀπαρνήσωμαι pro ἀπαρνήσομαι | add δὲ post ὁμοίως 36 add αὐτοῦ post μαθηταῖς 50 δ pro ῷ 52 ἀποθανοῦνται pro ἀπολοῦνται 54 οὕτως pro οὕτω 59 tr θανατώσωσιν αὐτὸν 63 ὁρκίζω pro ἐξορκίζω 71 αὐτοῖς pro τοῖς 74 καταθεματίζειν pro καταναθεματίζειν.

27:15 tr τῷ ὅχλῷ ἕνα δέσμιον 33 γολγοθᾶν pro Γολγοθὰ 35 om ἵνα πληρωθŷ . . . ἔβαλον κλῆρον 41 add καὶ φαρισαίων post πρεσβυτέρων 42 add ἐπ' ante aὐτῷ 45 ἐνάτης pro ἐννάτης 46 ἐνάτην pro ἐννάτην | λιμὰ pro λαμὰ 47 om ἀκούσαντες 53 ἀνάστασιν pro ἔγερσιν 58 om δ: suppl corr 63 tr ὁ πλάνος ἐκεῖνος 65 om δὲ.

 $28:2 \ add \ τοῦ μνημείου post θύρας 6 om γὰρ 9 om καὶ ante ίδοὺ <math>18 \ om \ oὖν$.

In an illuminated border: τὸ κατὰ μάρκον ἄγιον καὶ σεπτὸν ἐυαγγέλιον:—Below, τὸ κατ(ὰ) μάρκον ἄγ(ιον) ἐυαγγέλ(ιον).

Mark 1:6 add ὁ ante Ἰωάννης 16 add τοῦ σίμωνος post αὐτοῦ αμφίβληστρα pro ἀμφίβληστρον 27 ἐαυτοὺς pro αὐτοὺς 37 tr σὲ ζητοῦσι 38 καὶ ἐκεῖ pro κἀκεῖ 42 tr ἡ λέπρα ἀπ' αὐτοῦ 45 πάντοθεν pro πανταχόθεν.

2: $Ir \epsilon i \sigma \hat{\eta} \lambda \theta \epsilon \pi \acute{\alpha} \lambda \iota \nu$ 4 κράβαττον ρτο κράββατον 7 οὕτως ρτο οὕτω 8 add αὐτοὶ ante διαλογίζονται 9 σου ρτο σοι | κράβαττον ρτο κράββατον 11 κράβαττον ρτο κράββατον 12 κράβαττον ρτο κράββατον 21 οπ καὶ 23 οπ $\dot{\epsilon}$ ν 26 οπ τοῦ ante ἀρχιερέως.

3:1, 3 έξηραμένην pro έξηραμμένην 4 ἀπολέσαι pro ἀποκτείναι 8 om ἀπὸ ante Ἱεροσολύμων 11 προσέπιπτον pro προσέπιπτεν 12 tr φανερὸν αὐτὸν 27 οὐδεὶς δύναται pro οὐ δύναται οὐδεὶς | διαρπάση pro διαρπάσει 33 καὶ pro ἡ 35 ἐστίν pro ἐστί.

4:4 οπ τοῦ οὐρανοῦ 7 ἐπὶ pro εἰς 9 οπ αὐτοῖς 12 παραπτώματα pro άμαρτήματα 18 οπ οὖτοί εἰσιν ^{2} 30 όμοιώσομεν pro όμοιώσωμεν 31 κόκκον pro κόκκφ 33 ἐδύναντο pro ήδύναντο 37 ἐπέβαλεν 38 μέλλει pro μέλει 39 οπ τ $\hat{g}$ θαλάσση 40 οὕτως pro οὕτω.

5:3 μνήμασι pro μνημείοις | έδύνατο pro ήδύνατο 11 τῷ ὅρει pro τὰ ὅρη 13 εἰσῆλθεν pro εἰσῆλθον 16 διηγήσαντο δὲ pro καὶ

διηγήσαντο 19 πεποίηκε pro ἐποίησε 23 ζήσηται pro ζήσεται 26 αὐτῆς pro ἑαυτῆς 37 add τοῦ ante Ἰακώβου 40 πάντας pro ἄπαντας.

6:2 ἵνα . . . . γίνωνται ρτο ὅτι . . . . γίνωνται 5 ἐδύνατο ρτο ἀδύνατο 9 ἐνδύσασθαι ρτο ἐνδύσησθε 11 οπ τὸν ante ὑποκάτω 15 οπ ἡ 17 οπ τὴ 27 ἀπο τείλας ρτο ἀποστείλας παη ρτίπ; cap mg suppl corr 28 ἀπεκεφάλισε τὸν ἰωάννην ρτο ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν 29 οπ τῷ 33 οπ οἱ ὅχλοι 34 tr ὁ ἰησοῦς εἶδε 37 ἀγοράσωμεν ρτο ἀγοράσωμεν | tr δηναρίων διακοσίων 44 οπ ώσεὶ 45 ἀπολύσει ρτο ἀπολύση 52 tr αὐτῶν ἡ καρδία 55 κραβάττοις ρτο κραββάτοις.

7:6 ἐπροφήτευσεν ρτο προεφήτευσεν 18 οὕτως ρτο οὕτω 24 ἐλθὼν ρτο εἰσελθὼν 26 συροφοινίκισσα ρτο Συροφοίνισσα | ἐκβάλη ρτο ἐκβάλλη 31 add ὁ ἰησοῦς ρος ἐξελθὼν 32 μογγιλάλον ρτο μογιλάλον.

8:3 ἥκουσι pro ἥκασι 6 add καὶ ante εὐχαριστήσας 21 λέγει pro ἔλεγεν 26 om τὸν 29 om ὁ ante Πέτρος 31 add τῶν ante ἀρχιερέων | add τῶν ante γραμματέων 35 ἑαυτοῦ ψυχὴν pro ψυχὴν αὐτοῦ 36 add τὸν ante ἄνθρωπον 38 om ἃν; suppl corr.

9:4 μωϋσ $\hat{\eta}$ pro Μωσε $\hat{\iota}$ 6 λαλήσει pro λαλήση 7 οπ λέγουσα 20 ίδὸν pro ἰδὼν 23 οπ τὸ 25 add $\hat{\iota}$ ante ὅχλος 28 διατί pro Οτι 30 ἐξελθόντες ἐκε $\hat{\iota}$ θεν 35 ἔστω pro ἔσται 38 οπ $\hat{\iota}$ ante ἀνώματί 42 ἐὰν pro ἃν | μύλος ὀνικὸς pro λίθος μυλικὸς 45 add γὰρ post καλὸν | σε pro σοι.

10:2 οπ οἱ 3, 4 μωϋσής pro Μωσῆς | τούτου pro τοῦ αὐτοῦ 16 εὐλόγει pro ηὐλόγει 17 ἰδοὺ τίς πλούσιος προσδραμὼν pro προσδραμὼν εἰς 21 οπ τοῖς ante πτωχοῖς 24 οπ τοῖς ante χρήμασιν 27 οπ τῷ ante θεῷι 28 οπ καὶι 29 add ἔνεκεν ante τοῦ εὐαγγελίου 30 πατέρα καὶ μητέρα pro μητέρας 31 οπ οἱ 33 οπ τοῖς² 40 οπ μου² 43 οὕτως pro οὕτω | tr ὑμῶν διάκονος 44 ἐὰν pro αν 51 ῥαββουνί pro 'Pαββονὶ | ἀνεβλέψω pro ἀναβλέψω.

11:1 βηθσφαγή pro Βηθφαγή 3 ἀποστέλλει αὐτὸν pro αὐτὸν ἀποστελε $\hat{\epsilon}$ 4 om τὸν 11 om κα $\hat{\epsilon}^2$ 20 ἐξηραμένην pro ἐξηραμμένην 21 ἐξήραται pro ἐξήρανται 22 add ὁ ante Ἰησο $\hat{\epsilon}$ 23 πιστεύσει pro πιστεύση 24 αἰτῆσθε pro αἰτε $\hat{\epsilon}$ 29 om Ἰησο $\hat{\epsilon}$ man prim; suppl corr $\hat{\epsilon}$ 32 εἶπομεν pro ἐὰν εἶπωμεν.

12:5 ἀποκτέννοντες pro ἀποκτείνοντες 14 μέλλει pro μέλει 22 ἔσχατον pro ἐσχάτη 23 om οὖν 25 om οἷ 26 τοῦ pro τῆς ante

βάτου 27 οπ Θεὸς ante ζώντων 28 πάντων pro πασῶν 29 πάντων εντολὴ pro πασῶν τῶν ἐντολῶν 32 οπ θεὸς 36 πνεύματι pro τῷ πνεύματι τῷ | λέγει pro εἶπεν, 38 add φιλούντων ante ἀσπασμοὺς 41 ἔβαλον pro ἔβαλλον 43 εἶπεν pro λέγει | βαλλόντων pro βαλόντων.

13:8 ἀρχὴ pro ἀρχαὶ 11 λαλήσετε pro λαλήσητε 14 om τὸ ρηθὲν ὑπὸ Δ ανιὴλ τοῦ προφήτου | έστὼς pro έστὸς 23 ἄπαντα pro πάντα 26 tr καὶ δόξης πολλῆς 27 add τῆς ante γῆς | add τοῦ ante οὐρανοῦ 28 om ἐστίν 29 οὕτως pro οὕτω 30 tr ταῦτα πάντα 31 παρελεύσεται pro παρελεύσονται.

14:2 γένηται pro ἔσται 5 ἐδύνατο pro ἠδύνατο 6 ἐν ἐμοί pro εἰς ἐμέ 8 ἔσχεν pro εἰχεν 9 ἐὰν pro ἃν 10 om ὁ ante Ἰούδας 12 ἑτοιμάσομεν pro ἑτοιμάσωμεν 14 ὁ ante διδάσκαλος σπ man prim; suppl corr mg 15 ἀνώγεων pro ἀνώγεων 21 om ὁ ante υίὸς | ἐγενήθη pro ἐγεννήθη 23 om τὸ ante ποτήριον 25 add δὲ post ἀμὴν | γενήματος pro γεννήματος 27 om ἐν ἐμοὶ ἐν τῆ νυκτὶ ταύτη 30 add σὰ ante σήμερον 31 ἀπαρνήσωμαι pro ἀπαρνήσομαι 32 προσεύξομαι pro προσεύξωμαι 33 om τὸν ante Ἰάκωβον 41 om τὸ ante λοιπὸν 43 add ὁ ἰσκαριώτης post Ἰούδας 51 Ἡκολούθησεν pro ἠκολούθει 60 om τὸ 61 ἀπεκρίνετο pro ἀπεκρίνατο 62 tr ἐκ δεξιῶν καθήμενον 71 ὀμνύναι pro ὀμνύειν 72 τὸ ῥῆμα δ pro τοῦ ῥήματος οῦ.

15:14 περισσότερον pro περισσοτέρως | ἔκραζον pro ἔκραζαν 19 τιθέντας pro τιθέντες 22 add τὸν ante Γολγοθ $\hat{a}$ 24 διεμερίζοντο pro διεμέριζον 31 om δ $\hat{e}$ 33 ἐνάτης pro ἐννάτης 34 ἐνάτη pro ἐννάτη | λιμ $\hat{a}$ pro λαμμ $\hat{a}$ 35 add ὅτι ante Ἰδον 39 οὕτως pro οὕτω 43 ἐλθ $\hat{\omega}$ ν pro ἡλθεν.

16:1 οm ή τοῦ 8 οm ταχὺ 9 σαββάτων pro σαββάτου 18 βλάψη pro βλάψει.

τέλος τοῦ κατὰ μάρκον ἐυαγγελίου

τὸ κατὰ λουκᾶν ἄγιον ἐυαγγέλιον

Luke 1:7 οιπ ή 8 ἐναντίον pro ἔναντι 10 tr ἢν τοῦ λαοῦ 12 om ἐπ' 25 οὕτως pro οὕτω 36 συγγενίς pro συγγενής | γήρει pro γήρq 44 tr ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει 67 ἐπροφήτευσε pro προεφήτευσε 73 ὅρκφ pro ὅρκον.

2:11 οπ Κύριος 12 οπ τη 13 ἀγ | $\Lambda φ$ pro ἀγγέλφ man prim: ἀγγέλφ compl rubr 20 ὑπέστρεψαν pro ἐπέστρεψαν 21 αὐτὸν

ρrο τὸ παιδίου 25 tr ἦν ἄγιον 37 αὐτὴ pro αὕτη 39 ϵαυτῶν pro αὐτῶν 40 αὐτῶι pro αὐτό.

3:2 ἐπὶ ἀρχιερέως pro ἐπ' ἀρχιερέων | om τοῦ ante Ζαχαρίου 4 ρήμφ ex err pro ἐρήμφ : cap mg om 18 om οὖν 19 om Φιλίππου 22 εὐδόκησα pro ηὐδόκησα 23 ἢλεί pro Ἡλὶ 26 σεμεεί pro Σεμεὶ 27 Ιωαννάν pro Ἰωανν $\hat{\alpha}$ 28 κοσάμ pro Κωσὰμ 30 Ιωαννάν pro Ἰωνὰν 32 ναασών pro Ναασσὼν 33 add τοῦ ἰώραμ post ἸΑρὰμ 34 θάρρα pro Θάρα 35 σερούχ pro Σαροὺχ.

4:4 οπ ὁ 7 πᾶσα pro πάντα 8 tr εἶπεν αὐτῷ | οπ γὰρ 9 οπ ὁ 14 οπ ὁ 18 εἴνεκεν pro ἕνεκεν | εὐαγγελίσασθαι pro εὐαγγελίζεσθαι 23 οπ τῆ ante Καπερναοὺμ 26 σαρεφθὰ pro Σάρεπτα 28 ἀκούσαντες pro ἀκούοντες 29 οπ τῆς ante ὀφρύος 35 οπ τὸ ante μέσον 38 οπ ἡ 42 ἐπεζήτουν pro ἐζήτουν.

5:1 γενησαρέτ pro Γεννησαρέτ 2 ἀπέπλυνον pro ἀπέπλυναν 5 χαλάσομεν pro χαλάσω 6 tr πλήθος iχθύων 8 γόνασιν iησοῦ pro γόνασι τοῦ Ἰησοῦ 19 om διὰ ante ποίας 26 ἔλαβε πάντας pro ἔλαβεν ἄπαντας 29 om δ ante Λευΐς 36 om ἐπίβλημα ^{2} 39 tr νέον θέλει.

6:3 tr ὁ ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς 7 οπ αὐτὸν 9 ἀποκτεῖναι pro ἀπολέσαι 10 εἶπεν αὐτῷ pro εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ | ἐποίησε pro ἐποίησεν οὕτω 18 ἀπὸ pro ὑπὸ 23 χάρητε pro χαίρετε 26 οπ ὑμῖν ante ὅταν | εἴπωσιν οἱ ἄνθρωποι : οπ πάντες 27 ἀλλὰ pro ἀλλ' 28 οπ καὶ 31 οπ καὶ ante καθὼς 34 οπ οἱ 35 οπ τοῦ 37 add καὶ post κριθῆτε 44 οπ ἰδίου.

7:2 ἔμελλε pro ἤμελλε 6 tr μου ὑπὸ τὴν στέγην | om εἰσέλθης man prim; suppl corr mg 7 ἀλλ' pro ἀλλὰ 11 om οἱ 12 αὐτὴ pro αὕτη | om ἦν 13 αὐτὴν pro αὐτῆ ^{I} 16 πάντας pro ἄπαντας 24 τοῖς ὅχλοις pro πρὸς τοὺς ὅχλους 27 add γὰρ post οὖτος 31 om εἶπε δὲ ὁ κύριος 34 tr φίλος τελωνῶν 39 ἐστιν pro ἐστι man prim?. ἐστι corr 46 tr τοὺς πόδας μου.

8:3 σωσάννα pro Σουσάννα | αὐτοῖς pro αὐτῷ 5 ἑαυτοῦ pro αὐτοῦ | ἔπεσεν ἐπὶ pro ἔπεσε παρὰ 8 εἰς pro ἐπὶ 18 ἐὰν pro ἄν bis 21 οπ αὐτόν 24 ἐπαύσατο pro ἐπαύσαντο 26 ἀντίπερα pro ἀντιπέραν 27 τῆς γῆς pro τὴν γῆν 29 παρήγγειλε pro παρήγγελλε 33 εἰσῆλθον pro εἰσῆλθεν 34 οπ ἀπελθόντες 42 αὐτὴ pro αὕτη 43 ἰατροῖς pro εἰς ἰατροὺς 50 πίστευε corr? 51 ἐλθὼν pro εἰσελθὼν | tr ἰωάννην καὶ ἰάκωβον.

9:1 οπ μαθητὰς αὐτοῦ 5 οπ ἀπὸ ante τῶν ποδῶν 6 οπ τὰς 7 γενόμενα pro γινόμενα 8 ή | Ἡλίας pro Ἡλίας ex err 9 οπ ὁ 10 tr ἔρημον τόπον | βηθσαϊδάν pro Βηθσαϊδά 13 tr ἰχθύες δύο | ἀγοράσομεν pro ἀγοράσωμεν 15 οὕτως pro οὕτω 20 οπ ὁ 24 ἐὰν pro ᾶν ante θέλη 27 ἐστώτων pro ἐστηκότων | γεύσωνται pro γεύσονται 28 οπ τὸν 33 εἶπε πέτρος pro εἶπεν ὁ Πέτρος | tr μίαν μωσεῖ 36 ἐωράκεισαν pro ἐωράκασιν 40 ἐκβάλωσιν pro ἐκβάλλωσιν 41 tr τὸν υίον σου ὧδε 47 εἶδὼς pro ἰδὼν 49 οπ τὰ 50 ὑμῶν pro ἡμῶν bis 55 add ὁ ἰησοῦς ante ἐπετίμησεν 57 ἐὰν pro ᾶν 62 tr ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτόν.

10:1 add δύο post δύο 2 ἐκβάλη prο ἐκβάλλη 4 βαλλάντιον pro βαλάντιον 6 om μὲν 8 om δ' 11 add εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν post ὑμῶν 12 om δὲ 13 βηθσαϊδάν pro Βηθσαϊδά 15 om τοῦ 20 om μᾶλλον 22 tr μοι παρεδόθη 32 ἀντιπαρῆλθε pro ἀντιπαρῆλθεν 36 tr πλησίον δοκεῖ σοι 39 τῶν λόγων pro τὸν λόγον 40 μέλλει pro μέλει.

12:4 ἀποκτεννόντων pro ἀποκτεινόντων 7 add ὑμεῖς post διαφέρετε 9 ἔμπροσθεν pro ἐνώπιον¹ 11 μεριμνήσητε pro μεριμνᾶτε | ἀπολογήσεσθε pro ἀπολογήσησθε 15 αὐτῷ pro αὐτοῦ post ζωὴ 20 ἄφρον pro ἄφρων 21 add ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ἀτα ἀκούειν ἀκουέτω post πλουτῶν 22 ἐνδύσεσθε pro ἐνδύσησθε 23 πλείων pro πλεῖόν 24 ταμιεῖον? pro ταμεῖον 27 τοὺς? pro τὰ man prim; τὰ corr 28 tr σήμερον ἐν τῷ ἀγρῷ 29 καὶ pro ἢ 33 βαλλάντια pro βαλάντια 38 οὕτως pro οὕτω 44 αὐτῷ pro αὐτοῦ 45 tr μου ὁ κύριος | ἐλθεῖν pro ἔρχεσθαι 47 αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ 48 ἀπαιτήσουσιν pro αἰτήσουσιν 49 ἐπὶ pro εἰς 50 ὅτου pro οῦ 53 ἐπὶ pro ἐφ' 54 οὕτως pro οὕτω 56 tr τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς 58 βάλη pro βάλλη.

13:3, 5 μετανοήσητε pro μετανοήτε 4 add τοὺς ante ἀνθρώπους 6 tr ζητῶν καρπὸν 8 κόπρια pro κοπρίαν 11 tr ἔχουσα πνεῦμα

15 ὑποκριταί pro ὑποκριτά 20 om καὶ ante πάλιν 21 ἔκρυψεν pro ἐνέκρυψεν 29 om ἀπὸ ante βορρᾶ 31 add αὐτῷ post προσῆλθον 34 ἀποκτέννουσα pro ἀποκτείνουσα | τὰ ἑαυτῆς νοσσία pro τὴν ἑαυτῆς νοσσιάν 35 om ἔρημος | om ἀμὴν : tr λέγω δὲ.

14:2 οπ ἢν 10 ἀνάπεσε pro ἀνάπεσον 13 οπ ἀναπήρους 15 ἄριστον pro ἄρτον 26 ᾿Αυτοῦ pro έαυτοῦ $\uparrow$ 27 tr εἶναι μ ου 30 οπ ὅτι 32 tr πόρρω αὐτοῦ 33 ὑπάρχουσιν αὐτῷ pro ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν.

15:4, 7 ἐνενηκονταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα 4 add οὖ post ἔως 7 Οὕτως pro οὕτω | om τῷ ante οὐρανῷ 9 συγκαλεῖ pro συγκαλεῖται 10 οὕτως pro οὕτω 20 αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ 24, 32 ἀπολωλὼς pro ἀπολωλὼς pro aὐτοῦ.

16:5 αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ 15 om ἐστιν 22 om τοῦ ante ᾿Αβραάμ 25 δδε pro ὅδε 29 add δὲ post λέγει.

17: 1 addαὐτοῦ $\text{post } \mu \alpha \theta \eta \tau$ ὰν $4 \text{ om } \epsilon \pi \ell$ $\sigma \epsilon$ $6 \text{ } \phi \nu \tau \epsilon \ell \theta \eta \tau \epsilon$ $\text{pro } \phi \nu \tau \epsilon \ell \theta \eta \tau \iota$ $7 \text{ } \alpha \nu \alpha \ell \pi \epsilon \sigma \epsilon$ $\text{pro } \alpha \nu \alpha \ell \pi \epsilon \sigma \alpha \iota$ $9 \text{ om } \alpha \ell \tau \hat{\varphi}$ $10 \text{ } 0 \ell \tau \omega \circ \rho \tau \circ 0 \ell \tau \circ 0 \ell \sigma \circ$

18:1 add αὐτοὺς post προσεύχεσθαι 7 ποιήση pro ποιήσει 9 om καὶ ante πρὸς | έαυτοὺς pro έαυτοῖς 11 tr δ τελώνης οὖτος 13 ἔτυπτε pro ἔτυπτεν : om εἰς ante τὸ στῆθος 14 add γὰρ post ἢ 15 om αὐτ $\hat{\varphi}$ 28 om δ .

19:3 ἐδύνατο ρτο ἠδύνατο 4 οπ δι' | ἔμελλε ρτο ἤμελλε 7 πάντες ρτο ἄπαντες 8 ἰησοῦν ρτο Κύριον 13 πραγματεύσασθαι ρτο πραγματεύσασθε 19 πέντε corr? 23 οπ τὴν ante τράπεζαν 29 βηθσφαγὴ ρτο Βηθφαγὴ 30 οπ ἀνθρώπων: suppl mg 31 οπ οὕτως 37 οπ ἤδη | ἤρξατο ρτο ἤρξαντο 40 οπ ὅτι 46 tr ἐποιήσατε αὐτὸν 48 οπ τὸ ante τί | ποιήσουσιν ρτο ποιήσωσιν.

20:1 ἱερεῖς pro ἀρχιερεῖς 9 om τις 14 om δεῦτε 19 om τὸν λαόν 24 δείξατέ pro ἐπιδείξατέ | add οἱ δὲ ἔδειξαν· καὶ εἶπε· post δηνάριον 28 μωϋσὴς pro Μωσῆς 32 om πάντων 34, 35 ἐκγαμίζονται pro ἐκγαμίσκονται 37 μωϋσὴς pro Μωσῆς 41 add τινὲς post λέγουσι 46 πρωτοκαθεδρίαν pro πρωτοκαθεδρίας 47 μακρὰ pro μακρᾶ.

21:2 tr τινα καὶ 11 φοβητρά $man\ prim$: corr φοβηρά 12 πάντων $pro\ åπάντων$ 16 $tr\ συγγενῶν$ καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν 22 πλησθῆναι $pro\ πληρωθῆναι$ 30 $om\ ἤδη\ ante\ ἐγγὺς 31 οὕτως <math>pro\ πληρωθηναι$

οῦτω 34 βαρηθώσιν pro βαρυνθώσιν | αἰφνιδίως pro αἰφνίδιος 35 tr τῆς γῆς πάσης 36 om ταῦτα.

22:3 om ὁ ante Σατανᾶς 4 om τοῖς ante στρατηγοῖς 5 ἀργύρια pro ἀργύριον 9 ἐτοιμάσομεν pro ἐτοιμάσωμεν 12 ἀνάγαιον pro ἀνώγεον 18 γενήματος pro γεννήματος 30 καθίσεσθε pro καθίσησθε 32 ἐκλίπη pro ἐκλείπη 34 φωνήση pro φωνήσει 35 βαλλαντίου pro βαλαντίου | οὐθενός pro οὐδενός 36 βαλλάντιον pro βαλάντιον 45 om αὐτοῦ 47 om δὲ ante αὐτοῦ | αὐτούς pro αὐτῶν 53 ἀλλὰ pro ἀλλὶ 54 om αὐτὸν post εἰσήγαγον 57 om αὐτὸν ante λέγων 60 om 60 ante ἀλέκτωρ 61 add σήμερον post φωνῆσαι 62 om 60 Πέτρος 600 om τε | αὐτῶν pro ἑαυτῶν.

23: 1 ἤγαγον pro ἤγαγεν 2 add ἡμῶν post ἔθνος 8 add χρόνου post ἰκανοῦ 15 ἀνέπεμψε pro ἀνέπεμψα | αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς pro ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν 18 om τὸν 19 δς pro ὅστις 23 αἰ Τὸν pro αἰτούμενοι αὐτὸν man prim; corr rubr 26 om τοῦ ante ἐρχομένου 35 σέσωκε pro ἔσωσε 44 ἐνάτης pro ἐννάτης 46 παρατίθεμαι pro παραθήσομαι 51 αὐτὸς προσεδέχετο pro προσεδέχετο καὶ αὐτὸς 54 om καὶ ante σάββατον 55 om καὶ ante γυναῖκες.

24:4 tr ἄνδρες δύο 5 τὰ πρόσωπα pro τὸ πρόσωπον 10 σαν pro ἢσαν man prim: ἢσαν corr 18 om ἐν ante Ἱερουσαλὴμ 19 ὡς pro δς 24 οὕτως pro οὕτω 33 τοῖς pro τοὺς ante σὺν 40 ἐδειξεν pro ἐπέδειξεν 42 μελισσείου pro μελισσίου 43 ἔφαγε pro ἔφαγεν: postea ca 25 litt ras (? forsitan kαὶ τὰ ἐπίλοιπα ἔδωκεν aὐτοῖς ut in "K Π * 13. 42. 88. 130. 161.* 207 mg. 278 mg. 300. 346 al " Tisch) 46 οὕτως pro οὕτω 49 tr ἐγὼ Ἰδοὺ | ἐνδύσεσθε pro ἐνδύσησθε man prim: ἐνδύσησθε corr.

τὸ κατὰ ἰωάννην ἄγ(ιον) ἐυαγγέλ(ιον)

John 1:28 βηθανία pro Βηθαβαρα 29 οm ὁ Ἰωάννης 40 οm δὲ 42 Πρῶτον pro πρῶτος | μεσίαν pro Μεσσίαν | οm ὁ ante Χριστός 44 οm ὁ Ἰησοῦς post ἢθέλησεν | add ὁ ἰησοῦς post αὐτῷ 46 μωϋσὴς pro Μωσῆς | οm τοῦ ante Ἰωσὴφ 49 οm ὁ ante Ἰησοῦς 52 οm καὶ λέγει αὐτῷ.

2:4 add καὶ ante λέγει 16 add καὶ ante μὴ 17 καταφάγεταί pro κατέφαγέ 19 om ὁ ante Ἰησοῦς 22 ἔλεγε pro ἔλεγεν : om aὐτοῖς 23 add τοῖς ante Ἱεροσολύμοις.

3:2 αὐτὸν pro τὸν Ἰησοῦν 3 om ὁ ante Ἰησοῦς | add ὅτι ante ἐὰν

4 om ὁ ante Νικόδημος 5 om ὁ ante Ἰησοῦς 10 om ὁ ante Ἰησοῦς 16 οὕτως pro οὕτω 20 tr αὐτοῦ τὰ ἔργα 23 σαλήμ pro Σαλεὶμ 25 ἴουδαίου pro Ἰουδαίων 28 om μοι 36 add τὴν ante ζωὴν².

4:3 ἀπῆλθεν pro ἀπῆλθε: om πάλιν 13 om ὁ ante Ἰησοῦς 20 tr τοῦ ὅρει τούτω 25 μεσίας pro Μεσσίας 30 om οὖν 31 add αὐτοῦ post μαθηταὶ 33 om οὖν 34 ποιήσω pro ποιῶ 37 om ὁ ante ἀληθινὸς 42 ἐγνώκαμεν pro οἴδαμεν 44 om ὁ ante Ἰησοῦς 46 tr πάλιν ὁ ἰησοῦς 47 ἔμελλε pro ἤμελλε 51 υἱός pro παῖς.

5:Ι add ἡ ante ἑορτὴ | οπ ὁ ante Ἰησοῦς 4 add κυρίου post γὰρ | ἐλούετο pro κατέβαινεν | ἐταράσσετο pro ἐτάρασσε | δ' ἃν pro δήποτε 5 τριάκοντα καὶ ὀκτὰ pro τριακονταοκτὰ 7 βάλη pro βάλλη 8 κράβαττόν pro κράββατόν 9, 10 κράβαττον pro κράββατον 10 ἐστι pro ἐστιν | add καὶ ante οὐκ 11 κράβαττόν pro κράββατόν 12 om vs tot (ἡρώτησαν . . . . περιπάτει) man prim; suppl man al mg 21 οὕτως pro οὕτω 25 ἀνθρώπου pro θεοῦ 30 om πατρός 35 ἀγαλλιαθῆναι pro ἀγαλλιασθῆναι 39 om αἰώνιον 41 ἀνθρώπου pro ἀνθρώπων 46 μωσεῦ pro Μωσῆ.

6:3 κάθητο pro ἐκάθητο man prim : ἐκάθητο corr 10 add ἄνθρωποι ante ἄνδρες 17 add εἰς τὸ πλοῖον ante ὁ Ἰησοῦς 24 om καὶ ante αὐτοὶ | αὐτόν pro τὸν Ἰησοῦν 28 ποιῶμεν pro ποιοῦμεν 29 om ὁ ante Ἰησοῦς 39 ἀλλὶ pro ἀλλὰ 40 γάρ pro δέ | add ἐν ante τῆ 44 add ἐν ante τῆ 45 om τοῦ ante θεοῦ | ἀκούων pro ἀκούσας 51 σωτηρίας pro ζωῆς 52 tr τὴν σάρκα δοῦναι 54 add ἐν ante τῆ 55 ἀληθής pro ἀληθῶς bis 58 ζήσει pro ζήσεται 60 tr ὁ λόγος οὖτος 63 στὶ pro ἐστι man prim; ἐστὶ corr 71 ἔμελλεν pro ἤμελλεν.

7:8 οπ ταύτην 9 οπ δὲ | αὐτὸς pro αὐτοῖς 10 tr εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη 12 οπ δὲ 16 add οὖν post ἀπεκρίθη 20 ἀπεκρίθησαν οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ pro ᾿Απεκρίθη ὁ ὀχλος καὶ εἶπε 21 οπ ὁ ante Ἰησοῦς 26 οπ ἀληθῶς² 27 ἐστί pro ἐστίν² 29 οπ δὲ 32 tr οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι 33 οπ αὐτοῖς 39 οπ ὁ ante Ἰησοῦς 40 τῶν λόγων pro τὸν λόγον : add αὐτοῦ 41 οπ δὲ 52 ἐγείρεται pro ἐγήγερται 53 — 8:11 οπ man prim : suppl man al mg.

[peric tot suppl mg (saec XIII?): lin prim absciss; incip β aθέος ἢλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς [lin dimid amiss in mg sup] | δασκεν αὐτούς· — explic καὶ μηκέτι åμάρτανε.

7:53 καὶ ἐπορεύθη . . . . 8:2 ὄρθρου absciss cum mg sup.

8:2 βαθέος add post ὄρθρου | ἢλθεν ὁ ἰησοῦς pro δὲ πάλιν παρεγένετο | post καὶ πᾶς litt 30 amiss, absciss in mg sup usque ad δασκεν αὐτούς 3 ἐπὶ pro ἐν | add τῷ ante μέσῷ 4 εἶπον pro λέγουσιν | ταύτην εὔρομεν ἐπ' αὐτοφώρῷ μοιχευομένην pro αὔτη . . . . μοιχευομένη 5 ἡμῶν add post νόμῷ | μωϋσῆς pro Μωσῆς | om ἡμῖν | λιθάζειν pro λιθοβολεῖσθαι 6 κατηγορίαν κατ' pro κατηγορεῖν | τὸ pro τῷ | add μὴ προσποιούμενος post γῆν 7 ἀναβλέψας pro ἀνακύψας | εἶπεν αὐτοῖς pro εἶπε πρὸς αὐτοὺς | om τὸν | βαλέτω ἐπ' αὐτήν pro ἐπ' αὐτῆ βαλέτω 9 om καὶ ὑπὸ . . . . ἐλεγχόμενοι | om εως τῶν ἐσχάτων | οὖσα pro ἑστῶσα 10 εἶδεν αὐτὴν καὶ pro καὶ μηδένα . . . γυναικὸς | om αὐτῆ | γύναι pro ἡ γυνὴ | om ποῦ . . . σου; 11 εἶπεν pro εἶπε | add ἀπὸ τοῦ νῦν post πορεύου].

8:12 tr αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς | περιπατήση pro περιπατήσει 14 om δὲ | ἡ pro καὶ² 19 om ό² 26 λαλῶ pro λέγω 38 ἃ ἡκούσατε pro δ έωράκατε | τοῦ πατρὸς pro τῷ πατρὶ 39 om ἄν 42 om οὖν 44 add τοῦ ante πατρὸςpro 52 γεύσηται pro γεύσεται 53 om σὺ 54 ἡμῶν pro ὑμῶν.

10:4 ἐκβάλλη pro ἐκβάλη 7 οm ὅτι 8 tr ἢλθον πρὸ ἐμοῦ 12 οm τὰ πρόβατα³ 13 μέλλει pro μέλει 14 οm ὁ² man prim; suppl corr 23 om τοῦ 33 om σὰ 39 om οὖν 41 σημεῖον : init σ om rubr, suppl corr 42 tr ἐκεῖ πολλοὶ.

11:7 add αὐτοῦ post μαθηταῖς 9 om δ | tr ωραι εἰσὶ 15 ἀλλὰ pro ἀλλ' 16 σὺν αὐτῷ pro μετ' αὐτοῦ 20 om δ 21 om η 32 tr αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας 37 ἐδύνατο pro ἢδύνατο 48 οῦτως pro οῦτω gro gro

12:2 ἀνακειμένων σὺν pro συνανακειμένων 6 ἔμελλεν pro ἔμελεν 11 αὐτόν pro τὸν Ἰησοῦν 12 om δ² 13 συνάντησιν pro ὑπάντησιν | ἔλεγον pro ἔκραζον | om δ ante βασιλεὺς 14 αὐτῷ pro αὐτὸ 17 ὅτι pro ὅτε 18 ἤκουσαν pro ἤκουσε 30 om δ ante Ἰησοῦς 33 ἔμελλεν pro ἤμελλεν 34 om ὅτι ante δε $\^{i}$ 35 ἐν ὑμ $\^{i}$ ν pro μεθ' ὑμ $\^{i}$ ν 37 ἐπίστευσαν pro ἐπίστευον 39 ἐδύναντο pro ἠδύναντο 50 οὕτως pro οὕτω.

13:1 ἦλθεν pro ἐλήλυθεν 15 om ὑμῖν² 18 add γὰρ post ἐγὰ 25 add οὕτως post ἐκεῖνος 33 tr ἐγὰ ὑπάγω 34 tr ἵνα καθὰς ἠγάπησα ὑμᾶς 38 om αὐτῷ δ | φωνήση pro φωνήσει.

14:3 add ἐκεῖ ante καὶ ὑμεῖς 4 om ἐγὼ 17 om δὲ 22 add καὶ ante τί 23 om ὁ ante Ἰησοῦς 26 tr διδάξει ὑμᾶς | εἴπω pro εἶπον 30 om τούτου | εὑρήσει pro οὐκ ἔχει 31 οὕτως pro οὕτω.

15:6 αὐτὸ pro αὐτὰ | add τὸ ante $\pi \hat{v} \rho$ 8 γένησ $\theta \epsilon$ pro γενήσεσ $\theta \epsilon$

16 μείνη pro μένη 26 add μου post πατρός τ.

16:4 add αὐτῶν post ὅρα 7 add Ἐγὼ post γὰρ 16, 17 om ἐγὼ 22 ἔξετε pro ἔχετε 23 δ pro ὅσα 33 ἔχετε pro ἔχητε man prim; ἔχητε corr.

18:8 οm ὁ 20 οm τη 24 add οὖν post ἀπέστειλεν 29 add ἔξω ante πρὸς 31 δὲ pro οὖν² 32 ἔμελλεν pro ἤμελλεν 34 ἀπεκρίνατο pro ἀπεκρίθη | ἄλλος σοι εἶπε pro ἄλλοι σοι εἶπον 36 οm ὁ 40 οm πάλιν.

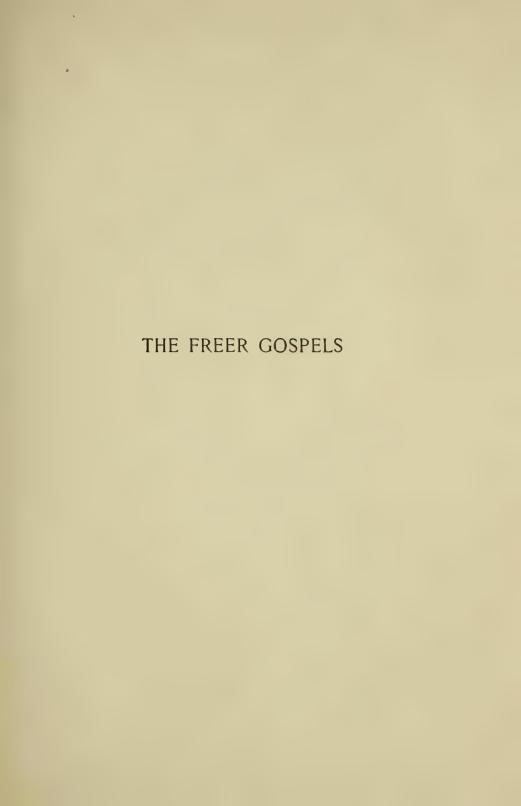
19:3 καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν add ante καὶ 4 καὶ ἐξῆλθε pro ἐξῆλθεν οὖν | tr αὐτὸν ὑμῖν 6 add αὐτόν post σταύρωσον² 11 οπ οੱ | ἔχεις pro εἶχες 12 ἐκραύγαζον pro ἔκραζον | ἑαυτὸν pro αὐτὸν 13 τούτων τῶν λόγων pro τοῦτον τὸν λόγον | οπ τοῦ | γαβαθά pro Γαββαθᾶ 16 οὖν pro δὲ | ἤγαγον pro ἀπήγαγον 17 ἑαυτοῦ pro αὐτοῦ | τόπον pro τὸν² 20 tr ὁ τόπος τῆς πόλεως 25 κλοπᾶ pro Κλωπᾶ 27 add ἐκεῖνος post μαθητὴς 31 οπ ἡ 34 εὐθέως pro εὐθὺς 35 tr ἐστιν αὐτοῦ 38 οπ δὲ post μετὰ | οπ ὁ ante Ἰωσὴφ 40 add ἐν ante ὀθονίοις.

20:14 om ὁ ante Ἰησοῦς 15 tr ἔθηκας αὐτόν 19 add αὐτοῦ post μαθηταὶ 21 ἀποστέλλω pro πέμπω 28 om ὁ ante Θωμᾶς 29 om Θωμᾶ 31 om ὁ ante Ἰησοῦς.

21:2 οπ καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δ ίδυμος mān prim : suppl corr mg $_3$ ἐνέβησαν pro ἀνέβησαν $_6$ ἴσχυον pro ἴσχυσαν $_{11}$ εἰς τὴν γῆν pro ἐπὶ τῆς γῆς $_{14}$ οπ αὐτοῦ $_{18}$ ἄλλοι σε ζώσουσιν καὶ ἀποίσουσιν pro ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει $_{20}$ οπ δὲ post ἐπιστραφεὶς $_{24}$ add ὁ ante καὶ γράψας.

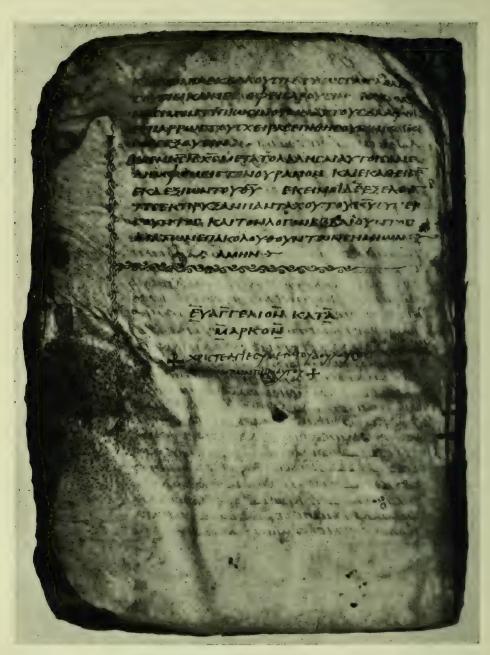
τέλος τοῦ κατὰ ἰωάννην άγίου ἐυαγγελίου

THE FREER GOSPELS: MARK 16:17b-20

THE FREER GOSPELS

BY

EDGAR J. GOODSPEED

ASSOCIATE PROFESSOR OF BIBLICAL AND PATRISTIC GREEK THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS CHICAGO, ILLINOIS

COPYRIGHT 1914 BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO

All Rights Reserved
Published July 1914

Composed and Printed By The University of Chicago Press Chicago, Illinois, U.S.A.

The Freer Gospels first claimed the attention of modern scholars in the autumn of 1906, when a Gizeh dealer showed it with other ancient Biblical manuscripts to Dr. Grenfell and Dr. Hunt in Cairo. The manuscript with its three companions was purchased on December 19, 1906, by Mr. Charles L. Freer, and was sent to America. At a meeting of archaeologists held in Chicago on December 30, 1907, it was announced and briefly discussed, by Professor Henry A. Sanders. The text of the manuscript, which Professor Gregory has designated W, has since been carefully collated by Professor Sanders with an Oxford edition (1880) of the Received Text. The limited currency of that text and particularly of that edition in this country, and probably also in England, and the fact that we are dealing not with a mediaeval cursive, but with an ancient uncial, make it seem desirable to put forth a collation with the text of Westcott and Hort, as the one most generally in use among English-speaking students. The appearance through the munificence of Mr. Freer of an excellent facsimile edition of the Freer Gospels and the distribution of this edition among leading libraries make such a collation easy, but not superfluous, since relatively few of those who feel an interest in the text of the manuscript will have convenient access to the facsimile edition, and few who do will have leisure for a continuous collation. How the new manuscript relates to Westcott and Hort is moreover what many students wish to know. To make the testimony of the Freer Gospels accessible to the widest possible circle of textual students, therefore, I have undertaken to provide a collation of its text with that of Westcott and Hort. I have sought to make this collation substantially complete; but mere itacisms, except in some proper names, and in some words where they may have a certain significance, I have disregarded, as well as iwavvns for 'Iwavns and the habitual addition of ν -movable to $\epsilon \sigma \tau i$, third singulars in ϵ , and words in σi . This is so constant that I have sought to record in a special note only W's failures to insert it where it might have stood.

The Freer Gospels is a parchment codex of 187 leaves, generally measuring cm. 20.7 by 14, arranged in twenty-six quires, usually of 57] 5

eight leaves each. F. 98 between John and Luke is left blank: elsewhere the writing is in single columns, usually of thirty lines. At the end of the codex just below the last lines of Mark stands a short subscription which Professor Grenfell ascribed to the fifth century, and to that century or even the fourth he assigned the manuscript. It is now generally referred to the fifth century. The hand is a clear, rapid, sloping uncial, very like the better hand of the Akhmim Enoch. The first quire of John was evidently early lost from the codex, and was replaced probably when the present binding was put on. This binding is of boards, handsomely painted in the Coptic style, with full-length figures of the evangelists, Matthew and John on the front cover and Luke and Mark on the back. From the style of these paintings, Professor Morey thinks they cannot be earlier than the eighth century. It is not improbable that when they were made and put upon the codex the quire lost from the beginning of John was also restored, as the hand in which it is written suggests a date about the eighth century.

The manuscript once contained the Four Gospels in the order Matthew, John, Luke, Mark, but early lost the first quire of John (1:1—5:11, αρον τον] κραββατον) which has since been supplied. Two leaves following f. 86 (John 14:25b—16:7a) and one leaf following f. 185 (Mark 15:13–38a) are missing from the codex. These have either disappeared since the first quire of John was replaced or if already wanting at that time, as the binding suggests, were perhaps not missed and hence were left unsupplied. The margins of the codex are remarkably free from lectionary or other notes. There are no chapter or section titles or numbers. The scribe occasionally marked his Old Testament quotations with \$\ge\$ in the margin, in the usual way, and in seven instances a corrector who may be called the second hand has added in the margin a word which he thought belonged in the text. There are brief titles at the beginning and end of each gospel, and the end of each is marked by a

I While the facsimile edition begins with a Description of the Manuscript (pp. v-vii), this fails to state how many leaves the codex contains and just how they are grouped in quires. Its statement of the manuscript's use of "two dots over "when initial or when separated from a preceding vowel in pronunciation" is inadequate in view of the frequency of vios. The use of page numbers instead of the usual leaf numbers throughout the edition is likely to lead to some confusion. This is less serious perhaps than the treatment of the blank leaf 98 which the edition represents by a blank leaf (not a facsimile) but disregards in its page numbering, so that p. 195 of the edition is really p. 197 of the manuscript and so on to the end, p. 372 of the edition being p. 374 of the manuscript. The lacunae in the codex (two leaves after f. 86 and one leaf after f. 185) are painstakingly represented by stubs, but a note on the preceding verso (Desunt folia duo, or the like) would have helped the student.

simple pen-and-ink ornament, beside and below the closing lines. Aside from this the margins are clear, except for two notes on the last page. The paragraphus occurs frequently, usually in the primitive form exhibited by the papyri, but sometimes embellished with a flourish below. There is some punctuation (a middle or double point), and the diaeresis, the apostrophe and a single point above v occur. There are a few rough breathings and a moderate amount of abbreviation. Occasionally after the close of a sentence the rest of the line is left blank, and a space is sometimes left between clauses or sentences. Occasionally a slightly larger letter projects into the left-hand margin to begin a paragraph.

The writing is remarkably clear and bold, except where the ink has printed off upon the opposite page and left it somewhat blurred. The stout covers have preserved the book from serious damage, and in many cases the quire numbers at the upper right hand corners of the first rectos are quite clear. In a very few cases, especially at the beginning, the ends of lines have suffered slightly, but on the whole it would be difficult to find a clearer or better preserved uncial manuscript. To my friends, James W. Melvin and Chester C. McCown, I am indebted for assistance in the work of collation. At the same time I have myself undertaken to go minutely over the whole facsimile twice. It will be understood that our basis of collation is the full, continuous text of Westcott-Hort, including all words in brackets, half-brackets and double brackets, and that where any such are wanting in W, the collation indicates the fact.

ευαγγελιον κατα μαθθαιον

Matt. 1:1 δα[νε]ιδ 2 [τον¹] | ιουδα[ν] 3 εζρωμ' for Έσρώμ (-ὼμ) twice 5 βοοζ for Boès twice | ωβηδ' for Ἰωβὴδ twice | ειεσσαι for Ἰεσσαί 6 add ο βασιλευς after Δανείδ² | σολομωντα for Σολομῶνα 7 ασα for ἸΑσάφ (-σὰφ) twice 8 εγεννησεν² 9 εγεννησεν¹ 2d hand, corrected from εεννησεν of 1st hand | αχαζ' for Ἄχας twice 1ο μανασης for Μανασσῆς | αμων for ἸΑμώς (-ὼς) twice | ῖωσιαν for Ἰωσείαν 11 ῖωσιας for Ἰωσείας | [ι]εχ[ον]ιαν 13 ελιακιμ' for Ἐλιακείμ (-κεὶμ) twice 14 σαδδωκ' for Σαδώκ (-δὼκ) twice | αχειν for ἸΑχείμ (-εὶμ) twice 15 ματθαν for Μαθθάν (-θὰν) twice 17 ιδ for δεκατέσσαρες², 3 18 omit Χριστοῦ | add γαρ after μνηστευθείσης 19 παραδιγματισαι for δειγματίσαι 20 [ι]δ[ον] | tr. to εφανη κατ οναρ | μαριαμ' for Μαρίαν 24 διεγερθεις for Ἐγερθεὶς 25 τον υϊον αυτης τον πρωτοτοκον for υίον. 2:1 ῖερουσαλημ' for Ἰεροσόλυμα 2 ϊδομεν for εἴδομεν | [κα]ι

3 [ακο]υσας | tr. to ηρωδης ο βασιλευς 5 ειπον for εἶπαν 6 τη for $\gamma \eta$ 8 tr. to ακριβως εξετασατε 9 εστη for ἐστάθη 11 ϊδον for εἶδον | ζμυρναν for σμύρναν 1st hand: add σ above ζ 2d hand 13 tr. to τω ϊωσηφ κατ οναρ 16 γαμων for μάγων 17 ϊηρεμιου for Ἰερεμίου | οπίτ τοῦ προφήτου 1st hand: supplied by 2d hand in margin. 18 θρηνος και κλαθμος for κλαυθμὸς 19 tr. to κατ οναρ φαινεται 21 ηλθεν for εἰσῆλθεν 22 add επι before τῆς Ἰουδαίας 23 ναζαρεθ for Ναζαρέτ | ναζωρεος for Ναζωραῖος.

3:1 $\ddot{\iota}\omega$ αννης for $\ddot{\iota}\omega$ άνης and so usually 2 add και before λ έγων 5 κα for καὶ² 6 παταμω for ποταμῷ 7 add αυτου after βάπτισμα 12 add αυτου after ἀποθήκην | αβεστω 15 hand, later corrected prob. by 2d hand to ασβεστω 14 add $\ddot{\iota}\omega$ αννης before διεκώλυεν 15 προς αυτον for αὐτῷ | δικαιωσυνην for δικαιοσύνην 16 και βαπτισθείς for βαπτισθείς δὲ | ανεωχθησαν αυτω for ἠνεώχθησαν | $\ddot{\iota}$ δεν for εἶδεν | το πνευμα του θεου for πνεῦμα θεοῦ | add και before ἐρχόμενον 17 του ουρανου for τῶν οὐρανῶν | ηυδοκησα for εὐδόκησα.

4:2 τεσσαρακοντα for τεσσεράκοντα twice 3 ειπε for εἰπὸν 5 ϊστησιν for ἔστησεν 6 ειπεν for λέγει 9 λεγει for εἶπεν 12 add 0 ιησους before ὅτι 13 ναζαρεθ΄ for Ναζαρὰ | καφαρναουμ΄ written then changed by the 1st hand to καπερναουμ΄ | παρα θαλασσαν for παραθαλασσίαν | νεφθαλιμ΄ for Νεφθαλείμ 15 omit $\gamma \hat{\eta}^2$ | νεφθαλιμ΄ for Νεφθαλείμ 15 omit $\gamma \hat{\eta}^2$ | νεφθαλιμ΄ for Νεφθαλείμ 16 add 16 before σκοτία 18, 19 αλιεις for ἀλεεῖς twice 180 add 181 add 182 omit 183 adieis for ἀλεεῖς twice 183 add 184 add 185 adieis for ἀλεεῖς τον άδελφον δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. 183 ολην την γαλιλαιαν for ἐν τὸν πατέρα αὐτῶν ἤκολούθησαν αὐτῷ. 183 ολην την γαλιλαιαν for ἐν ὅλη τῆ Γαλιλαία | add ο ιησους before διδάσκων 184 add και before δαιμονιζομένους.

5: προσηλθον for προσῆλθαν 6 δικαιοσύνην 1st hand: ω added above ο by 2d hand 1ο δικαιωσύνης for δικαιοσύνης 11 διωξουσιν for διώξωσιν | add ρημα after πονηρὸν 13 αλα for ἄλας twice | omit ἔτι | βληθηναι for βληθὲν | add και before καταπατεῖσθαι 18 κεραια for κερέα 19 ουρα $[νων]^{\rm I} |$ omit ⋄ δ ⋄ αν ποιήση καὶ διδάξη, οὖτος μέγας κληθήσεται ἐν τη ̂ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 20 πλεον for πλείον 21 φονευσης for φονεύσεις 22 add εικη after $αὐτοῦ ^{\rm I} |$ ραχα for ˆ Ρακά | <math> α for $αν^2$ 25 add σε παραδω after κριτης 26 ου for αν

29 add την before γέενναν 30 κοψον for ἔκκοψον | βληθη εις γεενναν for εἰς γέενναν ἀπέλθη 31 add οτι after δὲ | εαν for ἀν 32 πορνιας for πορνείας 33 αποδωσης for ἀποδώσεις | omit δὲ 36 τριχαν for τρίχα | μελαναν for μέλαιναν 39 omit σου 41 ανγαρευση for ἀγγαρεύσει 43 μισησης for μισήσεις 44 του for τοὺς | omit καὶ | add ευλογειται τους καταρωμενους ὑμας καλως ποιειται τοις μισουσιν ὑμας before προσεύχεσθε | add επηρεαζοντων ὑμας και before διωκόντων 47 φιλους for ἀδελφοὺς | τελωναι for ἐθνικοὶ 48 ωσπερ for ὼς.

6:1 omit δ ϵ^{i} | $\epsilon \lambda \epsilon \eta \mu \sigma \sigma \nu \eta \nu$ for δικαισσύνην 4 add αυτος after κρυπτ $\hat{\omega}$ add $\epsilon \nu$ τω φανερω after σοι 5 προσευχη for προσεύχησ $\theta \epsilon$ $\epsilon\sigma\eta$ for $\epsilon\sigma\epsilon\sigma\theta\epsilon$ | $\omega\sigma\pi\epsilon\rho$ for ω s | add $\alpha\nu$ after $\delta\pi\omega$ s | add $\sigma\tau$ before $\delta\pi\epsilon$ χουσι 6 αποδωση for ἀποδώσει | add εν τω φανερω after σοι 7 βατταλογειται for β ατταλογήσητε | omit ὅτι 1st hand, later supplied above by 2d hand 8 omit ὁ θεὸς 12 αφιομέν for ἀφήκαμεν 13 add οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμεις και η δοξα εις τους αιωνας αμην after πονηροῦ 14 υμων for αυτων 1st hand which later changed it to αυτων 16 ωσπερ for ώς add οτι before ἀπέχουσιν 18 κρυπτω for κρυφαίω twice | add $av\tau os$ before $a\pi o\delta \omega \sigma \epsilon \iota$ 20 $o\ddot{v}\tau \epsilon^{r}$ first written $ov\delta \epsilon$ then corrected by 1st hand to ουτε omit οὐδὲ κλέπτουσιν 21 υμων for σου twice 23 tr. to η o of almos ou π oundos | tr. to ϵ otiv skotos 26 ουχει for οὐχ 28 αυξανει for αὐξάνουσιν | κοπια for κοπιῶσιν | νηθει for νήθουσιν 29 omit ὅτι 30 add $\epsilon \nu$ αγρω before ὅντα 32 $\epsilon \pi \iota$ ζητει for έπιζητοῦσιν 33 add του θεου after βασιλείαν | δικαιωσυνην for δικαιοσύνην 34 εαυτης for αυτης.

7:4 απο for ἐκ 5 tr. to την δοκον εκ του οφθαλμου σου 8 αιτων for ζητῶν 1st hand; 2d hand ζητων 9 add εστιν after τίς | εαν αιτηση for αἰτήσει | επιδωση for ἐπιδώσει 1ο και εαν for ἢ καὶ 13 add η πυλη after πλατεῖα 14 τι for ὅτι 15 add δε after προσέχετε 16 σταφυλην for σταφυλὰς 17 ουτως for οὕτω | omit ἀγαθὸν, later supplied by 2d hand in margin 18 ποιειν for ἐνεγκεῖν 21 omit τοῖς | add αυτος εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουρανων after οὐρανοῖς 24 ομοιωσω αυτον for ὁμοιωθήσεται 25 ηλθον for ἢλθαν | προσεκρουσαν for προσέπεσαν 27 ηλθον for ἦλθαν 29 add και οι φαρισαιοι after αὐτῶν.

8:2 ελθων for προσελθών 3 add ο ιησους before λέγων | εκαθαρισθη for ἐκαθερίσθη 4 προσενεγκε for προσένεγκον 5 εισελθοντι for Εἰσελθόντος | αυτω for αὐτοῦ | καπερναουμ' for Καφαρναοὺμ | εκατονταρχης for ἐκατόνταρχος 7 add και before λέγει | add ο ιησους after αὐτ $\hat{\omega}$

8 add και before ἀποκριθεὶs | omit δὲ 9 omit τασσόμενος 13 add αυτου after παῖς | ημερα for ὤρα 16 γονομενης for γενομένης | for πνεύματα 1st hand started to write $\overline{πνα}$ (πνευμα) but at once changed to $\overline{πντα}$ (πνευματα) 17 add οτι before Αὐτὸς 18 add πολυν after ὅχλον 19 αν for ἐὰν 21 add αυτου after μαθητῶν 22 ειπεν for λέγει 23 ενβαντι for ἐμβάντι | add το before πλοῖον 25 add οι μαθηται αυτου before ἡγειραν | add ημας after σῶσον 27 add ο ανθρωπος after οὖτος 28 ελθοντι αυτω for ἐλθόντος αὐτοῦ | omit εἰς τὴν χώραν | γεργεσηνων for Γαδαρηνῶν 29 εκραζον for ἔκραξαν | add ιησου before υὶὲ | απολεσαι ημας και προ καιρου βασανισαι for πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς 30 βοσκομενων for βοσκομένη 31 επιτρεψον ημιν απελθειν for ἀπόστειλον ἡμᾶς 32 απηλθον for ἀπῆλθαν | την αγελην των χοιρων for τοὺς χοίρους 33 απηγγειλον for ἀπήγγειλαν 34 συναντησιν for ὑπάντησιν | ινα for ὅπως.

9: $\mathbf{i}$ ενβας for έμβὰς | add το before πλοῖον | ιουδαίαν for ἰδίαν 2 αφεωνται for ἀφίενται 3 είπον for εἶπαν 4 ιδων for εἰδὼς | add υμεις after Ίνα τί 5 αφαιωνται for ᾿Αφίενται 6 tr. to αφιεναι επι της γης | εγερθεις for Ἔγειρε 9 μαθθεον for Μαθθαῖον | καλουμενον for λεγόμενον 10 tr. to τελωναι πολλοι 12 add ιησους before ἀκούσας | add αυτοις after εἶπεν 13 ελεον for Ἕλεος | tr. to δίκαιους καλεσαι 14 add πολλα after νηστεύομεν 15 νηστευειν for πενθεῖν | αφερεθη for ἀπαρθη 16 αγναφου changed by 2d hand to αγναφους 17 απολουνται for ἀπόλλυνται 18 εισελθων for εἶς προσελθών 19 ηκολουθησεν for ἠκολούθει 20 αιμοροουσα for αἰμορροοῦσα 22 επιστραφείς for στραφείς | θυγατηρ for θύγατερ 24 λεγει αυτοις for ελεγεν | κατεγελουν for κατεγέλων 27 tr. to τω ιησου εκειθεν | add αυτω after ἠκολούθησαν | υιος for υὶς 28 προσηλθον for προσηλθαν 30 ανεωχθησαν for ἡνεώχθησαν | ενεβριμησατο for ἐνεβριμήθη 32 add ανθρωπον before κωφὸν 34 omit Ἐν 36 ερριμμενοι for ἐριμμένοι.

10:2 omit καὶ before Ἰάκωβος 3 ματ'θαιος for Μαθθαῖος | add λεββαιος ο επικληθεις before Θαδδαῖος 4 κανανιτης for Καναναῖος | om ὁ before Ἰσκαριώτης 5 εξαπεστιλεν for ἀπέστειλεν | σαμαριτων for Σαμαρειτῶν 8 tr. to λεπρους καθαριζεται δαιμονια εκβαλλεται νεκρους εγειρεται 10 ραβδους for ῥάβδον | add εστιν after αὐτοῦ 12 add λεγοντες ειρηνη τω οικω τουτω after αὐτήν 14 των λογων ist hand for τοὺς λόγους: altered by 2d hand to τους λογους | omit ἔξω 15 γομορων for Γομόρρων 17 παραδωσωσιν for παραδώσουσιν | omit

αὐτῶν 19 παραδωσουσιν for παραδῶσιν 21 τεκνα for τέκνον 22 omit οὖτος 24 add αυτου after διδάσκαλον 25 βεελζεβουλ for Βεεζεβουλ 28 αποκτεννοντων for ἀποκτεινόντων | add την before ψυχὴν² | add το before σῶμα² 31 add αυτους after φοβεῖσθε 32 omit τοῖς 33 και οστις for ὅστις δὲ | omit τοῖς 40 αποστιλοντα for ἀποστείλαντά 42 εαν for ἀν.

11:6 εαν for αν 8 add ιματιοις after μαλακοις | add εισιν after βασιλέων 9 εξεληλυθατε for έξήλθατε 10 add γαρ after οὖτος 11 γενητοις for γεννητοις | μιζον for μείζων | tr. to εστιν αυτου 13 προεφητευσαν for ἐπροφήτευσαν 14 ηλιας for Ἡλείας 15 add ακουειν after ὧτα 16 omit ταις | και προσφωνουσιν for α προσφωνοῦντα | ετεροις αυτων for ἐτέροις 17 add και before λέγουσιν | ηυλησομεν for ηὐλήσαμεν | add τμιν after ἐθρηνήσαμεν | εκλαυσασθαι for ἐκόψασθε 20 add ο ιησους after ἤρξατο 21 σιδονι for Σιδῶνι 22 σιδονει for Σιδῶνι 23 καπερναουμ' for Καφαρναούμ | εγενοντο for ἐγενήθησαν | εμεινον for ἔμεινεν 25 απεκρυψας for ἔκρυψας 27 επιγιγνωσκει for ἐπιγινώσκει twice | βουλεται for βούληται 29 πραος for πραὖς.

12:1 add εν before τοις add τους before στάχυας 2 ειπον for είπαν 4 ws for $\pi \hat{\omega}$ s | $\epsilon \varphi \alpha \gamma \epsilon \nu$ for $\epsilon \varphi \alpha \gamma \delta \nu$ 5 add $\epsilon \nu$ before $\tau \delta \epsilon \nu$ for "Ελεος το χειραν for χειρα | θεραπευσαι for θεραπεύειν | κατηγορησουσιν for κατηγορήσωσιν 11 ενπεση for έμπέση 12 ου for οὖν 13 tr. to την χειρα σου 14 οι δε for Έξελθόντες δὲ οἱ 15 add οχλοι before πολλοί | παντας δε ους εθεραπευσεν επεπληξεν αυτοις for πάντας 17 οπως for "ίνα 18 add ϵ is before $\delta v^2 \mid \eta v \delta o \kappa \eta \sigma \epsilon v$ for $\epsilon \dot{v} \delta \delta \kappa \eta \sigma \epsilon v$ 20 add $\mu \eta$ before κατεάξει 21 add επι before $τ\hat{\varphi}$ 22 προσηνεχθη αυτω δαιμονιζομενος τυφλος και κωφος for προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλόν καὶ κωφόν add και τυφλον before λαλείν 24 βεελζεβουλ for Βεεζεβούλ 25 ϊδως for Είδως | add ο ιησους after δε 27 βεελζεβουλ' for Βεεζεβούλ | tr. to κριται εσονται αυτοι 29 διαρπαση for διαρπάσει 31 η δε του $\pi \nu \epsilon \nu \mu a \tau o s$ βλασφημία ουκ αφε ist hand, in an erasure add τοις ανθρωποις after οὐκ ἀφεθήσεται 33 ποιησηται for ποιήσατε ^{x} 34 περισευματος for περισσεύματος 36 εαν λαλησωσιν for λαλήσουσιν | αποδωσωσιν for ἀποδώσουσιν 38 omit αὐτῷ 40 add και before ὁ viòs 44 tr. to επιστρεψω εις τον οικον μου omit καί² 46 add δε after "Ετι 47 add ειπεν δε τις αυτω ϊδου η μητηρ σου και οι αδελφοι σου εξω εστηκασιν ζητουντες σοι λαλησαι 48 omit $τ\hat{\omega}$ λέγοντι αὐτ $\hat{\omega}$ | η for καὶ | omit $\epsilon i \sigma i \nu$ 50 κα for καὶ before $\mu \dot{\eta} \tau \eta \rho$.

13:1 add δε after Έν | add aπο before της 2 ενβαντα for έμβάντα 3 σπειραι for σπείρειν 4 ηλθεν τα πετεινα και for έλθόντα τὰ πετεινά 8 επεσαν for έπεσεν ο add ακουειν after ώτα το ειπον for είπαν II add autois after $\epsilon i \pi \epsilon \nu$ 14 akouthte for akoutete | $\beta \lambda \epsilon \psi \eta \tau \alpha \iota$ for βλέψετε 15 επιστρεψουσιν for έπιστρέψωσιν 16 ακουει for ακούουσιν 17 ειδειν for ίδειν | ειδον for είδαν 19 σπειρομένον for έσπαρμένον 20 add μου after λόγον add και after είθύς 22 add μου after λόγον | add τουτου after αίωνος 23 γην την καλην for καλήν γην | add μου after λόγον συνιών for συνιείς 24 ομοιώθη for Ωμοιώθη 25 $\epsilon\sigma\pi\epsilon\iota\rho\epsilon\nu$ for $\epsilon\pi\epsilon\sigma\pi\epsilon\iota\rho\epsilon\nu$ 26 omit kal before $\tau\dot{a}$ 27 $\epsilon\sigma\pi\epsilon\iota\rho\epsilon$ s for εσπειρας 28 add δουλοι after οἱ δὲ | ειπον αυτω for αὐτῷ λέγουσιν | συνλεξωμεν for συλλέξωμεν 20 εφη for φησιν 30 μεχρις for εως συναγαγεται for συνάγετε 32 κατασκηνουν for κατασκηνοίν 35 add κοσμου after καταβολής 36 add ο ιησους after οἰκίαν | προσηλθον for προσήλθαν | φρασον for Διασάφησον 37 add αυτοις after είπεν 38 eotiv for eiow later changed by the 1st hand to eiow 30 add του before αιωνός 40 καιεται for κατακαίεται add τουτου after αίωνος 41 add και before ἀποστελεί 42 κλαθμος for κλαυθμός 43 add ακουειν after ώτα 44 add παλιν before Όμοία | παντα οσα εχει πωλει for πωλεί όσα έχει 45 add ανθρωπω before έμπόρω 46 os ευρών for εύρων δε πολυτιμιον for πολύτιμον 48 αγγια for ἄγγη 50 κλαθμος for κλαυθμός 51 add λεγει αυτοις ο ιησους before Συνήκατε add κυριε after Nai 52 εκβαλει for έκβάλλει 54 add ταυτα και τις after τούτω 55 ουχ' for ούχ² | ϊωσης for Ἰωσήφ 56 tr. to $\pi a \nu \tau a \tau a \nu \tau a = 57 \epsilon \pi$ for $\dot{\epsilon} \nu^{\tau}$ | add $a \nu \tau a \nu$ after $\pi a \tau \rho i \delta \iota$.

14: 1 τετραρχης for τετραάρχης 3 add αυτου after έδησεν | εθετο εν φυλακη for έν φυλακη ἀπέθετο | ηρωϊαδα for Ἡρωδιάδα 4 tr. το αυτω ο ϊωαννης 6 γενεσιων δε αγομενων for γενεσίοις δὲ γενομένοις | omit της 7 μεθ for μετὰ | tr. το δουναι αυτη 8 add ειπεν before Δός 9 ελυπηθη for λυπηθείς | add δε after διὰ 10 add τον before Ἰωάνην 12 σωμα for πτῶμα | αυτο for αὐτόν 13 και ακουσας for ᾿Ακούσας δὲ 14 add ο ιησους after ἐξελθών | ϊδεν for εἶδεν 15 προσηλθον for προσηλθαν | add αυτου after μαθηταὶ 18 tr. το αυτους ωδε 19 add και before λαβών | ηυλογησεν for εὐλόγησεν 21 omit ώσεὶ 22 ενβηναι for ἐμβῆναι | add το before πλοΐον 24 μεσον της θαλασσης ην for σταδίους πολλούς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν | the 1st part of βασανιζόμενον may possibly be over an erasure 25 ουν for δὲ | απηλθεν

for ἣλθεν 26 και ϊδοντες αυτον οι μαθηται for οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν | την θαλασσαν for τῆς θαλάσσης 27 ευθεως for εὐθὺς | tr. to αυτοις ο ιησους 28 tr. to αυτω ο πετρος ειπεν 29 add ο before Πέτρος | ελθειν for καὶ ἦλθεν 30 add ϊσχυρον σφοδρα after ἄνεμον | add ελθειν after ἐφοβήθη 32 ενβαντων for ἀναβάντων 33 add ελθοντες after πλοίω 34 ηλθον for ἦλθαν 35 απεστιλον for ἀπέστειλαν 36 διελωθησαν for διεσώθησαν.

15:1 add or before $d\pi\dot{o}$ | tr. to $\gamma\rho\alpha\mu\mu\alpha\tau$ is και $\varphi\alpha\rho$ ισαιοι αυτων after χείρας εσθιουσιν for έσθίωσιν 4 ενετιλατο λεγων for $\epsilon i \pi \epsilon \nu$ add $\sigma o \nu$ after $\pi \alpha \tau \epsilon \rho \alpha^{\tau}$ add $\sigma o \nu$ after $\mu \eta \tau \epsilon \rho \alpha^{\tau}$ 5 $\epsilon \alpha \nu$ for $\hat{\alpha} \nu$ αν for έὰν | add και before οὐ μή | add η την μητερα αυτου after αὐτοῦ 6 την εντολην for τὸν λόγον 7 προεφητευσεν for ἐπροφήτευσεν 8 εγγιζει μοι ο λαος ουτος τω στοματι αυτων και for 'Ο λαός οὖτος 12 add αυτου after μαθηταί | ειπον for λέγουσιν 14 οδηγοι εισιν τυφλοι τυφλων for τυφλοί είσιν δδηγοί | εμπεσουνται for πεσούνται 15 add ταυτην after $\pi \alpha \rho \alpha \beta o \lambda \dot{\eta} \nu$ 16 add $\iota \eta \sigma o \nu s$ after $\dot{o} \delta \dot{\epsilon}$ 17 $o \nu \pi \omega$ for $o \dot{\nu}$ 18 $\epsilon \dot{\xi} \epsilon \rho \chi \epsilon$ ται 1st hand, for έξέρχονται, changed by 2d hand to έξέρχονται 18, 10 omit κάκεινα κοινοί τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται 19 tr. to πορνιαι μοιχιαι φονοι 22 εκραυγασεν αυτω for εκραζεν 23 ηρωτων for ήρώτουν εμπροσθεν for ὅπισθεν 25 προσεκυνησεν for προσεκύνει 30 tr. to κωφους χωλους τυφλους κυλλους ερριψαν for έριψαν | του ιησου for αὐτοῦ 31 τους οχλους for τὸν ὄχλον add κυλλους ύγιεις after λαλούντας 32 omit αὐτού | φαγειν for φάγωσιν 33 add αυτου after μαθηταί 34 ειπον for είπαν 35 εκελευσεν τοις οχλοις for παραγγείλας $τ\hat{\omega}$ ὅχλ ω 36 και λαβ $\omega \nu$ for έλαβε ν | omit καὶ before εὐχαριστήσας | εδωκεν for ἐδίδου | add αυτου after μαθηταῖς | τω οχλω for τοις όχλοις 37 tr. to ηραν το περισσεύον των κλασματών σπυριδας for σφυρίδας 30 ανεβη for ένέβη | μαγδαλαν for Μαγαδάν.

16:2 πυραζει for πυρράζει 2, 3 omit ὁ οὐρανός καὶ πρωί Σήμερον χειμών, πυρράζει γὰρ 3 γιγνωσκεται for γινώσκετε | add δοκιμασαι after δύνασθε 4 add του προφητου after Ἰωνᾶ 5 add αυτου after μαθηταὶ 8 ελαβεται for ἔχετε 9 ουτε for οὐδὲ 10 σπυριδας for σφυρίδας 11 αρτου for ἄρτων | προσεχειν for προσέχετε δὲ 12 του αρτου for τῶν ἄρτων 13 εξελθων for Ἐλθὼν | κεσαριας for Καισαρίας | add με after λέγουσιν 14 ειπον for εἶπαν | omit Οὶ μὲν | ηλιαν for Ἡλείαν 17 και αποκριθεις for ἀποκριθεὶς δὲ 19 add και before δώσω | aν for ἐὰν¹ 20 διεστιλατο for ἐπετίμησεν | add αυτου after μαθηταῖς |

add ιησους before δ χριστός 21 ο ιησους for Ἰησοῦς Χριστός | tr. to απελθειν εις ιεροσολυμα 23 μου ει for εἶ ἐμοῦ 24 αυτον for ἐαυτόν, changed by 2d hand to εαυτον 25 αν for ἐὰν | απολεσει for ἀπολέση | αυτη[ν] for αὐτήν² 26 ωφελειται for ώφεληθήσεται 27 αποδωση for ἀποδώσει 28 omit ὅτι | ωδε εστωτες for τῶν ὧδε ἐστώτων.

17:3 ωφθησαν for ωφθη ηλιας for Hλείας 4 omit & before Πέτρος omit εί ποιησωμεν for ποιήσω tr. to ηλια μιαν και μωύσι 5 ηυδοκησα for εὐδόκησα tr. to αυτου ακουεται 7 προσελθων for $\pi \rho o \sigma \hat{\eta} \lambda \theta \epsilon \nu$ omit $\kappa a \hat{\iota}^2$ | $\eta \psi a \tau o$ for $\hat{a} \psi \hat{a} \mu \epsilon \nu o s$ | add $\kappa a \iota$ before $\epsilon \hat{\iota} \pi \epsilon \nu$ 8 omit αὐτῶν omit αὐτὸν o omit αὐτῶν αναστη εκ νεκρων for ἐκ νεκρων έγερθη το ηλιαν for 'Ηλείαν τι ηλιας for 'Ηλείας το ηλιας for 'Ηλείας omit έν 14 add αυτων after έλθόντων 15 πασχει for $\tilde{\epsilon}$ χει omit πολλάκις² 17 tr. to εσομαι μεθ υμων 19 ειπον for εἶπαν υμεις for ημείς later corrected by 1st hand to ημεις 20 add 1ησους after ὁ δὲ | ειπεν for λέγει | απιστιαν for όλιγοπιστίαν | μεταβηθει for Μετάβα | εντευθεν for ενθεν 21 add τουτο δε το γενος ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη και νηστια 22 αναστρεφομενων for Συστρεφομένων 24 το διδραγμα for τὰ δίδραχμα twice $|\epsilon_i \pi \sigma \nu|$ for $\epsilon_i \pi \sigma \nu$ | out for οὐ τελεί 25 οτε εισηλθεν ο ιησους (ο ιησους has been doubly marked for deletion) for έλθόντα 26 λεγει αυτω ο πετρος for εἰπόντος δέ 27 αναβαινοντα for ἀναβάντα.

18:2 add ο ιησους after προσκαλεσάμενος 3 γενεσθαι for γένησθε 4 γαρ for οὖν | εν τη βασ is written by 1st hand over του ουρα imperfectly erased 5 tr. to παιδιον τοιουτο έν 6 εις for περί 7 add εστιν before έλθεῖν | add εκεινω before οὐαὶ 8 αυτα for αὐτὸν | omit εἰσελθεῖν | tr. to χωλον η κυλλον 11 add ηλθεν γαρ ο ύιος του ανθρωπου σωσαι το απολωλος 12 αφεις for άφήσει omit και before πορευθείς 14 ύμων for $\mu o \nu \mid \epsilon \iota s$ for $\epsilon \nu = 15$ a $\mu a \rho \tau \eta$ $\epsilon \iota s$ o ϵ for $\epsilon \mu a \rho \tau \eta \sigma \eta \mid \kappa a \iota \epsilon \lambda \epsilon \gamma \xi \epsilon$ for $\epsilon \lambda \epsilon \gamma \xi o \nu$ 17 $\epsilon \iota \pi \epsilon$ for $\epsilon \iota \pi \delta \nu$ omit δ before $\epsilon \theta \nu \iota \kappa \delta s$ 18 add $\tau \omega$ before ούρανω twice 19 δε ύμιν λεγω for άμην λέγω ύμιν | ύμων συμφωνησωσιν for συμφωνήσωσιν έξ ύμῶν | ο for οὖ 21 tr. to αυτω ο πετρος ειπεν | αμαρτηση fot άμαρτήσει 22 αλλ' for άλλά 24 προσηνεχθη αυτω εις for $\pi \rho o \sigma \dot{\eta} \chi \theta \eta$ els autou after $\kappa \dot{\nu} \rho i o s$ add autou after γυναίκα | ειχεν for έχει 26 add κυριε before Μακροθύμησον | tr. to σοι αποδωσω 27 νανιον for δάνιον 29 add εις τους ποδας αυτου after $a\dot{v}\tau o\hat{v}$ add $\pi a v \tau a$ before $\dot{a}\pi o\delta \dot{\omega} \sigma \omega$ 30 add ov after $\ddot{\epsilon}\omega s$ 31 $\delta \epsilon$ for ούν 33 και εγω for κάγω 34 μασανισταις for βασανισταίς add αυτω after ὀφειλόμενον 35 επουρανιος for οὐράνιος | add τα παραπτωματα αυτων after ὑμῶν.

19:1 γαλιλαιας (?) seems to have been written by 1st hand for Ioυδαίαs, then changed by same hand to ιουδαίας 3 προσηλθον for προσηλθαν | add αυτω after λέγοντες | add ανθρωπω after έξεστιν 4 add αυτοις after είπεν | ποιησας for κτίσας 5 ενεκεν for ένεκα | add αυτου after μητέρα 7 κα perhaps first written for καί and ι later added by 1st hand add αυτην after ἀπολῦσαι 8 tr. to επετρεψεν ύμιν προς την σκληροκαρδιαν υμων 1st hand; (2d hand supplied υμιν after επετρεψεν) 9 υμων for αὐτοῦ first written, then corrected to αυτου by 1st hand omit καὶ before γαμήση | add και ο απολελυμενην γαμων μοιχατε after μοιχάται 10 add αυτου after μαθηταί 11 add τουτον after λόγον 13 προσηνεχθη for προσηνέχθησαν 14 add autois after $\epsilon i \pi \epsilon \nu$ 15 tr. to autois tas $\chi \epsilon i \rho as$ 16 tr. to $\epsilon i \pi \epsilon \nu$ aut ω add αγαθε after Διδάσκαλε | ζωην εχω for σχῶ ζωὴν 17 λεγεις αγαθον for $\epsilon \rho \omega \tau \hat{a}s$ $\pi \epsilon \rho i$ $\tau o \hat{v}$ $\dot{a} \gamma a \theta o \hat{v}$ | $o v \delta \epsilon is$ $a \gamma a \theta o s$ ϵi $\mu \eta$ ϵis o $\theta \epsilon o s$ for είς έστιν ὁ άγαθός | tr. to εισελθειν εις την ζωην | τηρησον for τήρει 18 ειπεν for έφη omit Tό 10 add σου after πατερα 20 tr. to παντα ταυτα | εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου for έφύλαξα 21 omit τοις before πτωχοις ουρανω for οὐρανοις 22 omit τοῦτον after λόγον 23 tr. to δυσκολως πλουσιος 24 εισελθειν δια τρύπηματος ραφιδος for διὰ τρήματος ραφίδος εἰσελθεῖν add εισελθειν after θεοῦ 25 add αυτου after μαθηταί 28 ϊστραηλ for Ίσραήλ 29 add η γυναικα after μητέρα | ονοματος μου for έμοῦ ὀνόματος | εκατονταπλασιονα for πολλαπλασίονα 30 add εσονται after έσχατοι².

20: 1 οιμοια for 'Ομοία 5 omit δὲ' 6 add ωραν after ἐνδεκάτην | add αργους after ἐστῶτας 7 add και ο εαν η δικαιον λημψεσθαι after ἀμπελῶνα 8 add αυτοις after ἀπόδος 9 και ελθοντες for ἐλθόντες δὲ 10 ελθοντες δε for καὶ ἐλθόντες | και αυτοι ανα δηναριον for τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί 12 add ὅτι before Οὖτοι | tr. to ημιν αυτους (-υς written by 1st hand over ν?) 13 tr. to ειπεν ενι αυτων | ετερε for Έταῖρε 15 add η before οὐκ | ποιησαι ως θελω for δ θέλω ποιῆσαι 16 add πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι after ἔσχατοι² 17 Και αναβαινων ο for Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν | tr. to εν τη οδω και 19 ενπεξαι for ἐμπαῖξαι | αναστησεται for ἐγερθήσεται 20 παρ for ἀπ' 21 add σου after δεξιῶν 22 πιν for πιεῖν | add η το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι after πίνειν 23 add και before λέγει | add

και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθαι after πίεσθε | add μου after εὐωνύμων | add τουτο before δοῦναι 25 add αυτοις after εἶπεν 26 εσται for ἐστὶν | εαν for ἄν 27 tr. to πρωτος ειναι 29 ϊεριχω for Ἰερειχώ 30 tr. to ελεησον ημας κυριε 31 εκραζον for ἔκραξαν | tr. to ελεησον ημας κυριε 33 ανεωχθωσιν for ἀνοιγῶσιν | tr. to ημων οι οφθαλμοι 34 σπλανχνισθεις for σπλαγχνισθεις | οφθαλμων for ὀμμάτων | add αυτων οι οφθαλμοι after ἀνέβλεψαν.

21:1 $\eta\lambda\theta\epsilon\nu$ for $\eta\lambda\theta\sigma\nu$ | $\beta\eta\theta'\sigma\varphi\alpha\gamma\eta$ for $\beta\eta\theta\varphi\alpha\gamma\eta$ | $\pi\rho\sigma$ for ϵis^3 | ελεων for Έλαιῶν | add o before Ἰησοῦς 2 πορευθηται for Πορεύεσθε | απεναντι for κατέναντι | ευθεως for είθύς 3 ευθεως for είθύς | αποστελλει for $\partial \alpha \sigma \sigma \tau \in \lambda \in i$ 4 add $\partial \lambda \sigma \nu$ before $\gamma \in \gamma \sigma \nu \in \nu$ 5 a for δ omit $\partial \alpha \nu$ before πῶλον 6 προσεταξεν for συνέταξεν γ επανω for $\epsilon \pi'$ add αυτων after ίμάτια | εκαθεισεν for έπεκάθισεν 8 αυτων for έαυτῶν | omit ἀπὸ τῶν δένδρων g omit αὐτὸν omit οί ^{3} II tr. to ιησους ο προφητης ναζαρετ for Ναζαρέθ 12 add του θεου after ιερόν 13 εποιησατε for ποιείτε 14 tr. to χωλοι και τυφλοι 15 ειδοντες for 'Ιδόντες | omit τούς before κράζοντας 16 ειπον for είπαν 18 πρωΐας for Πρωί | $\nu\pi\alpha\gamma\omega\nu$ for $\epsilon\pi\alpha\nu\alpha\gamma\alpha\gamma\dot{\omega}\nu$ 10 auths for $\alpha\dot{\nu}\dot{\gamma}\dot{\nu}$ | $\epsilon\pi$ for $\epsilon\nu$: later changed to εν, perhaps by 1st hand omit Oύ before μηκέτι 21 και for καν 22 εαν for αν 23 ελθοντι αυτω for έλθόντος αύτοῦ προσηλθεν for $\pi \rho o \sigma \hat{\eta} \lambda \theta a \nu$ 25 omit $\tau \hat{o}$ before $I \omega \hat{a} \nu o \nu \mid \pi a \rho$ for $\hat{\epsilon} \nu$ 26 $a \nu \theta \rho \omega \pi o \nu$ for άνθρώπων | tr. to εχουσιν τον ϊωαννην ως προφητην 27 ειπον for είπαν | tr. to υμιν λεγω 28 add και before προσελθών add μου after άμπελωνι 20 ου θελω ύστερον δε μεταμεληθεις απηλθεν for Έγώ, κύριε καὶ οὐκ ἀπηλθεν 30 και προσελθων for προσελθών δὲ | ετερω for δευτέρω | απεκριθεις for ἀποκριθείς (-ει- 1st hand, over an erasure?) | εγω κυριε και ουκ απηλθεν for Ού θέλω. ὕστερον μεταμεληθείς ἀπηλθεν 31 add αυτω after λέγουσιν | πρωτος for υστερος 32 tr. to προς υμας ϊωαννης omit οὐκ, later supplied above by 2d hand in έπιστεύσατε and $\frac{\partial u}{\partial x} = \frac{\partial u}{\partial x}$ the endings $-a\tau\epsilon$, $-\sigma a\nu$ show correction by 1st hand ου for οὐδὲ | τω for τοῦ 33 εξεδοτο for ἐξέδετο 38 κατασχωμεν for σχωμέν Δι απολέι for ἀπολέσει | αποδωσωσιν for ἀποδώσουσιν 46 $\epsilon \pi \epsilon i \delta n$ for $\epsilon \pi \epsilon i$ | ωs for $\epsilon i s$.

22:1 omit παλιν | tr. to αυτοις εν παραβολαις 2 ομοιωθη for Ω μοιώθη 4 ητοιμασα for ἡτοίμακα | add μου after σιτιστὰ 5 εις for έπὶ 6 omit αὐτοῦ after δούλους 7 και ακουσας ο βασιλευς εκεινος for δ δὲ βασιλεὺς | ωργισθη 1st hand, written over υβρισθη 9 αν for έὰν

το οσους for οὖς | γαμος for νυμφων 12 ετερε for Έταῖρε 13 tr. to ειπεν ο βασιλευς | αρατε αυτον και εκβαλεται for ἐκβάλετε αὐτὸν | κλαθμος for κλαυθμὸς 16 λεγοντες for λέγοντας 17 ειπε for εἰπὸν | tr. to κηνσον δουναι 18 τας πονηριας for τὴν πονηρίαν 20 ϊκων (written ἰκων) for εἰκὼν 21 add αυτω after λέγουσιν 22 απηλθαν 15t hand; o added above a^2 by 2d hand 24 επιγαμβρευση for ἐπιγαμβρεύσει 25 γαμησας for γήμας 28 tr. to ουν αναστασι 30 γαμισκονται for γαμίζονται | add του θεου after ἄγγελοι | omit τῷ before οὐρανῷ 32 omit ὁ before θεὸς νεκρῶν 35 add και λεγων after αὐτόν 37 add ιησους after ὁ δὲ | ειπεν for ἔφη | omit τῷ before ψυχῷ 38 πρωτη και η μεγαλη for μεγάλη καὶ πρώτη 39 add δε after δευτέρα 40 και οι προφηται κρεμανται for κρέμαται καὶ οἱ προφῆται 43 tr. to κυριον αυτον καλει 44 add o before Κύριος | ὑποποδιον for ὑποκάτω 46 tr. to αυτω αποκριθηναι | ωρας for ἡμέρας.

23:1 omit & before Ίησοῦς 3 τηρείν τηρείται και ποιείται for ποιήσατε καὶ τηρεῖτε 4 add και δυσβαστακτα after βαρέα | τω δε for αὐτοὶ δὲ τῷ 5 δε for γὰρ add των ϊματιων αυτων after κράσπεδα 6 τε for δε 7 add ραββει after 'Ραββεί 8 ο καθηγητης υμων for υμών δ διδάσκαλος ο ο πατηρ υμων ο εν ουρανοις for υμών ο πατήρ ο ουράνιος 10 εις γαρ εστιν ο καθηγητης for ότι καθηγητής ύμων έστιν είς 13 add ουαι δε ύμιν γραμματεις και φαρισαιοι ύποκριται οτι καταισθειεται τας οικειας των χηρων και προφαει μακρα προσευχομενοι δια τουτο λημψεσθαι περισσοτερον κριμα 14 omit δè after Οὐαὶ 17 τι for τίς αγιαζων for ἀγιάσας 18 εαν for ἃν¹ 19 add μωροι και before τυφλοί 21 κατοικησαντι for κατοικούντι 23 τον ελεον for τὸ έλεος | αφιεναι for ἀφείναι 24 add οι before διυλίζοντες 25 add αδικειας after άκρασίας 26 αυτων for αὐτοῦ 27 κεκονιασμενοις for κεκονιαμένοις 28 tr. to μεστοι εσται 30 ημεν for ημεθα twice | tr. to κοινωνοι αυτων 36 add οτι before ηξει | tr. to παντα ταυτα 37 λιθοβολησασα (corrected by 1st hand from λιθοβολησουσα) for λιθοβολοῦσα | tr. to επισυναγει ορνις 38 add ερημος after ὑμῶν.

24: τ tr. to επορενετο απο του ϊερου 2 ιησους for ἀποκριθεὶς | tr. to παντα ταυτα | omit ὧδε 1st hand, supplied above by 2d. 3 add αυτου after μαθηταὶ | ειπε for Εἰπὸν | add της before συντελείας 6 add παντα before γενέσθαι 7 επ for ἐπὶ | add λοιμοι και before λιμοὶ 8 tr. to ταυτα δε παντα 9 παραδωσωσιν for παραδώσουσιν 11 αναστησονται for ἐγερθήσονται | υμας for πολλούς 13 omit οὖτος 14 omit πᾶσιν

15 αναγιγνωσκων for αναγινώσκων 16 επι for είς 17 καταβαινετω for καταβάτω 18 κα for καὶ τα ϊματια for τὸ ἰμάτιον 20 tr. to $\dot{\nu}\mu\omega\nu$ η $\varphi\nu\gamma\eta$ 21 $\partial \nu\delta\epsilon$ for $\partial \nu\delta$ $\partial \nu$ 24 omit $\mu\epsilon\gamma\lambda\lambda\alpha$ 1st hand, supplied by 2d hand in margin | πλανησαι for πλανασθαι 27 add και before ή παρουσία 28 add γαρ after όπου 30 add τω before ούρανω 31 add τοτε before ἀποστελεῖ omit τῶν before ἄκρων² 32 η^{I} of ἥδη seems marked by a point for deletion | above and before o before κλάδος 2d hand wrote τ, which has been erased | εκφυει for έκφύη | γιγνωσκεται for γινώσκετε | ευθυς (υθ over an erasure, in a 3d hand?) for έγγὺς which the 1st hand probably wrote 33 ειδηται for ίδητε | tr. to ταυτα παντα 34 omit ότι 35 παρελευσονται for παρελεύσεται 36 omit οὐδὲ ὁ υἰός add μου after πατήρ 37 δε for γὰρ add και before ή παρουσία 38 ωσπερ for ώς omit έκείναις εκγαμισκοντες for γαμίζοντες 30 add av after έως add και before ή παρουσία 40 tr. to δυο εσονται add o before εis twice 43 ηασεν for είασεν διορυγηναι for διορυχθήναι τον οικον for την οίκίαν 44 tr. to ωρα ου δοκειται 45 add αυτου after κύριος | διδοναι for δοθναι | omit αὐτοις 46 tr. to ποιουντα ουτως 48 ο κυριος μου ελθειν for μου δ κύριος 49 omit αὐτοῦ | εσθιειν τε και πινειν for ἐσθίη δὲ καὶ πίνη | μεθυστων for μεθυόντων 51 κλαθμος for κλαυθμός.

25: Ι ωμοιωθη for δμοιωθήσεται | αυτων for έαυτων | απαντησιν for ὑπάντησιν 2 tr. to ησαν εξ αυτων tr. to φρονιμοι και πεντε μωραι 3 αιτινές for al γάρ 4 add αυτων after άγγείοις | αυτων for έαυτων 6 add ερχεται after νυμφίος | add αυτου after άπάντησιν 7 αυτων for έαυτῶν 8 ειπον for εἶπαν 9 φρονιμοι 1st hand; above o² 2d hand has written a add $\delta \epsilon$ after $\pi o \rho \epsilon \dot{\nu} \epsilon \sigma \theta \epsilon$ 11 $\eta \lambda \theta o \nu$ for $\epsilon \rho \chi o \nu \tau a \nu$ 14 omit γάρ 16 ευθεωs paragraphed with ἀπεδήμησεν, not with πορευθείς | add δε after πορευθείς | εποιησεν for ἐκέρδησεν | add ταλαντα after πέντε² 17 add και after ώσαύτως | add και αυτος after έκέρδησεν 18 εν τη γη for γην | απεκρυψεν for έκρυψεν 10 χρονον τινα for πολύν χρόνον | tr. to μετ αυτων λογον 20 omit τάλαντα before λέγων ειδε for ίδε add $\epsilon\pi$ autois after έκέρδησα 21 add δε after έ $\varphi\eta$ 22 add δε after π ροσελθών είδε for ίδε add επ αυτοις after έκέρδησα 24 οπου for όθεν ουκ εσκορπισας for ου διεσκόρπισας 25 ειδε for ίδε 26 add εγω ανθρωπος αυστηρος ειμει after ότι 27 tr. to ουν σε add τω before τόκω 29 omit παντὶ | περισευθησεται for περισσευθήσεται | απο δε του for τοῦ δὲ 30 κλαθμος for κλαυθμός 31 add αγιοι before

ἄγγελοι 32 συναχθησεται for συναχθήσονται | tr. to παντα τα εθνη εμπροσθεν αυτου 34 κληρονομησητε was perhaps first written, then corrected by the 1st hand to κληρονομησατε 35 add και before έδίψησα 37, 38 ϊδομεν for εἴδαμεν twice 39 ϊδομεν for εἴδομεν | ασθενη for ἀσθενοῦντα 41 ευωνυμοις for εὐωνύμων | add οι before κατηραμένοι 42 omit και before ἐδίψησα 46 ει for εἶς before ζωήν.

26: 1 τους for τούτους 2 μεθ ημερας δυο for μετά δύο ήμέρας 3 add φαρισαιοι και οι before πρεσβύτεροι 7 tr. to αλαβαστρον μυρου εχουσα την κεφαλην for της κεφαλής 8 add αυτου after μαθηταί 9 add τοις before πτωχοίς 12 βαλλουσα for βαλούσα 14 δεκα δυο for δώδεκα 15 και εγω for κάγω παραδω for παραδώσω 17 tr. to λεγοντες τω ιησου | add απελθοντες before έτοιμάσωμεν 18 τα for τὸ 19 εποιησαν ουν for καὶ ἐποίησαν 22 εκαστος αυτων for εἶς ἔκαστος 23 tr. to εν τω τρυβλιω την χειρα | εκεινος for οὖτος 26 add τον before αρτον | ευχαριστησας for καὶ εὐλογήσας | εδιδου for δοὺς | add και before εἶπεν 28 add το before $\tau \hat{\eta}$ s | add καινης before διαθήκης | εκχυνομένον for έκχυννόμενον 29 add οτι after ὑμίν 30 ελεων for Ἐλαιῶν 31 διασκορπισθησεται for διασκορπισθήσονται 33 add και before πάντες 35 add $\delta \epsilon$ after $\delta \mu o i \omega s \mid \epsilon i \pi o \nu$ for $\epsilon i \pi a \nu$ 36 tr. to $o i \eta \sigma o \nu s \mu \epsilon \tau$ $a \upsilon \tau \omega \nu \mid \gamma \epsilon \delta' \sigma \eta \mu a \nu \iota$ for $\Gamma \epsilon \theta \sigma \eta \mu a \nu \epsilon \iota \mid a dd a \upsilon \tau \sigma \upsilon$ after $\mu a \theta \eta \tau a \iota s \mid a \nu$ for οὖ | tr. to προσευξωμαι εκει 39 προσελθων for προελθών | παρελθετω for $\pi a \rho \epsilon \lambda \theta \dot{a} \tau \omega \mid o \nu \chi'$ for $o \dot{\nu} \chi$ 41 λ of $\epsilon \dot{i} \sigma \dot{\epsilon} \lambda \theta \eta \tau \epsilon$ written over ρ by 1st hand, which probably started to write $\epsilon \iota \sigma \epsilon \rho \chi \eta \sigma \theta \epsilon$ 42 add $\alpha \pi \epsilon \mu o \nu$ after παρελθείν 43 tr. to ευρεν αυτους παλιν 44 tr. to απελθων προσηυξατο π αλιν | omit π άλιν after ϵ ί π ών 45 add αυτου after μαθητάς 48 ϵ αν for αν 40 προσηλθεν for προσελθών add και before εἶπεν 50 ετερε for $E \tau a \hat{i} \rho \epsilon$ 52 autois for $a \hat{v} \tau \hat{\omega}$ | tr. to σου $\tau \eta \nu$ μαχαιραν | μαχαιρα for μαχαίρη | αποθανουνται for ἀπολοῦνται 53 add αρτι after δύναμαι | omit $\[\ddot{a}\rho\tau\iota \mid \pi\lambda\iota o vs \] \eta$ for $\pi\lambda\epsilon\iota\omega \mid \lambda\epsilon\gamma\epsilon\omega\nu a s$ for $\lambda\epsilon\gamma\iota\hat{\omega}\nu a s$ (ι perhaps changed to ϵ by 1st hand) 54 $\lambda \epsilon \iota$ for $\delta \epsilon \hat{\iota}$ 55 add $\pi \rho os \dot{\nu} \mu as$ after ημέραν | tr. to εκαθεζομην διδασκων εν τω ϊερω 59 add και οι πρεσβυτεροι after άρχιερεις θανατωσουσιν αυτον for αὐτὸν θανατώσωσιν 60 add και before πολλών | tr. to ψευδομαρτυρων προσελθοντων | add ουχ ευρον' after προσελθόντων | add τινες ψευδομαρτυρες after δύο | ειπον for $\epsilon i \pi a \nu$ for add $a \nu \tau o \nu$ after $o i \kappa o \delta o \mu \hat{\eta} \sigma a \iota$ 63 add $a \pi o \kappa \rho \iota \theta \epsilon \iota s$ after καὶ | add του ζωντος after θ εοῦ² 65 add οτι after λέγων | ειδε for ἴδε | add αυτου after βλασφημίαν 66 ειπον for είπαν 67 εριπισαν for έράπισαν

69 tr. to εξω εκαθητο 70 add αυτων after ξμπροσθεν 71 add αυτον after δὲ | ϊδεν for εἶδεν | add και before Οὖτος 72 μεταρορκου for μετὰ ὅρκου 74 ευθεως for εἰθὺς 75 add του before Ἰησοῦ | add αυτω after εἰρηκότος.

27:2 add αυτον ποντιω after παρέδωκαν 3 παραδιδους for παραδούς | απεστρεψεν for έστρεψεν | add τοις before πρεσβυτέροις 4 αθωον for δίκαιον | δε corrected (from δι?) by 1st hand | ειπον for είπαν ς εν τω ναω for είς τὸν ναὸν 6 ειπον for εἶπαν | εστιν for ἔξεστιν ο επρεμιου for Ιερεμίου 10 εδωκα for έδωκαν 11 εστη for έστάθη omit δ ήγεμών | add αυτω after έφη 12 add των before πρεσβυτέρων 17 omit $\tau \dot{\partial} v^{\tau} \mid \eta$ first omitted, or written ι , then supplied, or corrected, probably by 1st hand 21 ειπον for εἶπαν omit τὸν 23 add ηγεμων after ὁ δὲ 24 απεναντι for κατέναντι | add του δικαιου before τούτου 28 tr. to περιεθηκαν αυτω χλαμυδα κοκκινην 20 εθηκαν for έπέθηκαν | την κεφαλην for της κεφαλής | επι την δεξιαν for έν τη δεξιά | ενεπεζον for ένέπαιξαν | ο βασιλευς for βασιλεῦ 32 ηνγαρευσαν for ήγγάρευσαν 33 λεγομένον κρανιού τοπος for Κρανίου Τόπος λεγόμενος 34 οξος for οίνον | ηθελεν for ήθελησεν 39 tr. to αυτων τας κεφαλας 41 omit καὶ | φαρισαιω for πρεσβυτέρων 42 add ει before βασιλεύς | πιστευσωμεν for πιστεύσομεν | αυτω for αὐτόν 43 add αυτον after νῦν | add του before Θεού 44 omit σύν ωνιδιζαν for ώνείδιζον 45 tr. to εγενετο σκοτος 46 ηλι ηλι μα for Έλωί έλωί λεμά θ ε for θ εέ, α 2d ε being later added above (by 2d hand?) | ενκατελειπες for έγκατελιπες 47 εκειστηκοτων for έκει έστηκότων | ηλιαν for 'Ηλείαν 40 ελεγον for είπαν | ειδωμεν for ιδωμεν | ηλιας for 'Ηλείας | σωζων for σώσων | omit αλλος δὲ λαβών λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἰμα 50 tr. to κραξας παλιν 51 tr. to εις δυο απ ανωθεν εως κατω | εσχισθη for ἐσείσθη 52 ανεωχθη for ἀνεώχθησαν | ηγερθη for ηγερθησαν 54 γενομένα for γινόμενα 55 omit $\dot{\alpha}\pi\dot{\delta}^{i}$ | διακονησαι 1st hand, for διακονούσαι, changed to διακονουσαι by 2d hand 57 αριμαθέας for Αριμαθαίας | εμαθητευσεν for έμαθητεύθη 58 προσελθω for προσελθών | add το σωμα after ἀποδοθηναι 59 omit έν before σινδόνι 60 ω for δ μεγα for μέγαν | add έν before τη θύρα 61 μαρια for Μαριάμ | επι for

28: 1 θεωρουσαι for θεωρῆσαι 2 κατεβη for καταβὰs | add απο της θυρας after λίθον 3 $\ddot{\imath}$ δεα for εἰδέα | ωσει for ώς 4 εγενοντο for έγενήθησαν 5 omit δὲ 6 ειδεται for $\ddot{\imath}$ δετε | add ο κυριος after έκειτο 8 εξελθουσαι for ἀπελθοῦσαι 9 add ο before Ίησοῦς | απηντησεν for

ὑπήντησεν 10 και εκει for κάκει 11 απηγγειλον for ἀπήγγειλαν 12 συνβουλιον for συμβούλιόν 14 add αυτον after πείσομεν | ποιησωμεν for ποιήσομεν 15 μεχρις for μέχρι | omit ἡμέρας 17 add αυτω after προσεκύνησαν 18 omit τῆς.

ευαγγελιον κατα μαθθεον

The eighth quire, ff. 57-64 (John 1:1-5:11a), with its superscription, is in another hand, probably of the eighth century.

ευαγγελιον κατα ϊωαννην

John I:I add o before $\theta \epsilon \dot{\phi} s$ 4 omit $\dot{\eta} \nu$ after $(\omega \dot{\eta})$ 6 and for $\pi \alpha \rho \dot{\alpha}$ add ην before ὄνομα 13 σα of σαρκός over an erasure (hand c?) | αλλα for $\dot{a}\lambda\lambda'$ 14 $\pi\lambda\eta\rho$ is for $\pi\lambda\dot{\eta}\rho\eta$ s 15 ον είπον $\ddot{\nu}\mu$ iν for $\dot{o}$ είπ $\dot{\omega}\nu$ add os before ἔμπροσθεν 16 και for ὅτι | add ζωην before ἐλάβομεν 17 add δε before χάρις 18 add ει μη ο before μονογενής | υιος for θ εὸς | add ημιν after έξηγήσατο 19 omit πρὸς αὐτὸν | ερωτησουσιν for έρωτήσωσιν 20 omit $\kappa a i^3$ 21 add $\pi a \lambda i \nu$ after $a \dot{\nu} \tau \delta \nu \mid \tau i \ o \hat{\nu} \nu \ \sigma \nu \ \epsilon i \ \eta \lambda i a s$ for Tοὖν; σὺ Ἡλείας εἶ; add τι ουν before Ο προφήτης 23 add ευθιας ποιειτε τας τριβους αυτου after Κυρίου 24 add οι before ἀπεσταλμένοι 25 ηλιας for 'Ηλείας 26 add δε after μέσος | εστηκεν for στήκει | add ό before όπίσω 29 omit πρὸς αὐτόν | τας αμαρτίας for τὴν ἀμαρτίαν 30 add υμιν' οτι after είπον | ενπροσθεν for έμπροσθεν 31 βαπτιζιν for $\beta a \pi \tau i \zeta \omega \nu$ 32 $\mu \epsilon \nu o \nu$ for $\epsilon \mu \epsilon i \nu \epsilon \nu$ 33 $\epsilon i \delta \eta s$ for $i \delta \eta s$ | $a \nu \tau \omega$ for αὐτόν² | στος for οὖτος: v later supplied above by hand b 34 εορακα for έωρακα 35 παλι for πάλιν | add o before Ίωάνης 36 ειδε for Ιδε | add ο ερων τας αμαρτιας του κοσμου after θεοῦ 37 tr. to αυτου μαθηται 38 ζητιται for ζητείτε 40 add δε after Hv σειμωνος for Σίμωνος 41 $\pi \rho \omega \tau \sigma s$ for $\pi \rho \hat{\omega} \tau \sigma \nu$ 42 add kai before $\eta \gamma \alpha \gamma \epsilon \nu$ add kai before έμβλέψας 43 γαλιδεαν for Γαλιλαίαν 44 omit ὁ 45 τον τω for υίον τοῦ ναζαρεθ' for Ναζαρέτ 46 ναζαρεθ for Ναζαρέτ omit δ 47 add $\delta \epsilon$ o after $\epsilon i \delta \epsilon \nu \mid \epsilon i \delta \epsilon$ for " $I \delta \epsilon \mid i \sigma \rho \alpha \eta \lambda i \tau \eta s$ for ' $I \sigma \rho \alpha \eta \lambda \epsilon i \tau \eta s$ 48 γιγνωσκις for γινώσκεις 40 ραββι for 'Paββεί 50 omit σε | tr. to τουτων μιζω

2: $\overline{\gamma}$ for τρίτη | εγινετο for έγένετο Ι, ΙΙ γαλιλείαs for Γαλιλαίαs twice 2 add εκι after Ίησοῦς 4 συ for σοί 5 εαν for αν 6 tr. to ϋδριε λιθινε | $\overline{\beta}$ for δύο 7 add και before λέγει ΙΙ add την before ἀρχὴν 12 omit εἰς Καφαρναοὺμ | tr. to οι μαθητε αυτου και η μητηρ και οι

αδελφοι αυτου' | omit ἐκεῖ 14 κολλυβιστας for κερματιστὰς 15 add ως before φραγέλλιον | εχ for ἐκ¹ 16 tr. to πωλουσιν τας περιστερας | add και before μὴ | μοη (with o crossed out) for μὴ | ενποριου' for ἐμπορίου 17 add και before Έμνήσθησαν | add στι before Ό | μαι' for με 20 $\overline{\mu}$ και $\overline{\varsigma}$ for Τεσσεράκοντα καὶ ἔξ | tr. to ο ναος ουτος οικοδομηθη | γιρις for ἐγερεῖς 21 αυτος for ἐκεῖνος 22 ηνεστη for ἡγέρθη | αυτω for οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ | ω for δν 24 add ο before Ἰησοῦς | επιστευσεν for ἐπίστευεν | ο added and crossed out before αὐτὸν | εαυτον for αὐτὸν 25 εγιγνωσκεν for ἐγίνωσκεν

3:2 ελοιλέθας for ἐλήλυθας | tr. to τα σημια ταυτα 3 ειδιν for ἰδεῖν 4 omit ὁ 5 omit ὁ 10 γιγνωσκις for γινώσκεις 11 εορακαμέν for ἐωράκαμέν 12 πιστευσηται for πιστεύσετε 13 εστιν os ανεβη for ἀναβέβηκεν 14 ουτω for οὕτως | tr. to δι ΰψωθηνε | ανου for ἀνθρώπου 15 ζων for ζωὴν hand a, changed by b to ζωην 20 tr. to αυτου τα εργα 21 εισιν for ἐστὶν 22 ες for εἰς hand a, ι supplied above by b | κακι for καὶ ἐκεῖ 23 ενων for Αἰνὼν | ενγυς for ἐγγὺς | σαλιμ for Σαλείμ 24 add o before Ἰωάνης 26 ειδε for ἴδε 27 ανος for ἄνθρωπος 28 omit ἐγὼ twice 29 νυμ φιος for νυμφίος 31 ανοθεν for ἄνωθεν | omit ἐστὶν καὶ ἐκ τῆς γῆς 36 ουχ for οὐκ

4:1 omit $\hat{\eta}$ 3 yalıleav for Γ alılaiav 5 ov for δ omit $\tau \hat{\omega}^{\text{I}}$ 6 οδηποριας for δδοιπορίας | add δε after ώρα 7 add και before έρχεται | πιειν for πείν ο σαμαριτις for Σαμαρείτις | σαμαριτιδος for Σαμαρείτιδος σαμαριταις for Σαμαρείταις το αυταον' hand a for αὐτὸν: a² afterward marked for deletion add η γυνη after αὐτῶ II tr. to το φρεαρ εστιν' βαθυ και ούτε αντλημα εχις' | και ποθεν εστιν for πόθεν οὖν ἔχεις 12 μιζον for μείζων add το ζων after φρέαρ 14 add δε after δ' αν διψηση for διψήσει add εγω before δώσω 15 ερχωμε for διέρχωμαι 16 add o inσους after $a\dot{v}\tau\hat{\eta}$ | tr. to τον ανδρα σου 17 omit $a\dot{v}\tau\hat{\omega}$ after $\epsilon i\pi\epsilon\nu$ | omit δ before Ίησοῦς | ειπας for εἶπες 18 ε for πέντε 22 οοκ hand a for οὐκ: changed to ουκ by hand b 23 προσκυνουτας for προσκυνουντας add $\epsilon \nu \pi \nu \epsilon \nu \mu \alpha \tau \iota$ after $\alpha \dot{\nu} \tau \dot{\rho} \nu$ 24 os for $\dot{\delta} \theta \dot{\epsilon} \dot{\delta} s$ 25 $\chi \rho$ hand a for Χριστός: changed to χς probably by same hand | αναγγελλι for άναγγελεί 27 ηλθον for ήλθαν | λαλει for έλάλει | add γε after μέντοι 29 ειδετε for ίδετε omit μοι οσα for à 30 add ουν after έξηλθον 31 add και before Έν add αυτου after μαθηταί 35 τετραμηνον for τετράμηνός 36 ζων for ζωήν 38 omit δ before οὐχ κε[κ]οπιακαται 30 σαμαριτων for Σαμαρειτών σσα for à 40 σαμαριται for Σαμαρείται | ηρωτουν for ἡρώτων | $\overline{\beta}$ for δύο 42 omit ὅτι² | omit ἀληθῶs 43 $\overline{\beta}$ for δύο 45 εορακότες for ἐωρακότες | add τοις before Ἰεροσολύμοις | omit αὐτοὶ 47 ηκεν for ἤκει | ϊου of ϊουδεας (for Ἰουδαίας) perhaps corrected from γαλ or γαλι: hand a probably started to write γαλ[ιλεας] 48 omit o before Ἰησοῦς | ειδητε for ἴδητε 50 ω for δν 51 tr. to ϋπηντησαν αυτω οι δουλοι αυτου | add και απηγγιλαν before λέγοντες 52 ειπον for εἶπαν | omit αὐτῷ | $\overline{\zeta}$ for ἐβδόμην 53 add εν before ἐκείνη | add οτι before Ό 54 $\overline{\beta}$ for δεύτερον | tr. to εποιησεν σημιον

5:1 add o before Ίησοῦς 2 τη επιλεγομενη for ἡ ἐπιλεγομένη | βηθσαϊδα for Βηθζαθά | ε for πέντε 3 add εκδεχομενοι την του ϋδατοςκινησιν after ξηρών $5 \overline{\mu}$ και $\overline{\eta}$ for τριάκοντα καὶ ὀκτώ 6 ειδων for ίδων 7 οσω for ώ 9 omit είθέως το αριν for άραι | add σον after κράβαττον 11 ο δε απεκρινατο for δς δὲ ἀπεκρίθη | ποισας for ποιήσας | $\ddot{\nu}$ γιην for $\dot{\nu}$ γι $\hat{\eta}$ | with αρον τον the intrusive quire ends 12 omit $\dot{\eta}$ ρώτησαν αὐτόν Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι Αρον καὶ περιπάτει; 14 eide for "Ide | tr. to $\tau \iota$ $\sigma o \iota$ 15 add de after $d\pi \hat{\eta} \lambda \theta \epsilon \nu \mid \alpha \nu \eta \gamma \gamma \epsilon \iota \lambda \epsilon \nu$ for $\epsilon i \pi \epsilon \nu$ add $\kappa \alpha i \epsilon i \pi \epsilon \nu$ autois after Ioudalois 16 add $\tau \omega$ before σαββάτω 17 απεκριθη for άπεκρίνατο 18 tr. to αποκτειναι οι ϊουδαιοι 19 απεκριθη for ἀπεκρίνατο | ειπεν for ἔλεγεν | αμη for 'Αμήν' 1st hand: ν supplied above in another (3d?) hand | tr. to αφ εαυτου ποιειν | εαν for $a\nu$ omit $\tau\iota$ of for a 20 deix η for deixel 21 tr. to τ ous ν ekpous εγειρει ο πατηρ 24 tr. to ουκ ερχεται εις κρισιν 25 ακουσωσιν for ἀκούσουσιν 26 ως for ωσπερ tr. to ζωην εδωκεν 28 ακουσωσιν for άκούσουσιν 29 εξελευσονται for έκπορεύσονται add και after ζωής 33 $\tau\eta$ shows above η a dot: for deletion? 34 $\delta\epsilon$ shows a dot above ϵ : for deletion? 35 tr. to προς ωραν αγαλλιαθηναι 36 μειζων for μείζω | μαρτυρουσιν for μαρτυρεί 37 omit αὐτοῦ after εἶδος 39 ερευναται for ἐραυνᾶτε | αυται for ἐκεῖναι 44 παρα for παρ' | omit θεοῦ 47 πιστευσηται for πιστεύσετε

6:2 θεωρουντες for ὅτι ἐθεώρουν 3 ουν for δὲ 7 add ο before Φίλιππος | add τι after βραχὺ 10 add δε after εἶπεν | omit οἱ before ἄνδρες 12 περισευσαντα for περισσεύσαντα 14 οι ειδοντες for ἰδόντες | ο for ὰ | σημιον for σημεῖα | omit ὅτι 15 omit πάλιν 16 omit οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 17 ενβαντες for ἐμβάντες | add το before πλοῖον 18 διηγειρετο (1st hand wrote -ιτο then changed to -ετο) for διεγείρετο 19 κε for εἴκοσι πέντε | λ̄ for τριάκοντα 21 αυτον βαλιν for λαβεῖν αὐτὸν 22 ϊδον for εἶδον 23 add δε after ἀλλὰ | add της after ἐκ | omit

έγγὺς τοῦ τόπου 25 ειπαν for εἶπον 26 ουχ' for οὐχ 28 αυτω for πρός αὐτόν ποιησωμεν for ποιῶμεν 29 omit δ before Ἰησοῦς πιστευσηται for πιστεύητε 30 omit σύ 31 δεδωκεν for έδωκεν 35 με for έμε 36 αλλα for άλλ' add μοι after πιστεύετε 38 ποιησω for ποιῶ 39 αυτον for αὐτὸ 42 ουχ' for Οὐχὶ omit καὶ τὴν μητέρα 43 add ov ν o after $\dot{\alpha}\pi\epsilon\kappa\rho\dot{\nu}\theta\eta$ 44 add $\pi\rho$ os $\mu\epsilon$ after $\dot{\alpha}\dot{\nu}\dot{\nu}\dot{\nu}^{i}$ 45 $\mu\epsilon$ for $\dot{\epsilon}\mu\dot{\epsilon}$ 46 ϵ opake for $\dot{\epsilon}\dot{\omega}$ pak $\dot{\epsilon}\nu^{\rm I}$ autos for $\dot{o}\dot{v}$ tos | ϵ opake ν for $\dot{\epsilon}\dot{\omega}$ pake $\nu^{\rm 2}$ 51 omit δè after ἄρτος² 52 omit αὐτοῦ 53 omit μη 1st hand; supplied above by a later (4th?) one 56 after τὸ αἶμα add εχει ζωην αιωνιον καγω αναστησω αυτον τη εσχατη ημερα η γαρ σαξ μου αληθης εστιν βρωσις και το αιμα μου αληθης εστιν ποσις ο τρωγων μου την σαρκα και πινων μου το αιμα (= 54b-56a repeated by homoeoteleuton) 57 ζησεται for ζήσει 58 εκ του for έξ | tr. to τον αρτον τουτον | ζηση for ζήσει 60 ειπον for είπαν omit έστιν 61 ϊδως for είδως 62 ειδηται for $\theta \epsilon \omega \rho \hat{\eta} \tau \epsilon$ 65 omit $\delta \tau \iota$ 66 omit $\epsilon \kappa$ before $\tau \hat{\omega} \nu$ 71 add $\omega \nu$ after Fis

7: $\mathbf{1}$ είχεν εξούσιαν for ήθελεν 3 και είπον for εἶπον οὖν | tr. to τα εργα σου 4 tr. to εν κρυπτω τι | αυτο for αὐτὸς 5 επιστευσαν for επίστευον 6 omit οὖν | ουδεπω for οὖπω 9 αυτος for αὐτοῖς 10 αλλ for ἀλλὰ 14 μεσης ουσης for μεσούσης | add ο before Ἰησοῦς 16 add ο before Ἰησοῦς 17 omit θέλη | ποῖη for ποιεῖν 19 δεδωκεν for ἔδωκεν 21 add ο before Ἰησοῦς 23 omit ὁ before ἄνθρωπος 25 ἵεροσολυμιτων for Ἰεροσολυμειτῶν 26 είδε for ἴδε 27 γιγνωσκει for γινώσκει 28 omit ὁ before Ἰησοῦς | omit καὶ before λέγων 30 τας χειρας for τὴν χεῖρα 31 ουν οχλου for ὅχλου δὲ 34 omit με² 36 omit με² 37 omit τῆν μεγάλη | ει for ἐάν 39 ελαμβανον for ἔμελλον λαμβάνειν | add αγιον after πνεῦμα | ουδεπω for οὔπω² 40 αυτου for τούτων | omit ὅτι 41 add οτι after ἔλεγον 42 ουχει for οὐχ 44 επεβαλεν for ἔβαλεν 45 αν|-αυτοις for αὐτοῖς | add αυτοις after ἀπεκρίθησαν 48 omit ἐκ before τῶν ἀρχόντων 50 add το before πρότερον 52 add τας γραφας after ἐραύνησον | ειδε for ἴδε | tr. to προφητης εκ της γαλιλαιας

The Pericope $\pi\epsilon\rho i$ μ oicalidos 7:53—8:11 is omitted with Westcott and Hort.

8:12 και ειπεν for λέγων: margin λεγων in 2d hand | εμοι for μοι 14 tr. to η μαρτυρια μου αληθης εστιν | και for $\hat{\eta}$ 16 omit καὶ before έὰν 19 add o before Ἰησοῦς 23 tr. to τουτου του κοσμου² 24 omit ὅτι² 25 ειπον for ἔλεγον 26 ειπειν for λαλεῖν | αλλα for ἀλλ' 28 omit

ὁ πατὴρ 31 μενηται for μείνητε 33 omit ὅτι 35 omit ὁ νίὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα 36 omit ὁ νίὸς 38 απο του πατρος ταυτα for παρὰ τῷ πατρὶ | omit οὖν 39 ειπον for εἶπαν | ητε for ἐστε | εποιειτε for ποιεῖτε 41 πορνιας for πορνείας | ου γεγενημεθα for οὖκ ἐγεννήθημεν 42 add ουκ before ἐλήλυθα | αλλα for ἀλλ' 46 δι|α 1st hand, but in margins | omit ὑμεῖς 48 σαμαριτης for Σαμαρείτης 52 ειπον for εἶπαν 53 omit πατρὸς ἡμῶν 54 omit μου after πατήρ | ημων for ὑμῶν 56 ειδη for τὂη 57 ειπον for εἶπαν | εωρακες for ἐώρακας 58 add o before Ἰησοῦς 59 omit δὲ

9:2 γενηθη for γεννηθη 4 ημας for με | ως for έως 6 επεχρισεν for ἐπέθηκεν αὐτοῦ | add του (1st hand τυ: corr. by a later [4th?] hand) τυφλου after ὀφθαλμούς 7 κολυνβηθραν for κολυμβήθραν 9 omit ὅτι 10 omit οὖν after Πῶς 11 omit ὁ twice | omit ὅτι 14 ηνεωξεν for ἀνέωξεν 16 tr. to σημια τοιαυτα 17 tr. to συ τι 19 omit λέγοντες 20 omit οὖν 21 ἢ τίς: 1st hand first wrote τις, then erased it and wrote η τις before continuing | ηνεωξεν for ἤνοιξεν | omit αὐτὸν ἐρωτήσατε 22 ειπον for εἶπαν | συνεθεντο for συνετέθειντο | αν for ἐάν 23 ειπον 1st hand for εἶπαν: ειπαν later (4th?) hand 26 ειπον for εἶπαν | ηνεωξεν for ἤνοιξέν 30 omit τὸ | ηνεωξεν for ἤνοιξέν 31 add δε after οἴδαμεν | tr. to αμαρτωλων ο θεος | αλλα for ἀλλ' 34 εξεβαλαν for ἐξέβαλον 35 add δε ο after ἤκουσεν | omit ἔξω 36 omit ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν | add εφη after ἐστιν 37 εορακας for ἐωρακας 38, 39 omit ὁ δὲ ἔφη Πιστεύω, κύριε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς 41 αι αμαρτιαι for ἡ ἁμαρτία | μενουσιν for μένει

10:2 εκεινος εστιν ο ποιμην for ποιμήν έστιν 5 ακολουθησωσιν for ἀκολουθήσουσιν 7 αυτοις for πάλιν | add οτι before έγώ 9 αν for έάν | omit καὶ εἰσελεύσεται 10 περισον for περισοὸν 13 omit ὅτι μισθωτός ἐστιν 15 διδωμι for τίθημι 16 ἐκ first omitted, then supplied above by 1st hand | ακουσωσιν for ἀκούσουσιν 17 tr. to ο πατηρ με | 1st hand first wrote αυτα for αὐτήν, then αυτην 18 ερει for ἦρεν | add και before ἐξουσίαν | for παρὰ 1st hand wrote απο, then erased it, writing παρ and finally adding a above 21 ελεγον δε αλλοι for ἄλλοι ἔλεγον 23 σαλομωντος for Σολομῶνος 24 ειπε for εἰπὸν | παρρησια: what looks like a dot above $ρ^{\rm I}$ may be meant to delete it 25 omit τῷ | αυτα ταυτα τα εργα μαρτυρησει for ταῦτα μαρτυρεῖ 29 μειζων for μεῖζόν | add μου after πατρός 30 add μου after πατήρ: afterward dotted by 1st hand for deletion 31 omit οἱ Ἰουδαῖοι 32 omit

καλὰ | add μου after πατρός | ουν for αὐτῶν | λιθαζεται με for έμὲ λιθάζετε 34 omit ὁ before Ἰησοῦς 36 omit τοῦ before θεοῦ 38 πιστευεται for πιστεύητε | αναγνωτε for ἴνα γνῶτε | γινωσκεται for γινώσκητε 40 εμεινεκει for ἕμενεν ἐκεῖ 41 tr. to εποιησεν σημιον | ουδε εν for οὐδέν | omit Ἰωάνης² 42 πολλοι ουν for καὶ πολλοὶ

11:2 μαρια for Μαριάμ 3 ειδε for ίδε 4 αλλα for άλλ' 7 a in αγωμεν is written by a later (3d?) hand over s of μαθηταιs and a faint original a o omit τούτου 1st hand; supplied by 2d in margin 10 omit $\tau \delta$ 12 $\epsilon i \pi o \nu$ for $\epsilon i \pi a \nu$ | tr. to $a \nu \tau \omega$ or $\mu a \theta \eta \tau a \iota$ 14 $\lambda \epsilon \gamma \epsilon \iota$ for $o \nu \nu$ είπεν παρησια for παρρησία 17 tr. to ημερας ηδη tr. to εν τω μνημιω εχοντα 18 add η before Βηθανία ώς omit 1st hand, supplied above by 2d 19 την μαριαν for Μαριάμ 20 μαρια for Μαριάμ εκαθητο for έκαθέζετο 21 add τον before Ίησοῦν 22 add alla before καὶ νῦν | εαν αιτησης for αν αἰτήση 24 omit $\dot{\eta}$ | ε of ἀναστήσεται corrected from i, probably by 1st hand 26 omit eis éuè before où 28 μαριαν for Μαριάμ | ειπουσα οτι for είπασα 30 omit ή 31 μαριαν for Μαριάμ 32 μαρια for Μαριάμ | o for ην | add δε after ίδουσα 33 αὐτη omit 1st hand, supplied above by 2d 34, 36 ειδε for ίδε twice 37 ειπον for είπαν 38 ενβριμων for έμβριμώμενος 43 εκραξεν for έκραύγασεν 44 add και before έξηλθεν omit αὐτὸν before ὑπάγειν 45 $\mu a \rho i a \nu$ for Ma $\rho i a \mu$ a for δ 46 $\epsilon i \pi o \nu$ for $\epsilon i \pi a \nu$ add o before Ίησοῦς 48 την πολιν for τὸν τόπον 40 omit ῶν 50 ημιν for ὑμῖν 51 αρχων for άρχιερεύς προεφητευσεν for έπροφήτευσεν ημελλεν for εμελλεν | tr. to αποθνησκειν ιησους 54 εφρεμ' for Έφραὶμ | και εκει for κάκεῖ

12:1 add o before Ἰησοῦς 2 add αυτω after διηκόνει | omit ἐκ | συνανακειμενων for ἀνακειμένων σὺν 3 μαρια for Μαριὰμ | omit ἐκ 6 γλωσσοκομιον for γλωσσόκομον | εχον τα for ἔχων τὰ 9 add o before πολὺς | omit ἐκ | ηλθον for ἦλθαν | omit ἐκ νεκρῶν 12 omit ὁ 16 tr. to οι μαθηται αυτου | add o before Ἰησοῦς | omit τότε 18 omit ὁ 19 ειπον for εἶπαν | ειδε for ἴδε 20 αναβαντων for ἀναβαινόντων 21 προσηλθον for προσῆλθαν | add τω before Φιλίππω | βηδοαιδα for Βηθσαιδὰ 22 omit ὁ | και παλιν ανδρεας και ο φιλιππος for ἔρχεται Ἰλνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ 25 tr. to φυλαξει αυτην εις ζωην αιωνιον 26 tr. to εγω ειμει 29 δε for οὖν | εστηκως for ἐστὼς | add δε after ἄλλοι 30 tr. to ιησους και ειπεν 31 omit τούτου 32 εαν for ἄν 35 λαβη for καταλάβη 36 add ὁ before Ἰησοῦς 40 επηρωσεν for

ἐπώρωσεν | ειδωσιν for ἴδωσιν | επιστρεψωσιν for στραφῶσιν 41 επει for ὅτι 42 omit καὶ ἐκ | tr. to πολλοι των αρχοντων 43 υπερ for ἤπερ 44 εκραξεν δε ο ιησους for Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν 47 add μη before ἀκούση | μηδε for καὶ μὴ | αλλα for ἀλλ' 48 omit τῆ 49 tr. to εντολην μοι

13:2 παραδω for παραδοί | ϊδα σειμωνος (or ϊδας σιμωνος) for 'Ιούδας Σίμωνος | ϊσκαριωτη for Ίσκαριώτης 6 add και before λέγει | add εκεινος after αὐτω̂ 7 σοι for σὺ | τι for ἄρτι 8 tr. to αυτω ιησους ο tr. to πετρος σειμων 10 add o before Ίησοῦς 11 παραδιδουντα for παραδιδόντα 12 εαυτου for αὐτοῦ 16 μειζον for μείζων² 18 ous for τίνας | αλλα for ἀλλ' | μετ εμου for μου | επηρκεν for ἐπῆρεν 19 οταν γενηται πιστευσηται for πιστεύητε όταν γένηται 21 add o before 'Ιησοῦς 22 add ουν after έβλεπον 23 add δε after $\hat{\eta}_{\nu}$ omit αὐτοῦ 24 πυθεσθαι τις αν ειη for καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἐστιν 25 επιπεσων ουν for ἀναπεσών omit ούτως 26 omit ούν ὁ δωσω ενβαψας το ψωμιον for βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ | και ενβαψας for βάψας οὖν | omit λαμβάνει καὶ | ϊσκαριωτη for Ἰσκαριώτου 27 add o before Ίησοῦς 28 omit δὲ 20 γλωσσοκομιον for γλωσσόκομον add o before Ίησοῦς 31 add o before Ἰησοῦς 32 εαυτω for αὐτῷ | omit καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν 33 ειρηκα for εἶπον omit ὅτι omit ἐγὼ 36 add αυτω ο before Ίησοῦς 37 νυν ακολουθησαι for ἀκολουθεῖν | αρτι is connected with what follows | tr. to υπερ σου την ψυχην μου 38 add o before Ίησοῦς | συ με απαρνηση for ἀρνήση με

14:2 omit ἄν 3 omit καὶ² | tr. to ὑμιν τοπον | tr. to εγω ειμει 4 omit ἐγὼ 5 δυναμεθα την οδον ειδεναι for οἴδαμεν τὴν ὁδόν 6 add ο before Ἰησοῦς 7 εγνωκεται for ἐγνώκειτέ | γνωσεσθαι for ὰν ἤδειτε | add και before ἀπ' | γιγνωσκεται for γινώσκετε | add αυτον after έωράκατε 9 τοσουτω χρονω for Τοσοῦτον χρόνον 10 λαλω for λέγω | add ο before ἐν ἐμοὶ² | αυτος for αὐτοῦ 11 μηγε for μή 14 εγω for τοῦτο 15 τηρησατε for τηρήσετε 16 και εγω for κάγὼ | μενη for η 17 γιγνωσκει for γινώσκει | αυτον for αὐτό² 19 ζησεσθαι for ζήσετε 20 omit ἐν before ἐκείνη | tr. to γνωσεσθαι ὑμεις 21 και εγω for κάγὼ 22 ουχ' for οὐχ | add και before τί | tr. to μελλεις ημιν

Two leaves following f. 86 and covering John 14:26—16:7a [δ δè $\pi a \rho \dot{a} \kappa \lambda \eta \tau o s$ . . . ἐλθη $\pi \rho \dot{o} s$ ὑμᾶs] are lost from the manuscript at this point.

16:12 tr. to λεγειν $\dot{v}$ μιν 13 omit δè | εν τη αληθεια παση for εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν | ακουσει for ἀκούει 17 ουκετι for οὐ | εγω for

"Οτι 18 το for δ λέγει 19 εγνοι for έγνω | ημελλον for ήθελον 20 add δε after ὑμεῖς² 22 εξεται 1st hand for έχετε: χ written above ξ by 2d hand | αφερει for ἀρεῖ 23 omit ἐν¹ | οτι αν for ἄν τι | tr. to εν τω ονοματι μου δωσει ὑμιν 24 αιτησασθαι for αἰτεῖτε | πεπληρωμένη ην for ἢ πεπληρωμένη 26 αιτησασθαι εν τω ονοματι μου for ἐν τῷ ὀνόματὶ μου αἰτήσεσθε 27 θεου for πατρὸς 28 omit ἐξῆλθον ἐκ τοῦ πατρὸς 29 add αυτω after Λέγουσιν | omit αὐτοῦ | ειδε for Τδε 32 και εμε for κὰμὲ

17: Ι λελαληκεν for ἐλάλησεν | add ο before Ἰησοῦς 2 δως αυτω for δώσει αὐτοῖς 3 γινωσκουσιν for γινώσκωσι | omit σε | απεστιλεν for ἀπέστειλας 4 add σου after ἔργον | εδωκας for δέδωκας 6 σου for σοὶ | και εμοι for κάμοὶ 7 εγνωκα for ἔγνωκαν | δεδωκας for ἔδωκας 8 εδωκα for δέδωκα | αυτο for αὐτοὶ | omit καὶ ἔγνωσαν 9 εδωκας for δέδωκας 11 ουτοι for αὐτοὶ | και εγω for κάγὼ | εδωκας for δέδωκας 12 εδωκας for δέδωκας 14 εδωκα for δέδωκα 17 add η before ἀλήθειά 19 omit ἐγὼ 20 μονων ερωτω for ἐρωτῶ μόνον | ὑπερ for περὶ² 22 add μου after δόξαν | δεδωκας 1st hand: δ¹ marked by 1st and 2d hands for deletion 23 και for ἴνα² | καμε for ἐμὲ 24 πατερ for Πατήρ | και εκεινοι for κάκεῖνοι | θεωρουσιν 1st hand for θεωρωσιν: ω added above 0 by 2d hand 25 πατερ for Πατήρ | tr. to εγνων σε 26 και εγω for κάγὼ

18:1 add o before Ίησοῦς | του κεδρου for των Κέδρων | εισεληλυθεν for $\epsilon i \sigma \hat{\eta} \lambda \theta \epsilon \nu$ 2 add o before Inoous 3 omit $\epsilon \kappa \tau \hat{\omega} \nu^2$ 4 $\delta \epsilon$ for $\delta \nu \nu$ ϊδως for είδως | εξελθων ειπεν for έξηλθεν και λέγει 5 add o ιησους after αυτοίς | ειστηκει for ιστήκει 7 tr. to αυτους επηρωτησεν | ειπον for είπαν το επεσεν for επαισεν 14 συνβουλευσας for συμβουλεύσας 15 tr. to γνωστος ην 16 ος ην γνωστος τω αρχιερει for δ γνωστός τοῦ $\dot{a}\rho\chi\iota\epsilon\rho\dot{\epsilon}\omega_{S}\mid\tau\omega$ for $\tau\hat{\eta}$ before $\theta\nu\rho\omega\rho\hat{\omega}\mid\epsilon\iota\sigma\eta\nu\epsilon\gamma\kappa\epsilon\nu$ for $\epsilon\dot{\iota}\sigma\dot{\eta}\gamma\alpha\gamma\epsilon\nu$ 17 aut ω for τω Πέτρω: αυτω η should perhaps be read αυτων add τω Πετρω after θυρωρός 18 omit à 20 add o before Ίησοῦς | ελαλησα for λελάληκα 21 ειδε for ίδε 23 ο δε ιησους ειπεν αυτω for απεκρίθη αυτώ Ίησοῦς | ειπον for ἐλάλησα 27 ευθυς for εὐθέως 29 tr. to προς αυτους ο πειλατος εξω | add κατα before τοῦ 30 ειπον for εἶπαν | παραδεδωκειμεν for παρεδώκαμεν 31 add o before Πειλατος omit αὐτόν add ουν after είπον 32 tr. to πληρωθη ο λογος του ιησου 34 και απεκρινατο ο for ἀπεκρίθη | αφ εαυτου for 'Απὸ σεαυτοῦ 35 μη for Μήτι 36 tr. to ην εκ του κοσμου τουτου 37 omit à before Ίησοῦς | γεγενημαι for γεγέννημαι 38 tr. to αιτιαν ευρισκώ εν αυτώ 30 απολυώ for $\dot{a}\pi o \lambda \dot{v} \sigma \omega^{\text{I}}$ | add $\ddot{v}va$ before $\dot{a}\pi o \lambda \dot{v} \sigma \omega^{2}$ | $\beta a \rho \rho a \beta a v$ for $Ba \rho a \beta \beta \hat{a}v$ first written, then changed to $\beta a \rho a \beta \beta a v$ by 1st hand

19:1 $\lambda \alpha \beta \omega \nu$ for $\xi \lambda \alpha \beta \epsilon \nu$ omit kal 4 $\epsilon \xi \eta \lambda \theta \epsilon \nu$ our for Kal $\epsilon \xi \hat{\eta} \lambda \theta \epsilon \nu$ ο πειλατος εξω for πάλιν έξω ὁ Πειλατος | ειδε for Ίδε | αιτιαν εν αυτω ουχ ευρισκω for οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ 6 ϊδον for εἶδον | tr. to υμεις αυτον | ουχι for ούχ not quite certain 7 omit αὐτῶ | add του before θεοῦ ο και written and deleted by 1st hand before καὶ λέγει 10 σταυρωσαι for ἀπολῦσαί | απολυσαι for σταυρώσαί 11 add o before Ίησοῦς | παραδιδους for παραδούς 12 tr. to αυτον απολυσαι | εκραυγαζον for ἐκραύγασαν | tr. to ποιων εαυτον 13 tr. to τον ιησουν εξω | add του before βήματος 14 ελεγεν for λέγει | ειδε for "Ιδε 15 οι δε ελεγον for έκραύγασαν οὖν έκεῖνοι 16 οι δε παραλαβοντες τον ιησουν απηγαγον for Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν 17 εαυτω for αὐτῷ 20 τοτε for τοῦτον | tr. to ανεγνωσαν πολλοι | tr. to της πολεως ο τοπος | εβραειστι for Ἑλληνιστί 21 tr. to ειμει των ϊουδαιων 23 τεσσαρα for τέσσερα 24 add η $\lambda \epsilon \gamma o \nu \sigma \alpha$ after $\pi \lambda \eta \rho \omega \theta \hat{\eta}$ omit $\dot{\epsilon} \alpha \nu \tau o \hat{\iota} s$ 25 $\epsilon \iota \sigma \tau \eta \kappa \epsilon \iota \sigma \alpha \nu$ for $\mathbf{i}$ στήκεισαν | omit τοῦ Ἰησοῦ 26 omit παρεστώτα | ϊδου for ἴδε 27 ειδε for " $I\delta\epsilon$ | tr. to authy o $\mu a\theta \eta \tau \eta s$ 28 $\ddot{\iota}\delta\omega s$ for $\epsilon \dot{\iota}\delta\dot{\omega} s$ | omit $\ddot{\eta}\delta\eta$ 30 omit $\delta \mid \pi$ αραδεδωκεν for π αρέδωκεν 31 omit $\dot{\eta}$ 33 ε π ει for $\dot{\epsilon}\pi\dot{\iota} \mid \ddot{\iota}$ δον for είδον 34 αλλα for άλλ' 35 πιστευσηται for πιστεύητε 38 πιλατον for Π ειλ $\hat{a}$ τον | add o before $\hat{a}$ π $\hat{o}$ | αριμαθιας for $\hat{A}$ ριμαθαίας | ηλθον for $\hat{\eta}$ λθεν | πραν for ἦρεν | αυτον for τὸ σῶμα αὐτοῦ 30 τον ιησουν for αὐτὸν | εχων for φέρων | ζμυρνης for σμύρνης | ωσει for ώς 40 ην for έστὶν

20: μαριαμ' for Μαρία | omit πρωὶ | επι for εἰs | κα for καὶ | add απο της θυρας before ἐκ | 4 επι for εἰς | 5 μεντοις for μέντοι (marked for deletion by 2d hand?) | 6 add | before Σίμων | 10 εαυτους for αὐτοὺς | 13 τεθεικασιν for ἔθηκαν | 14 ειδεν for θεωρεὶ | 15 omit εἰ | εβασταξας for ἐβάστασας | tr. to αρω αυτον | 16, 17 add | before Ίησοὺς twice | 16 ραββουνι for | Ραββουνεὶ | 17 omit | μονα | 18 μαρια for Μαριὰμ | αναγγελλουσα | for | άγγελλουσα | 19 μιας for | τη μι| 20 ταυτα for τοῦτο | omit καὶ before τὰς | 21 παλιν αυτοις for αὐτοῦς | ἴησοῦς | πάλιν | 22 tr. to αυτοις και λεγει | 23 αφιενται for ἀφέωνται | 24 add | before | Ίησοῦς | 25 εορακαμεν for | Έωράκαμεν | tr. to | μου τον δακτυλον | χειραν for χεῖρα | 26 μετα for | μεθ' | omit αὐτοῦ | omit | before | Ίησοῦς | 27 ειδε for | δε | 29 ειπεν | δε for λέγει | εορακας for | έωρακάς | ειδοτες for | δόντες | 30 πεποιηκεν for | έποίησεν | add | αυτου after | μαθητῶν | 31 πιστευσηται for πιστεύητε | tr. to | χριστος εστιν |

21:1 ο ιησους παλιν for πάλιν Ίησοῦς 3 εξηλθον for εξήλθαν ουδε εν for οὐδέν 4 γενομενης for γινομένης omit είς τον αίγιαλόν. ού μέντοι ήδεισαν οὶ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν 5 και λεγει for λέγει οὖν omit Ίησοὖς omit τι 6 λεγει for ὁ δὲ εἶπεν οι δε εβαλον for ξβαλον οὖν Ισχυσαν ελκυσαι for ελκύσαι Ισχυον 8 πλοιω for πλοι $a\rho i\omega \mid \pi\eta\chi\epsilon\omega\nu$ for $\pi\eta\chi\hat{\omega}\nu$ 9 $a\nu\epsilon\beta\eta\sigma a\nu$ for $a\pi\epsilon\beta\eta\sigma a\nu$ 11 $\epsilon\nu\epsilon\beta\eta$ for $\dot{a}\nu\dot{\epsilon}\beta\eta$ | tr. to $\mu\epsilon\gamma a\lambda\omega\nu$ $\ddot{i}\chi\theta\nu\omega\nu$ | 12 apistatal for $\dot{a}\rho\iota\sigma\tau\dot{\eta}\sigma\alpha\tau\epsilon$ | add $\delta\epsilon$ after οὐδείς 14 omit Ἰησοῦς 15 πλειον for πλέον | add παντων before τούτων 16 tr. to παλιν λεγει αυτω | προβατα for προβάτιά 17 αγα- π as for ϕ i λ e $\hat{i}$ s λ e γ ei for $\epsilon \hat{i}\pi \epsilon \nu^2 | \gamma i \gamma \nu \omega \sigma \kappa \epsilon i s$ for $\gamma i \nu \omega \sigma \kappa \epsilon i s$ omit Ίησοῦς | προβατα for προβάτιά 1st hand; προβατια 2d hand 18 αλλοι σε ζωσουσιν και αποισουσιν σε for άλλος ζώσει σε καὶ οἴσει | add συ after $\ddot{\theta}\pi o v^2$ 19 $\epsilon \lambda \epsilon \gamma \epsilon \nu$ for $\epsilon \dot{l}\pi \epsilon \nu$ 20 omit $\dot{a}\kappa o \lambda o v \theta o \hat{v} \nu \tau a$ add $a v \tau \omega$ after είπεν 21 omit οὖν | ειπεν for λέγει 24 add και before μαρτυ- $\rho \hat{\omega} \nu$ omit δ before $\gamma \rho \hat{a} \psi as$ 25 oga for $\hat{a}$ ov $\delta \epsilon$ for $o\dot{v}\delta'$ $\chi \omega \rho \eta \sigma a \iota$ for χωρήσειν

κατα ϊωαννην

Omit the Pericope John 7:53-8:11. F. 98a, b is left blank.

ευαγγελιον κατα λουκαν

Luke 1:1 omit έν 2 αυθοπται for αὐτόπται 5 αβιλ' for 'Aβιά | αυτη for αὐτη̂s | ελισαβετ' for Έλεισάβετ here and so elsewhere 6 ενωπιον for έναντίον | πασιν? for πάσαις: changed by 1st hand to πασαις 7 omit ή 15 add του before Κυρίου | εν κοιλια for έκ κοιλίας 17 ηλια for 'Ηλεία 20 αχρις for άχρι ής πλησθησον for πληρωθήσονται 22 ηδυνατο for έδύνατο 25 εφειδεν for έπειδεν 31 συνλημψη for συλλήμψη 32 αυτος for ουτος δωση for δώσει 34 εστι for έσται γιγνωσκω for γινώσκω 35 διοτι for διδ 36 συνγενεις for συγγενίς 41 tr. to η edigaber' tou as π as μ as μ as μ as μ as μ as μ omit μ ou μ e for $\dot{\epsilon}\mu\dot{\epsilon}$ 45 η καρδια for μακαρία 50 $\eta\lambda\theta$ ον for $\dot{\eta}\lambda\theta$ αν 62 αυτον for αὐτό 63 add το before ονομα 65 tr. to εν ολη τη ορινη της ιουδαιας και 66 ταις καρδιαις for τη καρδία 68 omit Κύριος | του λαου for τω λαω 70 tr. to αυτου προφητών 77 omit τοῦ before δοῦναι | αυτου for αὐτῶν 2:1 add του before ἀπογράφεσθαι 2 add η before ἀπογραφή κυρινου for Κυρηνίου 5 απογραφεσθαι for άπογράψασθαι 7 omit τον πρωτότοκον ο add σφοδρα after μέγαν 11 tr. to κυριος χριστος 12 add το before σημεῖον 16 ηλθον for ἦλθαν | ευρον for ἀνεῦραν 19 μαριαμ' for Μαρία 20 ϊδον for εἶδον 21 συνλημφθηναι for συλλημφθηναι 26 omit ἢ ᾶν | ειδη for ἴδη | omit τὸν before χριστὸν 27 εισαγειν for εἰσαγαγεῖν 28 ανκαλας for ἀγκάλας | ηυλογησεν for εὐλόγησεν 34 ηυλογησεν for εὐλόγησεν 36 ζ for ἐπτὰ 37 add ην before αὐτὴ | ως for ἔως | πδ for ὀγδοήκοντα τεσσάρων | add τε after νηστείαις 41 καθ for κατ' 42 δεκαδυο for δώδεκα 47 omit οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ 48 ειδοντες for ἰδόντες | καγω for καὶ ἐγὼ | οδυνουμενοι for ὀδυνώμενοι | εζητουμεν for ζητοῦμεν 49 ζητειτε for ἐζητεῖτε | οιδατε for ἤδειτε | omit μου | tr. to με ειναι 51 ετηρει for διετήρει 52 add o before 'Ιησοῦς

3: $\mathbf{1}$ τιβαιριου for $\mathbf{T}$ ιβερίου | $\mathbf{1}$ τετραρχουντος for τετρααρχοῦντος thrice | $\mathbf{i}$ συδαιας for ' $\mathbf{I}$ τουραίας | omit καὶ before $\mathbf{\Lambda}$ υσανίου | αβιληνης for ' $\mathbf{\Lambda}$ βειληνηςς $\mathbf{5}$ ευθειαν for εἰθείας $\mathbf{7}$ omit φυγεῖν | omit ὀργῆς $\mathbf{8}$ καρπον αξιον for καρποὺς ἀξίους 10 επηρωτησαν for ἐπηρώτων 11 ειπεν for ἔλεγεν 14 προς αυτους for αὐτοῖς 17 και διακαθαριεί for διακαθᾶραι | συναξεί for συναγαγεῖν 19 τετραρχης for τετραάρχης | add φιλιππου before τοῦ ἀδελφοῦ | των πονηρων ων εποιησεν for ὧν ἐποίησεν πονηρῶν 20 add και before κατέκλεισεν | add τη before φιλακῆ 21 παντα for ἄπαντα 22 ηυδοκησα for εὐδόκησα 23 $\overline{\mathbf{\lambda}}$ for τριάκοντα 23–38 omit τοῦ ' $\mathbf{H}$ λεί . . . τοῦ θεοῦ

4: $\overline{\mu}$ for τεσσεράκοντα 4 omit μόνω 5 add εις opos after αὐτὸν | γης for οἰκουμένης 6 πασαν ταυτην for ταύτην ἄπασαν | εαν for ἂν | παραδιδωμι for δίδωμι 7 παντα for πᾶσα 9 add αυτον after ἔστησεν 10 add περι σου after περὶ σοῦ 12 γεγραπται for ὅτι Εἴρηται 16 ναζαρεθ' for Ναζαρά | ανατεθραμμενος for τεθραυμένος 17 omit τὸν before τόπον 18 τεθραμμενους 15th hand for τεθραυσμένους: changed (by 3d hand?) to τεθραυμένους 20 add και before ἀποδοὺς 21 omit ὅτι 24 εαυτου for αὐτοῦ 25 add οτι before πολλαὶ | ηλιου for Ἡλείου | add επι before ἔτη | μεγαλη for μέγας 26 ηλιας for Ἡλείας | σαραπτα for Σάρεπτα | σειδωνίας for Σιδωνίας 27 ελεισεου for Ἐλισαίου 35 omit μηδὲν βλάψαν αὐτόν 36 δυναμε 15th hand for δυνάμει: ι added above ε by 1st (or 2d?) hand 38 add η before πενθερὰ 40 παντες for ἄπαντες | ηγον for ἤγαγον 41 omit ἀπὸ | κραυγαζοντα for κράζοντα | ηα for εἴα | tr. to λαλειν αυτα 43 tr. to δει με 44 των ισυδαιων for τῆς Ἰουδαίας

5:2 αλιεις for άλεεῖς 3 tr. to εδιδασκεν εκ του πλοιου 4 επανα-

γαγεται for Ἐπανάγαγε 5 add 0 before Σίμων | add αυτω after εἶπεν | σω ρηματι for ῥήματί σου 6 διερρησσοντο for διερήσσετο 7 συνλαβεσθαι for συλλαβέσθαι | επλησθησαν for ἔπλησαν 8 add 0 before Σίμων | omit Πέτρος 9 η for ὧν 10 add 0 before Ἰησοῦς 11 add και before ἐπὶ | απαντα for πάντα 12 και ϊδων for ἰδὼν δὲ 14 omit αὐτὸς 17 χωρας for κώμης 18 omit αὐτὸν² 20 add αυτω after εἶπεν | omit σοι | tr. to σου αὶ ἀμαρτίαι 21 αφειεναι αμαρτιας for ἀμαρτίας ἀφεῖναι 23 omit σοι | tr. to σου αι αμαρτιαι 24 παραλυτικω for παραλελυμένω 25 παντων for αὐτῶν: changed by 1st hand to αυτων 26 omit Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἄπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεών | ειδομεν for Εἴδαμεν 29 αμαρτωλων for ἄλλων 30 κα for καὶ⁴ 31 omit δ Ἰησοῦς 34 νηστευειν for νηστεῦσαι 37 μη for μήγε | απολλυνται 1st hand for ἀπολοῦνται: later changed to απολουνται 38 βαλληται for βλητέον 39 add και before Οὐδεὶς

6:1 tr. to τους σταχυας και ησθειον ετελλον first written for ετιλλον: then corrected by 1st hand 2 ειπον for εἶπαν | add ποιειν after έξεστιν 3 tr. to ο ιησους προς αυτους ειπεν 4 omit λαβών 7 παρετηρουν for παρετηρούντο κατηγοριαν κατ for κατηγορείν 8 ανθρωπω for ἀνδρὶ | χειραν for χείρα first written: then corrected by 1st hand before proceeding o tr. to προς αυτους ο ιησους το omit αὐτούς $\tau\omega$ and $\rho\omega\pi\omega$ for an $\tau\omega$ | kal exertinen for δ δ excincen | add in this after αὐτοῦ 11 ποιησειεν for ποιήσαιεν 14 σιμων for Σίμωνα | ματ'θολομεον for Βαρθολομαΐον 15 μαθθεον for Μαθθαΐον omit και before Ίάκωβον 16 ϊσκαριωτην for Ἰσκαριώθ 17 add και της περεας after Ίερουσαλήμ ηλθον for ήλθαν 18 οχλουμενοι for ένοχλούμενοι 20 αυτων for ὑμετέρα 21 γελασουσιν for γελάσετε 22 omit ὅταν² ενεκεν for ένεκα 25 ενπεπλησμενοι for έμπεπλησμένοι 26 add υμιν after οὐαὶ 1st hand: later dotted for deletion omit οἱ before ἄνθρωποι 27 add μου after ἀκούουσιν | add και before καλώς 28 add και before προσεύχεσθε 20 εις for έπὶ 31 add και υμεις before ποιείτε 33 omit γάρ 34 tr. to χαρις εστιν υμιν απολαμβανωσιν for απολάβωσιν 35 μηδενα for μηδέν | εσται for έσεσθε 36 γιγνεσθαι for Γίνεσθε 37 ϊνα for καὶ οὐ¹ | ϊνα for καὶ οὐ² 1st hand; και ου 2d hand above 38 tr. to σεσαλευμενον πεπιεσμενον 39 μη for μήτι | ενπεσουνται for έμπεσουνται 41 καλφος for κάρφος omit $\tau \dot{o}^2$ 42 add η before $\pi \hat{\omega}$ ς 43 κακον for σαπρόν 44 γιγνωσκεται for γινώσκεται 45 add αυτου after καρδίας! omit τὸ before ἀγαθόν | add ανθρωπος after πονηρός | omit τὸ before

πονηρὸν | περισευματος for περισσέυματος 48 πλημυρης for πλημμύρης | δια 1st hand over an erasure 49 οικοδομουντι for οἰκοδομήσαντι | και for $\mathring{\eta}$ | προσερρηξεν for προσέρηξεν: add αυτη after it | ευθεως for εὐθὺς | επεσεν for συνέπεσεν

7:3 αυτω for αὐτὸν² 1st hand: changed by 2d hand to αυτον 5 εποιησεν for $\dot{\omega}$ κοδόμησεν 6 εχοντος for $\dot{\alpha}\pi\dot{\epsilon}$ χοντος | add π ρος αυτους after ἔπεμψεν | tr. to μου ὑπο την στεγην 7 ϊαθησεται for ἰαθήτω 9 omit άκολουθουντι αυτώ 11 τη for έν τώ 12 ηγγειζεν for ήγγισεν omit $\hat{\eta}_{\nu}$ before χήρα 13 ιησους for κύριος 16 απαντας for πάντας εγηγερται for ήγέρθη 18 απηγγειλον for ἀπήγγειλαν | ϊωαννη for Ίωάνει 10 ιησουν for κύριον 20 ειπον for εἶπαν | ετερον for ἄλλον 21 add τo before $\beta \lambda \dot{\epsilon} \pi \epsilon i \nu$ 22 $\epsilon i \pi a \tau \epsilon$ for $\dot{a} \pi a \gamma \gamma \epsilon \dot{i} \lambda a \tau \epsilon$ | $\ddot{i} \omega a \nu \nu \eta$ for Ίωάνει | ειδατε 1st hand for εἴδετε: changed (by 3d hand?) to ειδετε | add και before χωλοί 23 αν for έαν 26 εξεληλυθατε for έξήλθατε 28 add δε after λέγω | οτι μιζον for μείζων | και ο for ὁ δὲ 30 αυτους for έαυτούς, changed to εαυτους by 1st hand | add το βαπτισμα ϊωαννου. after αὐτοῦ 32 αγοραις for ἀγορα | λεγοντα for å λέγει 33 add o before Ἰωάνης | εσθιων for ἔσθων | μηδε for μήτε 34 εσθιων for ἔσθων 36 ανεκλιθη for κατεκλίθη 37 τις for ήτις 38 αυτου first written for αὐτης: changed by 1st hand to αυτης | εξεμαξεν for έξέμασσεν 39 omit λέγων | omit ὁ before προφήτης | εγιγνωσκεν for έγίνωσκεν 40 tr. to $\epsilon i \pi \epsilon \nu$ 0 involve tr. to $\phi \eta \sigma i \nu \epsilon i \pi \epsilon$ 42 add $\delta \epsilon$ after $\epsilon \chi \delta \nu \tau \omega \nu$ πλεον for πλείον 43 ο δε for ἀποκριθείς add ιησους after ὁ δε 44 τον οικον for την οἰκίαν | ύπο ποδας μοι for μοι ἐπὶ πόδας | επεδωκας for έδωκας 45 διελειπεν for διέλιπεν 46 omit τους πόδας μου 47 αφιενται for ἀφέωνται | tr. to αυτης αι αμαρτιαι 48 αφιενται for ἀφέωνται 49 $\pi \rho os$ autous for $\dot{\epsilon} \nu$ $\dot{\epsilon} auto \hat{\epsilon} s$: ϵ added above before a by 1st hand.

8: $\mathbf{i}$ δεκαδυο for δώδεκα 2 tr. to ζ δαιμονια | εκβεβληκει first written for έξεληλύθει: changed by 1st hand to εξεληλυθει 3 $\mathbf{i}$ ζωαννα for $\mathbf{i}$ Γωάνα 4 εισπορευομένων for έπιπορευομένων 5 omit τοῦ before σπεῖραι | α for $\mathbf{i}$ | omit τοῦ οὐρανοῦ 6 επεσεν for κατέπεσεν | δια το 1st hand over an erasure (apparently of και δια το) | -α- of ἀπέπνιξαν over an erasure: probably by 1st hand 8 επι for εἰs 9 omit αὐτοῦ 1ο omit τῆς βασιλείας | $\mathbf{i}$ δωσιν for βλέπωσιν | συνωσιν for συνίωσιν: changed by 1st hand to συνιωσιν 12 ακουοντες for ἀκούσαντες 16 επιτιθησιν for τίθησιν² 17 omit γὰρ | γνωσθησεται for μὴ γνωσθη 18 omit αντ | εαν for αν² 19 παρεγενοντο for παρεγένετο 20 και απηγγελθη for

 $\frac{\partial \pi \eta \gamma \gamma \partial \lambda \eta}{\partial t}$ of tr. to $\frac{\partial \epsilon}{\partial t} = \frac{\partial \epsilon}$ αὐτούς: changed to προς αυτους by 1st hand 22 add το before $\pi\lambda \circ \hat{i}$ 24 omit $\hat{\epsilon}\pi i \sigma \tau \hat{a} \tau a^2 \mid \epsilon \gamma \epsilon \rho \theta \epsilon i s$ for $\delta i \epsilon \gamma \epsilon \rho \theta \epsilon i s \mid \epsilon \pi a \nu \sigma a \tau o$ for έπαύσαντο 26 κατεπλευσεν for κατέπλευσαν | γαδαρηνων for Γερασηνών | γαλειλαιας for Γαλιλαίας 27 os ειχεν for έχων | εκ χρονων ϊκανων και for καὶ χρόνω ἰκανώ | ϊματιον ουκ ενεδιδυσκετο for οὐκ ἐνεδύσατο ίμάτιον 28 add αυτω after είπεν 29 εδεσμιτο for έδεσμεύετο διαρρησσων for διαρήσσων | υπο for ἀπὸ | δαιμονος for δαιμονίου 30 add λεγων after Ίησοῦς | tr. to εστιν ονομα | λεγεων for Λεγιών | tr. to δαιμονια πολλα εισηλθεν 31 omit καὶ παρεκάλουν αὐτὸν 32 omit ἐκεῖ | βοσκομένων for βοσκομένη | add τουτω after ορει | παρεκαλουν for παρεκάλεσαν 33 εισηλθεν for εἰσῆλθον 34 γεγονως for γεγονός | εφυγαν for έφυγον 35 ηλθον for ήλθαν | ευρον for ευραν | tr. to τον ανθρωπον καθημενον | εξεληλυθει for έξηλθεν 36 και οι ειδοντες for oi ίδόντες 37 ηρωτησαν for ήρώτησεν | παν for απαν | γαδαρηνων for Γερασηνών | ενβας for έμβας | add το before πλοίον 38 omit έδειτο δέ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὖ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια είναι σὺν αὐτῶ· | εδιδασκεν for ἀπέλυσεν add ο ιησους before λέγων 40 εγενετο δε εν for Έν δε | υποστρεψαι for υποστρέφειν 41 auτos for ουτος | add του before 'Ιησοῦ 42 - $\pi \nu i \gamma$ - of συνέ $\pi \nu i \gamma o \nu$ 1st hand, over an erasure (of - $\theta \lambda i \beta$ -?) 43 add ιατροις προσαναλωσασα ολον τον βιον after ήτις | υπ for aπ' 45 add και οι συν αυτω after Πέτρος | add και λεγεις τις ο αψαμενος μου after θλίβουσιν 46 εξελθουσαν for έξεληλυθυΐαν 47 εναντιον for ένώπιον | πως for ώς 48 add θαρσι before θυγάτηρ 40 απο 1st hand for παρά: changed by 2d hand to παρα | add αυτω after λέγων | μη for μηκέτι 50 add λεγων after αὐτῶ | πιστευε for πίστευσον 51 ουδενα for $\tau i \nu \dot{a}$ | omit $\sigma \dot{\nu} \nu$ $a \dot{\nu} \tau \hat{\omega}$ 54 add $\epsilon \kappa \beta a \lambda \omega \nu$ $\pi a \nu \tau a s$ $\epsilon \xi \omega$ $\kappa a \iota$ after $a \dot{\nu} \tau \dot{o} s$ δέ | εγειρου for έγειρε 55 tr. to δοθηναι αυτη

9:2 ειασασθαι τους ασθενουντας for ἰᾶσθαι 3 add ανα before δύο | χειθωνας for χιτῶνας 5 αποτιναξατε for ἀποτινάσσετε 7 τετραρχης for τετραάρχης | add ὑπ αυτου after γινόμενα | εγηγερται for ἡγέρθη 8 add λεγοντων after τινῶν δὲ | ηλιας for Ἡλείας | εις for τις 9 και ειπεν for εἶπεν δὲ ὁ | τι 1st hand for τίς: changed to τις by 2d hand | add εγω before ἀκούω 10 εποιησεν for ἐποίησαν | τοπον ερημον πολεως καλουμενης βηθ΄σαϊδαν for πόλιν καλουμένην Βηθσαίδα 11 δεξομενος for ἀποδεξάμενος 12 omit δὲ after προσελθόντες | ειπον for εἶπαν | απελθοντες for πορευθέντες | add τους before ἀγροὺς 13 tr.

to ύμεις φαγειν | ειπον for είπαν | πεντε αρτων for άρτοι πέντε 14 omit ώσεὶ 15 ανεκλειναν for κατέκλιναν 16 ηυλογησεν for εὐλόγησεν | παρατιθεναι for παραθείναι 17 περισσευμα αυτων των for περισσεῦσαν αὐτοῖς | κοφινους for κόφινοι 18 add αυτου after μαθηταί | tr. to λεγουσιν οι οχλοι 10 ειπον for είπαν | ηλιαν for 'Ηλείαν 20 tr. to αποκριθεις δε πετρος 23 απαρνησασθω for άρνησάσθω 24 omit αὐτοῦ^{$\mathbf{r}$} | απολεσει for ἀπολέση 27 ωδε for αὐτοῦ | εστωτων for ἐστηκότων 28 add και before παραλαβών 30 ηλιας for 'Ηλείας 31 add τη before δόξη 32 ειδον for είδαν 33 omit ὁ before Πέτρος 34 λεφελη for νεφέλη | επεσκιασεν for έπεσκίαζεν | εκεινους εισελθειν for είσελθειν αὐτοὺς 35 αγαπητος for ἐκλελεγμένος 36 add o before Ἰησοῦς απηγγειλον for ἀπήγγειλαν | εορακασιν for ἐώρακαν 38 ανεβοησεν for έβόησεν | δαιομαι 1st hand for δέομαι: ε added above αι by 2d hand | επιβλεψον for ἐπιβλέψαι | tr. to εστιν μοι 41 tr. to τον υϊον σου ωδε 42 ερηξεν for έρρηξεν 43 εποιησεν ο ιησους for έποίει 46 omit έν 47 ϊδων for είδως | παιδιού for παιδίον 48 εαν for αν twice | αποστιλοντα for ἀποστείλαντά | εσται for ἐστιν 40 ϊδομεν for εἴδαμέν | επι for έν | εκωλυσαμεν for έκωλύομεν 50 και ειπεν for είπεν δὲ | add o before Ίησοῦς 51 συνπληρουσθαι for συμπληροῦσθαι | εστηριξεν αυτου for $\epsilon \sigma \tau \dot{\eta} \rho \iota \sigma \epsilon \nu$ 52 add $\tau o \nu s$ before $\dot{\alpha} \gamma \gamma \dot{\epsilon} \lambda o \nu s$ | $\alpha \nu \tau o \nu$ 1st hand: ϵ added before it by 2d hand | σαμαριτων for Σαμαρειτών | ωστε for ώς 53 εξεδεξαντο for έδέξαντο 54 add αυτου after $\mu \alpha \theta \eta \tau \alpha i$ | $\epsilon \iota \pi \sigma \nu$ for $\epsilon i \pi \alpha \nu$ | add ως και ηλιας εποιησεν after αὐτούς 57 εγενετο δε for Kai | add κυριε after ἀπέρχη 58 κεφαλη for κεφαλήν 50 add κυριε before Ἐπίτρεψόν omit $\pi\rho\hat{\omega}\tau$ ον 60 add ο ιησους after $\alpha\dot{v}\tau\hat{\omega}$ | tr. to $\nu\epsilon\kappa\rho$ ους $\epsilon\alpha\nu\tau\omega\nu$ 62 tr. to ο ιησους προς αυτον | επιβαλλων for ἐπιβαλών | add αυτου after χείρα | εις την βασιλειαν for τη βασιλεία

10:1 add και before ἐτέρους | omit δύο¹ | omit δύο³ 2 ουν for δὲ¹ | tr. to εκβαλη εργατας 3 add εγω before ἀποστέλλω 4 μηδε for μη³ | ασπασασθαι for ἀσπάσησθε 5 οικειαν εισερχησθαι for εἰσέλθητε οἰκίαν 6 tr. to η εκει | επαναπαυσηται for ἐπαναπαήσεται 7 εσθιοντες for ἔσθοντες | omit καὶ πίνοντες | add εστιν after αὐτοῦ 8 δεχονται for δέχωνται 10 εισερχησθαι for εἰσέλθητε | πλατιους for πλατείας 11 υμιν first written for ἡμῖν: changed to ημιν by 1st hand | omit ὑμῶν 1st hand, supplied above by 2d hand | add ημων after ποδας | add εφ υμας after ήγγικεν 13 ουα for Οὐαί¹ | χορεζειν for Χοραζείν | βηθσαϊδαν for $\mathbf{B}$ ηθσαίδα | omit εἰ | σιδονει for Σιδῶνι | εγενοντο for ἐγενήθησαν |

καθημεναι for καθήμενοι 14 σιδονι for Σιδώνι 15 καπερναουμ' for Καφαρναούμ | η for μή | add του before οὐρανοῦ | ύψωθεισα for ὑψωθήση | omit τοῦ | καταβιβασθηση for καταβήση 16 αποστιλοντα for άποστείλαντά 17 omit δύο | ω for τω 19 omit τοῦ before πατεῖν | omit $\tau \eta \nu$ before δύναμιν 20 $\overline{\pi \nu a}$ ($\pi \nu \epsilon \nu \mu a$) for $\pi \nu \epsilon \nu \mu a \tau a = \epsilon \gamma \rho a \phi \eta$ for ένγέγραπται 21 ο ιησους for τω άγίω tr. to εγενετο ευδοκεια 22 add και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν before Πάντα | γιγνωσκει for γινώσκει εαν for αν βουλεται for βούληται 23 καθ' for κατ' 24 oux for ouk $\epsilon i \delta \alpha \nu$ for $\epsilon i \delta \alpha \nu$ 25 add kal before $\lambda \epsilon \gamma \omega \nu$ 26 avaylγνωσκεις for αναγινώσκεις 27 add της before καρδίας | εξ ολης της ψυχης for ϵν ὅλη τῆ ψυχῆ | ϵξ ολης της ϊσχυος for ϵν ὅλη τῆ ἰσχύι | ϵξολης της διανοιας for έν όλη τη διανοία 29 δικαιουν for δικαιώσαι 30 add δε after ὑπολαβών | ϊεριχω for Ἰερειχώ | add τυγχάνοντα after ἡμιθανη 31 συνκυριαν for συγκυρίαν | καταβαινων for κατέβαινεν 32 omit δέ | add γενομένος after Λευείτης 33 σαμαρίτης for Σαμαρείτης | add αυτον after ίδων 35 add εξελθων after αυριον add αυτω after είπεν 36 add ουν after τίς 37 ουν for δὲ αὐτῶ 38 εγενετο δε εν for Έν δὲ | add και before αὐτὸς 38 τον οικον αυτης for τὴν οἰκίαν 39 ταυτη for τῆδε | παρακαθεισασα for παρακαθεσθείσα | παρα for πρός | ιησου for κυρίου 40 ενκατελιψεν for κατέλειπεν | ειπε for είπον 41 ιησους for κύριος | ενος for ὁλίγων | omit $\hat{\eta}$ ένός 42 μαρια for Μαριάμ | δε for γάρ | add aπ before αὐτῆς

11:2 προσευχεσθαι for προσεύχησθε | add ημων ο εν τοις ουρανοις after Πάτερ | add γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω και επι γης after βασιλεία σου 4 οφιλομεν first written for ἀφίομεν: changed by 1st hand to αφειομεν | add αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου after πειρασμόν 5 ερει for εΐπη 7 εστιν for εἰσίν 8 αυτου φιλος for φίλον αὐτοῦ | δωση for δώσει 9 ανυχθησεται for ἀνοιγήσεται 10 ευρισκει | ανηχθησεται for ἀνοιγήσεται 11 tr. to ο υΐος αιτησει | add αρτον μη λιθον επιδωσει αυτω η και before ἰχθύν | tr. to επιδωσει αυτω 12 αν αιτηση for αἰτήσει | μη επιδωση for ἐπιδώσει 14 add και αυτο ην before κωφόν 15 ευπον for εἶπαν | βεελζεβουλ' for Βεεζεβούλ | εκβαλλειν for ἐκβάλλει 16 tr. to παρ αυτου εζητουν εξ ουρανου 17 μερισθείσα for διαμερισθείσα 18 εμερισθη for διεμερίσθη | βεελζεβουλ' for Βεεζεβούλ | εκβαλλειν με 19 omit εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεεζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια | εκβαλουσιν for ἐκβάλλουσιν | tr. to κριται ὑμων 20 omit ἐγὼ 22 add ο before ἰσχυρότερος | νεικησει for νικήση 24 add δε

after "Οταν | add αναπαυσιν after εὐρίσκον | omit τότε 25 omit σχολάζοντα 26 tr. to επτα ετερα πνευματα πονηροτερα εαυτου 27 tr. to γυνη φωνην 29 omit γενεὰ² | επιζητει for ζητεῖ | add του προφητου after 'Ιωνᾶ 30 omit ὁ before 'Ιωνᾶs | tr. to σημιον τοις νινευειταις 31 σολομωντος for Σολομῶνος 33 add δε after Οὐδεἰς | φεγγος for φῶς 37 add τις after Φαρισαῖος | αριστησει for ἀριστήση 38 ειδων for ἰδὼν 40 ουχ' for οὐχ | κα for καὶ 42 omit δὲ | αφιεναι for παρεῖναι 44 add γραμματεις και φαρισαιοι ὑποκριται after ὑμῖν | omit τὰ before μνημεῖα | omit οἰ² 48 μαρτυρειτε for μάρτυρες ἐστε | add αυτων τα μνημια after οἰκοδομεῖτε 49 omit καὶ before ἐξ | αποκτενουσιν 1st hand: αποκτεινουσιν 2d | εκδιωξουσιν for καὶ διώξουσιν 50 εκχυννομενον for ἐκκεχυμένον 51 add του before αἴματος twice 53 λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους for Κάκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ 54 add ζητουντες before θηρεῦσαι | add ἴνα κατηγορησουσιν (ω supplied above -ου- by 2d hand) αυτου after στόματος αὐτοῦ

12:1 tr. to των φαρισαιων ητις εστιν υποκρισεις 2 συνκεκαλυμμενον for συγκεκαλυμμένον 4 αποκτενοντων for αποκτεινόντων 5 βαλιν for έμβαλεῖν 6 πωλειται for πωλοῦνται | tr. to δυο ασσαριων 7 add ουν after μη 8 ομολογηση for δμολογήσει 11 προσφερωσιν for εἰσφέρωσιν | μεριμνατε for μεριμνήσητε | απολογησεσθαι for ἀπολογήσησθε 13 tr. to αυτω εκ του οχλου 14 δικαστην for κριτήν 15 αυτων for αὐτοῦ | αυτων for αὐτῶ 16 ηυφορησεν for εὐφόρησεν 17 εαυτω for αὐτῷ | συναξαι ist hand for συνάξω: ω supplied above -αι by 2d hand 18 omit $\mu o v^{\text{I}} \mid \tau a \gamma \epsilon \nu \eta \mu a \tau a \mu o v$ for $\tau \delta \nu \sigma \hat{\iota} \tau o \nu$ 19 σv for Ψυχή 20 απαιτουσιν for αἰτοῦσιν 21 $\epsilon \nu$ ϵ αυτω for αὐτ $\hat{\omega}$ 22 tr. to $\dot{v}$ μιν $\lambda \epsilon \gamma \omega$ omit $\dot{v}$ μών 23 omit $\dot{\gamma}$ αρ 25 tr. to $\pi \rho o \sigma \theta \epsilon$ ιναι $\epsilon \pi \iota$ την ηλικειαν αυτου add ενα after $\pi \hat{\eta} \chi \nu \nu$ 26 ουτε for οὐδε 28 tr. to τον χορτον σημερον εν αγρω οντα | αμφιεννυσιν for ἀμφιάζει 29 η for καὶ² | μετεωριζεται for μετεωρίζεσθε 30 omit τοῦ κόσμου Ist hand: supplied by 2d hand in margin | επιζητει for ἐπιζητοῦσιν 31 του θεου for αὐτοῦ | omit ταῦτα 32 ηυδοκησεν for εὐδόκησεν 33 ενγιζει for έγγίζει 36 αυτων for έαυτῶν 38 omit καν έν τῆ δευτέρα | και εαν for κ $\ddot{a}v^2$ | add οι δουλοι before έκεινοι 39 διορυγηναι for διορυχθήναι 40 add ουν after ὑμεῖς 41 add αυτω after δὲ 42 ειπεν δε for καὶ εἶ π εν | δουναι for τοῦ διδόναι 44 omit ὅτι | αυτω for αὐτοῦ 46 γιγνωσκει for γινώσκει omit τῶν 47 αυτου¹ 1st hand: ε added above a by 2d hand omit η ποιήσας 48 ολειγα for όλίγας add το before πολύ^{τ,3} 50 omit ὅτου: οπου supplied for it by 2d hand 52 tr. to οικω ἐνι 53 διαμερισθησεται for διαμερισθήσονται | θυγατρι for θυγατέρα | omit καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα | add αυτης after πενθεράν 54 ειδηται for ἴδητε | add την before νεφέλην | απο for ἐπὶ | omit ὅτι 55 ερχεται for ἔσται 56 tr. to δε καιρον | ου δοκιμαζεται for οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν 58 παραδω for παραδώσει | βαλη for βαλεῖ 59 add ου after ἕως

14:3 αυτους for τοὺς | add ει before "Εξεστιν | θεραπευειν for θεραπεύσαι | omit $\hat{\eta}$ οὕ 5 add αποκριθεις ο ιησους after καὶ | tr. to ειπεν προς αυτους | add τη before $\hat{\eta}μέρα$ 6 add αυτω after ἀνταποκριθηναι 10 ειπη for έρει | omit πάντων 12 tr. to σε αντικαλεσωσιν | tr. to σοι ανταποδομα 13 αλλα for ἀλλ' | tr. to ποιης δοχην 15 δς for ὅστις | αριστον for ἄρτον 16 εποιησεν for ἐποίει 17 add παντα after ἐστιν 18 tr. to παραιτισθαι παντες | εξελθειν και for ἐξελθών 21 εαυτου for αὐτοῦ 22 ως for δ 23 tr. to ο οικος μου 24 γευσηται for γεύσεται 26 αυτου for ἐαυτοῦ | δε for τε | tr. to εαυτου ψυχην | tr. to μου μαθητης ειναι 27 add και before ὅστις 28 add ο before θέλων | οκοδομησαι for οἰκοδομῆσαι 29 ενπεζειν for ἐμπαίζειν 30 ουκ' for οὐκ 31 tr. to συνβαλιν ετερω βασιλει | βουλευεται for βουλεύσεται | απαντησαι for ὑπαντῆσαι 32 add τα before πρὸς 33 omit οὖν | αυτου for ἐαυτοῦ | tr. to μου ειναι 34 omit οὖν | αλα for ἄλας twice | omit καὶ

15:1 omit πάντες 2 omit τε 3 omit την 4, 7 $\overline{\varsigma\theta}$ for ένενήκοντα

έννέα twice 5 εαυτου for αὐτοῦ 7 tr. to εσται εν τω ουρανω 8 οτου for οὖ 9 συνκαλειται for συνκαλεῖ | add ταs before γείτονας 10 tr. to χαρα γεινεται 11 εσχεν for εἶχεν 12 και for ὁ δὲ 13 απαντα for πάντα 14 ισχυρος for ἰσχυρὰ 16 add γεμισαι την κοιλιαν και before χορτασθῆναι | απο for ἐκ 17 ειπεν for ἔφη | μισθιου for μίσθιοι | περισσευουσιν for περισσεύονται | omit ὧδε 19 omit ποίησόν με ώς ἕνα τῶν μισθίων σου 20 επεσεν for ἐπέπεσεν 21 tr. to αυτω ο υιος | add και before οὐκέτι | omit ποίησόν με ώς ἕνα τῶν μισθίων σου 22 omit Ταχὺ | add αυτω after δότε 23 ενεγκαντες for φέρετε 24 omit ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη 26 omit ἄν 27 omit ὅτι 28 ουν for δὲ² | omit αὐτοῦ 29 omit αὐτοῦ | tr. to σου εντολην 30 μοσχον τον σιτευτον (2d hand τισ above -τευ-) for σιτευτὸν μόσχον 32 ανεζησεν for ἔζησεν | omit καὶ before εὐρέθη

16:1 add αυτου (2d hand εαυτου) after μαθητάs 3 omit ϵν | αυτω for ϵαυτῶν 4 omit ϵκ | αυτων for ϵαυτῶν 5 χρεωστων for χρεοφιλετῶν 6 βαδους for βάτους | και ειπεν for δ δὲ εἶπεν αὐτῷ | το γραμμα for τὰ γράμματα 7 add και before λέγει | το γραμμα for τὰ γράμματα 9 καγω for καὶ ϵγὲ | tr. to ποιησατε εαυτοις (ϵ- a correction by 1st hand) | ϵκλειπηται for ϵκλίπη 12 υμετερον for ημέτερον | tr. to υμιν δωσει 14 add και before ο | omit καὶ before ϵξεμνκτήριζον 15 βδελυσμα for βδέλυγμα 16 ϵως for μέχρι 17 παρελθειν for πεσεον 18 add πας before ο 20 add ον after ο1 | add ο2 sefore ο2 20 add ον after ο1 | απελιχαν for ο2 add ον before 'Αβραάμ 25 add ον after ο2 add ο0 before 'Αβραάμ 25 add ο0 after ο2 add ο0 before 'Αβραάμ 25 add ο1 before ο2 and ο2 omit ο2 add ο2 add ο2 add ο3 or ο4 εκεο6 επι for ο7 | ο7 add ο9 add ο1 before 'Αβραάμ | ο2 add ο2 add ο3 or ο6 εσι ο7 απελθη for ο4 ασστη | ο1 πιστευονσιν for πεισθήσονται

17:1 omit αὐτοῦ | tr. to μη ελθειν τα σκανδαλα | ου (ε add 4th [?] hand) δε for πλὴν οὐαὶ 2 ονικος for μυλικὸς | εριπτε for ἔρριπται | tr. to ενα των μικρων τουτων 3 add δε after ἐἀν¹ 4 add της ημερας before ἐπιστρέψη | omit πρὸς σὲ 5 ειπον for εἶπαν 6 σινηπεως for σινάπεως 7 omit αὐτῷ¹ 8 διπνωσω for δειπνήσω 9 tr. to χαριν εχει | add εκεινω after δούλῳ | add ου δοκω after διαταχθέντα 10 omit ὅτι | add οτι before δ | οφιλομεν for ἀφείλομεν 11 add αυτον after πορεύεσθαι | διερχεται for διήρχετο | μεσου for μέσον 12 add αυτω after ἀπήντησαν | εστησαν for ἀνέστησαν | πορρω for πόρρωθεν 16 σαμαριτης for Σαμαρείτης 17 add οὖτοι after δεκα 20 add ποτε before πότε: later dotted

for deletion 21 και ϊδου for $\mathring{\eta}$ 22 ουχ for οὐκ 23 ωδε ϊδου εκει for ἐκεῖ $\mathring{\eta}$ 'Ιδοὺ ὧδε 24 add εν τη ημερα αυτου after ἀνθρώπου 27 εξεγαμιζοντο for ἐγαμίζοντο | απαντας for πάντας 28 και ως for καθώς 29 λωθ' for Λώτ | tr. to θειον και πυρ | απαντας for πάντας 30 ταυτα for τὰ αὐτὰ 31 εστιν for ἔσται | add τω before ἀγρ $\mathring{\omega}$ 32 λωθ' for Λώτ 33 σωσαι for περιποιήσασθαι | απολεση for ἀπολέσει twice | και ος εαν for δς δ' $\mathring{\alpha}$ ν | add αυτην before ζωογονήσει 34 αυτη for ταύτη | tr. to δυο εσονται | omit $\mathring{\delta}^{\rm I}$ | add και αποκριθεντες λεγου after ἀφεθήσεται: later dotted for deletion 35 tr. to δυο εσονται | omit $\mathring{\eta}^{\rm I}$ και $\mathring{\eta}$ for $\mathring{\eta}$ δὲ 37 omit καὶ² f συναχθησοντε οι αετοι for οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται

18:1 add και before παραβολήν | εκκακείν for ένκακείν 2 ανθρωπους for ἄνθρωπον 4 tr. to δε ταυτα και ανθρωπον ουκ for οὐδὲ ἄνθρωπον 5 omit μοι | υποπταζη for υπωπιάζη 7 ποιησει for ποιήση | προς αυτον for αὐτω | μακρυθυμων for μακροθυμε $\hat{\epsilon}$ 9 omit κα $\hat{\epsilon}$ 10 add o before $\hat{\epsilon}$ 11 tr. to προς εαυτον ταυτα | προσευχεται for προσηύχετο 12 αποδεκατω for ἀποδεκατεύω 13 και ο for δ δè | ηδυνατο for ήθελεν | tr. to εις τον ουρανον επαρε | add εις before τὸ | αυτου for ξαυτοῦ 14 η εκεινος for παρ' έκεινον 15 επετιμησαν for έπετίμων 16 προσκαλεσαμενος for προσεκαλέσατο | $\epsilon \iota \pi \epsilon \nu$ for $\lambda \dot{\epsilon} \gamma \omega \nu$ | $\epsilon \mu \epsilon$ for $\mu \epsilon$ (1st hand, over an erasure?) 21 εφυλαξαμην for εφύλαξα | add μου after νεότητος 22 add ταυτα after δὲ | ουρανω for τοις οὐρανοις 23 εγενετο for έγενήθη 24 add περιλυπον γενομένον after Ίησοῦς | add εισελευσονται before είς | omit είσπορεύονται 25 τρυμαλιας ραφιδος for τρήματος βελόνης 26 ειπον for είπαν ακουοντες for ἀκούσαντες 27 omit τ $\hat{\varphi}$ 28 omit δ | αφηκαμεν παντα και for $\dot{a}\phi\dot{\epsilon}\nu\tau\dot{\epsilon}s$ $\tau\dot{a}$ $\ddot{l}\delta\iota a$ 29 tr. to $\dot{\nu}\mu\nu$ $\lambda\dot{\epsilon}\gamma\omega$ tr. to $\gamma o\nu\dot{\epsilon}\iota s$ η $a\delta\dot{\epsilon}\lambda\phi o\nu s$ η γυναικα | ενεκεν for είνεκεν 30 ου for οὐχὶ | απολαβη for λάβη 31 ϊεροσολυμα for Ίερουσαλήμ 32 ενπεχθησεται for έμπαιχθήσεται | ενπτυσθησεται for έμπτυσθήσεται 33 αποκτινουσιν for άποκτενούσιν 35 ϊεριχω for Ίερειχω | προσετων for έπαιτων 40 add o before Ίησους | ενγισαντος for έγγίσαντος 41 add λεγων before Τί 42 omit αὐτώ 43 ηκολουθησεν for ήκολουθει: later corrected by 1st hand to ηκολουθει

19: $\mathbf{i}$ εισελθων 1st hand: changed by 2d hand to εξελθων | $\mathbf{i}$ εριχω for $\mathbf{i}$ Ερειχώ 2 ουτος ην for καὶ αὐτὸς² 4 προσδραμων for προδραμὼν | οmit εἰς τὸ | συκομωραιαν for συκομορέαν | ειδη for $\mathbf{i}$ δη 5 add ειδεν αυτον και before εἶπεν | ζαχχαιε for $\mathbf{Z}$ ακχαῖε 8 ζαχχαιος for $\mathbf{Z}$ ακχαῖος | το ημισυ for τὰ ἡμίσιά | tr. to των ὑπαρχοντων μου | tr. to διδωμι τοις πτωχοις 11 tr. to αυτον ειναι $\mathbf{i}$ ερουσαλημ' | tr. to η βασιλεία του θεου

μελλει 12 ην ευγενης και for εύγενης 13 πραγματευεσθαι for πραγματεύσασθαι 15 omit αὐτ $\hat{\omega}$ | εδωκεν for δεδώκει | γνω for γνο $\hat{\iota}$ | add τις before τί | επραγματευσατο for διεπραγματεύσαντο 16 προσειργασατο δεκα for δέκα προσηργάσατο 17 ευ for Εύγε 18 tr. to κυριε η μνα σου 19 $\gamma \epsilon \nu o \nu \epsilon \pi a \nu \omega$ for $\epsilon \pi \dot{a} \nu \omega \gamma \dot{\nu} o \nu$ 20 omit $\dot{o}$ 21 tr. to $\epsilon \iota$ $a \nu \sigma \tau \eta \rho o s$ 21 εσπειρες for έσπειρας 22 add δε after λέγει 23 μου το αργυριον ist hand: changed by same hand to το αργυριον μου και εγω for κάγὼ | add τω before τόκω | tr. to επραξα αυτο 25 omit καὶ εἶπαν αὐτῷ Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς 26 add γαρ after λέγω add απ αυτου after $\dot{a}\rho\theta\dot{\eta}\sigma\epsilon\tau a\iota$ 27 ekeinous for $\tau o\dot{\nu}\tau o\nu s$ omit $a\dot{\nu}\tau o\dot{\nu}s^2$ 28 - $\rho\epsilon\nu\epsilon\tau o$ of έπορεύετο probably 1st hand, but over an erasure 29 βηθανιαν for Βηθανιὰ | ελεωνα for Ἐλαιῶν 30 αυτου ειπων for λέγων | omit καὶ 31 add αυτω after έρειτε 32 ευραν for εύρον 33, 34 ειπον for είπαν twice 35 $\epsilon a \upsilon \tau \omega \nu$ for $a \upsilon \tau \omega \nu$ 37 $\epsilon \lambda \epsilon \omega \nu$ for Έ $\lambda a \iota \omega \nu \mid \eta \rho \xi a \tau o$ for ηρξαντο | απανταν for άπαν 38 omit ὁ βασιλεύς | tr. to ειρηνη εν ουρανω 30 φαρισαιοι for των Φαρισαίων | ειπον for είπαν 40 add αυτοις after είπεν κεκραξονται for κράξουσιν 42 και συ καιγε εν τη ημερα σου ταυτη for $\dot{\epsilon}\nu$ τη ημέρα ταύτη καὶ σὺ | add σου after $\dot{\epsilon}$ ιρήνην | $\alpha\pi$ for $\dot{\alpha}\pi\dot{\delta}$ 43 περιβαλουσιν for παρεμβαλοῦσιν | omit καὶ συνέξουσίν σε 44 εν σοι λιθον επι λιθω for λίθον έπὶ λίθον έν σοί 45 add εν αυτω και άγοράζοντας after πωλοῦντας 46 οτι ο οικος μου οικος προσευχης εστιν for · Καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχής 48 ποιησουσιν for ποιήσωσιν εξεκρεματο for έξεκρέμετο

20: I add εκεινων after ἡμερῶν | add αυτω after ἐπέστησαν: later dotted by 1st hand for deletion | ιερεις for ἀρχιερεις 2 ειπον for εἶπαν | tr. to προς αυτον λεγοντες | ειπε for Εἰπὸν 5 συνελογιζοντο for συνελογίσαντο 6 ανθρωπου for ἀνθρώπων | πας ο λαος for ὁ λαὸς ἄπας 9 add τις after "Ανθρωπος | εξεδοτο for ἐξέδετο 10 add εν before καιρῷ | δωσιν for δώσουσιν | διραντες αυτον εξαπεστιλαν αυτον for ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες 11 tr. to πεμψαι ετερον 12 tr. to πεμψαι τριτον 13 add ιδοντες after τοῦτον 14 διελογιζοντες for διελογίζοντο | εαυτους for ἀλλήλους 16 -τους και δω- 1st hand, over an erasure | ειπον for εἶπαν 18 πεσειτε for πέση 19 οχλον for λαόν | tr. to την παραβολην ταυτην ειπεν 20 ὑποχωρησαντες for παρατηρήσαντες | εις το for ὤστε 21 add οιδαμεν before Διδάσκαλε, οιδαμεν 22 ημιν for ἡμᾶς 23 add τι με πειραζεται after αὐτούς 24 αποκριθεντες ειπον for οἱ δὲ εἶπαν 25 αυτοις for πρὸς αὐτούς |

tr. to αποδοτε τοινυν 26 αυτου for τοῦ¹ | εσιωπησαν 1st hand for ἐσίγησαν: changed by 2d hand to εσιγησαν 27 αντιλεγοντες for λέγοντες 28 αποθανη for $\mathring{\eta}$ | εξαναστησει for ἐξαναστήση 30 και ελαβεν ο δευτερος την γυναικα και ουτος απεθανεν ατεκνος for καὶ δ δεύτερος 31 add και before οὐ 32 ὑστερα δε παντων απεθανεν και η γυνη for ὕστερον καὶ $\mathring{\eta}$ γυν $\mathring{\eta}$ ἀπέθανεν 33 εν τη ουν αναστασι for $\mathring{\eta}$ γυν $\mathring{\eta}$ οὖν ἐν τ $\mathring{\eta}$ ἀναστάσει 34 add αποκριθεις before εἶπεν | εκγαμιζονται for γαμίσκονται 35 των 1st hand for τ $\mathring{\eta}$ ς ἐκ: changed by 2d hand to της εκ | εκγαμιζονται for γαμίζονται 36 ουτε for οὐδὲ | μελλουσιν for ἔτι δύνανται | add του before θεοῦ 37 εδηλωσεν for ἐμήνυσεν | add τον before θεὸν² | omit καὶ θεὸν Ἰακώβ 38 add ο before θεὸς | αυτου ουτοι for αὐτῷ ζῶσιν 39 ειπον for εἶπαν 40 δε for γὰρ 41 tr. to υϊον δανειδ' ειναι 42 και αυτος for αὐτὸς γὰρ | add των before Ψαλμῶν | add ο before Κύριος 44 tr. to κυριον αυτον | tr. to υϊος αυτου 45 add αυτου after μαθηταῖς

21:1 tr. to τa δωρα αυτων εις το γαζοφυλακιον 2 τινα και for δέ $\tau \iota \nu a \mid \text{tr. to } \delta \nu o \mid \lambda \epsilon \pi \tau a \mid 3 \text{ tr. to } \eta \mid \pi \tau \omega \chi \eta \mid a \nu \tau \eta \mid \pi \lambda \iota \omega \mid \text{for } \pi \lambda \epsilon \hat{\iota} o \nu$ 4 απαντες for πάντες | add του θεου after δώρα | απαντα for πάντα 5 αναθεμασιν for ἀναθήμασιν κεκοσμητο 1st hand for κεκόσμηται: changed by 2d hand to κεκοσμητε 6 λίθος first written λιθον: then corrected by 1st hand | λιθον for λίθω | omit ὧδε 7 μελλει for μέλλη 8 add ori after $\lambda \dot{\epsilon} \gamma o \nu \tau \dot{\epsilon} s$ add our after $\mu \dot{\eta}^2$ 10 $\epsilon \pi \iota$ for $\dot{\epsilon} \pi'$ 11 tr. to κατα τοπους και | tr. to λιμοι και λοιμοι | tr. to σημια απ ουρανου 12 omit $\tau \dot{a}s^2$ | αγομενους for $\dot{a}\pi a \gamma ο \mu \dot{\epsilon} \nu o \nu s$ 13 add $\delta \epsilon$ after $\dot{a}\pi o \beta \dot{\eta} \sigma \epsilon \tau a \iota$ 14 εις τας καρδιας for έν ταις καρδίαις 15 αντιπειν ουδε αντιστηναι for άντιστηναι η άντειπείν | παντες for άπαντες 16 συγγενεων for συγγενων 19 κτησασθαι for κτήσεσθε 20 ειδηται for ίδητε | γινωσκεται forγνωτε 21 omit oi³ 23 add δε after ovai omit ται̂s² add εν before $\tau\hat{\omega}$ 24 $\mu\alpha\chi\alpha\iota\rho\alpha\iota\varsigma$ for $\mu\alpha\chi\alpha\iota\rho\eta\varsigma$ | tr. to $\pi\alpha\nu\tau\alpha$ $\tau\alpha$ $\epsilon\theta\nu\eta$ | omit ov | omit και εσονται 25 εσται for εσονται 25 η ως ηχουσης for ήχους | σαλους for σάλου 26 οικουμένης for οἰκουμένη 28 ανακαλυψατε for ἀνακύψατε 30 απ αυτων for ἀφ' ἐαυτῶν 31 ειδηται for ιδητε 33 παρελευσεται ist hand for παρελεύσονται^τ: corrected to παρελεύσονται by 2d hand 34 κραιπαλή for κρεπάλη | tr. to εφνίδιος εφ υμας επίστη | omit ή ist hand: supplied by 2d 35 γαρ επελευσεται for ἐπεισελεύσεται γὰρ tr. to the γ he had γ as γ as γ 36 our for $\delta \epsilon$ | katis γ usate for katis γ usate | tr. to παντα ταυτα | omit τὰ 37 omit έξερχόμενος | ελεων for Έλαιῶν

22:4 add τοις before στρατηγοίς | tr. to αυτον παραδω αυτοις 6 tr. to autois ater ox lov 7 add $\epsilon \nu$ before $\hat{\eta}$ 9 $\epsilon i \pi o \nu$ for $\epsilon i \pi a \nu$ 10 ου for είς ην 12 αναγιον first written for ἀνάγαιον: changed by 1st hand to αναγεον 13 ειρηκεν for εἰρήκει 14 add δωδεκα before ἀπόστολοι 15 omit με 16 add ουκεντι before οὐ¹ | εξ αυτου for αὐτὸ 17 add το before ποτήριον | εαυτοις for είς ξαυτούς 18 add οτι before ού μή | omit $\dot{a}\pi\dot{o}\tau o\hat{v}$ before $\gamma\epsilon\nu\dot{\eta}\mu\alpha\tau os \mid \tau ov$ for $o\hat{v}$ 1st hand: changed to $o\tau ov$ by 2d hand 20 tr. to ωσαυτως και το ποτηριον | ετι for αίματι | εχχυννομενον for ἐκχυννόμενον 22 και ο μεν υιος for ὅτι ὁ υιὸς μὲν | tr. to πορευεται κατα το ωρισμενον 23 ηρξατο for αὐτοὶ ἤρξαντο | αυτους for έαυτούς 25 εξουσιαζουσιν for οἱ έξουσιάζοντες 26 γενεσθω for γινέσθω 27 omit δè | tr. to ειμει εν μεσω ύμων 30 εσθειηται for έσθητε | καθησεσθαι for καθήσθε | tr. to κρινοντές τας δωδέκα φυλας 31 add είπεν δε ο κυριος before Σίμων¹ 32 εκλειπη for ἐκλίπη | στηριξον for στήρισον 33 omit ξ τοιμός 34 μη φωνηση for φωνήσει | πριν η for ξ ως | omit με | μη ειδεναι με for εἰδέναι 35 ειπον for εἶπαν 36 ουν for δὲ | omit $δ^2$ | omit $\tau \delta$ 37 $\pi \lambda \eta \rho \omega \theta \eta \nu \alpha \iota$ 1st hand for $\tau \epsilon \lambda \epsilon \sigma \theta \hat{\eta} \nu \alpha \iota$: $\tau \epsilon \lambda \epsilon \sigma$ added above π ληρ by 2d hand | ελογισθην for έλογίσθη 38 ειπον for ε $\hat{i}$ παν | και for Κύριε 30 εις 1st hand, over an erasure of $\tau\omega$ | ελεων for Έλαι $\hat{\omega}\nu$ 42 παρενεγκειν for παρένεγκε | tr. to το ποτηριον τουτο 43, 44 omit ώφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος έν άγωνία έκτενέστερον προσηύχετο καὶ έγένετο ὁ ίδρως αὐτοῦ ώσεὶ θρόμβοι αίματος καταβαίνοντες έπὶ τῆν γῆν. 45 tr. to αυτους κοιμωμενους 47 αυτου for αὐτούς 48 ο δε ιησους for Ἰησοῦς δὲ 49 ειπον αυτω for είπαν | επιταξομέν for εί πατάξομεν | μαχαιρα for μαχαίρη 50 tr. to τον δουλον του αρχιερεως | tr. to αυτου το ous | 51 εασατε for 'Eâτε 52 add o before 'Ιησοῦς $\epsilon \xi \epsilon \lambda \eta \lambda \nu \theta \alpha \tau \epsilon$ for $\epsilon \xi \dot{\eta} \lambda \theta \alpha \tau \epsilon$ 53 add η before αύτη 54 συνλαβοντες for συλλαβόντες συνηγαγον αυτον for εἰσήγαγον | τον οικον for την οικίαν 55 αψαντων for περιαψάντων | add αυτων after συνκαθισάντων | εν μεσω for μέσος 57 add αυτον after ήρνήσατο | tr. to γυναι ουκ οιδα αυτον 58 ειπεν for έφη 59 διαστησασης for διαστάσης 61 λογου for δήματος omit σημερον 62 add ο πετρος after έξω 63 τον ιησουν for αὐτὸν 64 add ετυπτον αυτου το προσωπον και before ἐπηρώτων | add αυτον after ἐπηρώτων 66 ανηγαγον for άπήγαγον | εαυτων for αὐτῶν 67 ειπε for εἰπὸν 68 add και before έρωτήσω | add μοι η απολυσηται after ἀποκριθητε 69 omit δὲ 70 ειπον for $\epsilon i \pi a \nu \mid o \nu \nu$ for $\delta \epsilon^{i} = 7i \epsilon i \pi o \nu$ for $\epsilon i \pi a \nu \mid tr$, to $\chi \rho \epsilon i a \nu \epsilon \chi \rho \mu \epsilon \nu$ $\mu a \rho \tau \nu \rho i a s$

23:2 ευρομεν for εύραμεν omit ήμῶν tr. to καισαρι φορους omit καὶ before λέγοντα 3 επηρωτησεν for ήρωτησεν | autos for δ δε άποκριθείς αὐτώ 5 omit καὶ 6 add γαλιλαιαν after άκούσας 7 -λυ- of Ἰεροσολύμοις by 1st hand over an erasure (of λv ?) $8 \theta \epsilon \lambda \omega v \epsilon \xi$ ικανου χρονου for έξ ἰκανῶν χρόνων θέλων add πολλα after ἀκούειν ο αυτον first written for αὐτῷ: changed by 1st hand to αυτω 11 εξουθενισας for έξουθενήσας omit δ ενπεξας for έμπαίξας add αυτον after περιβαλών omit $\tau\hat{\omega}$ 12 tr. to $\pi\epsilon i\lambda a \tau os \kappa a i o \eta \rho \omega \delta \eta s$: o before $\eta \rho \omega \delta \eta s$ omitted then supplied by 1st hand | eautous for autous 14 ouder for oider 15 ανεπεμψα γαρ ύμας προς αυτον for άνέπεμψεν γάρ αύτον προς ήμας 17 add αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα 18 ανεκραξαν for ἀνέκραγον | ουν for δετ | omit τον 19 βεβλημενος εις την φυλακην for $\beta \lambda \eta \theta \epsilon i s \epsilon \nu \tau \hat{\eta} \phi \nu \lambda \alpha \kappa \hat{\eta}$ 20 our for $\delta \epsilon$ omit $\alpha \dot{\nu} \tau \delta \hat{s}$ 21 $\sigma \tau \alpha \nu \rho \omega \sigma \sigma \nu$ for Σταύρου σταύρου αυτον 1st hand over an erasure (of σταυ?) 23 add και των αρχιερεων after αὐτῶν 24 0 δε for καί 25 εν τη φυλακη for είς φυλακήν 26 σιμωνος τινος κυρηναιου ερχομενου for Σίμωνά τινα Κυρηναΐον έρχόμενον 27 add και after αι 28 add o before Ίησους 29 omit al' | εθηλασαν for έθρεψαν 31 add τω before ύγρω 32 tr. to δυο κακουργοι 33 απηλθον for ήλθαν | τον for δv^2 34 omit $\dot{\delta}$ δε Ίησοῦς έλεγεν Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν | -ου of αὐτοῦ 1st hand, over an erasure (of -ων?) 35 add εν οις before καὶ | εστηκει for ἱστήκει | add συν αυτοις after άρχοντες 36 ενεπεζον for ένέπαιξαν | προσευχομενοι for προσερχόμενοι | add και before öξος 38 add γεγραμμενη after έπιγραφή add γραμμασιν ελληνικοις και ρωμαϊκοις και εβραϊκοις after αὐτω ουτος εστιν ο βασιλευς των ϊουδαιων for Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΟΥΤΟΣ 39 add λεγων after αὐτόν | ει for Οὐχὶ | και αυτον for σεαυτον 40 επετειμα for έπιτιμών | λ εγων for έφη | εσμεν for εί 42 add τω before Ίησοῦ | add κυριε after μου | εν τη βασιλεία for είς την βασιλείαν 43 add o inσους after $\alpha \dot{\nu} \tau \hat{\omega}$ | tr. to $\lambda \epsilon \gamma \omega$ σοι | σ of σήμερον 1st hand over an erasure (of τ ?) 44 $\eta\nu$ $\delta\epsilon$ for Kai $\hat{\eta}\nu$ $\hat{\eta}\delta\eta$ 45 kai $\epsilon\sigma\kappa\sigma\iota\sigma\theta\eta$ 0 $\eta\lambda\iota\sigma$ for τοῦ ἡλίου ἐκλείποντος | και εσχισθη for ἐσχίσθη δὲ 47 εκατονταρχος for έκατοντάρχης | εδοξασεν for έδόξαζεν 48 θεωρουντές for θεωρήσαντες | add $a v \tau \omega v$ after $\tau \dot{v} \pi \tau \sigma v \tau \epsilon s$ 49 $a v \tau \sigma v$ for $a \dot{v} \tau \dot{\omega}^{t}$ omit $\dot{a} \pi \dot{\sigma}^{t}$ $\sigma v \nu a \kappa \sigma$ λουθησασαι for συνακολουθοῦσαι 51 αριμαθιας for 'Αριμαθαίας | add και after δs | add και αυτος after προσεδέχετο 53 tr. to αυτο ενετυλιξεν | αυτο for αὐτὸν | ουδεπω for οὕπω 54 παρασκευη for παρασκευης | omit καὶ² | επιφαυσκέν for ἐπέφωσκέν 55 omit ai | tr. to αυτω έκ της γαλιλαίας

24:1 $\beta a \theta \epsilon o s$ for $\beta a \theta \epsilon \omega s$ | tr. to $\eta \lambda \theta o \nu$ (for $\eta \lambda \theta a \nu$) $\epsilon \pi \iota \tau o \mu \nu \eta \mu a$ | add και τινες συν αυταις after άρώματα 3 και εισελθουσαι for εἰσελθοῦσαι δὲ 4 διαπορισθαι for ἀπορεῖσθαι | αισθησεσιν αστραπτουσαις for ἐσθῆτι άστραπτούση ς ενφοβων for έμφόβων | το προσωπον for τὰ πρόσωπα | ειπον for είπαν 6 ανεστη for ηγέρθη 7 tr. to οτι δει τον υϊον του ανθρωπου 10 omit ήσαν δὲ | ϊωαννα for Ἰωάνα 11 αυτων for ταθτα 12 εαυτον for αὐτὸν 13 tr. to ησαν πορευομενοι εν αυτη τη ημερα 14 add περι παντων 1st hand after ωμίλουν: later dotted for deletion 15 add o before Ίησοῦς 17 εσται for ἐστάθησαν 18 add o before εἶς ώ ονομα for ονόματι 19 ειπον for είπαν | ναζωραιου for Ναζαρηνοῦ 20 tr. to αυτον παρεδωκαν 21 συμπασιν for καὶ σύν πᾶσιν | add σημερον after $\alpha \gamma \epsilon i$ 22 op $\theta \epsilon i \nu \alpha i$ 1st hand for $\delta \rho \theta \rho i \nu \alpha i$: 2d hand op $\theta \rho \epsilon i \nu \alpha i$ 23 $\eta\lambda\theta$ ov for $\eta\lambda\theta\alpha\nu$ 24 $\alpha\pi\eta\lambda\theta$ ov for $\alpha\pi\eta\lambda\theta\alpha\nu$ add kai after $\kappa\alpha\theta\omega$ s oux for οὐκ 27 διερμηνευειν for διερμήνευσεν | αυτου for έαυτοῦ 28 προσεποιειτο for προσεποιήσατο | πορρωτερω for πορρώτερον 29 εσπερας for έσπέραν omit ήδη 30 κατακεισθαι for κατακλιθήναι omit λαβών τὸν ἄρτον 32 ειπον for είπαν | add εν ημιν after ην | add και before ως² 33 in εστρεψαν for ὑπέστρεψαν | συνηθροισμενους for ήθροισμένους 34 omit οντως 1st hand: supplied by 2d above καὶ 35 το for τὰ 36 αυτοις ο ιησους for αὐτὸς | add εγω ειμει μη φοβεισθαι before Εἰρήνη 37 φοβηθεντες for πτοηθέντες | ενφοβοι for ξμφοβοι 38 ταις καρδιαις for $τ\hat{\eta}$ καρδία 39 ειδετε for ἴδετε | omit μ ου² | tr. to αυτος εγω ειμει | omit μ ε | $\mu\epsilon$ for $\dot{\epsilon}\mu\dot{\epsilon}$ 40 $\epsilon\pi\epsilon\delta\epsilon\dot{\epsilon}\xi\epsilon\nu$ for $\ddot{\epsilon}\delta\epsilon\dot{\epsilon}\xi\epsilon\nu$ 41 $\tau\eta$ for $\tau\eta\hat{s}$ 44 autois for $\pi\rho\hat{s}$ αὐτούς omit μου omit τοις 46 add και ουτως εδει after γέγραπται 47 και for είς: | αρξαμενον for άρξάμενοι 48 add δε εσται after ὑμεῖς 49 tr. to εγω ϊδου | αποστελλω for έξαποστέλλω | add ϊερουσαλημ' after πόλει | tr. to δυναμιν εξ υψους 50 add εξω before εως | omit πρὸς: 2d hand supplied ϵ is before $B\eta\theta\alpha\nu\dot{\alpha}\nu\mid\beta\eta\theta\alpha\nu\dot{\alpha}s$ ist hand, $\beta\eta\theta\alpha\nu\dot{\alpha}\nu$ 2d omit αὐτοῦ | ηυλογησεν for εὐλόγησεν 53 add αινουντες και before εύλογοῦντες

> ευαγγελιον κατα λουκαν

ευαγγελιον κατα μαρκον

Mark I: I add νϊου θεου after Χριστοῦ 2 ωs for Καθώs | τοις προφηταις for τῷ 'Ησαία τῷ προφήτη | add εγω after 'Ιδοὺ 3 ποιειται for ποιείτε | after αὐτοῦ add πασα φαραγξ πληρωθησεται και παν ορος και

βουνος ταπινωθησεται και εσται παντα τα σκολια εις ευθειαν και η τραχεια εις πεδιον κα' οφθησεται η δοξα κυριου και οψεται πασα σαρξ το σωτηριον του θεου οτι κυριος ελαλησεν φωνη λεγοντος βοησον και ειπα τι βοησω οτι πασα σαρξ χορτος και πασα η δοξα αυτης ως ανθος χορτου εξηρανθη ο χορτος και το ανθος εξεπεσεν το δε ρημα κυριου μενει εις τον αιωνα' 4 add και before έγένετο | ϊωαννης for Ίωάνης | omit \ \dot | add και before κηρύσσων 5 tr. to και εβαπτιζοντο παντες | tr. to εν τω ιορδανη (omit ποταμώ) ύπ αυτου 6 ην δε ϊωαννης for καὶ ην δ' Ιωάνης | ην αισθιων for εσθων 7 του υποδηματος for των υποδημάτων 8 add μεν after έγω | add εν before ΰδατι | βαπτιση for βαπτίσει | add εν before πνεύματι ο εγενετο δε for KAI EΓΕΝΕΤΟ | add και before ήλθεν | ναζαρεθ for Ναζαρέτ | tr. to ύπο ϊωαννου εις τον ϊορδανην 10 ευθεως for εύθυς | καταβαίνον από του ουράνου ωσεί περιστέραν for ώς περιστέραν καταβαίνον και μενον επ αυτον for els αυτόν 11 του ουρανου for των οὐρανῶν | ω for σοὶ | ηυδοκησα for εὐδόκησα 13 add εκει after ηv^{τ} | $\overline{\mu}$ for τεσσεράκοντα 14 μετα δε for Καὶ μετὰ omit ὁ before Ἰησοῦς add της βασιλείας after εὐαγγελίον 15 των ουρανων for τοῦ θεοῦ 16 περιπατων δε for Καὶ παράγων | ϊδεν for είδεν | αυτου for Σίμωνος | add αμφιβληστρον after άμφιβάλλοντας | αλιεις for άλεεις 17 omit δ | αλιεις for άλεεις 18 ευθεως for είθυς 20 omit είθυς add ευθεως before άφέντες tr. to μετα των μισθωτων εν τω πλοιω | ηκολουθησαν αυτω for ἀπηλθον όπίσω αὐτοῦ 21 ευθεως for εἰθὺς 23 omit εἰθὺς 24 συ for σοί | tr. to ημας απολεσαι add ωδε after άπολέσαι 25 και ειπεν for δ Ίησοῦς λέγων | εκ του ανθρωπου πνευμα ακαθαρτον for έξ αὐτοῦ 26 και εξηλθεν το πνευμα σπαραξαν αυτον' και ανεκραγεν φωνη μεγαλη και απηλθεν απ αυτου for καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεθμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνήσαν φωνή μεγάλη έξηλθεν έξ αὐτοῦ 27 εθαυμαζον παντες και συνεζητουν προς εαυτους λεγοντες for έθαμβήθησαν απαντες ώστε συνζητείν αύτούς λέγοντας τις η διδαχη η κενη αυτη η εξουσιαστική αυτου και **οτι for** Τί έστιν τοῦτο; διδαχή καινή κατ' έξουσίαν καὶ 28 omit εἰθὺς 29 εξελθων δε εκ της συναγωγης ηλθεν for Καὶ είθὺς έκ τῆς συναγωγῆς έξελθόντες ήλθαν | add και ϊακωβου after Ίακώβου 30 tr. to κατεκειτο δε η πενθερα σιμωνος omit εὐθὺς 31 εκτινας την χειρα και επιλαβομενος ηγειρεν αυτην for ήγειρεν αυτήν κρατήσας της χειρός | αυτω for αυτοίς 32 εδυ for εδυσεν omit καὶ τοὺς δαιμονιζομένους 33 η πολεις ολη συνηγμενη ην προς τας θυρας for ην όλη ή πόλις έπισυνηγμένη προς την $\theta \dot{\nu} \rho a \nu$ 34 add $a \pi a \nu \tau \omega \nu$ after $\dot{\epsilon} \dot{\xi} \dot{\epsilon} \beta a \lambda \dot{\epsilon} \nu$ 35 omit $\pi \rho \omega \dot{\epsilon}$ omit $\lambda \dot{\epsilon} a \nu$ omit

έξῆλθεν καὶ | και εκει for κἀκεῖ 36 κατεδιωξαν for κατεδίωξεν 37 λεγοντες for καὶ εὖρον αὐτὸν καὶ λέγουσιν | omit ὅτι | tr. to ζητουσιν σε παντες 38 omit ἀλλαχοῦ | κηρυσσιν for ἴνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω | εληλυθα for ἐξῆλθον 39 ην for ἦλθεν | omit καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων 40 omit γονυπετῶν | omit αὐτῷ ὅτι | add κυριε before Ἐὰν 41 ο δε ιησους for καὶ | tr. to ηψατο αυτου | λεγων for καὶ λέγει αὐτῷ 42 ευθεως for εὐθὺς | omit καὶ ἐκαθερίσθη 43 omit καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν 44 omit μηδὲν | δειξον εαυτον for σεαυτὸν δεῖξον | καθαρσιου for καθαρισμοῦ | ο for ἃ 45 omit πολλὰ | omit αὐτὸν | αλλ for ἀλλὰ

2: 1 παλιν ερχεται for είσελθών πάλιν omit δι' ήμερῶν add και before $\dot{\eta} \kappa o \dot{\nu} \sigma \theta \eta$ 2 omit $\mu \eta \delta \dot{\epsilon} \tau \dot{a} \pi \rho \dot{o} s \tau \dot{\eta} \nu \theta \dot{\nu} \rho a \nu \mid \pi \rho o s a \nu \tau o \nu s for a \dot{\nu} \tau o \hat{\iota} s$ 3 add ϊδου ανδρες before έρχονται | προς αυτον βασταζοντες εν κρεβαττω for φέροντες πρὸς αὐτὸν | omit αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων 4 προσελθειν for προσενέγκαι | απο του οχλου for διὰ τὸν ὄχλον | omit ἐξορύξαντες | εις ον for ὅπου 5 ϊδων δε for καὶ ἰδών | αφεωνται for ἀφίενται 7 add λ εγοντες before $Ti \mid ουτως$ for $οὕτω \mid βλασφημιας$ for $βλασφημεῖ \mid$ αφειναι for ἀφιέναι 8 omit εὐθὺς omit αὐτοῦ omit οὕτως omit ἐν έαυτοις | omit ταῦτα ο add γαρ after τί | omit τω παραλυτικώ | αφεωνται for 'Αφίενταί | εγειρε for Έγείρου | omit καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου το omit $\epsilon \pi i \tau \hat{\eta} s \gamma \hat{\eta} s$ τι omit Σοὶ λέγω | add και before $\hat{a} \rho o \nu$ 12 o $\delta \epsilon \epsilon \gamma \epsilon \rho \theta \epsilon is$ for $\kappa \alpha i \dot{\eta} \gamma \dot{\epsilon} \rho \theta \eta$ omit $\epsilon \dot{\nu} \theta \dot{\nu} s$ add autou after $\ddot{a} \rho a s$ εμπροσθεν παντων απηλθεν for έξηλθεν εμπροσθεν πάντων θαυμαζειν αυτους for έξίστασθαι πάντας | omit λέγοντας | ειδον for εϊδαμεν 14 του τελωνιου for τὸ τελώνιον | ηκολουθει for ἠκολούθησεν 15 ανακειμενων αυτων for κατακεισθαι αὐτὸν omit αὐτοῦ, καὶ ηκολουθησαν for ἡκολούθουν 16 omit ἰδόντες ὅτι ἐσθίει μετὰ τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν δια τι for "Οτι 17 omit αὐτοῖς ὅτι | αλλα for ἀλλ' | ϵ ληλυθα for ἦλθον 18 $\mu a \theta \eta \tau a i \tau \omega \nu \phi a \rho i \sigma a i \omega \nu$ for $\Phi a \rho i \sigma a i o i$ omit o $\mu a \theta \eta \tau a i^2$ 19 omit o Ίησοῦς | νυμφιοι for νίοὶ: νυμ 1st hand over an erasure | omit ὅσον χρόνον έχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν οὐ δύνανται νηστεύειν: 21 επισυναπτι for έπιράπτει | ϊματιω παλαιω for έπὶ ἰμάτιον παλαιόν | tr. to απ αυτου το π ληρωμα | π λειω for χείρον 22 add αλλ εις καινους after π αλαιούς | διαρρησσονται οι ασκοι for δήξει ο οίνος τους άσκους εκχειται for ἀπόλλυται | add απολλυνται after ἀσκοί | add βαλλουσιν after καινούς 23 πορευεσθαι for διαπορεύεσθαι | εσπαρμενων for σπορίμων | τιλλειν for δδον ποιείν τίλλοντες 24 οι δε for και οι | ειδε for Ίδε 25 ουδε τουτο for $O\dot{v}\delta\dot{\epsilon}\pi\sigma\tau\dot{\epsilon}$ o for $\tau\dot{\iota}$ 1st hand: $\tau\iota$ 2d hand $|-\epsilon\tau|\alpha v\tau$ - of $\mu\epsilon\tau'$ $\alpha\dot{v}\tau\sigma\hat{v}$

Ist hand, over an erasure 26 εισελθων for εἰσῆλθεν | omit ἐπὶ 'Αβιάθαρ ἀρχιερέως καὶ | tr. to εφαγεν τους αρτους της προθεσεως | και εδωκεν και τοις μετ αυτου ους ουκ εξεστιν φαγειν ει μη τοις ϊερευσιν for οὖς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἰερεῖς, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὼν αὐτῷ οὖσιν 27 λεγω δε ὑμιν οτι for καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς | εκτισθη for ἐγένετο | omit καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον

3: Ι εισελθοντος αυτου for εἰσῆλθεν πάλιν add την after εἰς ερχεται ανθρωπος προς αυτον for καὶ ην ἐκεῖ ἄνθρωπος | εχων ξηραν for ἐξηραμμένην έχων 2 παρετηρούντο for παρετήρουν | θεραπεύει for θεραπεύσει | omit $a\dot{\nu}\tau\dot{b}\nu^2$ 3 tr. to $\epsilon\chi o\nu\tau\iota \ \tau\eta\nu \ \chi\epsilon\iota\rho a \mid \epsilon\kappa \ \tau o\nu \ \mu\epsilon\sigma o\nu$ for $\epsilon\iota s \ \tau\dot{o} \ \mu\dot{\epsilon}\sigma\sigma\nu$ 4 αγαθον ποιησαι for άγαθοποιήσαι | ου for κακοποιήσαι | απολεσαι for άποκτείναι 5 περιβλεψαμενος δε for καὶ περιβλεψάμενος omit συνλυπούμενος 6 εξελθοντες δε for Καὶ έξελθόντες omit εὐθύς συνβουλιον for συμβούλιον | εποιουντο for έδίδουν 7 ο δε for Kai δ | tr. to ανεχωρησεν μετα των μαθητων αυτου omit ήκολούθησεν omit ἀπὸ² 8 omit καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας | σιδονα for Σιδώνα | ηκολουθουν αυτω for πληθος $\pi \circ \lambda \dot{v} \mid \epsilon \pi \circ \iota \epsilon \iota \text{ for } \pi \circ \iota \epsilon \dot{\iota} \mid \text{omit } \dot{\eta} \lambda \theta a \nu \quad \pi \rho \delta s \quad a \dot{v} \tau \dot{\rho} \nu \quad \text{10} \quad \epsilon \theta \epsilon \rho a \pi \epsilon \upsilon \epsilon \nu \quad \text{for}$ $\dot{\epsilon}\theta\epsilon\rho\dot{\alpha}\pi\epsilon\nu\sigma\epsilon\nu$ | $\epsilon\pi\epsilon\pi\nu\pi\tau\nu$ for $\dot{\epsilon}\pi\nu\pi\dot{\nu}\pi\tau\epsilon\nu$ | $\epsilon\nu$ autou after $\dot{\nu}$ a is changed by 2d hand to αυτω ΙΙ τα πνευματα δε for καὶ τὰ πνεύματα | ϊδον for έθεώρουν | λεγοντες for λέγοντα ότι 12 omit πολλά | ποιωσιν for ποιήσωσιν 13 αναβας for ἀναβαίνει | omit καὶ² | προσεκαλεσατο for προσκαλεῖται | omit αὐτός 14 ιβ μαθητας for δώδεκα | tr. to ϊνα ωσιν μετ αυτου ους και αποστολους ωνομασεν omit καί³ αποστιλη for ἀποστέλλη add το ευαγγελιον after κηρύσσειν 15 εδωκεν αυτοις for έχειν | add θεραπευειν τας νοσους και after έξουσίαν και περιαγοντας κηρυσσιν το ευαγγελιον for καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα 16 omit τ $\hat{\varphi}$ 17 κοινως δε αυτους εκαλεσεν for καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ίακώβου καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὄνομα | βοανανηργε for Βοανηργές 18, 10 ησαν δε ουτοι σιμων και ανδρεας ϊακωβος και ϊωαννης φιλιππος και μαρθολομέος και μαθθέος και θωμας και ϊακώβος ο του αλφαίου και σιμων ο κανανεος και ϊουδας ϊσκαριωτης ο και παραδους αυτον for καί Ανδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμάν καὶ 'Ιάκωβον τὸν τοῦ 'Αλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, δε καὶ παρέδωκεν αὐτόν. 20 omit δ 21 περι αυτου οι γραμματεις και οι λοιποι for οί παρ' αὐτοῦ | ελεγαν for ελεγον | εξηρτηνται αυτου for έξέστη 22 omit οίτ | tr. to οι απο ϊεροσολυμων καταβαντες γραμματις | βεελζεβουλ for Βεεζεβούλ | τον αρχοντα for καὶ ὅτι

έν τῷ ἄρχοντι add και δι αυτου before ἐκβάλλει 23 ειπεν αυτοις εν παραβολαις for έν παραβολαις έλεγεν αύτοις 25 καν for και έαν | δυναται for δυνήσεται | omit ή οἰκία ἐκείνη | σταθηναι for στήναι 26 εαν for εί | omit ἀνέστη | omit και² | σταθηναι for στηναι | add η βασιλεια αυτου before άλλα 27 ουδεις δυναται for άλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς | τα σκευη του ϊσχυρου διαρπασαι εισελθων εις την οικειαν for είς την οίκίαν τοῦ ίσχυροῦ εἰσελθών τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι | τα σκευη for τὴν οἰκίαν² | διαρπαση for διαρπάσει 28 tr. to τα αμαρτηματα αφεθησεται τοις $\dot{v}$ iοις $\tau \omega \nu$ ανθρω $\tau \omega \nu$ omit $\ddot{o}$ σα $\dot{\epsilon}$ αν βλασφημήσωσιν 29 omit $\dot{\epsilon}$ ις | omit είς τὸν αίῶνα | αμαρτιας for ἀμαρτήματος 30 εχειν αυτον for έχει 31 ερχεται for έρχονται | tr. to αυτου η μητηρ | εστωτες for στήκοντες 32 στηκουσιν ζητουντες for ζητοῦσίν 33 os δε απεκριθη και ειπεν αυτοις for και ἀποκριθείς αὐτοῖς λέγει | tr. to και οι αδελφοι μου 34 κυκλω αυτου καθημενους τους μαθητας for τους περί αὐτὸν κύκλω καθημένους | ειδε for "Ιδε 35 add και before δs | ποιη for ποιήση | tr. to μου αδελφος

4: 1 tr. to ἤρξατο πάλιν | προς for παρὰ | συνηχθη for συνάγεται | add το before πλοίον | ενβαντα for έμβάντα | παρα τον αιγιαλον for έν τη θαλάσση | εν τω αιγιαλω ην for πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν 2 omit πολλά | λεγων for καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῆ διδαχῆ αὐτοῦ 4 omit ἐγένετο έν τ $\hat{\omega}$ σπείρειν | το for δ | ορνεα for πετειν $\hat{\alpha}$ 5 αλλα δ ε for καὶ ἄλλο | τα $\pi \epsilon \tau \rho \omega \delta \eta$ for $\tau \delta$ $\pi \epsilon \tau \rho \hat{\omega} \delta \epsilon s$ | $\sigma \tau i$ for $\delta \pi \sigma v$ | $\epsilon v \theta \epsilon \omega s$ for $\kappa \alpha i$ $\epsilon \dot{v} \theta \dot{v} s$ | $\alpha \nu \epsilon \tau \epsilon i \lambda \epsilon$ for έξανέτειλεν | omit διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς 6 ηλιου δε ανατιλαντος for kal öte $dv \in dv \in dv \in dv$ $dv \in dv$ $dv \in dv$ for $dv \in dv$ for $dv \in dv$ for $dv \in dv$ for $dv \in dv$ αὐτό | εδωκαν for ἔδωκεν. 8 επεσαν for ἔπεσεν | εδιδει for ἐδίδου | αυξανομενον for αὐξανόμενα | φερει for ἔφερεν | το εν for εἰς | λ for τριάκοντα | add τo before $\epsilon v^{z} \mid \overline{\xi}$ for $\epsilon \xi \eta \kappa o \nu \tau a \mid$ add τo before $\epsilon v^{z} \mid \overline{\rho}$ for $\epsilon \kappa a \tau \delta \nu = 0$ εχων for 'Os έχει 10 επηρωτησαν for ηρώτων | οι μαθηται αυτου for οί περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα | τις η παραβολη αυτη for τὰς παραβολάς II $\lambda \epsilon \gamma \epsilon \iota$ for $\epsilon \lambda \epsilon \gamma \epsilon \nu$ | tr. to $\delta \epsilon \delta \delta \sigma \alpha \iota$ to $\mu \iota \sigma \tau \eta \rho \iota \sigma \nu$ omit $\tau \dot{\alpha}$ 12 omit β λέπωσι καὶ | omit ἀκούωσι καὶ | συνωσιν for συνίωσιν 16 ουτοι δε for καὶ οὖτοι | omit ὁμοίως | οιτινές for οἳ | ευθέως for εὐθὺς 17 και for $\mathring{\eta}$ | add και before εὐθὺς | σκανδαλιζεται 1st hand for σκανδαλίζονται: changed by 2d hand to σκανδαλιζονται 18 οι δε for καὶ ἄλλοι εἰσὶν οἱ ακουοντες for ἀκούσαντες 19 βιου for αίωνος | απαται for ή ἀπάτη | omit καὶ αὶ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι | ακαρποι γιγνονται for ἄκαρπος γίνεται 20 ουτοι δε for καὶ ἐκεῖνοι | πιπτοντες for σπαρέντες | καρπον φερουσιν for καρποφοροῦσιν | add το before έν thrice | λ for τριάκοντα | ξ for $\xi \xi \eta κοντα | ρ$ for $\xi κατόν$ 21 λεγει for $\xi λεγεν$ | omit $\delta τι$ | ο λυχνος καιεται for έρχεται ὁ λύχνος | αλλ' for ούχ 22 ουδεν for ού | αλλ' for έαν μή tr. to εις φανερον ελθη 24 omit και προστεθήσεται υμίν 26 add σταν before βάλη | omit τον | την γην for της γης 27 εγειρεται for έγείρηται | μηκυνεται for μηκύνηται 28 add γαρ after αὐτομάτη | ειτα for εἶτεν twice | πληρης ο σειτος for πλήρη σῖτον 29 omit δὲ |παραδω for παραδοί | omit εύθύς 30 την παραβολην for αύτην παραβολη | δομεν for θωμεν 31 κοκκον for κόκκω | οποταν for δς όταν | την $\gamma \eta \nu$ for $\tau \hat{\eta} s \gamma \hat{\eta} s^{\tau}$ | μικροτέρον 1st hand: μικροτέρος 2d | ων for δν 32 omit καὶ ὅταν σπαρῆ | αυξει for ἀναβαίνει | λαχανων κ- 1st hand over an erasure | tr. to αυτου ύπο την σκιαν | κατασκηνουν for κατασκηνοίν 33 omit πολλαίς | εδυναντο for ηδύναντο 34 καθ ειδιαν for κατ' ίδίαν | μαθηταις αυτου for ίδίοις μαθηταις | αυτας for πάντα 36 αφιουσιν for ἀφέντες | add και before παραλαμβάνουσιν | αμα πολλοι ησαν for αλλα πλοία ην 37 μεγαλου for μεγάλη | εισεβαλλεν for έπέβαλλεν | add auτο after ωστε omit τὸ πλοιον2 38 tr. to ην auτοs omit τὸ προσκεφαλαιου for προσκεφάλαιον | διεγειραντές for έγείρουσιν | omit καὶ before λέγουσιν omit αὐτώ 30 εγερθεις for διεγερθείς και τη θ aha $\sigma\sigma\eta$ και ϵ ι $\pi\epsilon\nu$ for καὶ ϵ ι $\pi\epsilon\nu$ $\tau\hat{\eta}$ θ ah $\dot{a}\sigma\sigma\eta$ | ϕ ιμω $\theta\eta\tau$ ι for Σ ι $\dot{\omega}\pi a$, $\pi\epsilon\phi$ iμωσο omit μεγάλη 40 λεγει for εἶπεν ουτως for οὕπω 41 η θαλασσα και οι ανεμοι ύπακουουσιν for καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούει 5:1 ηλθαν for ηλθον | τη for την 1st hand: changed by 2d (or

5: 1 ηλθαν for ἤλθον | τη for τὴν ist hand: changed by 2d (or 3d?) to την | γεργυστηνων for Γερασηνῶν 2 εξελθοντων αυτων for ἐξελθόντος αὐτοῦ | omit εὐθὺς | απηντησεν for ὑπήντησεν | tr. to ανθρωπος εκ των μνημιων (a ist hand, over erasure of τ) 3 tr. to είχεν την κατοικησιν | μνημιοις for μνήμασιν | αυτον ουκετι εδυναντο for οὐκέτι οὐδεἰς ἐδύνατο αὐτὸν 4 tr. to πολλακεις αυτον | δεδεσθαι και πεδες και αλυσεσι for πέδαις καὶ ἀλύσεσι δεδέσθαι | διεσπακεναι δε for καὶ διεσπάσθαι | omit ὑπ' αὐτοῦ | συντετριφεναι for συντετρίφθαι | μηδενα δε ισχυειν for καὶ οὐδεὶς ισχυεν | add ετι before δαμάσαι 5 νυκτος δε και ημερας δια παντος for καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας | ορεσιν και εν τοις μνημιοις for μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὅρεσιν 6 ιδων δε for καὶ ἰδὼν | omit ἀπὸ | προσεδραμεν for ἔδραμεν | αυτω for αὐτὸν 7 συ for σοί | omit τοῦτ 9 λεγεων for Λεγιὼν 10 αποστιλη αυτον for αὐτὰ ἀποστείλη 11 tr. to αγελη χοιρων μεγαλη προς τω ορι 12 παρακαλεσαντες for παρεκάλεσαν | ειπαν for λέγοντες 13 πνευμα (πνα) for πνεύματα |

 $\epsilon i\sigma \eta \lambda \theta a \nu$ for $\epsilon i\sigma \hat{\eta} \lambda \theta o \nu$ 14 $a \nu \eta \gamma \gamma \epsilon i \lambda o \nu$ for $a \pi \hat{\eta} \gamma \gamma \epsilon i \lambda a \nu$ $\epsilon \xi \eta \lambda \theta o \nu$ for $\hat{\eta} \lambda \theta o \nu$ 15 ευρισκουσιν for θεωροῦσιν | omit καθήμενον ἱματισμένον καὶ | λεγεωνα for λεγιώνα 16 ειδοτες for ιδόντες 18 ενβενοντος for έμβαίνοντος 19 διαγγειλον for ἀπάγγειλον | tr. to σοι ο κυριος | ηλεηκεν for ήλέησέν 21 διαπερασαντες for διαπεράσαντος tr. to εν τω πλοιω του ιησου 22 add ϊδου after Kali | τις for είς | ω ονομα for ονόματι | ειδων for ίδων | προσπιπτι for πίπτει 23 παρεκαλει for παρακαλεί | ζησεται for 25 $\iota \beta$ for δώδεκα 26 εαυτης for $\pi \alpha \rho'$ αὐτης 27 add και before ἀκούσασα | omit τὰ | omit ἐλθοῦσα | omit τοῦ ἐματίου 28 omit Ἐὰν | tr. to καν των ϊματιων αψωμαι αυτου 29 ευθεως for εὐθὺς | ειαθη for ιαται 30 ευθεως for εύθύς | ειπεν for έλεγεν 31 omit αὐτοῦ | συντριβοντα for συνθλίβοντά | τις μου 1st hand: μ erased (or accidentallywashed out) so as to read τι σου 32 omit ἰδεῖν | πεποιηκυΐαν for ποιήσασαν 33 ϊδυΐα for εἰδυῖα | add επ before αὐτ $\hat{\eta}$ | add εμπροσθεν παντων before πασαν | αιτιαν αυτης for ἀλήθειαν 37 αυτω ουδενα for οὐδένα μετ' αὐτοῦ $| παρακολουθησε for συνακολουθῆσαι <math>| μονον for τὸν^{τ} | 38 ερχε$ ται for ἔρχονται 40 add ειδοτες οτι απεθανεν after αὐτοῦ^x | o for αὐτὸς | εαυτου for μετ' αὐτοῦ | add κατακειμένον after παιδίον 41 omit αὐτ $\hat{\eta}$ | ταβιθα for Ταλειθά κούμ 42 ευθεως for εὐθὺς $|\iota\beta|$ for δώδεκα omit εὐθὺς

6:1 omit έκειθεν, και έρχεται 2 ηρξαντο for ήρξατο | tr. to εν τη συναγωγη διδασκειν | omit oi | αυτω for τούτω² | omit ai | γεινονται for γινόμεναι 3 αδελφος δε for καὶ άδελφὸς | ϊωση for Ἰωσητος 4 ελεγεν δε for καὶ ἔλεγεν | omit αὐτοῖς | συνγενεσιν for συγγενεῦσιν | omit αὐτοῦ² 5 ουκετι ποιησαι for έκει ποιησαι οὐδεμίαν 6 εθαυμαζεν for έθαύμασεν tr. to κυκλω κωμας 7 ιβ for δώδεκα | εδωκεν for εδίδου 8 παρηγγελλεν for παρήγγειλεν | αρωσιν for αιρωσιν | tr. to μη πηραν μη αρτον | πηραν for ζώνην ο αλλ' for άλλὰ | ενδυσησθαι for ενδύσασθαι το omit αὐτοῖς | αν for έὰν ΙΙ ακουση for ἀκούσωσιν | αυτων for αὐτοῖς Ι2 εκηρυσσον for ἐκήρυξαν 13 εξεπεμπον for ἐξέβαλλον | add αυτους after ἐθεράπευον 14 βαπτιστης for βαπτίζων | εκ νεκρων ηγερθη for έγήγερται έκ νεκρών | αυτου for έν αὐτῶ 1st hand: ω added by 2d hand above -ου 15 ηλιας for 'Hleias 16 $\epsilon \iota \pi \epsilon \nu$ ot for $\epsilon \lambda \epsilon \gamma \epsilon \nu$ | tr. to $\epsilon \gamma \omega$ ov 1st hand: ov $\epsilon \gamma \omega$ ov 2d hand 17 omit ὁ add τη before φυλακή 18 γυναικα εχειν for έχειν την γυναίκα 20 ϊδως for είδως | ηπορειτο for ηπόρει 22 αυτης for αὐτοῦ | και αρεσασης for ἤρεσεν | ειπεν ο βασιλευς for ὁ δὲ βασιλευς εἶπεν | ετησαι for Αἴτησόν | δ αν for έὰν 23 omit καὶ ὤμοσεν αὐτῆ "Οτι έάν με αἰτήσης δώσω σοι | ημισυ for ἡμίσους | omit μου 24 η δε for καὶ |

add αιτησε before Την | βαπτιστου for βαπτίζοντος 25 omit προς τον βασιλέα ήτήσατο λέγουσα | omit έξαυτης | μοι δωσης for δως μοι 26 tr. to αυτην αθετησαι 27 ευθεως for εὐθὺς | omit ὁ βασιλεὺς | σφεκουλατορα for σπεκουλάτορα | ενεχθηναι for ένέγκαι | add επι πινακει after αὐτοῦ | φυλακει first written, then changed by 1st hand to φυλακη 28 omit $a\dot{v}$ $\dot{r}$ $\dot{\eta}$ $\dot{v}$ 29 $\dot{\eta}$ $\lambda\theta\sigma\nu$ for $\dot{\eta}$ $\lambda\theta\sigma\nu$ | $\kappa\eta\delta\epsilon$ $\nu\sigma\alpha\nu$ for $\kappa\alpha\dot{\nu}$ $\dot{\eta}$ $\rho\sigma\nu$ | $\alpha\nu\tau\sigma\nu$ for $\alpha\dot{\nu}$ $\tau\dot{\sigma}$ 30 απηγγειλον for ἀπήγγειλαν add και after πάντα εποιησεν for έποίησαν omit οσα εδιδασκεν for εδίδαξαν 31 ειπεν for λέγει omit $a\dot{v}$ τοὶ | $ava\pi ave\sigma\theta ai$ for $\dot{a}va\pi a\dot{v}\sigma a\sigma\theta \epsilon$ | $\lambda οi\pi ον$ for $\dot{o}\lambda \dot{i}\gamma ον$ | omit $o\dot{i}^2$ | ηυκερουν for εὐκαίρουν 32 κα 1st hand for καί: και 2d hand omit έν tr. to εις ερημον τοπον τω πλοιω 33 ϊδον for είδαν | αυτον for αὐτοὺς! | υπαγοντες οι οχλοι for ὑπάγοντας | επεγνωσαν for ἔγνωσαν | omit καί προήλθον αὐτούς 34 εσπλανχνισθη for έσπλαγχνίσθη autois for αὐτοὺς | ηρξαντο for ήρξατο 35 omit αὐτοῦ | λεγουσιν for ελεγον | $\pi \alpha \rho \eta \lambda \theta \epsilon \nu$ for $\pi \delta \lambda \lambda \dot{\eta}$ 37 ρ for $\delta \iota \alpha \kappa \delta \sigma \iota \omega \nu$ | $\delta \omega \mu \epsilon \nu$ for $\delta \dot{\omega} \sigma \delta \omega \nu$ | add $i \nu \alpha$ εκαστος αυτων βραχυ τι λαβη after φαγείν 38 tr. to αρτους εχετε ειδεται for ίδετε 30 ανακλιναι for άνακλιθηναι | συνποσια for συμπόσια: | omit $\sigma \nu \mu \pi \delta \sigma \iota a^2$ 40 av $\delta \rho \epsilon s \rho$ for $\kappa a \tau \dot{a} \dot{\epsilon} \kappa a \tau \dot{o} \nu$ ava ν for $\kappa a \tau \dot{a} \pi \epsilon \nu \tau \dot{\eta}$ κοντα 41 ηυλογησεν for εὐλόγησεν add πεντε before αρτους add αυτου after μαθηταίς 43 κλασματων ιβ κοφινους for κλάσματα δώδεκα κοφίνων 44 omit τοὺς ἄρτους 45 ενβηναι for ἐμβῆναι omit εἰς τὸ πέραν | βηθαϊδαν for Βηθσαιδάν | add αν after έως | απολυση for ἀπολύει 48 add σφοδρα after αὐτοῖς | add και before περὶ | omit πρὸς αὐτοὺς 40 tr. to περιπατούντα επί της θαλασσης φαντάσμα εδόξαν είναι for εδοξαν ότι φάντασμά έστιν 50 ειδον for είδαν και ευθεως for δ δὲ $\epsilon i\theta is$ | tr. to $\mu \eta$ $\phi \circ \beta \epsilon i \sigma \theta$ ai $\epsilon \gamma \omega$ $\epsilon i \mu i$ | 51 $\epsilon \kappa$ $\pi \epsilon \rho i \sigma \sigma o v$ for $\lambda i a \nu$ | autois for έαυτοις add και εθαυμαζον after έξίσταντο 52 συνηκον for συνήκαν | $\eta \nu \gamma \alpha \rho$ for $\dot{\alpha} \lambda \lambda' \dot{\eta} \nu = 53 \eta \lambda \theta \alpha \nu \epsilon \pi \iota \tau \eta \nu \gamma \eta \nu$ for $\dot{\epsilon} \pi \dot{\iota} \tau \dot{\eta} \nu \gamma \dot{\eta} \nu \dot{\eta} \lambda \theta \rho \nu$ omit καὶ προσωρμίσθησαν 54 add οι ανδρες του τοπου after αὐτὸν 55 add ϵ is before $\ddot{o}\lambda\eta\nu$ | $\pi\epsilon\rho$ i $\chi\omega\rho$ o ν for $\chi\dot{\omega}\rho$ a ν | omit τ o $\hat{i}$ s | $\kappa\rho\epsilon\beta$ a τ \tauois for $\kappa\rho$ aβάττοις | οτι for ὅπου | add εκει after ἔστιν 56 οποταν for ὅπου αν | εισεπορευοντο for είσεπορεύετο | omit είς2,3 | ετιθουν for ετίθεσαν

7:2 τινες for τινὰς | τινας for ὅτι | εσθιοντας for ἐσθίουσιν | add εμεμψαντο after ἄρτους 3 πυκνα for πυγμ $\hat{\eta}$ 4 add δε οταν ελθωσιν after ἀγορᾶς | βαπτισωνται for ῥαντίσωνται | add και κλεινων after χαλκίων 5 επιτα for καὶ^τ | ερωτωσιν for ἐπερωτῶσιν | add λεγοντες before Διὰ | tr. to οι μαθηται σου ου περιπατουσιν | add ταις before χερσὶν 6 add

αποκριθεις before εἶπεν | add οτι before Kaλω̂s | επροεφητευσεν for έπροφήτευσεν | omit ὅτι | αγαπα for τιμᾶ | εχει for ἀπέχει ο στησηται for τηρήσητε το αθετων for κακολογών τι αν for έαν² το add και before οὐκέτι 13 add την εντολην after λόγον | παρεδοτε for παρεδώκατε | omit καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε 14 παντα for πάλιν | ακουεται for 'Ακούσατέ | συνιεται for σύνετε 15 αυτο 1st hand for αὐτὸν¹: changed to αυτον by 2d hand | tr. to αυτον κοινωσαι | add εκεινα before $\dot{\epsilon}\sigma\tau\iota\nu^2$ 16 add $\epsilon\iota$ $\tau\iota$ s $\epsilon\chi\epsilon\iota$ ωτα ακου $\epsilon\iota\nu$ ακου $\epsilon\tau\omega$ 17 $\epsilon\iota\sigma\eta\lambda\theta$ ον for $\epsilon i \sigma \hat{\eta} \lambda \theta \epsilon \nu \mid \pi \epsilon \rho i \ \tau \eta s \ \pi a \rho a \beta o \lambda \eta s \ for \ \tau \dot{\eta} \nu \ \pi a \rho a \beta o \lambda \dot{\eta} \nu \ ig \delta i a \nu o i a \nu \ for$ καρδίαν | αλλα for άλλ' | χωρει for έκπορεύεται 21 after γάρ a letter (a of $a|\pi o$?) has been erased | omit oi² 21, 22 μοιχιαι πορνιαι κλοπαι φονος (changed by 1st hand from φονοι) for πορνείαι, κλοπαί, φόνοι, μοιχειαι πλεονεξιαι was first written, then changed by erasure to πλεονεξια | πονηρια for πονηρίαι 23 omit ταθτα 24 και for Έκεθθεν δὲ omit καὶ Σιδώνος add την before οἰκίαν ηδυνηθη for ήδυνάσθη 25 ακουσασα γαρ for άλλ' εὐθὺς άκούσασα omit αὐτῆς εν πνευματι ακαθαρτω for πνεθμα ἀκάθαρτον 26 συρα φοινισσα for Συροφοινίκισσα 27 ο δε ιησους ειπεν for καὶ ἔλεγεν | tr. to καλον εστιν | tr. to βαλειν τοις κυναριοις 28 αυτω λεγουσα for καὶ λέγει αὐτῷ | omit Ναί | ψιχων for $\psi_i \chi_i \omega \nu$ 29 tr. to to δαιμονίον εκ της θυγατρος σου 30 omit αὐτης το δαιμονίον εξεληλύθος και την θυγατέρα βεβλημένην επί της κλίνης for τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός 31 και σιδωνος ηλθεν for ήλθεν διά Σιδώνος εις την δεκαπολιν for Δεκαπόλεως 32 μογγιλαλον for μογιλάλον 33 προσλαβομενος for άπολαβόμενος | omit τοὺς | omit αὐτοῦ ^{I} | tr. to πτυσας εις τα ωτα αυτου και | γλωσσας for γλώσσης 34 εφεθθα for Έφφαθά | διανυχθητι for $\Delta \iota \alpha \nu o i \chi \theta \eta \tau \iota$ 35 add $\epsilon \iota \theta \epsilon \omega s$ after $\kappa \alpha i^{x} \mid \delta \iota \eta \nu \iota \gamma \eta \sigma \alpha \nu$ for $\dot{\eta} \nu o i \gamma \eta \sigma \alpha \nu$ 36 οσω for ὅσον | omit αὐτοὶ 37 ὑπερπερισσω for ὑπερπερισσῶς | $\pi \epsilon \pi \circ i \eta \kappa \epsilon \nu$ for $\pi \circ i \epsilon \hat{i}$ omit $\hat{a} \lambda \hat{a} \lambda \circ \nu s$

8: $\mathbf{i}$ add δε after έκείναις | add αυτων after έχόντων | add αυτου after μαθητὰς | omit αὐτοῖς 2 τω οχλω for τὸν ὅχλον 3 add εως before εἰς | ηκασιν for εἰσίν 4 omit αὐτοῦ | λεγοντες for ὅτι | ωδε δυνασαι αυτους for τούτους δυνήσεταί τις ὧδε 5 ο δε ηρωτησεν for καὶ ἡρώτα | add ωδε after Πόσους | $\mathbf{tr}$. to αρτους εχετε 6 κα for καὶ | παρηγγείλεν for παραγγέλλει | $\mathbf{\ddot{\zeta}}$ for έπτὰ | αυτοις for τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ | παραθωσιν for παρατιθώσιν 7 tr. to αυτα ευλογησας | omit καὶ ταῦτα | παραθείναι for παρατιθέναι 8 περισευματα for περισσεύματα | omit κλασμάτων |

ζ for έπτὰ σπυριδας for σφυρίδας: add πληρεις after it o add or φαγοντες after δε το ενβας ευθυς for εύθυς έμβας omit το add και before ήλθεν προς το ορος δαλμουναι for είς τὰ μέρη Δαλμανουθά 11 απ for παρ' | εκ for άπὸ 12 omit αὐτοῦ | σημιον επιζητει for ζητεῖ σημείον | omit λέγω | ou for εί | tr. to ταυτη τη γενεα 13 ενβας εις το πλοιον for έμβας 14 απελθοντες for έπελάθοντο: add οι μαθηται αυτου after it ενα μονον εχοντες αρτον for και εί μή ένα άρτον ούκ είχον 15 φαριοεων for Φαρισαίων | add $\alpha \pi o$ before $\tau \hat{\eta} s^2 | \tau \omega \nu$ ηρωδιανών for Ήρώδου 16 οι δε for καὶ 17 add ο ιησους before λέγει | add εν εαυτοις ολιγοπιστοι after διαλογίζεσθε 18 εχετε και ου βλεπουσιν for έχοντες ού βλέπετε | εχεται και for εχοντες² | omit καί² 19 πεντακισχιλιους 1st hand: ε added after x by 2d | tr. to πληρεις κλασματών 20 add δε after δτε | ξ for $\epsilon \pi \tau \dot{\alpha}$: add αρτους after it | σπυριδων for σφυρίδων | omit κλασμάτων | οι δε ειπαν for καὶ λέγουσιν αὐτῶ | ζ for Έπτά 21 λεγει for έλεγεν | add πως before Ούπω 22 βηθαϊδαν for Βηθσαιδάν 23 αυτου for τοῦ τυφλοῦ εξηγαγεν for έξήνεγκεν | ενπτυσας for πτύσας | add και before έπιθεις | add $\epsilon\pi$ before $a\dot{v}r\hat{\omega}$ | $n\rho\omega\tau a$ for $\dot{\epsilon}\pi n\rho\dot{\omega}\tau a$ | $\epsilon\iota$ $\beta\lambda\epsilon\pi\epsilon\iota$ for Ei $\tau\iota$ $\beta\lambda\epsilon\pi\epsilon\iota$ s 24 0 $\delta\epsilon$ for kal | $\lambda \epsilon \gamma \epsilon \iota$ for $\epsilon \lambda \epsilon \gamma \epsilon \nu$ | omit $\delta \tau \iota$ | omit $\delta \rho \hat{\omega}$ 25 $\epsilon \pi \epsilon \theta \eta \kappa \epsilon \nu$ for $\epsilon \theta \eta \kappa \epsilon \nu$ | add αυτου after χείρας | απεκατεσταθη for άπεκατέστη | ανεβλεπεν for ένέβλεπεν 1st hand: ε added above a by 2d hand | παντα τηλαυγως for τηλαυγώς ἄπαντα 26 add τον before οἶκον μη for Μηδέ 27 tr. to τους μαθητας αυτου επηρωτα 28 απεκριθησαν for είπαν αὐτώ | οι μεν for ὅτιι | αλλοι δε for καὶ ἄλλοι | ηλιαν for Ἡλείαν | ενα for ὅτι εἶς 29 λεγει αυτοις for καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς | omit είναι | add δε after ἀποκριθείς add ο ύιος του θεου του ζωντος after χριστός 30 λεγουσιν for λέγω- $\sigma \iota \nu$ 31 add $\alpha \pi \sigma \tau \sigma \tau \epsilon$ before $\eta \rho \xi \alpha \tau \sigma | \alpha \pi \sigma$ first written for $\dot{\nu} \pi \dot{\sigma}$: changed by 1st hand to $\dot{v}\pi o$ | omit $\tau \hat{\omega} v^3$ | $\tau \eta$ $\tau \rho \iota \tau \eta$ $\eta \mu \epsilon \rho a$ for $\mu \epsilon \tau \hat{a}$ $\tau \rho \epsilon \hat{\iota} s$ $\hat{\eta} \mu \hat{\epsilon} \rho a s$ 32 παρησια for παρρησία | tr. to αυτον ο πετρος 33 ϊδως for ίδων | add τω before Πέτρω | λεγων for καὶ λέγει 34 omit αὐτοῖς | ακολουθειν for έλθεῖν | apas for ἀράτω | omit αὐτοῦ καὶ 35 αν for ἐὰν | ψυχην αυτου for έαυτοῦ ψυχὴν | απολεση for ἀπολέσει² | εαυτου ψυχην for ψυχὴν αὐτοῦ 36 add τον before ανθρωπον | εαν κερδηση for κερδήσαι | ζημιωθη for ζημιωθήναι | εαυτου ψυχην for ψυχήν αὐτοῦ 37 δωσει for δοί 38 αν for έὰν | omit λόγους | omit ταύτη | και for μετὰ

9: I tr. to των ωδε | omit ἃν 2 μεθ for μετὰ | add τον before Ἰωάνην | καθ for κατ' | add εν τω προσευχεσθαι αυτους before μετεμορφώθη | add ο ιησους after μετεμορφώθη 3 ως for οἶα | omit οὕτως

4 add ϊδου before ὤφθη | auτos for aὐτοῖs | ηλιαs for Ἡλείας | μωὺση for $M\omega \nu \sigma \epsilon \hat{\iota}$ 5 $\epsilon \iota \pi \epsilon \nu$ $\pi \epsilon \tau \rho \sigma s$ for $\hat{\sigma}$ $\Pi \epsilon \tau \rho \sigma s$ $\lambda \epsilon \gamma \epsilon \iota \mid tr.$ to $\omega \delta \epsilon \eta \mu \sigma s \mid \theta \epsilon \lambda \epsilon \iota s$ ποιησω ωδε for ποιήσωμεν | tr. to σκηνας τρις | μωυση for Μωυσεί | ηλια for Ἡλεία 6 λαλει for ἀποκριθ $\hat{\eta}$ | ησαν γαρ εκφοβοι for ἔκφοβοι γὰρ έγένοντο 7 add ϊδου after καὶ | αυτους for αὐτοῖς | omit έγένετο² | add λεγουσα after νεφέλης 8 περιβλεπομενοι for περιβλεψάμενοι | αλλα τον ιησουν μονον μεθ εαυτων for μεθ' έαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον ο καταβαινοντων δε for Καὶ καταβαινόντων | απο for έκι | εξηγησονται for διηγήσωνται 10 οι δε for καὶ | σταν for τὸ | αναστη for ἀναστῆναι 11 επηρωτησαν for έπηρώτων | τι ουν for "Οτι" | ηλιαν for 'Ηλείαν 12 αποκριθεις ειπεν for έφη | ηλιας for 'Ηλείας | omit μèν | πρωτος for $\pi \rho \hat{\omega} \tau o \nu \mid \alpha \pi o \kappa \alpha \theta \iota \sigma \tau \alpha \nu \iota$ for $\dot{\alpha} \pi o \kappa \alpha \tau \iota \sigma \tau \dot{\alpha} \nu \epsilon \iota \mid \epsilon \xi o \iota \theta \epsilon \nu \eta \theta \eta$ for $\dot{\epsilon} \xi o \iota \delta \epsilon \nu \eta \theta \dot{\eta}$ 13 ηδη for καὶ | ηλιας for 'Ηλείας | ηλθεν for ἐλήλυθεν | ηθελησαν for $\eta\theta\epsilon\lambda$ ον | $\alpha \upsilon\tau\omega$ for $\alpha\dot{\upsilon}\tau\dot{o}\nu$ 14 $\ddot{\upsilon}\delta$ ον for $\epsilon\ddot{\iota}\delta\alpha\nu$ | omit π ολ $\dot{\upsilon}\nu$ 16 $\epsilon\alpha\upsilon\tau\sigma\upsilon$ s for αὐτούς ^{2} 17 αποκριθεις εκ του οχλου εις ειπεν αυτω for ἀπεκρίθη αὐτ $\hat{\omega}$ εἷς έκ τοῦ ὅχλου 18 αν for ἐὰν | omit αὐτὸν² | ηδυνηθησαν εκβαλειν αυτο for ἴσχυσαν το και for ὁ δὲ | add ο ιησους before λέγει | απιστε for ἄπιστος: add και διεστραμμενη after it | ανεξωμαι for ἀνέξομαι 20 omit καὶ before ἰδών | ευθεως το πνευμα for τὸ πνεῦμα εὐθὺς | εσπαραξεν for συνεσπάραξεν αὐτόν 21 tr. to αυτου τον πατερα add λεγων before Π όσος | $\epsilon \xi$ ου for $\dot{\omega}$ ς | παιδοθεν for παιδιόθεν 22 omit καλ² | tr. to αυτον εις πυρ | αλλα for άλλ' 23 τουτο for Τό 24 και ευθεως for εὐθὺς | το πνευμα for ὁ πατὴρ | παιδαριου for παιδίου | ειπεν for έλεγεν | βοηθησον for βοήθει 25 συντρεχει for ἐπισυντρέχει | add o before ὅχλος | omit τῷ ἀκαθάρτω 26 omit τοὺς 27 omit αὐτοῦ omit καὶ ἀνέστη 28 add προσηλθον αυτω after οἶκον | omit αὐτο $\hat{v}^2$ | και επηρωτησαν for ἐπηρώτων | add λεγοντες before "Οτι 29 add και νηστια after προσευχή 30 και εκειθεν for Κάκειθεν | παρεπορευοντο for έπορεύοντο | γνω for γνοί 31 λεγει for έλεγεν | τη τριτη ημερα εγειρεται for μετά τρεῖς ἡμέρας άναστήσεται 32 ερωτησαι for έπερωτήσαι 33 διελεχθητε προς εαυτους for διελογίζεσθε 34 add αυτων after τίς | μιζον ειη for μείζων 35 omit καὶ¹ | ιβ for δώδεκα 36 omit αὐτὸ ἐν | ενανκαλισαμενος for ἐναγκαλισάμενος 37 εκ for $\mathring{\epsilon}\nu$ | παιδιον for παιδίων | εν for $\mathring{\epsilon}\pi\mathring{\iota}$ | δεξηται for δέχηται 38 και αποκριθεις for "Εφη | add ειπεν after 'Ιωάνης | ειδομεν for εἴδαμέν | os ουκ ηκολουθει ημιν και εκωλυσαμεν αυτον for καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν 39 omit Ἰησοῦς | εν for ἐπὶ | δυνησονται for δυνήσεται omit ταχύ tr. to με κακολογησαι 41 tr. to αν γαρ add μου after ὀνόματι | χριστος εσται for Χριστοῦ ἐστέ 42 μου for τούτων | add εις εμε after πιστευόντων | omit αὐτῷ | περιεκειτο for περίκειται | μυλον ονικον for μύλος ὀνικὸς | εβληθη for βέβληται 43 σοι εστιν for ἐστίν σε | tr. to εις την ζωην εισελθειν κυλλον | omit εἰς τὴν γέενναν 45 σκανδαλιση for σκανδαλίζη | κοψον for ἀπόκοψον | σοι εστιν for ἐστίν σε | απελθειν for βληθῆναι 47 ει for ἐὰν | σκανδαλιση for σκανδαλίζη | omit σέ² | omit βληθῆναι | add την before γέενναν 48 σβεννυεται for σβέννυται 49 αλισγηθησεται for ἀλισθήσεται 50 αλα for ἄλας twice | μωρανθη for ἄναλον γένηται | αρτυσηται for ἀρτύσετε | ύμεις ουν εν εαυτοις εχεται for ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς

10:1 omit καὶ before πέραν | συνπορευεται for συνπορεύονται | omit $\pi \acute{a} \lambda \iota \nu^{i} | o \chi \lambda o s$ for $\ddot{o} \chi \lambda o \iota = 2$ or $\delta \epsilon$ for Kai | tr. to $\phi a \rho \iota \sigma a \iota o \iota \pi \rho o \sigma \epsilon \lambda \theta o \nu \tau \epsilon s |$ επηρωτησαν for έπηρώτων | αυτου first written for αυτον¹ and changed by 1st hand to αυτον 4 tr. to μωυσης επετρεψε 5 και αποκριθεις o for δ δè omit ὑμῖν 6 ο θεος for αὐτούς 7 add και ειπεν before ένεκεν | εκαστος for ανθρωπος | add και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου after μητέρα 8 ουκ for οὐκέτι | tr. to σαρξ μια ο εζευξεν for συνέζευξεν 10 εν τη οικεια for είς την οικίαν | επηρωτησαν οι μαθηται αυτου for οὶ μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν 11, 12 εαν απολυση γυνη τον ανδρα αυτης και γαμηση αλλον μοιχαται και εαν ανηρ απολυση την γυναικα μοιχαται for *Os αν άπολύση . . . άλλον μοιχάται 13 tr. to αψηται αυτων επετιμων for έπετίμησαν τοις προσφερουσιν for αὐτοῖς 14 add επιτειμησας after καὶ | tr. to αυτοις ειπεν | εμε for με | των ουρανων for τοῦ θ εοῦ 16 ενανκαλεισαμενος for έναγκαλισάμενος | επιτιθει for κατευλόγει τιθείς | add και ευλογει αυτα after αὐτά² 17 add ϊδου τις πλουσιος before προσδραμών omit είς omit αὐτὸν add λεγων before Διδάσκαλε 19 tr. to μη μοιχευσης μη φονευσης omit Mή αποστερήσης add σου after μητέρα 20 αποκριθεις ειπεν for έφη add τι υστερω ετι after μου 21 omit δ δὲ ενβλεψας for έμβλέψας | add ει θελεις τελιος ειναι before "Εν | omit τοις | ουρανοις for οὐρανω | add apas τον σταυρον σου before δεύρο 22 απο του λόγου for έπὶ τῷ λόγω | add απ αυτου after ἀπηλθεν 24 omit $\pi \acute{a}\lambda \iota \nu \mid add \pi \lambda o \nu \sigma \iota o \nu$ after $\epsilon \acute{\iota} \sigma \epsilon \lambda \theta \epsilon \acute{\iota} \nu$ 25 $\tau \rho \omega \mu a \lambda \iota a s$ for $\tau \rho \nu \mu a \lambda \iota a s$ εισελθειν for διελθείν | tr. to εις την βασιλειαν του θεου πλουσιον 26 εαυτους for αὐτόν | δυνησεται for δύναται 27 add δε after έμβλέψας | add μεν after Παράι add τουτο before άδύνατον aλλα for άλλ' add τω before θεω^τ omit παρα³ 28 tr. to αυτω λεγειν ο πετροs omit

'Ιδού ήμεις | tr. to παντα αφηκαμεν 29 αποκριθεις ο ιησους ειπεν for έφη ὁ Ἰησοῦς 30 omit καὶ ἀδελφοὺς | μητερα for μητέρας 31 omit οἰ 32 omit οἱ δὲ | αυτω for ἐφοβοῦντο | $\overline{\iota\beta}$ for δώδεκα 33 omit το $\hat{\iota}$ s² | omit αὐτὸν² 34 ενπεξουσιν for ἐμπαίξουσιν | μαστιγωσουσιν αυτον και ενπτύσωσιν αυτω for έμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν | add αυτον after ἀποκτενοῦσιν | τη τριτη ημερα for μετὰ τρεῖς ἡμέρας 35 προσελθοντες 1st hand for προσπορεύονται: changed (by 3d hand?) to προσηλθον | omit δύο | omit αὐτ $\hat{\omega}$ | θ ελωμεν for θ έλομεν | αν for έὰν | σε αιτησωμεθα for αἰτήσωμέν σε 36 add με after θέλετε 2d hand ποιησαι for ποιήσω 37 ειπον for ε $\hat{i}$ παν | tr. to εκ δεξιων σου | ευωνυμων for άριστερών | βασιλεία της δοξης for δόξη σου 38 add αποκρίθεις after Ίησοῦς | αυτω for αὐτοῖς | το αιτισθαι for τί αἰτεῖσθε 30 omit αὐτῷ | omit ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς | add μεν after Tò 42 ο δε for καὶ | omit αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς | ου for οἱ² | omit αὐτῶν³ 43 omit δέ | οστις for δς | tr. to εν ύμιν μεγας γενεσθαι 44 ύμων for έν ύμιν | add ύμων before πάντων 45 λουτρον for λύτρον 46 ιεριχω for Ίερειχώ (-χώ) twice omit Βαρτίμαιος | omit προσαίτης | add προσαιτων after δδόν 47 ο υιος for Υίξ 48 omit καὶ ἐπετίμων . . . ἐλέησόν με 49 αυτον φωνηθηναι for Φωνήσατε αὐτόν | omit αὐτ $\hat{\varphi}$ | θαρρων for Θάρσει 50 αναστας for ἀναπηδήσας 51 add λεγει after ἀποκριθείς | omit εἶπεν | tr. to θελις ποιησω σοι | ραββουνι for 'Ραββουνεί 52 ο δε for καὶ ὁ Ίησοῦς | ευθεως for εὐθὺς

11:1 ενγιζουσιν for έγγίζουσιν | ελεων for Έλαιῶν 2 λεγων for καὶ λέγει | κατεναντι κωμην for κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν | ευθεως for εὐθὺς | ω for $\dot{\epsilon}\phi'$ $\delta\nu$ | tr. to $ov\pi\omega$ $ov\delta\epsilon\iota s$ | $\epsilon\pi\iota\kappa\epsilon\kappa\alpha\theta\epsilon\iota\kappa\epsilon\nu$ for $\dot{\epsilon}\kappa\dot{\alpha}\theta\iota\sigma\epsilon\nu$ | $\lambda v\sigma\alpha\nu\tau\epsilon s$ for λύσατε | αγαγετε for καὶ φέρετε 3 omit ποιείτε τοῦτο | add οτι after είπατε | ευθεως for εύθύς | αποστελει for ἀποστέλλει | omit πάλιν 4 απηλθον δε for καὶ ἀπηλθον 5 τινες δε for καὶ τινες | εστωτων for έστηκότων 6 ειπον for ε $\hat{i}\pi\alpha\nu$ add αυτοις after ε $\hat{i}\pi\epsilon\nu$ 7 αγουσιν for φέρουσιν | omit αὐτῶν | καθιζει for ἐκάθισεν | αυτω for αὐτόν 8 πολλοι δε for καὶ πολλοὶ | omit αὐτῶν | εστρωννυον for ἔστρωσαν | omit ἄλλοι δὲ στιβάδας κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν ο add λεγοντες after ἔκραζον omit ' $\Omega \sigma a \nu \nu \dot{a}$ 10 $\epsilon \iota \rho \eta \nu \eta$ for ' $\Omega \sigma a \nu \nu \dot{a}$ 11 $\epsilon \psi \epsilon \iota a s$ for $\epsilon \psi \dot{e} \eta \delta \eta \mid \iota \beta$ for δώδεκα 12 αυριον for έπαύριον | εις βηθανιαν for άπὸ Bηθανίας 13 tr. to a $\pi o \mu \alpha \kappa \rho o \theta \epsilon \nu \sigma \nu \kappa \eta \nu \mid add \epsilon \iota s \alpha \nu \tau \eta \nu after <math>\tilde{\eta} \lambda \theta \epsilon \nu \mid \epsilon \iota s \alpha \nu \tau \eta \nu for \dot{\epsilon} \nu$ αὐτη | add μονον after φύλλα | ου γαρ ην ο καιρος for ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ $\tilde{\eta}\nu$ 14 add 0 invous after $a\tilde{v}\tau\hat{\eta}$ | tr. to $\kappa a\rho\pi o\nu$ $\mu\eta\delta\epsilon$ is | $\phi a\gamma\eta$ for $\phi a\gamma o\iota$ | ηκουσαν for ήκουον 15 omit καὶ τοὺς ἀγοράζοντας | ν τω ϊερ of έν τῶ ἰερῷ 1st hand, in an erasure (of ις τα ιέρα?) | add εξεχεεν after κολλυβιστῶν 17 λεγων αυτοις for καὶ ἔλεγεν | εποιησατε for πεποιήκατε 19 εγεινετο for ἐγένετο | tr. to εξω της πολεως εξεπορευοντο 20 εξηρανμενην for ἐξηραμμένην 21 ειδε for ιδε 22 omit καὶ | add του before θεοῦ 23 add γαρ after ἀμὴν | omit ὅτι | αρθηναι for Ἄρθητι | βληθηναι for βλήθητι | πιστευση for πιστεύη | α λεγει for δ λαλεῖ 24 προσευχομενοι for προσεύχεσθε καὶ 25 στηκηται for στήκετε | ανη for ἀφη 28 και for η | tr. to ταυτην την εξουσιαν εδωκεν | omit ινα ταῦτα ποιῆς 29 add αποκριθεις after Ἰησοῦς | επερωτω for ἐπερωτήσω | add καγω after ὑμᾶς | omit καὶ | τινι for ποία 30 omit τὸ² | απ for ἐξι 31 αυτους for ἐαυτοὺς | add οτι after λέγοντες | add ημιν after ἐρεῖ | omit οὖν 32 αλλ εαν for ἀλλὰ | φοβουμεθα for ἐφοβοῦντο | λαον for ὅχλον | παντες for ἄπαντες | ηδισαν for εἶχον | tr. to οτι οντως 33 οιδομεν for οἴδαμεν 1st hand, changed by 3d to οιδαμεν | add αποκριθεις after Ἰησοῦς

12:1 ανθρωπος τις εφυτευσεν αμπελωνα for 'Αμπελώνα **ἄνθρωπος** έφύτευσεν | add αυτω after περιέθηκεν | εξωρυξεν for καὶ ώρυξεν | εξεδοτο for έξέδετο 2 omit πρὸς τοὺς γεωργοὺς του καρπου for τῶν καρπῶν 3 οι δε for καὶ | add και απεκτιναν after ἔδειραν 4 omit πάλιν | κεφαλεωσαντες απεστιλαν ητιμασμενον for έκεφαλίωσαν καὶ ήτίμασαν 5 add $\pi a \lambda i \nu$ before $\ddot{a} \lambda \lambda o \nu$ omit $\kappa \dot{a} \kappa \epsilon \hat{i} \nu o \nu$ $\dot{a} \pi \dot{\epsilon} \kappa \tau \epsilon i \nu a \nu$ | $\tau o \nu s$ $\delta \epsilon$ for δv μέν | τούς for οΰς² | αποκτινοντές for ἀποκτέννυντές 6 ύστερον δε for ξτι | $\dot{v}$ ίον $\epsilon \chi \omega \nu$ τον for $\epsilon \dot{l} \chi \epsilon \nu$, $v \dot{l} \dot{o} \nu$ | add αυτου after $\dot{a} \gamma \alpha \pi \eta \tau \dot{o} \nu$ | omit $a \dot{v} \tau \dot{o} \nu$ | tr. to προς αυτους εσχατον | omit ὅτι 8 tr. to αυτον απεκτιναν | omit αὐτὸν² 9 add ουν after τί 10 ανεγνωκατε for ανέγνωτε 12 omit καὶ αφέντες $a\dot{v}\dot{r}\dot{o}\nu$ $a\pi\hat{\eta}\lambda\theta a\nu$ 14 or $\delta\epsilon$ for $\kappa a\dot{v}$ | $\eta\rho\xi a\nu\tau o$ $\epsilon\rho\omega\tau a\nu$ $av\tau o\nu$ $\epsilon\nu$ $\delta o\lambda\omega$ for λέγουσιν αὐτῷ omit οὐ^τ add ειπον ουν ημιν after διδάσκεις omit κῆνσον 1st hand: supplied by 2d hand 15 add ὑποκριται after πειράζετε | ειδω for ίδω 16 omit αὐτω 17 και αποκριθεις for δ δε Ίησοῦς | add autois after $\epsilon i \pi \epsilon \nu \mid \epsilon \theta a \nu \mu a \sigma a \nu$ for $\epsilon \xi \epsilon \theta a \nu \mu a \zeta o \nu$ 18 $\epsilon \pi \eta \rho \omega \tau \eta \sigma a \nu$ for $\epsilon \pi \eta \rho \dot{\omega} \tau \omega \nu$ 19 $\epsilon \chi \eta$ for καταλί $\pi \eta$ | tr. to $\tau \epsilon \kappa \nu \rho \nu$ $\mu \eta$ $\alpha \phi \eta$ | omit $\alpha \dot{\nu} \tau \rho \dot{\nu}^{\rm T}$ 20 απεθανέν και for ἀποθνήσκων 21 omit καὶ^{1, 3} ουδε αυτος αφηκέν for $\dot{\alpha}\pi\dot{\epsilon}\theta\alpha\nu\epsilon\nu$ $\mu\dot{\eta}$ $\kappa\alpha\tau\alpha\lambda\iota\pi\dot{\omega}\nu$ 22 tr. to of ζ (for $\dot{\epsilon}\pi\tau\dot{\alpha}$) $\kappa\alpha\iota$ omit $\kappa\alpha\dot{\iota}^2$ 23 add ουν after άναστάσει | tr. to αυτων τινος | ζ for έπτὰ 24 αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν αυτοις for έφη αυτοις ο Ίησους 25 γαμισκοντε for γαμίζονται add οι before ἄγγελοι 26 ει for ὅτι ανεγνωκατε for ἀνέγνωτε $\tau \eta s$ for $\tau o \hat{v} \mid \omega s$ for $\pi \hat{\omega} s \mid tr$, to $o \theta \epsilon o s \lambda \epsilon \gamma \omega \nu$ aut $\omega \mid o mit \delta^2 = 28 \pi \rho o \epsilon \lambda \theta \omega \nu$

for $\pi \rho \rho \sigma \epsilon \lambda \theta \dot{\omega} \nu \mid \alpha \kappa \rho \omega \nu$ for $\dot{\alpha} \kappa \rho \dot{\omega} \sigma \alpha s \mid \ddot{\imath} \delta \omega \nu$ for $\dot{\epsilon} \dot{\imath} \delta \dot{\omega} s \mid \text{tr. to } \pi \rho \omega \tau \eta \mid \dot{\epsilon} \nu \tau \rho \lambda \eta \mid$ omit πάντων 20 ο δε ειπεν αυτω for ἀπεκρίθη δ Ἰησοῦς ὅτι | παντων πρωτη for Πρώτη έστίν | ϊστραηλ' for 'Ισραήλ | omit είs 30 add της before καρδίας | add αυτη πρωτη after ίσχύος σου 31 add και before δευτέρα | add ομοιως before αύτη 32 add και before $\mathbf{E}$ ί π εν | ει π ας for $\epsilon i\pi \epsilon s \mid add \theta \epsilon o s$ after $\epsilon i s = 33$ add $\tau \eta s$ before $\kappa \alpha \rho \delta i \alpha s \mid \kappa \alpha \tau o$ for $\kappa \alpha i^2 \mid add$ σου after $\pi \lambda \eta \sigma'$ ίον | σεαυτον for έαυτὸν | $\pi \lambda$ ίον for $\pi \epsilon \rho$ ίσσότερόν | omit τῶν 34 omit $a\dot{v}\dot{r}\dot{\delta}v$ | add oti after $a\dot{v}\dot{r}\dot{\omega}$ | tr. to ετολμα αυτον ουκετί | επερωταν for $\epsilon \pi \epsilon \rho \omega \tau \hat{\eta} \sigma \alpha \iota$ 35 omit δ 'Inσουs | $\lambda \epsilon \gamma \epsilon \iota$ for $\epsilon \lambda \epsilon \gamma \epsilon \nu$ | omit δ^2 | tr. to $\epsilon \sigma \tau \iota \nu \delta a \nu \epsilon \iota \delta$ 36 omit $\tau \hat{\omega}^{i,2}$ add o before $K \dot{\nu} \rho \iota o s \mid \epsilon \kappa \chi \theta \rho o \nu s$ for $\dot{\epsilon} \chi \theta \rho o \dot{\nu} s$ 37 $\pi\omega$ s for $\pi\delta\theta\epsilon\nu$ | tr. to vios autou $\epsilon\sigma\tau\iota\nu$ | omit δ before $\pi\delta\lambda$ 38 tr. to ελεγεν εν τη διδαχη αυτου | add ταις before στολαίς 40 κατεσθιοντες for $\kappa \alpha \tau \dot{\epsilon} \sigma \theta o \nu \tau \dot{\epsilon} s \mid \text{omit } \tau \dot{\alpha} s \mid \text{omit } \tau \dot{\omega} \nu \mid \text{add } \kappa \alpha \iota \mid \text{op} \phi \alpha \nu \omega \nu \text{ after } \chi \eta \rho \dot{\omega} \nu \mid \text{outives}$ for οὖτοι | περισσον for περισσότερον 41 εστως ο ιησους for καθίσας | add παντας after έθεώρει | add τον before χαλκόν 43 omit αὐτοῦ | λεγει for $\epsilon i \pi \epsilon \nu$ omit $\ddot{o}\tau \iota$ | $\beta \epsilon \beta \lambda \eta \kappa \epsilon \nu$ for $\ddot{\epsilon} \beta a \lambda \epsilon \nu$ omit $\tau \dot{\omega} \nu$ $\beta a \lambda \lambda \dot{o} \nu \tau \omega \nu$ $\epsilon i \chi \epsilon \nu$

13:1 omit ίδε 2 αποκριθεις for δ Ίησοῦς αφεθη ουδε διαλυθησεται for καταλυθη: add after it και δια τριων ημερων αλλος αναστησεται ανευ χειρων 3 καθημενου δε for Καὶ καθημένου | ελεων for Ἐλαιῶν 4 omit πάντα 5 add και αποκριθεις αυτοις before δ omit $\delta \epsilon$ omit αὐτοῖς 6 add ο χριστος after είμι 8 omit γὰρ | επι for ἐπ' | omit ἔσονται² | add ταραχαι after λιμοί | omit άρχη ωδίνων ταθτα ο omit βλέπετε δὲ ύμεις έαυτούς | και δωσουσιν for παραδώσουσιν 10 add δε after πρώτον ΙΙ οταν δε for καὶ ὅταν | αν for ἐὰν | εκεινο for τοῦτο Ι2 παραδωσει δε for καὶ παραδώσει | αναστησονται for ἐπαναστήσονται 13 omit οὖτος 14 ειδηται for ἴδητε | στηκον for ἐστηκότα 15 add δε after δ^{x} | add εις την οικειαν after καταβάτω | εισελθετω for εἰσελθάτω | tr. to αρε εκ της οικειας αυτου τι 16 add ων after άγρον | τα ϊματια for το ιμάτιον 17 omit $\tau a \hat{s}^2$ 19 $\theta \lambda i \psi \epsilon i s$ for $\theta \lambda i \psi i s$ omit $\kappa \tau i \sigma \epsilon \omega s$ | ηs for $\hat{\eta} \nu$ 20 omit Κύριος 21 ειδου for Ίδε twice | κυριος for χριστός 22 add πολλοι before ψευδόχριστοι | πλαναν for ἀποπλαναν | add και before τους 25 omit έσονται | $\pi \epsilon$ σουντε for π ί π τοντες | omit α ί ^{2} | $\tau \omega$ ουραν ω ist hand for τοις ούρανοις: changed to τοις ουρανοις by 2d hand 26 νεφελη for $\nu\epsilon\phi\epsilon\lambda$ ais 27 $\epsilon\pi$ iσυνστρεψουσιν for $\epsilon\pi$ iσυνάξει omit αὐτοῦ add της before $\gamma \hat{\eta}$ ς | ακρων ουρανων for ἄκρου οὐρανοῦ 28 omit $\hat{\eta}$ δη | tr. to αυτης ο κλαδος 29 tr. to ταυτα ειδητε 30 add δε after ἀμὴν | εως for μέχρις οὖ | tr. to παντα ταυτα 31 παρελευσετε for παρελεύσονται | μη παρελθωσιν for παρελεύσονται 32 και for $\mathring{\eta}$ | add οι before ἐν 33 add δε after βλέπετε | add και προσευχεσθαι after ἀγρυπνεῖτε | add ει μη ο πατηρ και ο ΰιος after γὰρ | omit ἐστιν 34 ωσπερ γαρ for ὡς | add και before ἐκάστω 35 omit $\mathring{\eta}^{\rm I}$ | μεσανυκτιον for μεσονύκτιον 37 a for $\mathring{\delta}$ | omit λέγω²

14:1 φαρισαιοι for γραμματείς omit έν κρατησοντες for κρατήσαντες 2 δε for γὰρ | tr. to θορυβος εσται 3 γυνη προσηλθεν for ήλθεν γυνή | πολυτιμου for πολυτελούς | add και before συντρίψασα | το for την 4 add των μαθητων after τινες | add και λεγοντες after έαυτούς | omit τοῦ μύρου 5 εδυνατο for ἠδύνατο | omit τοῦτο | tr. to πραθηναι το μυρον | τ for τριακοσίων | ενεβριμουντο for ένεβριμώντο 6 add autois after $\epsilon l \pi \epsilon \nu \mid \kappa o \pi o \nu$ for $\kappa o \sigma o \nu$ add $\gamma a \rho$ after $\kappa a \lambda o \nu = 7 \nu \mu \omega \nu$ for $\epsilon a \nu \tau \omega \nu = 1$ omit $\pi \dot{\alpha} \nu \tau \sigma \tau \epsilon^2$ 8 $\epsilon \iota \chi \epsilon \nu$ for $\xi \sigma \chi \epsilon \nu$ tr. to $\mu o \nu \tau \sigma \sigma \omega \mu a$ 9 omit $\delta \dot{\epsilon}$ add οτι before ὅπου | αν for ἐὰν 10 add ϊδου after Kal | add o before 'Ιούδας | ο ϊσκαριωτης for Ίσκαριώθ | omit δ | ιβ for δώδεκα | tr. to παραδοι αυτον omit αὐτοῖς 13 αποστιλας for ἀποστέλλει tr. to των μαθητων αυτου δυο | omit καὶ² | add $\epsilon \iota \sigma \epsilon \lambda \theta$ οντων $\dot{\nu} \mu \omega \nu$ before $\dot{a} \pi a \nu \tau \dot{\eta} \sigma \epsilon \iota$ 14 omit καί | αν for έὰν | φαγομαι for φάγω 15 αναγιον for ἀνάγαιον | omit καί² 16 add ετοιμασαι after έξηλθον | add αυτου after μαθηταί 17 $\iota \beta$ for δώδεκα 18 tr. to ειπεν ο ιησους | ύμω for ύμῶν | tr. to με παραδωσει 10 add οι δε before ηρξαντο καθ for κατά 20 add αποκριθεις before $\epsilon l \pi \epsilon \nu$ ιβ for δώδεκα | ενβαπτομενος for έμβαπτόμενος | omit εν 21 omit ότι | add παραδιδοτε before ὑπάγει 22 omit αὐτῶν | εδιδου for ἔδωκεν | add αυτοις after $\epsilon l \pi \epsilon \nu$ omit $\epsilon \sigma \tau l \nu$ 23 add τo before $\pi o \tau \dot{\eta} \rho l o \nu$ $\tau o l s$ $\mu a \theta \eta \tau a l s$ for αὐτοῖς 24 add το before της tr. to ὑπερ πολλων εκχυννομενον: add εις αφεσιν αμαρτιων after it 25 omit οὐκέτι 26 ελεων for Έλαιῶν 27 σκανδαλισθησοντε first written, then changed to σκανδαλισθησεσθαι by 1st hand: add εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη after it | σκορπισθησεται for διασκορπισθήσονται 28 add εκ νεκρων after με 29 αποκριθεις λεγει for $\epsilon \phi \eta \cdot | \alpha \lambda'$ for $\dot{\alpha} \lambda \lambda'$ 1st hand, changed to $\alpha \lambda \lambda'$ by 2d hand 30 omit σοι | tr. to τη νυκτι ταυτη | omit η δίς | αρνηση for ἀπαρνήση 31 add πετρος after δ δὲ | μαλλον περισσως for ἐκπερισσῶς | ελεγεν οτι for έλάλει | tr. to με δεη 32 εξερχονται for έρχονται | γεσσημανιν for $\Gamma \epsilon \theta \sigma \eta \mu a \nu \epsilon i$ 35 $\epsilon \pi \epsilon \sigma \epsilon \nu$ for $\epsilon \pi i \pi \tau \epsilon \nu \mid \tau \eta \nu \gamma \eta \nu$ for $\tau \hat{\eta} s \mid tr$. to $\epsilon \iota$ δυνατον εστιν ϊνα 36 add μου after πατήρ | add εστιν after σοι | αλλα for άλλ' 38 εισελθηται for έλθητε 40 υποστρεψας ευρεν αυτους παλιν for πάλιν έλθων εὖρεν αὐτοὺς | tr. to οι οφθαλμοι αυτων | καταβαρουμενοι for καταβαρυνόμενοι | tr. to αυτω αποκριθωσιν 41 omit τὸ² | add το τελος after $\dot{a}\pi\dot{\epsilon}\chi\epsilon\iota$ | tr. to $\ddot{\iota}\delta o\nu$ $\eta\lambda\theta\epsilon\nu$ η $\omega\rho\alpha$: add $\kappa\alpha\iota$ after it 43 omit $\epsilon\dot{\iota}\theta\dot{\nu}s$ | omit $\delta \mid \overline{\iota \beta}$ for δώδεκα | add πολυς after ὅχλος | omit τῶν^{3, 4} 44 συσημον for σύσσημον | tr. to λεγων αυτοις | αγαγεται for $\dot{\alpha}\pi\dot{\alpha}\gamma$ ετε 45 ευθεως for εἰθὺς | add χαιρε before 'Paββεί 46 επεβαλον for ἐπέβαλαν | αυτων for $a\dot{v} + \hat{\omega} = \epsilon \hat{v} + \hat{\omega} + \hat{\omega}$ for $\epsilon \hat{v} + \hat{\omega} + \hat{\omega} = \hat{\omega}$ for $\epsilon \hat{v} + \hat{\omega} = \hat{\omega} + \hat{\omega}$ for $\epsilon \hat{v} + \hat{\omega} = \hat{\omega} + \hat{\omega} = \hat{\omega}$ στηκότων | omit τὴν | $\epsilon \pi \epsilon \sigma \epsilon \nu$ for έπαισεν | ωτιον for ώτάριον 48 συνλαβειν for συλλαβείν 49 add των προφητων after αι γραφαί 50 τοτε οι μαθηται αυτου for καὶ | tr. to παντες εφυγον 51 add εις after Kaì | tr. to τις νεανισκος | ηκολουθι for συνηκολούθει | omit ἐπὶ γυμνοῦ | οι δε νεανισκοι εκρατησαν for καὶ κρατοῦσιν 52 add απ αυτων after έφυγεν 53 add καϊαφαν after άρχιερέα | συνπορευονται for συνέρχονται | o for οί² first written, then changed to οι by 1st hand 54 ηκολουθει for ήκολούθησεν | omit καὶ ^{3} 56, 57 omit καὶ ἴσαι αὶ ἀμαρτίαι οὐκ ἦσαν. καὶ τινες άναστάντες έψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ 50 tr. to ην ειση 60 omit Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; | οτι for τί 61 omit οὐκ | tr. to ουδεν απεκρινατο | add και before πάλιν omit δ άρχιερεύς add εκ δευτερου after αὐτὸν ευλογημενου for εύλογητοῦ 62 add αποκριθεις after Ίησοῦς | add αυτω after $\epsilon i \pi \epsilon \nu \mid \tau \eta s \delta \nu \nu \alpha \mu \epsilon \omega s$ for $\tau \hat{\omega} \nu \nu \epsilon \phi \epsilon \lambda \hat{\omega} \nu$ 63 add $\epsilon \nu \theta \nu s$ before $\delta \iota \alpha \rho \dot{\eta} \xi \alpha s$ 64 add παντες after ήκούσατε | την βλασφημιαν for της βλασφημίας: add του στοματος αυτου after it | tr. to φαινεται ύμιν | και for οἱ δὲ | tr. to ειναι ενοχον 65 ενπτυειν for έμπτύειν | tr. to το προσωπον αυτου | omit $αὐτ\hat{\omega}^2$ | add νυν χριστε τις εστιν ο πεσας σε after Προφήτευσον | ελαμβανον for έλαβον 66 omit $\tau \circ \hat{v}^{\text{I}} \mid \text{tr. to } \epsilon \nu \tau \eta \text{ auλ} \eta \text{ κατω } 67 \text{ inσου } \eta \text{s for } \hat{\eta} \sigma \theta \text{a}$ τοῦ Ἰησοῦ 68 εις την εξω αυλην for έξω είς τὸ προαύλιον 60 omit πάλιν | παρεστηκοσιν for παρεστώσιν 70 ηρνησατο for ήρνειτο | περιεστηκοτες for παρεστώτες | omit καὶ γὰρ Γαλιλαίος εἶ 71 ομνυειν for ομνύναι 72 ευθεως for εὐθὺς | αναμνησθεις for ἀνεμνήσθη | του ρηματος ου for τὸ ῥημα ώς | omit δὶς | omit καὶ3

15: $\mathbf{I}$ ευθεως for εἰθὺς | add επι το before πρωὶ | add των before γραμματέων | απηγαγον for ἀπήνεγκαν | αυτον τω πιλατω for Πειλάτω 2 add λεγων after Πειλάτος | ειπεν for αὐτῷ λέγει 3 add αυτος δε ουδεν απεκρινατο after πολλά 4 ειδε for ἴδε | tr. to σου ποσα 6 ϊωθει ο ηγεμων απολυειν for ἀπέλυεν | ητουντο for παρητοῦντο 7 add τοτε after δὲ | βαρναβας for Βαραββᾶς 8 αναβοησας for ἀναβὰς 10 ηδει for ἐγίνωσκεν | παρεδωκαν for παραδεδώκεισαν 11 βαρναβαν for Βαραβ-

βᾶν 12 omit παλιν | ειπεν for ἔλεγεν | omit δν λέγετε 13–38α [οἰ δὲ πάλιν . . . ἐσχίσθη εἰς δύο] lost with the leaf that followed f. 185 39 παρεστως αυτω for ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ | κραξας for οὕτως | tr. to ο ανθρωπος ουτος | tr. to ην θεου 40 ην for καί² | ωση 1st hand for Ἰωσῆτος: changed to ϊωση by 2d hand 41 και for αἱ | διηκονουσαν for διηκόνουν | omit αὶ 43 ϊωσης for Ἰωσὴφ | add o before απο: later dotted by 1st hand for deletion | αριμαθείας for Ἡριμαθαίας 44 τεθνηκέν for ἀπέθανεν 45 παρα for ἀπὸ | σωμα for πτῶμα | ϊωση for Ἰωσήφ 46 add ευθεως ηνεγκέν και before καθελών | εις την σινδονα for τῆ σινδόνι | μνημιω for μνήματι | add της before πέτρας 47 ϊωση μητηρ for Ἰωσῆτος | τιθεται for τέθειται

16:1 omit $\dot{\eta}^{\text{I}}$ omit $\tau o \hat{v}^2$ | κa for $\kappa a \hat{\iota}^3$ | $\epsilon \iota \sigma \epsilon \lambda \theta o v \sigma a \iota$ for $\epsilon \lambda \theta o \hat{v} \sigma a \iota$ 2 omit καὶ λίαν | omit τη | μνημα for μνημείον | add ετι before άνατείλαντος 3 αποκυλιση for άποκυλίσει απο for έκ 4 αποκεκυλισται for άνακεκύλισται | tr. to σφοδρα μεγας 5 θεωρουσιν for είδον 6 φοβεισθαι for ἐκθαμβεῖσθε | add οιδα γαρ οτι before Ἰησοῦν | tr. to τον ναζαρηνον ζητιται | ειδετε εκει for ιδε | add αυτου εστιν after τόπος 7 add και before είπατε | ίδου προαγω for Προάγει 8 ακουσασαι εξηλθον και for $\epsilon \xi \epsilon \lambda \theta o \hat{v} \sigma a i | \epsilon \sigma \chi \epsilon \nu$ for $\epsilon \hat{i} \chi \epsilon \nu | \phi o \beta o s$ for $\tau \rho \hat{o} \mu o s | \epsilon i \pi o \nu$ for $\epsilon \hat{i} \pi a \nu = 0$ omit πρώτον το omit καὶ κλαίουσιν το εφανερωθ[η ε]ν το απηγγελον for ἀπήγγειλαν 14 omit δὲ omit αὐτοῖς ιβ for ἔνδεκα omit ἐκ νεκρῶν 15 κακείνοι απελογούντε λεγοντές ότι ο αίων ουτός της ανόμιας και της απιστιας ύπο τον σαταναν εστιν ο μη εων τα ύπο των πνευματων ακαθαρτα την αληθειαν του θεου καταλαβεσθαι δυναμιν δια τουτο αποκαλυψον σου την δικαιοσυνην ηδη εκεινοι ελεγον τω χριστω και ο χριστος εκεινοις προσελεγεν οτι πεπληρωται ο ορος των ετων της εξουσιας του σατανα αλλα εγγιζει αλλα δινα και όπερ ων εγω αμαρτησαντων παρεδοθην εις θανατον ϊνα ύποστρεψωσιν εις την αληθειαν και μηκετι αμαρτησωσιν ϊνα την εν τω ουρανω πνευματικήν και αφθαρτον της δικαιοσύνης δοξαν κληρονομησωσιν αλλα for καὶ εἶπεν αὐτοῖς 16 κατακριθεις ου σωθησεται for κατακριθήσεται 17 ταυτα παρακολουθησει for ἀκολουθήσει ταθτα | add καινες after λαλήσουσιν 18 omit καὶ ἐν ταῖς χερσίν 19 omit οὖν ιησους χριστος for Ίησους 20 add αμην after σημείων.—Omit ΑΛΛΩΣ and the Shorter Conclusion.

ευαγγελιον κατα μαρκον

Below, in a semicursive hand not later than the fifth century: † χριστε αγιε συ μετα του δουλ [[ου σου τιμοθεου]] † και παντων των αυτου †

A different name originally stood at the end of the first line, where ov $\sigma ov \tau \iota \mu o\theta \epsilon ov$ is written over an erasure. Professor Gregory ascribes the second line of the subscription to this second hand; but of this I am not sure. $\tau \iota \mu o\theta \epsilon ov$ is not quite certain: is it possibly $\sigma \iota v o\theta \epsilon ov$ (for $\Sigma \epsilon v ov \theta \iota ov$)? If so, the original prayer was perhaps for the scribe, and was later changed to one for the local convent and its inmates. At the top of this last page a rude late hand has written $[\mu \epsilon \gamma ?] a \lambda ov \nu a \omega s$, or possibly $\kappa |a \lambda os \nu a \omega s$.

¹ The excellent facsimile edition makes it possible to supplement Professor Sanders' collation and conclusions in this as well as in some other particulars. To his record of 16 omissions of p-movable (Washington Manuscript of the Gospels, p. 25) the above list adds 14 others. The statement that "the article never has the breathing," p. 18, should be modified to admit the following exceptions: Matt. 2:5; 10:22; 11:23; 12:11. Luke 8:10; 10:37; 14:9; 23:29. Mark 10:20; perhaps also John 1:15, 26; 3:36; 4:46 (these latter in the intrusive quire). The paragraphs marked by blank line-ends ought to have been noted as well as those marked by marginal initials or the paragraphus.

In Matt. 1:2 $\iota \alpha \kappa | \omega \beta^{\gamma_1}$ should be $\iota \alpha | \kappa \omega \beta^{\gamma_1}$: κ is quite plain and begins the line. In 1:17 it is for the second and third uses of $\delta \epsilon \kappa \alpha \tau \epsilon \sigma \sigma \alpha \rho \epsilon s$ that W has $\iota \delta$. In 4:13 $\kappa \alpha \phi \alpha \rho \nu \alpha \sigma \nu \nu$ was first written, and later changed to $\kappa \alpha \pi \epsilon \rho \nu \alpha \sigma \nu \nu^{\gamma}$ by the 1st hand. $\pi \alpha \rho \alpha \theta \alpha \lambda \alpha \sigma \sigma \alpha \nu$ should of course be $\pi \alpha \rho \alpha \theta \alpha \lambda \alpha \sigma \sigma \alpha \nu$, cf. op. cit., p. 53. In 6:14 for $\alpha \nu \nu \nu$ the 1st hand first wrote $\nu \mu \omega \nu$: $\nu \nu \nu \omega \nu$ is improbable. $\iota \iota \mu \omega \iota \alpha$ is written for $\delta \mu \iota \iota \alpha$ to $\iota \iota \alpha \nu \nu$ the 1st hand first wrote $\iota \mu \omega \nu$: $\iota \nu \tau \omega \nu$ is improbable. $\iota \iota \mu \omega \iota \alpha$ is written for $\delta \mu \iota \alpha$ 20:1. In 20:26 $\gamma \epsilon \nu \epsilon \sigma \theta \alpha \iota$ is a correction (4th hand?) probably from $\gamma \iota \nu \epsilon \sigma \theta \alpha \iota$. The mark over ι in $\iota \kappa \omega \nu$, 22:20, is probably a rough breathing intended for η just before. In 24:32 it is a τ from the 2d hand, not a breathing, that has been erased above σ . The first η of $\eta \delta \eta$, 24:32, seems to have been deleted by a point so as to read $\delta \eta$. The corrections credited to the manuscript in Matt. 15:8 and 16:25 are not confirmed by the facsimile. In 26:54 $\lambda \epsilon \iota$ for $\delta \epsilon \iota$ should be added. In 27:17 η was first omitted,

In type of text W is curiously heterogeneous, showing three somewhat distinct strata, neutral, Western, and Syrian. Matthew and Luke, chaps. 8-24, are decidedly Syrian in type. John and the early part of Luke (chaps. 1-7) which follows it are neutral, with some interesting Western readings interspersed; e.g., the omission of the Lucan genealogy. The primitive subscription κατα ιωαννην is a further hint of the neutral ancestry of this part of the manuscript. Mark is decidedly Western throughout, and while its readings are often not those of D they are usually of the same general kind as they, and so illustrate Hort's feeling that the Western is as much a textual tendency as a definite textual type.

The paragraph divisions of the manuscript present a good deal of variety. There are first those marked by the paragraphus or by an initial, usually slightly enlarged, projecting into the margin; second, those marked by leaving the line ends vacant; third, those marked by leaving a space of I to 2 cm. within the line between paragraphs. Closely related to these are the shorter intervals of from 1 to 3 letters' space, left in the text, usually with the force of the colon or comma. The freedom and variety of this system is its most outstanding feature.

gospel are less pretentious even than those of Vaticanus, and are or written ι , then supplied, or changed from ι to η , by the 1st hand. The superscription of John is in the hand that wrote the whole (8th) quire, but was written after the quire was finished, not when it was begun. In John 1:37 κηκουσαν should be κ, (i.e. και) ηκουσαν. A large capital in the text marks the beginning of a paragraph at

The simple pen and ink ornaments which mark the close of each

5:1. κολυνβηθραν is written for κολυμβήθραν, 9:7. On 21:4 the note should read ingovs pro, instead of the sign of omission.

In Luke 4:19 it is unlikely that τεθρωμενους was first written and then changed to τεθραυμένους: the first writing was doubtless τεθραμμένους, influenced by ανατέθραμμενος a few lines above. In 5:37 απολλυνται was first written. In 8:2 εκβεβληκει was first written for εξεληλυθει. In 9:10 εποιησεν for έποίησαν should be added. In 9:38 it is above the first at of δαιομαι that ε has been added. \(\overline{\pi}\nu_a\), 10:20, should be read πνευμα, not πνευματα (πντα); cf. Matt. 8:16, where the 1st hand started to write πνα but at once corrected himself and wrote πντα. λιθος of 21:6 has been corrected from λιθον, probably by the 1st hand.

In Mark 5:13 W has πνα (πνευμα) for πνεύματα. In 5:31 τις μου has been altered to τι σου by the (possibly accidental) erasure of μ. In 7:22 πλεονεξιαι was first written, then changed by erasure to πλεονεξία. W's reading in 7:26 should be printed συρα φοινισσα, not συραφοινισσα. In 8:18 W has εχεται, not εχετε, for the second εχοντες. In 9:49 W's reading should be αλισγηθησεται (shall be polluted), not αλις $\gamma n\theta n\sigma \epsilon \tau a \epsilon$. In 13:37 it is the second $\lambda \epsilon \gamma \omega$ that is omitted.

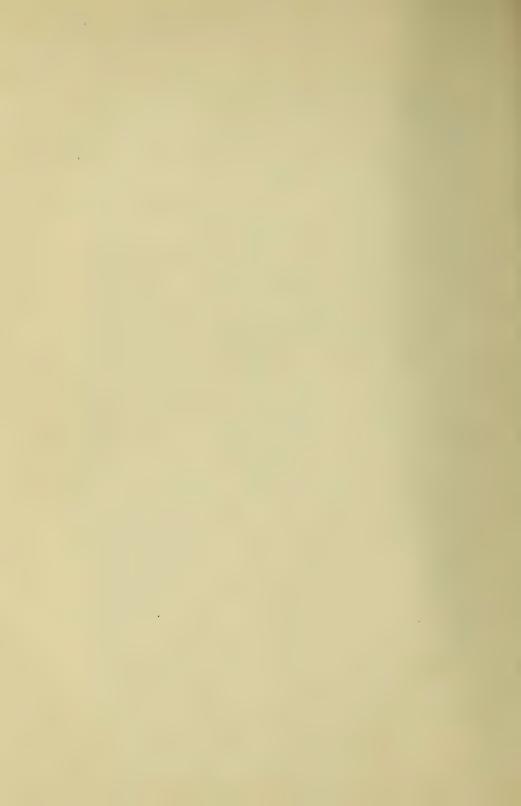
There are a few other misprints: υη John 20:10; νεκυω (for ενκυω) Luke 2:5; εξηλθ εκαι Mark 1:35; καρφαναουμ 2:1; δεδωκα (for δωδεκα) 3:14; διεσπαρκεναι 5:4; ακναειμένους 7:26; εκπαιδοθέν (for εκ παιδοθέν) 9:21; απομακροθέν (for απο μακροθέν)

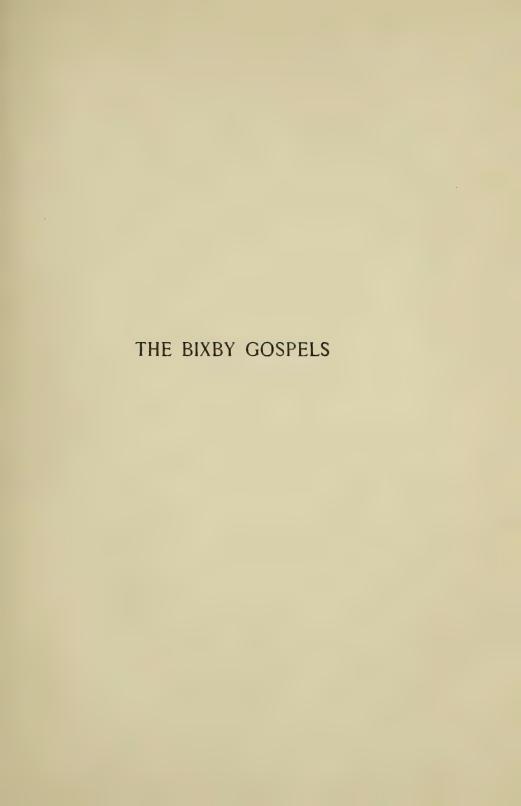
11:13.

most like those of Sinaiticus, but are without its use of red. On the other hand, the ornaments in W, except the one at the end of Mark, have as their central feature a neatly drawn little bird which recalls the stiff little bird-ornament (paragraphus?) in the Abusir Timotheus. The impression made by these ornaments as by the reserve in the use of letters even slightly larger than the text is one of great antiquity, that is, of the best period of Greek codices.

The superscriptions of the gospels which are probably from the first hand are in the secondary form ευαγγελιον κατα μαρκον like the superscriptions in Alexandrinus and the subscriptions in Sinaiticus. subscriptions to Matthew, Luke, and Mark are in the same form, but the subscription to John is in the archaic form κατα ϊωαννην, like the superscriptions of &B and the subscriptions of B. This fact interestingly accords with the substantial neutrality of the preceding (John) and following bodies (Luke, chaps. 1-7) of text. The extreme rarity of this form of subscription, which is otherwise confined to B, gives its occurrence in W a high degree of interest. The superscription of John is in the hand which wrote the intrusive quire in which it stands. Its different appearance is due to its having been written, naturally enough, after the quire was finished. If the writing of the quire was slowly and irregularly done or the quire lay about unprotected for a time before being finished or at least entitled and put into the gap in W it was made to fill, the rubbing and defacing of the first recto would be explained. The title shows the same strong offprint as the last line of the last verso, immediately after which it was probably written. The relative lateness of this intrusive quire, so strongly suggested by its hand and position, is further confirmed by the large capitals that occasionally appear in its margin and once even in the text (John 5:1); and the evidence of the rulings, which are too wide for the column of writing by 1, 2, or even 3 cm., points in the same direction. There are no running titles in the manuscript.

The Freer Gospels, by reason of its age, importantly reinforces ancient testimony for the various types of text its reflects. In its Syrian parts it stands with Alexandrinus as a second and hardly inferior Greek witness. In its neutral parts, while less pure than B, it has sustained probably no more adulteration than N, with which it shows certain external affinities; and in antiquity it ranks next after these codices among uncial witnesses. In its Western portion it is certainly no less free than D, and with its greater probable age it promises to play an important part in further studies of the Western text.

THE BIXBY GOSPELS. I

Hippolytus of Thebes, Chron., 3:3b-4:7a The Evangelist Matthew

THE BINBY GOSPELS. II

THE BIXBY GOSPELS

BY

EDGAR J. GOODSPEED

ASSOCIATE PROFESSOR OF BIBLICAL AND PATRISTIC GREEK THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS CHICAGO, ILLINOIS

COPYRIGHT 1915 BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO

All Rights Reserved

Published March 1915

THE BIXBY GOSPELS (Gra :703)

In the library of Mr. William Keeney Bixby of St. Louis, Missouri, is a Greek manuscript of the Gospels which presents some interesting features. It was seen by Professor Caspar René Gregory on his visit to St. Louis in 1912, and he at once recognized in it a manuscript that he had seen on July 31, 1883, in the hands of Quaritch in London, and had included as No. 703 in his catalogue of Greek Gospel cursives, but had later lost sight of.¹

Professor Gregory had informed me that he understood there was a Greek manuscript of the Gospels at St. Louis, and on seeing it he at once wrote me of its identification, at the same time suggesting to Mr. Bixby that it be sent to Chicago for more detailed examination. Mr. Bixby kindly consented and a few months later put the manuscript in the hands of Professor Shorey, who was lecturing in St. Louis, and who most obligingly brought it to Chicago. My sincere thanks are due Professor Gregory, Mr. Bixby, and Professor Shorey for thus helping me to an acquaintance with the manuscript.

The history of the manuscript presents an interesting feature by reason of a note scrawled perhaps a century ago at the foot of f. 24b of the prefatory part. It reads: $+\tau\epsilon\tau\rho\alpha\epsilon\nu\dot{\alpha}\gamma\gamma\epsilon\lambda$ ον μον η̂ς τοῦ παντοκρά | τορος καὶ σωτήρος χριστοῦ τὸν $\epsilon\nu$ τῶ ἄθω: "Gospels of the Convent of the Omnipotent (Pantocrator) and Savior Christ in Athos." This means that early in the last century the manuscript belonged to the

123]

¹ Gregory described the manuscript (*Textkritik des N.T.*, 1900, p. 214) as follows: 703: Früher London, Quaritch.

^{1251, 21.6×17,} Perg, 2 Bde, ? Bl (Bd. 1: 198 Bl), 1 Sp, 18 Z; Karp, Kan-L, Vorw, Kap-L, Kap, Aufs, Abs, (Mk 234: 16, 9 wie es scheint), Kan, Lit, Anf, Syn, Men, rote Mus zu den Lesestücken, Bild, Verse: Ενν; Ehebr fehlte, aber eine sp Hd schnitt Bl. 3 u. 6 aus Heft μα heraus, und setzte Bl. 3.6.7 Jo 7, 18–28 und 7, 48–8, 17 ein, unter Zusatz jenes Stückes; Jo 1, 28 erste Hd βηθαβαρᾶ, sp Hd βηθανία 8, 2 βαθέος ħλθεν δ ις 8, 5 νόμω ἡμῶν, μωῦσῆς 8, 7 ἀναβλέψας; enthält am Anfang einiges chronologische (Hipp?), dem der Schreiber sowohl das Jahr der Welt 6759 (das ist n. Chr. 1251) als auch aus falscher Berechnung das Jahr des Herrn 1259 hinzufügte. Ich sah sie am 31 Juli 1883. Wo sie heute ist, weiss ich nicht.

monastery of Pantocrator on Mount Athos. When Curzon visited Athos in 1837, however, he found the library in ruins. ". . . . It had been destroyed during the revolution."1 The tower which had contained it was ruinous, and the books scattered and rain-soaked. "Neglect and damp and exposure had destroyed them completely" (p. 343). Yet modern scholars report the library of Pantocrator as still existent. Lambros includes its manuscripts in his catalogue, Professor Gregory reports seeing more than a score of New Testament manuscripts there in March, 1902, and Professor Lake informs me that he has studied manuscripts in that library. Mr. Sprengling too saw manuscripts there, but was not shown the library. It was probably less seriously affected by the disturbances of 1821-27 than Curzon supposed. It may be remarked that the leaves of Vol. I of the Bixby Gospels are very badly water-stained at beginning and end, and unmistakable traces of smoke appear on several leaves of Matthew. If, as now seems probable, many of the Pantocrator books escaped serious injury in the Revolution, the Bixby Gospels may have been somewhere about the convent at the time of Curzon's visit, or it may have been carried away from Athos in the course of those disturbances. We can be sure only that not long before the Revolution it was in the library of Pantocrator.

By 1868 it had passed into the hands of Bernard Quaritch of London, for it is No. 1 in Quaritch's Catalogue of Books of that date.² Quaritch began to deal in rare books about 1858, so that the manuscript can hardly

¹ Curzon, A Visit to Monasteries in the Levant, p. 341.

² As the first printed notice of the Bixby manuscript, Quaritch's description may, despite its defects, be reproduced here in part:

[&]quot;Evangelia Quatuor, Graece, quibus praepositi sunt Canones Eusebii, 410 leaves, in 2 vols. sm. 410. including 10 blank ones, fine Byzantine Manuscript on Vellum written in the latter half of the Ninth Century, with 4 large paintings of the Evangelists, the capitals and headings in gold, beautifully bound in brown morocco extra, blind tooling, enclosed in a red velvet case, with compartments and spring, £250. circa A.D. 860. [Later catalogues put the date at 1000.]

[&]quot;Artistic illustrations.—St. Matthew seated before a lectern and a desk, on which are placed writing materials; the head surrounded by a nimbus and looking to the right, three quarters of the face shewn; hair and beard grey. St. Mark, a book in his hand, a nimbus round his head, seated before a desk; looking to the right, with brown hair and beard. St. Luke, also sitting in a similar position, with brown hair, and small beard. St. John, round-headed with grey hair and beard, looking to the left, also seated before a lectern, and more Asiatic in appearance than the other three.

. . . One example alone will evince the critical care bestowed on the work; in the

have come into his possession before that time. In 1883 Professor Gregory saw it in Quaritch's stock in London. It appears as No. 6 in Quaritch's great *Catalogue* of 1887. A description of it, evidently clipped from a later catalogue, is now pasted inside the front cover of Vol. I. Mr. Bixby purchased the manuscript May 2, 1902, through a representative, from a sale at Sotheby's, to which Quaritch had sent it.

A second feature of interest is the presence in the manuscript of three leaves of chronological material, mostly from the Chronicle of Hippolytus of Thebes, ca. A.D. 700, in which the main periods of Old Testament and Christian history are reckoned in years. The five periods before Christ aggregate 5,500 years, and the time from the birth of Christ to the writing of the manuscript is reckoned at 1,250. There is no reason to suppose this to be the date of the Gospels manuscript, as some have thought. The chronological section is in a different hand, and the leaves on which it is written are unlike those about them. The worm holes in them do not extend to the adjacent leaves. Moreover the hand of the Gospels manuscript, as Professor Lake remarked, on seeing the manuscript on January 1, 1914, strongly suggests an earlier date than the thirteenth century. The chronological leaves are evidently from another manuscript and found their way into their present place, perhaps because they had become detached from the manuscript to which they belonged, and to unite them with another substantial manuscript seemed the best way of preserving them. That they were written for the purpose of insertion in this manuscript is improbable. They present some distinctive features both in contents and decoration, and give the manuscript an interest for the student of Christian literature and of Byzantine illumination.

A third feature of some interest is the use of musical notes to guide the reader of the church lections. These are in red, and are of course confined to the parts of the text designated for lectionary use. They may be seen in the facsimile of the first page of Matthew.

A fourth feature of interest is the presence of miniature paintings of the four evangelists. These are well described in Quaritch's Catalogue

first chapter of John, verse 28, the word $B\eta\theta\alpha\beta\alpha\rho\alpha$ ... was evidently erased by the writer, who has substituted $B\eta\theta\alpha\nu\alpha$ .... The latter reading is probably to be found in no other manuscript of the period."

Some variants mostly correct follow, with an extravagant estimate of the textual worth of the manuscript.

(note 2, p. 6 above). They are of the usual Byzantine type described in Herbert's *Illuminated Manuscripts*, p. 64: "S. Matthew is always an old man, with white hair and beard. S. Mark is much younger, dark haired. . . . S. Luke is a young man in his prime, fair, with good features of Greek type and slight pointed beard. . . . S. John . . . . is generally depicted as an old man, with long white beard and bald head." This description applies wonderfully well to the Bixby miniatures.

The way in which the Pericope, John 7:53—8:11, was introduced into the text, from which it was originally wanting, is a further point of interest. A century or two after the manuscript was written two leaves, 3 and 6, were removed from the 41st quire, and three leaves, 3, 6, and 7, were inserted in their places to make possible the introduction of the Pericope. The hand of these new leaves, while not at all the same as that of the chronological section, can be shown on paleographical grounds to belong to their period, and this suggests that these two alterations in the manuscript belong to the same time—the end of the thirteenth century. But the chronological leaves seem from their condition to have been old when they were inserted in the present manuscript, and probably found their way into it at a later date.

The manuscript is now in two volumes richly bound, and lettered, Vol. Ι, τα | τεσσαρα | ευαγγελια | Τομος Α | Ματθαιος | και | Μαρκος Vol. ΙΙ, τα | τεσσαρα | ευαγγελια | Τομος Β | Λουκας | και | Ιωαννης. They are inclosed in a red velvet case lettered in gilt: Evangeliarium graece MS. Sec. IX. Case and binding seem to be at least as old as 1868, since both are described in Quaritch's Catalogue of that date. The first volume contains ff. 24 of prefatory matter beginning with a picture of Matthew, and followed by ff. 172 arranged in 22 quires of 8 leaves each except 1 (9), 7(7), 12(7), and 22(5). The second volume contains ff. 206, quires 23-48, each of 8 leaves, except 23 (7), 41 (now o but originally 8, 2 original leaves having been replaced by 3 later ones. in order to introduce the Pericope into the text), and 48(6). The total number of leaves is 405, not including fly-leaves. The quires are numbered at the lower left-hand corner of the first recto. The leaves usually measure cm. 21.5×16.5. The text is in single columns, usually of 18 lines. The single-column arrangement has been thought by Schmidtke^x

¹ Texte u. Untersuchungen, XXXVII, 1, p. 13.

to point to an origin in the eastern provinces. The paintings of the evangelists are full-page pictures done in much detail; only that of John is slightly smaller. The paragraph divisions, frequent except in John, are marked by neat marginal capitals in gold or red.

Vol. I contains, after a parchment fly-leaf:

- 1. A full-page painting of the evangelist Matthew, seated, writing, f. 1b (Plate 1).
- 2. A chronological outline from creation to the time of writing, 1259 A.D., ff. 2a-4a. These three leaves are evidently extraneous, as the hand is not that of the other parts of the manuscript, and the date given is too late for them. The worm holes which pierce these three leaves do not extend to the adjacent ones. The elaborate Byzantine ornament in red which stands at the head of each of these six pages is quite unlike anything in the other parts of the manuscript. It occupies the upper third of each page, ff. 2a-4b, leaving the column of writing (20-21 lines) square $(ca. \text{ cm. } 10 \times 10)$ (Plate 1).
- 3. The Menology, September 1-December 11 (2 ff. apparently cut out), January 23-August 31, ff. 5a-11a, ending with ἐναγγέλια εἰς μνήμας ἀγίας καὶ ἐτέρας λιτουργίας, ff. 9b-11a. Ff. 11b-12b are blank.
- 4. τὰ ἐν τοῖς σάββασιν καὶ τοῖς κυριακοῖς τῶν ὰγίων νηστειῶν εὐαγγέλια, ff. 13a-14a.
- 5. Synaxarium: συναξάριον σὺν θεῶ τῶν ἐυαγγελίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ff. 14b-20a.
  - 6. Eusebius to Carpianus, ff. 20b, 21a.
  - 7. Eusebian sections and canons, ff. 21a-22b.
- 8. ὑπόθεσις τοῦ κατὰ ματθαῖον ἀγίου ἐυαγγελίου, f. 23a (as in von Soden, I, 1, p. 314 [120]).—This in a finer, almost semi-uncial, hand.
  - 9. List of 68 chapters $(\kappa\epsilon\phi\acute{a}\lambda\alpha\iota a)$ for Matthew, ff. 23b-24b.
- 10. Four verses in honor of Matthew: ματθαίου τόδε ἔργου . . . . βροτὸν αὐτὸν ἐόντα (as in von Soden I, 1, p. 378, 5, and on f. 11a of the Haskell Gospels), f. 24b. Below this a modern hand has scrawled <math>+τετραευάγγελον μονῆς τοῦ παντοκρά|τορος καὶ σωτῆρος χριστοῦ τὸν <math>εν τῶ ἄθω: Another hand has repeated this below: +τετραευάγγελον μονης του παντοκρατορος | καὶ <math>[] . . . .] ωνι
- 11. The Gospel of Matthew, in 357 sections, the last at 28:16; headed $\dot{\epsilon}v\alpha\gamma\gamma\dot{\epsilon}\lambda\iota\sigma\nu$ $\kappa\alpha\tau\dot{\alpha}$ $\mu\alpha\tau\theta\alpha\hat{\iota}\sigma\nu$ in a broad low Π -shaped ornament, ff. 1α -100b.

- 12. Picture of Mark, ὁ ἄγιος μάρκον, f. 101b.
- 13. List of 48 chapters (κεφάλαια) for Mark, ff. 102b-103b.
- 14. The Gospel of Mark, in 234 sections, the last at 16:9, headed ἐναγγέλιον κατὰ μάρκον, in a tasteful Π-shaped ornament, ff. 104α-172b. Two rough old fly-leaves follow, showing the same water stains with the later leaves of Mark. Marks of tooling and gilding on the last show that it was the parchment "end sheet" of an earlier binding.

Vol. II contains, after a fly-leaf marked vol. 2 in pencil on the recto:

- 15. List of 83 chapters ($\kappa \epsilon \phi \acute{a} \lambda a \iota a$) for Luke, on three prefatory leaves, ff. 1b-3b.
- 16. Picture of Luke (δ ἄγιος λουκᾶς) beginning to write his Gospel f. 1b (Plate 2).
- 17. The Gospel of Luke, ἐναγγέλιον κατὰ λουκᾶν under a wide Π -shaped ornament (Plate 2), ff. 2a-114a. Section 340 ($\tau\mu$) at Luke 24:36 is the last one marked.
  - 18. List of 18 chapters (κεφάλαια) for John, ff. 114b-115a.
  - 19. Picture of John, ὁ ἰω(άννης), f. 115a.
- 20. The Gospel of John, ff. 116a-206b. Section 232 $(\sigma\lambda\beta)$ at 21:18b is the last one noted. Ff. 3 and 6 of quire 41 have been cut out and replaced by ff. 3 (7:18-28), 6 and 7 (7:48-8:18a) in a later (thirteenth-century?) hand, in order to insert the Pericope, which was originally wanting in the text.

At least a dozen correctors have retouched the text at different periods, but the introduction of the Pericope is the only extended alteration it has sustained. In a few cases an omitted verse has been supplied. The last lines on f. 18a have been retraced by a later hand. Quite as many hands have altered or supplemented the lectionary notes.

The text of the manuscript does not of course justify the extravagant estimate put upon it by Quaritch in 1868. The text in general is very close to that of Stephanus. In one chapter it coincides with it entirely. In some particulars it is nearer to von Soden's K-type or some form of it, than is Stephanus, but now and then a more primitive reading appears. To Luke 8:15 a corrector has added $\pi o \lambda \lambda \eta$, as in 13, 69, 346, manuscripts of the Ferrar group. The form in which the Pericope appears has no bearing on the quality of the rest of the manuscript, since it has been written in from another text. It exhibits a curious

blending of von Soden's types, agreeing in 9 particulars with μ^5 , in 17 with μ^2 , in 17 with μ^7 , in 18 with μ^3 , in 21 with μ^4 , and in 30 with μ^6 .

The date of the manuscript can hardly be that given in the intrusive chronological section, A.D. 1259. That is probably the date of the three leaves of chronological material, which doubtless belonged to some other manuscript (witness the worm holes in them which do not extend to the adjacent leaves) and were rescued from its remains and preserved by inclusion in some former rebinding of these Gospels. But the hand of the Gospels text so resembles that of eleventh-century cursives that an origin in that century is highly probable. Both hand and ornamental headings closely resemble a Paris manuscript of Gregory of Nazianzos dated A.D. 1007. On the other hand, the three leaves inserted in quire 41 to introduce the Pericope into the manuscript are in a hand much like that of a Paris manuscript dated A.D. 1282,² and were probably added to the manuscript in the thirteenth century.

While the writer of the chronological statement is evidently much confused in his earlier figures and summaries, it is more reasonable to suppose that he knows in what year of our era he is writing than to try to correct his anno Domini date by his date reckoned from the creation. The latter is indeed nowhere twice alike in his estimates, although 5,500 years is probably meant.

This chronological section, though not properly a part of the manuscript, but an accretion, is its most interesting feature. It is not a fragment, but stands complete. Its leaves are disarranged, 1 and 2 having been transposed in binding. The text is decidedly corrupt in some particulars, especially the numbers. In the following transcript of it the ordinary abbreviations $\tilde{\nu}\nu$ $\tilde{\chi}\nu'$ $\theta\kappa s'$ $\kappa v'$, etc., have been expanded. It belongs for the most part to the work of Hippolytus of Thebes (ca. 700), though no one of the forms of his work published by Diekamp precisely corresponds to this. The suspected paragraph which Diekamp designates VIIIa (pp. 34, 35), contains the substance of the opening lines, both items and figures agreeing pretty closely; Adam to Noah, 2,242 years in both; to Abraham, 1,170 in both; to Moses, Hippolytus 444, Bixby 442; to David, 599 in both; to Christ, 1,045 in both. The totals

¹ Cf. Omont, Fac-similés des manuscrits grecs datés de la Bibliotéque Nationale du IXe au XIVe siècle (1897, Pl. XII).

² Omont, op. cit., Pl. LXIII.

differ widely: Hippolytus 5,500, Bixby 5,077, but the latter should on the figures just quoted give 5,498, and on f. 4a the total for this period is actually given at 5,500. The disagreement is therefore an accident of textual corruption.

The material that follows in the Bixby Gospels as far as f. 2b med. is that of Hippolytus' Chronicle, Form I, chaps. 1-5, with some omissions (2:1, 2, 6b; 5:1, 3a). The last page and a half of the Bixby material with the numbers of years from the Resurrection to the Finding of the Cross, and from one Council to another, has no parallel in the Hippolytus remains, genuine, suspected, or spurious, which Diekamp has collected. It is hardly worth while to trace the sources farther. The story of the Finding of the Cross is at least as old as Cyril of Jerusalem (ca. 350), and this and the earlier part of the remainder may possibly belong to Hippolytus, along with what precedes, but the seventh Council (Nicaea II, A.D. 787) is later than his time, which falls between A.D. 650 and 750. It is the combination of these conciliar epochs with Hippolytus' materials which makes this chronological composition, as far as I can learn, unique. Of the manuscripts quoted by Diekamp, at (Vatic. Ottob. 441, A.D. 1477) most closely resembles our manuscript in text. Like ours it includes the Adam-to-Christ epochs, not usually combined with Hippolytus, but it breaks off at 3:4a. In the following transcript Diekamp's chapter and verse numbers are inserted. In the notes, the readings of Diekamp's text or of his manuscripts have been quoted where they help to clear up difficulties in the Bixby text.

F. 3a:

ἀπὸ ἀδὰμ ἔως τοῦ κατακλυσ
μοῦ, ἔτη ,βσμβ΄ καὶ ἀπὸ τοῦ
κατακλυσμοῦ, ἔως τοῦ ἀβραὰμ,
ἔτη, ,α ρο΄ καὶ ἀπὸ ἀβραὰμ ἔως
5 μωῦσέως, ἔτη ν μβ΄ καὶ ἀπὸ μωῦ
σέως ἔως τοῦ δαβὶδ, ἔτη φ ςθ΄ καὶ ἀ(πὸ)
δαβὶδ ἔως τοῦ χριστοῦ, ἔτη, ,α με΄ ὁμοῦ
ἔτη, ,ε ο ζ΄ (Ι ι) καὶ ἀπὸ χριστοῦ γεννήσεως
μέχρι τῆς τῶν μάγων προσκυνήσεως,
εὸ ἐν ναζαρὲτ ἡ οἰκία ἔτη β΄ (2) καὶ ἐκ

^{7.} με (with Diek.): perh. μγ. 10. ναζαρέτ ή olkla: τη ναζαρέτ olkla a'

Diekamp, Hippolytos von Theben (1898); von Soden, Schriften, I, I, p. 361.

της αἰγύπτου ἀναχωρήσεως μετὰ τὴν ἡρώδου υἱοῦ ἀντϊπάτρου ΄ ἔτη γ΄ κα καρώκησεν γὰρ ἐν ἡλιουπόλι τῆ κα λουμένη μεμφῖν ΄ ἔτη γ΄ ὄ τε ἰωσὴφ

15 καὶ μαρία σὰν τῶ ἶησοῦ (3) μετὰ τὴν ἐπά νοδον αἰτῶν τῆς οἰκήσεως τῆς γα λιλαίας μέχρι τῆς τελευτῆς ἀρχελάω τε λευτα και ἄυγουστος ΄ ἔζησεν γὰρ ἔτη

20 πη ΄ ἐβασίλευσεν δὲ ἔτη νη ΄ (4) καὶ ἀ πὸ τῆς τελευτῆς ἀρχελάου μέχρι

F. 3b: $\tau οῦ ἐν ἰορδάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ὑπὸ ακίνου βαπτίσματος, ἔτη <math>\overline{\gamma}$ ὁμοῦ ἔτη $\overline{\lambda}$ (Η 3) ἀπὸ δὲ τῆς τελευτῆς ακίνου τοῦ βα

25 πτιστοῦ μέχρι τοῦ σωτηρίου πάθους,
μῆνες ς (4) λη γὰρ ἔζησεν ἔτη ιωάννης
δ βαπτιστῆς λ ὑποχορῶν ἐν ταῖς
ἐρήμοις τὰ δὲ ἄλλα η, βαπτίζων ἐν
τῶ ιρδάνη (5) οὖτως καὶ ὁ κύριος ἡμῶν, λ

30 ἔτη ἐν τοῖς παιδίσκοις αὐτοῦ χρόνοις διἤγεν μετὰ δὲ τὸ βάπτισμα μέχρι τοῦ σωτηρίου πάθους αὐτοῦ, ἔτη γ (6) διὸ καὶ ἐν νικαία, τ̄ i η ἄγιοι πατέρες παρε κελεύοντο πρὸ λ̄ ἐτῶν, μηδένα χει-

35 ροτωνεῖν πρεσβύτερον (III 1) καὶ ἀ πὸ τῆς ἀναλήψεως μέχρι στεφά νου τοῦ πρωτομάρτυρος λιθοβολίας, ἔτη ζ΄ (2) ἀπὸ δὲ τῆς μαρτυρίας στεφάνου μέχρι τοῦ φανέντος παύ

40 λου φωτός, μῆνες ἔξ΄ (3) καὶ ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος παύλου μέχρι τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου,

^{11.} αἰγύπτου: ἐξ Αἰγύπτου Α΄ | μετὰ τὴν: μέχρι τῆς τελευτῆς Diek. 13. καλουμένη: κατὰ Diek. 16. τῆς οἰκήσεως: ἐπὶ τῆς οἰκήσεως Diek. 20. νη: νς Diek. 24. Diek. 2: 1, 2 are wanting.

F. 2a:

ἔτη γ ὁμοῦ ἔτη μδ (4) ἔζησεν ἐπὶ τῆς γ ῆς ἡ θεοτόκος, ἔτη $\nu\theta$ έν τῶ ναῶ ἔτη $\overline{\imath}$ δ .

- 45 ἐν τῶ οἴκω τώσὴφ μήνας δ καὶ οὖτως εὐ ἀγγελίσθη ὑπὸ τοῦ γαβριήλ καὶ συλλαβοῦ(σα) ἔτεκεν τὸν κύριον ἡμῶν τησοὺν χριστὸν μηνι δεκεμβρί ω, κε ὁμοῦ ἔτη τε καὶ εἰς τὴν ἐνανθρώ πισιν τοῦ κυρίου, ἔζησεν σὺν τοῦς μαθηταῖς
- 50 ἐν τῶ οἶκω ϊωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ἔτη ϊα ὁμοῦ γίνονται ἔτη νθ (IV 1) οὖτως δὲ ἔστιν ὁ ϊωάννης δν ἠγάπα ὁ ϊησοῦς ὁ καὶ παρθένος ὅστις ἔμενεν ἐν ϊεροσο λήμοις εἰς τῆν λεγομένην ἁγίαν σϊὼν τὴν τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν μητέρα αὕτη δὲ ἢν ἡ οἰκία,
- 55 (2) εἰς ην ἔφαγον οἱ ἀπόστολοι διὰ τῶν φόβον τῶν ἰδυδαίων (3) ἐκεῖ τῶν μαθητῶν ἐφάνη ὁ κύριος τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ ἄγιον πνεύμα (4) ἐκεῖ ἐπληρωφόρησεν τὸν ἄγιον θωμᾶν δεῖξας τοὺς τύπους τῶν ἤλων (5) ἔ
- 60 κεὶ ἡτοιμάσθη φαγεῖν τὸ πάσχα μετὰ τῶν μα θητῶν (6) ἐκεῖ ϋμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν εἰς χωρίον γεθσιμανῆ (7) ἐ

F. 2b:

κεῖ τὸ πρότον μϋστήριον ἐτέλεσαν οἱ ἀ πόστολοι˙ (8) ἐκεῖ ἐχειροτόνησαν τὸν ἄγιον

- 65 ἰάκωβον οἱ ἀπόστολοι τὸν ἀδελφόθεον (V 2) ζεβεδαίος δὲ ὁ πατὴρ ἰωάννου, ἴδηὀναύκληρος λέγεται τῶν δὲ ἐν τῆ γαλῖλαία ἐπισήμων ἀνδρῶν, ὑπήρχεν πρῶτος (3) ὁ γὰρ ἰωάννης μετᾶ τῆν τελευτῆν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ζεβεδέου
- 70 ἀπέδοτο τῆν γαλιλαίαν κτήσιν αὐτοῦ ῆν
   ἐκτήσαντο ἐν ἱἐροσολίμοις (4) ἐκεῖ ἐδέξαντο

^{43.} ἔτη γ : ήμισυ add Diek. 48. είs: read μετὰ (μετὰ τὴν ἀνάληψιν Diek.). 55. read ἔφυγον (with Diek.). 56. τῶν μαθητῶν: τοῖς μαθηταῖς Diek. 62. χωρίον corr. by 1st hand from χορίον 64. ἐχειροτῶνησαν 1st hand. 70. αὐτοῦ ἡν: τοῦ ἐπιλαχόντος αὐτῷ ὑπὸ Ζεβεδαίου μέρους καὶ Diek.

τὴν ὑπὲρ ἀγίαν θεοτόκον (5) καὶ μετὰ τὴν με τάστασιν αὐτῆς ἐν τῆ ἐφέσω τῆς ἀσίας ἐκοιμήθη, ἀπὸ τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀνὰστάσεώς τε καὶ ἀναλήψεως ἔως τῆς εὐρέσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐπὶ κωνσταντίνου βασιλέως καὶ ἐλένης μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἀλεξάνδρου πατριάρχου καὶ συλβέστρου πάππα ρώμης ἐν
τῆ πρώτη συνόδω, ἔτη σ και ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου ἔως τῆς δευτέρας ἐπὶ θεοδοσίου βασιλέως καὶ γρηγορίου

F. 4a:

τοῦ θεολόγου, ἔτη ζ΄ καὶ ἀπὸ τῆς δευτέρας συνόδου έως της τρίτης έπὶ θεοδοσίου τοῦ μεγάλου καὶ κυρίλλου ἀλεξανδρίας, ἔτη 85 κθ' καὶ ἀπὸ τῆς τρίτης συνόδου ἔως τῆς δ ἐπὶ μαρκιανού βασϊλέως καὶ φλαβιανού πατριάρχου " έτη μβ' καὶ ἀπὸ τῆς δ συνόδου έως της πέμπτης έπὶ ιουστινιάνου βα σιλέως και εύτυχίου πατριάρχου, έτη ξη 90 καὶ ἀπὸ τῆς πέμπτης συνόδου ἔως τῆς ς έπὶ κώνσταντα βασιλέως καὶ γερμανοῦ πατρϊάρχου, έτη ρξη καὶ άπὸ τῆς 5 συνόδου έως της (΄ έπὶ κώνσταντα καὶ είρηνης μητρὸς αὐτοῦ καὶ ταρασίου πατριάρχου κωνσταντινου 95 πόλεως, έτη ε και άπὸ τῆς ζ συνόδου έως δμοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου κτί σεως έως τοῦ χριστοῦ, έτη ιεφ καὶ ἀπὸ χριστοῦ έως τοῦ νῦν ,α σ νθ ' όμοῦ τὰ ἄπαντα ἔτη τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ μετά τῆς ἐνσάρκου ἐν 100 ανθρωπίσεως τοῦ κυρίου έως τοῦ νῦν , ζψ νθ καὶ ϊνδηκτος ιδ

^{74.} $\frac{\partial v}{\partial t}$ Hippolytus, chap. V ends at this point. 79. $\frac{\partial v}{\partial t}$: $\frac{\partial v}{\partial t}$ written in above v.

- (F. 3a) From Adam until the flood 2,242 years. And from the Flood until Abraham 1,170 years. And from Abraham until Moses 442 years. And from Moses until David 599 years. And from David until the Christ 1,045 years. Altogether 5,077 years.
- (I 1) And from the birth of Christ until the Adoration of the Magi in the house at Nazareth 2 years. (2) And from the flight into Egypt until the death of Herod, son of Antipater, 3 years. For both Joseph and Mary with Jesus sojourned in Heliopolis which is near Memphis 3 years. (3) After their return to their dwelling in Galilee until the death of Archelaus 19 years. With Archelaus died also Augustus, for he lived 88 years. And he reigned 58 years. (4) And from the death of Archelaus until (F. 3b) the baptism of our Savior by John in Jordan 3 years. Altogether 30 years.
- (II 3) And from the death of John the Baptist until the saving Passion 6 months. (4) For John the Baptist lived 33 years, 30 withdrawn in the wilderness and the other 3 baptizing in the Jordan. (5) Thus our Lord also passed 30 years in his youthful times, and after the baptism until his saving Passion 3 years. (6) Wherefore in Nicaea also the 318 holy fathers gave injunction to ordain no one a presbyter under 30 years of age.
- (III 1) And from the Ascension until the stoning of Stephen the first martyr 7 years. (2) And from the martyrdom of Stephen until the appearing of the light to Paul 6 months. (3) And from the baptism of Paul until the falling asleep of the very holy Mother of God (F. 2a) 3 years. Altogether 44 years. (4) The Mother of God lived upon the earth 59 years; in the Temple 14 years, in the house of Joseph 4 months, and so was given the good tidings by Gabriel. And she conceived and brought forth our Lord Jesus Christ in the month of December, the 25th. Altogether 15 years. And upon the incarnation of the Lord she lived with the disciples in the house of John the Evangelist 11 years. Altogether 59 years.
- (IV 1) And this is the John whom Jesus loved, who is also the Virgin, who remained in Jerusalem on the so-called holy Zion the mother of the holy churches. And this was the house (2) to which the apostles fled because of fear of the Jews. (3) There the Lord appeared to the disciples when the doors were shut, and he gave them the Holy Spirit. (4) There he convinced St. Thomas, shewing the prints of the nails. (5) There preparation was made to eat the Passover with the disciples. (6) Having sung a hymn there they went forth to the Mount of Olives to the place Gethsemane. (7) There (F. 2b) the apostles held the first mystery. (8) There the apostles ordained St. James the brother of God.
- (V 2) And Zebedee the father of John is said (to have been) a shipowner, and of the notable men in Galilee he was first. (3) For John after the death of his father Zebedee sold his property in Galilee which (he had inherited and) they bought one in Jerusalem. (4) There they received the very holy Mother of God. (5) And after her departure he fell asleep in Ephesus of Asia. (End of the Hippolytus excerpt.)

From the saving Passion and Resurrection and Ascension of our Savior until the finding of the precious cross in the time of Constantine the king and Helena his mother and Alexander the patriarch and Sylvester the pope of Rome, in the first council, 200 years. And from the first Council until the second in the time of Theodosius the king and Gregory (F. 4a) the Theologian 7 years. And from the second Council until the third in the time of Theodosius the Great and Cyril of Alexandria 29 years. And from the third Council until the fourth in the time of Marcianus the king and Flavianus the patriarch 42 years. And from the fourth Council until the fifth in the time of Justinian the king and Eutychius the patriarch 68 years. And from the fifth Council until the sixth in the time of Constantas the king [meaning Constantine IV] and Germanus the patriarch 163 years. And from the sixth Council until the seventh in the time of Constantas [meaning Constantine VI] and Irene his mother and Tarasius patriarch of Constantinople 5 years. And from the sev-. Altogether from the creation of the world enth Council until now until Christ 5,500 years and from Christ until now 1,250 years. Altogether, all the years from the creation of the world, including the incarnation of the Lord, until now 6,759; and the fourteenth(?) year of the Indiction.

While the Era of Constantinople placed the birth of Christ in the year 5509 of the world, and this era is that generally followed by the Greek church,² the Era of Alexandria reckoned the years before Christ at 5,500, following in this the computation of Julius Africanus. The conciliar dates of the manuscript are in utter confusion, but the monarchs and theologians mentioned in connection with them show that the seven great Councils from Nicaea I to Nicaea II are intended.

The following collation is based on the Lloyd-Sanday reprint of Stephanus' editio regia of 1550. In it no account has been taken of insignificant itacisms, variations of accent or breathing, or the omission of ν -movable or the -s of o ν -movable or the -s of o ν -movable or the collation exact and complete.

έυαγγέλιον κατά ματθαιον

- ¹ The confusion of this and the later figures will be seen from a comparison with the accepted dates of these councils: (1) Nicaea I, 325, (2) Constantinople I, 381, (3) Ephesus, 431, (4) Chalcedon, 451, (5) Constantinople II, 553, (6) Constantinople III, 680, (7) Nicaea II, 787.
- ² It is with this in mind that Professor Gregory dates this section, and with it the whole manuscript, in 1251; cf. n. 1, p. 5.

3:3 add τοῦ before Κυρίου 5 omit καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία 1st hand: supplied by another in mg. 8 καρπὸν ἄξιον for καρποὺς ἀξίους 11 omit καὶ πυρί 12 tr. to ϵἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ 15 tr. to ἡμῖν ἐστι 17 ηὐδόκησα for ϵὐδόκησα

4:1 tr. to ὑπὸ τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ἔρημον 10 add ὀπίσω μου after Ὑπαγε 18 omit ὁ Ἰησοῦς 25 τῷ καιρῷ ἐκείνῳ for καὶ | τῷ ἰησοῦ for αὐτῷ

5:14 add Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἐαυτοῦ μαθηταῖς before 'Τμεῖς 15 τὸν changed from το by another hand 16 ἡμῶν for ὑμῶν after πατέρα 18 κερέα for κεραία 19 διδάξει for διδάξη twice | οὖτος changed from οὔτως by later hand 21 add Εἶπεν ὁ κύριος before 'Ηκούσατε 21, 27, 38, 43 ἐρρήθη for ἐρρέθη 23 καὶ ἐκεῖ for κάκεῖ 25 tr. to μετ' αὐτοῦ ἐν τῆ ὁδῷ 27 οmit τοῖς ἀρχαίοις 28 αὐτὴν for αὐτῆς 31 αὐτὴν for αὐτῆς 32 ὁ ἀπολύων for δς ᾶν ἀπολύση 34 ὁμῶσαι for ὀμόσαι 36 τρίχαν for τρίχα 39 ῥαπίση for ῥαπίσει | εἰς for ἐπὶ 41 ἀγγαρεύση for ἀγγαρεύσει | μήλιον for μίλιον 42 add Εἶπεν ὁ κυριος before τῷ αἰτοῦντί 44 τοῖς μισοῦσιν for τοὺς μισοῦντας 47 φίλους for ἀδελφοὺς | τὸ αὐτὸ for οὔτω 48 ὡς for ὤσπερ

6:1 add Εἶπεν ὁ κύριος before Προσέχετε 2, 5, 16 τῶν μισθῶν for τὸν μισθὸν 5 omit ἄν 14 add Εἶπεν ὁ κύριος before Ἐὰν | omit γὰρ 18 omit ἐν τῷ φανερῷ 19 οὕτε for οὐδὲ 21 καὶ ἡ ψυχὴ ὑμῶν (ὑ- corr.) ἔσται for ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν: mg. $\gamma \rho(άφε)$ καὶ ἡ καρδία by a later hand 22 add εἶπεν ὁ κύριος before Ὁ 24 μαμωνᾶ for μαμμωνᾶ 25 πλείων for πλείον

7:2 μετριθήσεται for ἀντιμετρηθήσεται 6 δότε for δῶτε 10 add $\mathring{\eta}$ before καὶ 11 οὐράνιος for ἐν τοῖς οὐρανοῖς 12 Ἐᾶν for ᾶν (but ᾶν 1st hand, Έ- added in mg. in gold) | οὖτος 1st hand, changed by 2d to οὕτως 14 τί for ὅτι 19 add οὖν after πᾶν 21 εἰσελεύσεται written twice; 2d εἰσελεύσεται dotted for deletion, and later erased. 24 αὐτῶν for αὐτὸν (perhaps changed from αὐτὸν?) 29 add αὐτῶν after γραμματεῖς

8:5 αὐτῷ for τῷ Ἰησοῦ 8 λόγῳ for λόγον 10 ἰσδραὴλ for Ἰσραὴλ: δ partly erased later. 11 ἀνακληθήσονται for ἀνακλιθήσονται 12 βρυχμὸς for βρυγμὸς first written, then changed to βρυγμὸς 13 after ἐκείνη a later hand has added in mg. καὶ ὑποστρέψας ὁ ἐκατόνταρχος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν αὐτῆ τῆ ὥρα, εὖρεν τὸν παῖδα αὐτοῦ ὑγιαίνοντα 14 πυρέσουσαν for πυρέσσουσαν 15 αὐτῷ for αὐτοῖς 23 τῷ ἰησοῦ for αὐτῷ¹ 28 γεργεσινῶν for Γεργεσηνῶν 29 σὸ for σοὶ

9:2 ἀφέονται for ἀφέωνται 5 σου for σοι | ἔγειρε for Ἔγειραι 9 τελώνεῖον for τελώνιον 11 add καὶ πίνει after ἐσθίει 13 ἀλλὰ for ἀλλὶ 17 ἀμφότεροι for ἀμφότερα 18 add εἶs after ἄρχων | ἀλλὶ for ἀλλὰ 31 διεφήμησαν for διεφήμισαν 33 omit ὅτι 36 add ὁ ἰησοῦs after ἄχλουs | ἐσκυλμενοι for ἐκλελυμένοι | ὡs for ὡσεὶ 38 ἐκβάλλη 1st hand for ἐκβάλη, corrected by a red stroke to ἐκβάλη

10:1 omit $\pi \hat{a} \sigma a \nu^2$: supplied by a late hand in mg. 3 tr. to $\theta \omega \mu \hat{a} s$ $\beta a \rho \theta o \lambda o \mu a \hat{c} s$ | $\lambda \epsilon \beta a \hat{c} s$ for $\Lambda \epsilon \beta \beta a \hat{c} s$ 8 omit $\nu \epsilon \kappa \rho o \hat{c} s$ έγείρετε 9 $\mathring{\eta}$ for $\mu \eta \delta \hat{\epsilon}^1$ 10 $\mathring{\rho} \acute{a} \beta \delta o v$ | τοῦ $\mu \iota \sigma \theta o \hat{c}$ for τ $\mathring{\eta} s$ τροφ $\mathring{\eta} s$ 15 γομόρρας for Γομόρρων 19 $\lambda a \lambda \mathring{\eta} \sigma \eta \tau \epsilon$ for $\lambda a \lambda \mathring{\eta} \sigma \epsilon \tau \epsilon$ 25 $\mathring{a} \pi \mathring{\epsilon} \kappa a \lambda \epsilon \sigma a \nu$ 128 φοβε $\mathring{\epsilon} \iota \sigma \theta e$ for $\delta \iota \sigma \theta e$ $\mathring{\epsilon} \iota \sigma \theta e$ 35 κατ $\mathring{\epsilon} \iota \sigma \theta e$ written twice, the 2d being later erased 42 $\mathring{a} \pi o \lambda \acute{\epsilon} \sigma \epsilon \iota$ for $\mathring{a} \pi o \lambda \acute{\epsilon} \sigma \eta$

11:1 τοὺς for τοῖς | μαθητὰς for μαθηταῖς 8 βασιλείων for βασιλέων 16 παιδίοις for παιδαρίοις | ἐτέροις for ἐταίροις 17 ὀρχήσασθε for ἀρχήσασθε 18 add οὖτος ὁ ἄνθρωπος before Δαιμόνιον 20 add ὁ ἰησοῦς after ἤρξατο 21 χωραζεῖν (-ἰν corr.) for Χοραζὶν | βηθσαϊδὰ for Βηθσαϊδὰν 23 εἰ omit 1st hand, suppl. corr.

12:6 μεῖζον for μείζων 8 omit καὶ 11 αὐτοῦ for αὐτὸ 13 ἀπεκατεστάθη 1st hand for ἀποκατεστάθη: ο added in red above ϵ^{I} 16 omit αὐτὸν 19 ἐρήσει for ἐρίσει 20 τυφώμενον for τυφόμενον 21 omit ἐν 24 δαιμόνων for δαιμονίων 26 ἐκβάλη for ἐκβάλλει 28 tr. to ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ 32 ἐὰν for ἀν¹ | tr. to τῷ αἰῶνι τοὑτῳ 35 omit τῆς καρδίας | omit τὰ 38 tr. to φαρισαίων καὶ γραμματέων | θέλωμεν for θέλομεν 41 νινευήται for Νινευῖται 42 σολομῶνος for Σολομῶντος¹ 44 ἐλθὼν for ἐλθὸν 45 αὐτοῦ for ἐαυτοῦ² | omit τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου 1st hand: suppl. in gold in mg.

13:2 omit τὸ, εἰς π- 1st hand in an erasure | καθῆσθαι first written καθῆσαι: 2d θ added above, by 1st hand 3 tr. to ὁ σπείρων ἐξῆλθε 5 add τοῦ οὐρανοῦ after πετεινὰ 7 omit ἄλλα δὲ . . . . αὐτά 12 ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος for ὅστις δὲ οὐκ ἔχει : mg. $\gamma \rho$ (άφε) ὅστις δὲ οὐκ ἔχει in the hand which corrected 6:21 14 omit ἐπ' 15 ἐπιστρέψουσι for ἐπιστρέψωσι | ἰάσομαι for ἰάσωμαι 23 καλὴν γ ῆν for γ ῆν τὴν καλὴν | add ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω after τριάκοντα 25, 26, 27, 29, 30 et passim ζηζάνια for ζιζάνια 26 σίτος for χόρτος 27 ἔσπειρες for ἔσπειρας | omit τὰ 40 καίεται for κατακαίεται 52 ἐν τῆ βασιλεία for εἰς τὴν βασιλείαν 54 ἐκπλήσσεσθαι for ἐκπλήττεσθαι 56 αὐτῷ for τούτω

14:6 γεννεσίων for γενεσίων | γενομένων for ἀγομένων 14 αὐτοῖς

for αὐτοὺς 15 add οὖν after ἀπόλυσον 19 ἀνακληθῆναι for ἀνακλιθῆναι | omit καὶ² | τοὺς ὅχλους first written for τοῖς ὅχλους, then corrected 24 ἐναντίως for ἐναντίος 28 tr. to ἔλθεῖν πρὸς σὲ 34 γενησαρέθ (τ in red added above θ) for Γεννησαρέτ 35 ἀπέστειλεν for ἀπέστειλαν

15:1 omit οἰ 5 τιμήσει for τιμήση 9 omit διδάσκοντες: supplied by a later hand in mg. 23 αὐτῷ for αὐτὸν 25 προσεκύνησεν for προσεκύνει 30 tr. to κωφόνε τυφλόνε 31 add καὶ before χωλοὺς 32 omit εἶπε: supplied in mg. by 2d hand | ἡμέραι for ἡμέρας 36 τοῖς ὅχλοις for τῷ ὅχλῷ 38 tr. to ἄνδρες τετρακισχίλιοι 39 ἀνέβη for ἐνέβη | ὅρη for ὅρια

16: 1 add οἱ before Σαδδουκαῖοι | δεῖξαι for ἐπιδεῖξαι: changed by 2d hand to ἐπιδεῖξαι 9 κωφίνους for κοφίνους 11 ἄρτων for ἄρτου 17 add ὁ before Ἰησοῦς 23 ἐπιστραφεὶς for στραφεὶς 25 add καὶ τοῦ εὐαγγελίου after ἐμοῦ 26 κερδήσ for κερδήση: η added in red 28 γεύσονται for γεύσωνται

17:5 φωτινή for φωτεινή 9 έκ for ἀπὸ 12 ἀλλὰ for ἀλλ' 14 ἄνθρωπός τις προσήλθεν αὐτῷ for προσήλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος | αὐτὸν for αὐτῷ² 24 omit τῷ Π έτρῳ: supplied in red in mg. 25 κινσον for κῆνσον

18:6 εἰs for ἐπὶ 8 εἰs τὴν ζωὴν ἐλθεῖν for εἰσελθεῖν εἰs τὴν ζωὴν | tr. to πόδας ἢ δύο χεῖρας 13 πλανηθεῖσι for πεπλανημένοις 16 σταθήσεται for σταθ $\hat{\eta}$ 18 αν for ἐἀν¹ 19 add ἀμὴν before λέγω | αἰ- of αἰτήσωνται corrected (from ἀν-?) 28 omit καὶ: supplied in red below | ἔπνηγε for ἔπνιγε | εἴ τι for ὅ τι 29 tr. to σοι ἀποδώσω 30 ἔβαλλεν for ἔβαλεν 31 ἐαυτῶν for αὐτῶν

19:3 omit οἰ | φαρισσαῖοι for Φαρισαῖοι | omit αὐτῷ² 7, 8 μωυσῆς for Μωσῆς 9 omit ϵἰ | γαμήσει for γαμήση 11 add ἰησοῦς before ϵἶπϵν 12 ϵὐνούχησαν for ϵὐνούχισαν 14 add αὐτοῖς after ϵἶπϵν 19 add σου after μητέρα | ϵαυτόν for σϵαυτόν 21 οὐρανοῖς for οὐρανῷ 24 add ὅτι before ϵὐκοπώτϵρόν | τρυμαλιᾶς for τρυπήματος 28 καθήσϵσθϵ for καθίσϵσθϵ

20:2 καὶ συμφωνήσας for συμφωνήσας δὲ | ἀνὰ for ἐκ 3 omit τὴν 4 add μου after ἀμπελῶνα 15 ἢ for εἰ 21 add σου after εὐωνύμων 22 ἢ for καὶ 23 omit μου after εὐωνύμων | 2 letters erased after ἐμὸν 29 omit αὐτῷ: supplied above in red 30, 31 tr. to κύριε ἐλέησον ἡμᾶς 30, 31 υὶὲ for υἰὸς 31 ἔκραξαν for ἔκραζον 33 ἀνοιγῶσιν for ἀνοιχθῶσιν

21:1 βηθφαγὴν (corr. from βηθσφαγὴν) for Bηθφαγῆ 2 πόλιν for κώμην | δεδεμένον for δεδεμένην 3 ἀποστέλλει for ἀποστελεῖ 9 add

αὐτῷ after προάγοντες 12 omit ὁ 1st hand: inserted by a late hand 13 ποιεῖτε for ἐποιήσατε 14 tr. to χωλοὶ καὶ τυφλοὶ 16 εἶπεν for λέγει 21 οὐ for μὴ 23 ἐξελθόντι for ἐλθόντι 24 omit κάγὼ 25 omit οὖν 26 tr. to ὡς προφήτην ἔχουσι τὸν ἰωάννην 31 add αὐτῶν after πατρὸς 32 οὐδὲ first written for οὐ: then changed to οὐ 37 tr. to πρὸς αὐτοὺς τὸν υἰὸν αὐτοῦ ἀπέστειλε 41 ἐκδώσεται for ἐκδόσεται

22:7 καὶ ἀκούσας for ᾿Ακούσας δὲ | add ἐκεῖνος after βασιλεὺς 9 ἐὰν for ἀν 15 tr. to ἔλαβον συμβούλιον: add κατὰ τοῦ ἰησοῦ after it 21 add ὁ ἰησοῦς after αὐτοῖς 23 omit οἱ 25 omit Ἦσαν δὲ . . . . ἀδελφῷ αὐτοῦ: the sign Ἡ. in red in mg. probably has reference to this omission 37 ἔφη for εἶπεν 39 αὔτη for αὐτ $\hat{\eta}$ | ἐαυτόν for σεαυτόν 46 tr. to ἀποκριθ $\hat{\eta}$ ναι αὐτ $\hat{\varphi}$

23:3 ἐὰν for ἂν 19 μείζων for μεῖζον 21 ὀμνύων for ὀμόσας κατοικήσαντι for κατοικοῦντι 23 τὸ for τὸν 25 ἀδικίας for ἀκρασίας 30 ἤμεθα for ἦμεν 34 omit ἰδοὺ 36 add ὅτι before ἤξει 37 tr. to ὄρνις ἐπισυνάγει

24: I tr. to ἀπὸ τοῦ ἰεροῦ ἐπορεύετο 2 omit μὴ² 6 add καὶ ἀκαταστασίας after πολέμους | tr. to γενέσθαι πάντα 7 ἐπ' for ἐπὶ¹: changed by later hand to ἐπὶ | omit λιμοὶ καὶ 8 tr. to ταῦτα δὲ πάντα 15 ἐστὼς for ἐστὸς 17 καταβάτω for καταβαινέτω | τὰ for τι 18 omit ὀπίσω 23 tr. to ὁ χριστὸς ὧδε 27 omit καὶ² 32 φύλα for φύλλα 36 ἢ for καὶ τῆς 41 μύλω 1st hand for μύλωνι: changed in red to μύλωνι 43 ἤδη for ἤδει 45 δοῦναι for διδόναι 49 add αὐτοῦ after συνδούλους | ἐσθείη for ἐσθίειν | πίνει for πίνειν

25:3 αὐτῶν for ἐαυτῶν τ 6 add τῆς before νυκτὸς 9 οὐ μὴ for οὐκ το omit μετ' αὐτοῦ 17 omit ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο: supplied in mg. by another hand 23 νυμφίου for κυρίου 30 ἐκβάλετε for ἐκβάλλετε | after ὀδόντων add ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω 43 omit γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με 44 omit αὐτῷ

26: I tr. to τοὺς λόγους τούτους πάντας 4 tr. to δόλω κρατήσωσι 15 καὶ ἐγὼ for κάγὼ 17 αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ for οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ | omit αὐτῷ 22 λοιπούμενοι for λυπούμενοι 24 omit ἀνθρώπου²: supplied above by later hand 26 εὐχαριστήσας for εὐλογήσας | tr. to μου ἐστὶ τὸ σῶμα 33 omit καὶ 35 add δὲ after Ὁμοίως 36 γετθσημανὴ for Γεθσημανῆ: γε by 1st hand, the rest by a less skilled hand, in a space left by the 1st | σοῦ for οῦ 38 add ὁ ἰησοῦς after αὐτοῖς 39 προσελθών for προελθών 42 αὐτῶ for αὐτὸ 44 tr. to πάλιν ἀπελθών

45 τοῦ νίοῦ καὶ for καὶ ὁ νίὸς | add ἀνθρώπων after χεῖρας 48 ἐἀν for ἄν 50 ὃ for ῷ ist hand: later changed to ῷ 51 ἰησοῦν for Ἰησοῦ 52 ἀποθανοῦνται for ἀπολοῦνται 53 δοκεῖ σοι for δοκεῖς 67 add αὐτὸν after ἐρράπισαν ist hand: crossed out in red 70 add αὐτῶν after ἔμπροσθεν 71 ἴδεν for εἶδεν | αὐτοῖς for τοῖς 74 καταθεματίζειν for καταναθεματίζειν 75 omit τοῦ²

27:2 πηλάτω for Πιλάτω 3 παραδούς for παραδιδούς 4 ωψει for όψει 6 κορβωνὰν for κορβανᾶν 10 ἔδωκα for ἔδωκαν 33 ὁ for δς 35 omit ἴνα πληρωθῆ . . . . ἔβαλον κλῆρον 36 καθίσαντες for καθήμενοι 39 αὐτὸν for αὐτῶν changed by later hand to αὐτῶν 42 πιστεύσωμεν for πιστεύσομεν: add ἐπ' before αὐτῷ 43 omit νῦν | θέλη for θέλει 44 ὀνείδιζον for ἀνείδιζον | αὐτόν for αὐτῷ² 45 ἐνάτης for ἐννάτης 46 ἐνάτην for ἐννάτην | λιμὰ for λαμὰ 49 σῶσον for σώσων 51 ἐσείσθη: ει in an erasure 55 add καὶ before γυναῖκες | omit ἀπὸ¹ 60 μέγα for μέγαν 63 tr. to ὁ πλᾶνος ἐκεῖνος 64 omit νυκτὸς | χεῖρον for χείρων 65 ὕδατε for οἴδατε 1st hand: changed by a later hand to οἴδατε

28:2 add $\tau o \hat{v}$ $\mu \nu \eta \mu \epsilon i o v$ after $\theta \dot{v} \rho a s$ 9 omit $\dot{o}$ 10 kai $\dot{\epsilon} \kappa \epsilon \hat{i}$ for kake $\hat{i}$ 19 omit $o \hat{v} \nu$

έυαγγέλιον κατὰ μάρκον

1:2 κατασκευάση for κατασκευάσει 6 add δ before Ἰωάννης το έκ for ἀπὸ | ἴδε for εἶδε | καταβαίνων for καταβαίνον 14 omit δ 15 omit καί 16 ἴδε (-ν added in red) for εἶδε | εἰς τὴν θάλασσαν for ἐν τῆ θαλάσση 17 omit γενέσθαι 18 omit αὐτῶν 25 ἀπ' for ἐξ 26 φωνῆσαν for κράξαν 27 ἐαυτοὺς for αὐτοὺς 34 add χριστὸν εἶναι after αὐτόν 37 tr. to σὲ ζητοῦσι 38 καὶ εκεῖ for κἀκεῖ 42 tr. to ἡ λέπρα ἀπ αυτοῦ 43 tr. to ἐξέβαλεν αὐτὸν εὐθέως 44 ἀλλὰ for ἀλλ' | μωϋσῆς for Μωσῆς

2: $\mathbf{i}$ εἰσῆλθεν ὁ ἰησοῦς πάλιν for πάλιν εἰσῆλθεν 2 θύραν corr. by late hand (from θύρα?) 8 add αὐτοὶ after οὕτως 9 σου for σοι $\mathbf{i}$ έγειρε for Έγειραι | tr. to τὸν κράββατόν σου 10 tr. to ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι 11 ἔγειρε for ἔγειραι 14 add ὁ ἰησοῦς after παράγων 21 ἐπιράπτει for ἐπιρράπτει 26 omit τοῦ $\mathbf{i}$

3:3 ἔγειρε for Έγειραι 5 ἀπεκατεστάθη for ἀποκατεστάθη 9 πλοιάρια for πλοιάριον | προσκαρτερεί for προσκαρτερή 12 tr. to φανερὸν αὐτὸν 14 add οὖς καὶ ἀποστόλους ἀνόμασεν after δώδεκα 15 ἀποστέλλει for ἀποστέλλη 17 omit $τοὖ^2$ 27 omit οὖ: tr. to οὐδεὶς δύναται | διαρπάση for διαρπάσει 28 tr. to τοὖς νἱοὖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀμαρτήματα | add αἱ before βλασφημίαι 29 βλασφημήση for βλασφημήσει 32 tr. to περὶ αὐτὸν ὄχλος | add καὶ αἱ ἀδελφαί σου before ἔξω 33 καὶ for ἢ 34 ἰδοὺ for Ἰδε 35 ποιήσει for ποιήση

4: $\mathbf{I}$ συνήχθησαν for συνήχθη 4 omit τοῦ οὐρανοῦ 8 ἐν for εν thrice 9 omit αὐτοῖς 10 τὰς παραβολὰς for τὴν παραβολήν 11 omit τὰ 12 ἀφεθήσεται for ἀφεθ $\hat{\eta}$ 18 omit 2d οὖτοἱ εἰσιν 21 τεθ $\hat{\eta}$ for ἐπιτεθ $\hat{\eta}$ 22 omit τι | εἰ μὴ for ἀλλ' 24 μετριθήσεται for μετρηθήσεται: changed by a later hand to μετρηθήσεται 27 καθεύδει for καθεύδη | ἐγείρεται for ἐγείρηται 31 κόκκον for κόκκ $\hat{\omega}$ 32 μείζ $\hat{\omega}$ for μείζ $\hat{\omega}$ ν 33 omit πολλαῖς 35 ἀπέλθωμεν for Διέλθωμεν 36 πλοῖα for πλοιάρια 37 καὶ τὰ for τὰ δὲ | νομίζεσθαι for γεμίζεσθαι 41 μέγα 1st hand for μέγαν: changed by later hand to μέγαν

5:3 μνήμασι for μνημείοις | ἐδύνατο for ἠδύνατο 4 παίδες 1st hand for πέδαις: changed to πέδες by later hand 5 tr. to μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὅρεσιν 6 omit ἀπὸ 7 εἶπε 1st hand in an erasure 9 tr. to ὅνομά σοι 10 tr. to ἀποστείλη αὐτοὺς 11 τῶ ὅρει for τὰ ὅρη 12 παρεκάλουν for παρεκάλεσαν | omit πάντες 13 add τῶν χοίρων after ἀγέλη 14 ἀπήγγειλαν for ἀνήγγειλαν 16 διηγήσαντο δὲ for καὶ διηγήσαντο 18 tr. to μετ' αὐτοῦ ἢ 19 καὶ for ὁ δὲ 'Ιησοῦς | πεποίηκε for ἐποίησε 22 τὸν ἰησοῦν for αὐτὸν 23 ἐπιθεῖς for ἐπιθῆς | αὐτῶ for αὐτῆ 29 ἰᾶται for ἴαται 33 αὐτὴν for αὐτῆ 34 omit αὐτῆ 37 ἀκολουθῆσαι for συνακολουθῆσαι 38 add καὶ before κλαίοντας 40 πάντας for ἄπαντας 40 εἰσπορεύονται for εἰσπορεύεται 41 ἔγειρε for ἔγειραι

for χλωρ $\hat{\varphi}$ 41 παρατιθώσιν for παραθώσιν 44 omit ώσεὶ 50 ἰδόντες for εἶδον, καὶ | φοβεῖσθαι for φοβεῖσθε 52 tr. to αὐτών ἡ καρδία 53 γεννησαρὲθ for Γενησαρὲτ 56 ἐὰν for ἄν¹

7:2 ἀυτοὺς for ἄρτους 5 ἀλλ' for ἀλλὰ | omit τὸν 8 tr. to ποιείτε πολλά 10 μωϋσῆς for Μωσῆς 19 ἀφαιδρῶνα (ι by a later hand, in an erasure) for ἀφεδρῶνα | καθαρίζων for καθαρίζον 22 ἀσελγειαι for ἀσελγεια 23 tr. to τὰ πονηρὰ ταῦτα 24 omit τὴν 26 συροφοινίκησσα for Συροφοίνισσα | ἐκβάλλη 1st hand, later changed to ἐκβάλη 31 add ὁ ἰησοῦς after ἐξελθών | omit Τύρου . . . . ὁρίων 32 μογγιλάλον for μογιλάλον 36 διεστείλετο (ει corr.?) for διεστέλλετο

8:1 πάλιν πολλοῦ for παμπόλλου 2 ἡμέραι for ἡμέρας 3 ἤκουσι for ἤκασι 4 ἄρτον for ἄρτων 7 add ταῦτα before εὐλογήσας 8 add πάντες after ἐχορτάσθησαν 10 tr. to ἐμβὰς εὐθέως 12 omit αὐτοῦ 19 tr. to ἤρατε κλασμάτων 25 tr. to ἐπέθηκε πάλιν | ἀπεκατεστάθη for ἀποκατεστάθη | ἀνέβλεψε for ἐνέβλεψε 28 add ἰερεμίαν ἢ before ἔνα 31 ὑπὸ for ἀπὸ 33 add ἰησοῦς after ὁ δὲ 34 ἀκολουθεῖν for ἐλθεῖν 35 ἐαυτοῦ ψυχὴν for ψυχὴν αὐτοῦ | οὕτως for οὖτος 37 ἀντάλαγμα for ἀντάλλαγμα 38 ἐὰν for ἄν

9: 1 γεύσονται for γεύσωνται 2 omit $\tau \partial v^3$ 6 λαλήσει for λαλήση 9 διηγήσωνται for διηγήσωνται 19 tr. to λέγει αυτ $\hat{\omega}$ | add καὶ διεστραμμένη after ἄπιστος 20 τὴν γῆν for τῆς γῆς 22 add τὸ before πῦρ | ἀπολέσει for ἀπολέση 28 διατί for Ὅτι 33 add ὁ ἰησοῦς after ῆλθεν | τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ for αὐτοὺς 38 omit ὁ | ἴδωμέν for εἴδομέν 41 omit τ $\hat{\omega}$ 42 ἐὰν for ἄν 43 κυλὸν for κυλλὸν 45 σε for σοι

10:7 add αὐτοῦ after μητέρα 8 tr. to σὰρξ μία 14 omit καὶ² 16 εὐλόγει for ηὐλόγει 17 ἰδοὺ τίς πλούσιος προσδραμών for προσδραμών εἶς 21 omit τοῖς 24 omit τοῖς² 25 omit τῆς² 27 tr. to ὁ ἰησοῦς αὐτοῖς | omit τῷ¹ 29 omit δὲ: καὶ prefixed by later hand to ἀποκριθεὶς 30 tr. to νῦν ἐκατονταπλασίονα 31 omit οἱ 33 omit τοῖς² 35 θέλωμεν for θέλομεν 40 omit μου² 43 tr. to ὑμῶν διάκονος 44 ἐὰν for ἄν 46 ἔρχεται for ἔρχονται 47 $^{\circ}$ O² omitted by 1st hand: supplied in red 49 omit αὐτὸν | τἔγειρε for ἔγειραι 51 ῥαββουνὶ for $^{\circ}$ Pαββονὶ

11:1 βηθσφαγή for Βηθφαγή 3 omit αὐτὸν 1st hand: supplied in red | ἀποστέλλει for ἀποστελεῖ 4 omit τὸν 8 ἐν τῆ ὁδῶ for εἰς τὴν ὁδόν | στυβάδας for στοιβάδας 11 καὶ before εἰς written, but erased at some time later than the insertion of the musical signs 13 ἡ for εἰ $^{\rm I}$ | εὐρήση for εὐρήσει 14 φάγει for φάγοι 15 tr. to εἰς τὸ ἰερὸν ὁ ἰησοῦς

22 add ὁ before Ἰησοῦς | at αὐτοῖς the mg. has in a late hand a lectionary note, mostly washed out, beginning τὸ τοιοῦτο εὐάγγελιον ἀναγινώσκεται 26 omit εἰ δὲ ὑμεῖς . . . . παραπτώματα ὑμῶν 28 ποιεῖς for ποιῆς 29 καὶ ἐγὼ for κάγὼ 32 omit ἐὰν | φοβούμεθα for ἐφοβοῦντο 33 tr. to ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς

12:5 ἀποκτένοντες for ἀποκτείνοντες 6 omit "Οτι 9 ist hand omits, but a later hand has supplied, in red, in mg. τὶ οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος 10 οὕτως ἐγεννήθη for οὖτος ἐγενήθη 13 omit τῶν² | add ἐν before λόγω 14 μέλλει for μέλει | tr. to δοῦναι καίσαρι 22 ἔσχατον δὲ for ἐσχάτη 25 tr. to ἀναστῶσιν ἐκ νεκρῶν 26 τοῦ for τῆς | καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ is repeated, then all but καὶ partially erased 28, 29 πάντων for πασῶν 30, 31 ἀγαπήσης for ἀγαπήσεις 31 ἑαυτόν for σεαυτόν | μείζω for Μείζων 32 εἶπες for εἶπας | omit Θεὸς 33 omit τῶν² 34 tr. to αὐτὸν οὐκέτι ἐτόλμα 36 omit τῷι,² | λέγει for Εἶπεν 40 add γὰρ after οὖτοι 43 πλείω for πλεῖον

13:2 $\lambda l\theta o \nu$ for $\lambda l\theta \omega = 4 \mu \ell \lambda \lambda \epsilon$ for $\mu \ell \lambda \lambda \eta$ | tr. to $\tau a \hat{\nu} \tau a \pi a \nu \tau a$ 9 $d\rho \chi \dot{\eta}$ for $d\rho \chi a \lambda = 14 \ell \sigma \tau \dot{\omega} s$ for $\ell \sigma \tau \dot{\sigma} s = 21$ omit $\dot{\eta} = 32$ omit $\tau \hat{\eta} s^2 = 34 \gamma \rho \eta \gamma o \rho \epsilon \hat{\iota}$ for $\gamma \rho \eta \gamma o \rho \hat{\eta}$

14:3 omit $\tau \hat{\eta}$ 5 αὐτήν for αὐτ $\hat{\eta}$ 6 ἐν ἐμοί for εἰς ἐμέ 7 omit μεθ' ἐαντῶν . . . . ἔχετε 1st hand: mg. supplies in red, μεθ εαντῶν καὶ ὅταν θέλετε δύνασθαι αὐτοὺς εὖποιῆσαι below this, in pencil: ἐμὲ δὲ ὁυ πάντοτε ἔχετε 8 ἔσχεν for εἶχεν 9 ἐὰν for ἄν | tr. to εἰς μνημόσυνον λαληθήσεται αὐτῆς 15 ἀνόγαιον for ἀνώγεον 24 omit τὸ 25 add δὲ after ἀμὴν | γενήματος for γεννήματος | add μεθ' ὑμῶν after πίνω 27 omit ἐν ἐμοὶ ἐν τῆ νυκτὶ τάντη 30 add σὺ before σήμερον 31 omit με 32 γεθσημανὶ for Γεθσημανῆ | προσεύξομαι for προσεύξωμαι 33 omit τὸν 2 35 προσελθών for προελθών 38 omit μὲν 41 omit τὸ 24 tr. to λέγων αὐτοῖς | ἀγάγετε for ἀπαγάγετε 45 add αὐτῶ after λέγει 47 -αισε of ἔπαισε 1st hand in an erasure 51 ἤκολούθησεν for ἤκολούθει 53 omit καὶ ἀπήγαγον . . . ἀρχιερέα 60 omit τὸ 62 tr. to ἐκ δεξιῶν καθήμενον 65 ἔβαλλον is changed from ἕλαβον, by 1st or 2d hand 68 οὔτε for οὐδὲ 71 ὀμνῦναι for ὀμνύειν | omit τοῦτον 72 τὸ ῥῆμα δ for τοῦ ῥήματος οὖ

15: $\mathbf{i}$ εὐθὺς for εὐθέως ἐπὶ τὸ 11 ἀπολύσει for ἀπολύση 12 ιδαιων 1st hand for Ἰουδαίων: changed by another hand to ἰουδαίων 15 φραγελώσας for φραγελλώσας 19 τ $\hat{\eta}$ κεφαλ $\hat{\eta}$ for τὴν κεφαλὴν 20 add αὐτοῦ after ἱμάτια | σταυρώσουσιν for σταυρώσωσιν 24 διαμερίζονται

for διεμέριζον | βάλοντες for βάλλοντες 26 omit $\dot{\eta}$ 28 omit the vs. καὶ ἐπληρώθη . . . . ἐλογίσθη 32 αὐτόν added in red, after πιστεύσωμεν in a space left vacant 33 ἐνάτης for ἐννάτης 34 ἐνάτη ὥρα for ὤρα τῆ ἐννάτη | λιμὰ for λαμμᾶ 35 ἔλεγεν for ἔλεγον 39 οὔτως for οὖτος 40 omit καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ 41 omit αι 1st hand: supplied in red 42 πρὸς σάββατον for προσάββατον 47 add ἡ before Ἰωσῆ

16:1 omit $\dot{\eta}$ τοῦ 8 omit ταχὺ 9 $\hat{\eta}$ of $\mathring{\eta}$ s by another hand, in an erasure 18 $\beta \lambda \dot{\alpha} \psi \eta$ for $\beta \lambda \dot{\alpha} \psi \epsilon \iota$

έυαγγέλιον κατὰ λου-

κᾶν

Luke 1:1 ε of ἐν in an erasure 10 tr. to ἦν τοῦ λαοῦ 14 χαρίσονται for χαρήσονται 26 ναζαρέθ for Ναζαρὲτ 27 add καὶ πατριᾶς after οἴκου 34 add μοι after ἔσται 36 γήρει for γήρα 44 σ of σου in an erasure (of μ?) but probably by 1st hand | tr. to τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει 71 σωτήριον for σωτηρίαν | ἡ of ἡμῶν probably 1st hand but in an erasure (of ὑ?) 75 omit τῆς ζωῆς ἡμῶν

2:4 ναζαρὲθ for Ναζαρὲτ | εῖτις for ήτις 12 omit τη 20 ὑπέστρεψαν for ἐπέστρεψαν 22 μωϋσέως for Μωσέως 24 νοσσοὺς for νεοσσοὺς 25 tr. to ἦν ἄγιον 27 ἡθισμένον for εἰθισμένον 36 προφήτης for προφήτις 37 ἡμέρα for ἡμέραν 39 ἐαυτῶν ναζαρέθ for αὐτῶν Ναζαρέτ 44 omit ἐν³ 51 ναζαρέθ for Ναζαρὲτ

3:1 omit δὲ¹ 1st hand; later supplied above | - καιδε - of πεντεκαιδεκάτω omitted by 1st hand but supplied above by another 2 επλ επλειερεως δοι επλ΄ επλειερεων 10, 12 ποιήσωμεν for ποιήσομεν 10 omit Φιλίππου 23 ων written by 1st hand has been deleted in red 27 <math>επλειερεων δοι 10 επλειερεων δοι 10 επλειερεω

4:7 πᾶσα for πάντα 9 omit ὁ 11 omit ὅτι 14 omit ὁ 16 ναζαρὲθ for Ναζαρὲτ 18 εἴνεκεν for ἔνεκεν | εὐαγγελίσασθαι for εὐαγγελίζεσθαι 21 ἡμῶν for ὑμῶν 25 add ὅτι before πολλαὶ 26 σαρεφθὰ for Σάρεπτα 27 νεεμμὰν for Νεεμὰν 29 omit τῆς² | ὠκοδόμειτο for ὠκοδόμητο 35 ἀπ' for έξ | omit τὸ² 38 omit ἡ 41 εἴδησαν for η̈δεισαν 42 ἐπεζήτουν for ἐζήτουν

5:1 γεννησαρέθ for Γεννησαρέτ 6 tr. to πληθος ἰχθύων 8 omit

τοῦ 14 μωϋσῆs for Μωσῆs 17 add ὁ ἰησοῦs after διδάσκων 19 omit διὰ 20, 23 σου for σοι 23, 24 ἔγειρε for Έγειραι 26 καὶ ἔκστασις . . . . τὸν θεόν was thrice written by 1st hand; 2d and 3d occurrences have been partly erased, partly crossed off in a later ink. 27 add ὁ ἰησοῦs after ἐθεάσατο 29 omit ὁ | omit καὶ ἄλλων 36 α of επιβαλλει 1st hand, in an erasure | omit ἐπίβλημα²

6:4 τοὺς for τοῖς 7 omit αὐτὸν 8 ἔγειρε for Έγειραι 9 ἀποκτεῖναι for ἀπολέσαι 10 αὐτῶ for τῷ ἀνθρώπῳ | omit οὕτω | ἀπεκατεστάθη for ἀποκατεστάθη 17 τοῦ for τόπου: changed by late hand to τόπου 18 ἀπὸ for ὑπὸ (2) χάρητε for Χαίρετε 26 omit ὑμῖν | omit πάντες 28 τοῖς καταρωμένοις ὑμᾶς for τοὺς καταρωμένους ὑμῖν | omit καὶ 33 ἀγαθοποιεῖτε for ἀγαθοποιῆτε 34 omit οἱ 35 omit τοῦ 37 καταδίκαζητε for καταδικάζετε 38 ἀντιμετριθήσεται for ἀντιμετρηθήσεται 41 omit the vs., τἱ δὲ βλεπεις . . . . κατανοεῖς 42 δοκῶν for δοκὸν 45 omit τοῦ before περισσεύματος

23

7: $\mathbf{1}$ $\mathbf{a}$ (?) of $\tau \dot{\mathbf{a}}$ erased 2 έμελλε for ήμελλε 7 άλλ' for άλλὰ 9 οὕτε for οὐδὲ 12 omit ην 16 πάντας for ἄπαντας 19 omit τινας | omit $\dot{\mathbf{o}}^{\mathbf{1}}$ 21 omit καὶ πνευμάτων πονηρῶν 1st hand: supplied in mg. in red, by the corrector of Mk. 12:9 and 14:7 24 τοῖς ὅχλοις for πρὸς τοὺς ὅχλους 31 omit εἶπε δὲ ὁ κύριος 1st hand: supplied in mg. in red, but without δὲ 32 ηὐλίσαμεν for Ηὐλήσαμεν 34 tr. to φίλος τελωνῶν 36 tr. to τῶν φαρισαίων αὐτὸν 37 add καὶ before ἐπιγνοῦσα 42 omit αὐτῶν 45 διέλειπε for διέλιπε 46 tr. to τοὺς πόδας μου

8:3 αὐτοῖς for αὐτῷ 5 ἐαυτοῦ for αὐτοῦ 8 εἰς for ἐπὶ 15 after ὑπομονῆ there is added in mg. in red πολ(λη) ταυτα λεγων εφώνει ο εχων ωτα ακουειν ακουετω 18 omit ἄν ἔχη . . . . μὴ 21, 22 omit Μήτηρ . . . . αὐτοὺς 15 hand: supplied (with ἀνέβη for ἐνέβη) in mg. by a later hand 26 πέραν for ἀντιπέραν 29 παρήγγειλε for παρήγγελλε 32 ἐπιτρέψει for ἐπιτρέψη 33 εἰσῆλθον for εἰσῆλθεν 34 omit ἀπελθόντες 43 ἰατροῖς for εἰς ἰατροὺς 51 ἐλθών for Εἰσελθών | tr. to ἰωάννην καὶ ἰάκωβον

9: Ι συγκαλεσά written twice by mistake | ο ιησους added above in black by a late hand, after $\Sigma \upsilon \gamma \kappa \alpha \lambda \epsilon \sigma \acute{\alpha} \mu \epsilon \nu o s$ | omit $\mu \alpha \theta \eta \tau \grave{\alpha} s$ $\alpha \mathring{\upsilon} \tau o \mathring{\upsilon}$ ist hand: supplied in the same late hand 5 $\dot{\epsilon} \grave{\alpha} \nu$ for $\dot{\alpha} \nu$ | δέχονται for δέξωνται 9 omit $\dot{o}$ 12 $\tau \acute{\omega}$ ἰησο $\dot{\omega}$ is added after δώδεκα by the same late hand 13 tr. to ἰχθύες δύο 14 κλησίας for κλισίας 17 κώφηνοι for κόφινοι 20 omit $\dot{o}$ 23 λεγε for $\dot{\epsilon} \lambda \epsilon \gamma \epsilon$ | ἀκολουθε $\dot{\epsilon} \nu$ for $\dot{\epsilon} \lambda \theta \epsilon \dot{\epsilon} \nu$

omit $\kappa \alpha \theta'$ ἡμέραν 24 ἐἀν for ἀν 27 εστωτων for ἐστηκότων | οι ist hand: τινες added above by the same late hand 28 omit τὸν 33 omit ὁ | tr. to μίαν μωσεῖ 36 omit ὁ 37 αὐτῶν changed by a later hand to αὐτῶ ἰησοῦ 38 ἐπίβλεψαι for ἐπίβλεψον 39 μετ' for μετὰ | συντρίβων for συντρίβον 40 ἐκβάλωσιν for ἐκβάλλωσιν 41 tr. to τὸν υἰόν σου ὧδε 46 μεῖζον for μείζων 49 omit τὰ 50 after κωλύετε a late hand adds αυτον in mg. 52 ἐαυτοῦ for αὐτοῦ 55, 56 omit καὶ εἶπεν . . . ἀλλὰ σῶσαι but another hand has supplied καὶ εἶπεν . . . ἀπολέσαι in the upper mg. 57 an early hand has added ἰησοῦ after αὐτῶν 58 κλίνει for κλίνη 61, 62 omit both vss., Εἶπε δὲ καὶ ἔτερος . . . Θεοῦ

10:1 for ἔρχεσθαι a late hand has written in mg. διέρχεσθαι 2 ἐκβάλη for ἐκβάλλη 6 omit μὲν | omit ἐπ' 8 omit δ' 8, 10 δέχονται δέχωνται 12 omit δὲ 13 χοραζεὶν for Χωραζὶν 20 ὑποτάσσετε for ὑποτάσσεται | omit μᾶλλον 22 tr. to μοι παρεδόθη | δ for $\mathring{\psi}$ 27 εαυτόν σεαυτόν 30 ἐξέδυσαν 1st hand for ἐκδύσαντες but εκ is added below ἐξε- in mg. in a late hand and τες in red above -σαν 36 tr. to πλησίον δοκεῖ σοι 39 τῶν λόγων for τὸν λόγον 40 μέλλει for μέλει | κατέλειπε for κατέλιπε

11:4 γàρ omit 1st hand: add above in red | ἀφίομεν 1st hand for ἀφίεμεν: changed in red to ἀφίεμεν 5 μεσονύκτιον for μεσονυκτίου κ omit μου 8 όσον for όσων 9, 10 άνοιχθήσεται for άνοιγήσεται 11 ή for εἰ 13 tr. to δόματα ἀγαθὰ 14 ἐλάλησαν for ἐθαύμασαν 1st hand: an early hand has in mg. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι 17 ἐπ' for ἐπὶ 24 εὐρίσκων for εὐρίσκον | opposite λέγει in mg. τότε γρ(άφε) in a late hand, and partially erased 26 έλθόντα 1st hand for είσελθόντα: είσ supplied above in red: ϵ is $\gamma \rho(\alpha \rho \epsilon)$ in mg. in a late hand, afterward erased opposite ἀνθρώπου a late hand in mg. has υπόστρεψε 28 omit αὐτόν 1st hand: supplied in red, then partially erased 30 add σημείον after άνθρώπου 31 σολόμωνος for Σολομώντος twice (corr. from -ovos in 2d instance) 32 νινευή for Νινευί: ται added above in a late hand 33 κρυπτὴν for κρυπτὸν 34 omit καὶ 37 ἡρωτα 1st hand changed by late hand to $\epsilon\rho\omega\tau\dot{a}$ 40 tr. to $\epsilon\sigma\omega\theta\epsilon\nu$ . . . . $\epsilon\xi\omega\theta\epsilon\nu$ 42 'Alla for άλλ' 44 omit οί² 46 τοίς άνθρώποις for τούς άνθρώπους 48 ύμῶν changed by an early hand from ἡμῶν 53 after αὐτοῦ a late hand adds τοῦ ἰησοῦ in mg. perhaps for lectionary use 54 omit καὶ

12:4 ἀποκτενόντων for ἀποκτεινόντων 15 αὐτ $\hat{\omega}$ for αὐτο $\hat{v}^{t}$ 20 ἄφρον

for " $A\phi\rho\omega\nu$ 22 τ $\dot{o}$ for $\tau\hat{\omega}$ 23 add $o\dot{v}\chi$ $\dot{v}$ before $\dot{\eta}$ $\psi v\chi\dot{\eta}$ 31 omit $\pi\dot{a}\nu\tau a$ 38 $\epsilon\dot{v}\rho\dot{\eta}\sigma\epsilon\iota$ for $\epsilon\ddot{v}\rho\eta$ 47 $a\dot{v}\tau\dot{o}\hat{v}$ for $\dot{\epsilon}av\tau\dot{o}\hat{v}$ 58 $\beta\dot{a}\lambda\eta$ for $\beta\dot{a}\lambda\lambda\eta$ 59 $\tau\dot{o}\nu$ for $\tau\dot{o}$

13:4 omit καὶ 5 μετανοεῖτε for μετανοῆτε 6 tr. to ζητῶν καρπὸν 7 αὐτῆ first written for τῷ, then changed by erasure to τῆ 8 ν of αὐτὴν by an early hand, in an erasure | κόπρια for κοπρίαν 9 ἐκκόψει for ἐκκόψει 15 ὑποκριτὰι for Ὑποκριτὰ 20 omit Καὶ 25 ὑμᾶs 1st hand for ὑμῖν: ῖν written in above, in red 26 ἄρξησθε for ἄρξεσθε 1st hand: εσ written in above η , in red 29 omit ἀπὸ² | ἀνακληθήσονται for ἀνακλιθήσονται 35 omit ἔρημος ἀμὴν | tr. to λέγω δὲ

14:2 ὧν for ἦν 5 νιὸς for ὄνος 10 ἀνάπεσε for ἀνάπεσον 16 μέγαν for μέγα 24 add πολλοὶ γὰρ εἰσὶ κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί after δείπνου 26 αὐτοῦ for ἐαυτοῦ 27 tr. to εἶναί μου 28 εἰς for πρὸς 29 τεθέντος for θέντος 32 tr. to πόρρω αὐτοῦ 33 add ὁ after πᾶς

15:3 αραβολὴν for παραβολὴν: the marginal capital Π has been omitted by mistake 4, 7 ἐνενηκονταεννέα for ἐννενηκονταεννέα 4 add οὖ after ἔως 7 ἐφ' for ἐπὶ¹ | ἐπ' for ἐπὶ² 9 συγκαλεῖ for συγκαλεῖται 19 omit καὶ 23 ἐνέγκοντες for ἐνέγκαντες 24, 32 ἀπολωλὸς for ἀπολωλὸς

16:4 δέξονταί for δέξωνταί 8 omit ὅτι φρονίμως ἐποίησεν 9 ἐκλείπητε for ἐκλίπητε 15 ἐστιν omitted by 1st hand: supplied above by a late hand 18 omit καὶ πᾶs . . . . γαμῶν μοιχεύει 25 ὧδε for ὅδε 26 ἔνθεν for ἐντεῦθεν | ὑμᾶs for ἡμᾶs 29 add δὲ after λέγει

17:3 ἐἀν δὲ for καὶ ἐἀν 4 omit ἐπὶ σὲ: in mg. a late hand has written πρὸς σὲ 7 ἀνάπεσε for ἀνάπεσαι 9 omit αὐτῷ 10 ὀφείλομεν for ἀφείλομεν 24 ἐπ' for ὑπ' | omit καὶ 26, 28 ἐγένοντο for ἐγένετο 26 omit τοῦ 34 omit ὁ ^{t}

18:1 add aὐτοὺs after προσεύχεσθαι 3 τις is added after δὲ by a late hand 4 μη 1st hand for οὐ: οὐ written in above by a late hand 9 omit καὶ 13 add αὐτοῦ after ὀφθαλμοὺς 14 add γὰρ after η 18 ἐπερώτησέ for ἐπηρώτησέ 28 omit ὁ 34 οὐδὲ for οὐδὲν

19:4 omit δι' | ἔμελλε for ἤμελλε 7 πάντες for ἄπαντες 11 δοκε $\hat{\iota}$ for δοκε $\hat{\iota}\nu$: ν supplied above in red 17 πέντε for δέκα 23 omit τὴν 35 ἐπιρίψαντες for ἐπιρρίψαντες 38 omit βασιλεὸς

20:1 lepels for archerels | omit ol² 5 omit oὖν 9 omit τ is 11, 12 omit eξαπέστειλαν . . . . τ ρανματίσαντες 19 omit τ às | omit τ òν λαὸν 28 μωϋσῆς for $M\omega\sigma$ ῆς | ω of eχ ω ν and καὶ οὖτος άτεκνος 1st

hand in an erasure 31 add ώσαύτως after αὐτὴν 32 omit δὲ 35 ἐκγαμίζονται for ἐκγαμίσκονται 36 omit γὰρ¹ | omit ἔτι 38 omit πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν

21:2 omit δὲ | tr. to τινα καὶ το ἐπ' for ἐπὶ τι πάντων for ἀπάντων το tr. to συγγενῶν καὶ φίλων καὶ αδελφῶν το κτίσασθε for κτήσασθε 22 ἡμέρα for ἡμέραι | πλησθῆναι for πληρωθῆναι 28 below

ἀρχομένων a late hand has written απροσεχεται 33 omit δ οὐρανὸς . . . . παρελεύσονται 1st hand: the whole vs. (ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι) has been written in red over an erasure in mg. 34 βαρηθώσιν for βαρυνθώσιν | αἰφνιδίως (αἰ- in an early hand in an erasure) for αἰφνίδιος

22:11 omit μου 12 καὶ ἐκεῖνος for κάκεῖνος | ἀνώγαιον for ἀνώγεον 17 διαμετρίσατε for διαμερίσατε 18 γενήματος for γεννήματος 27 οὐχ' for οὐχὶ 30 omit ἐν τἢ βασιλεία μου | καθίσεσθε for καθίσησθε 32 ἐθεήθην for ἐδεήθην 34 φωνήση for φωνήσει 35 οὐθενός for Οὐδενός 36 πωλήσει for πωλησάτω | ἀγοράσει for ἀγορασάτω 45 omit αὐτοῦ 46 αὐτοὺς for αὐτοὺς for αὐτοὺς for αὐτοὺς for αὐτοὺς $\frac{1}{2}$ δο omit $\frac{1}{2}$ δο $\frac{1}{2}$ αὐτοὺς for αὐτὸν for αὐτὸν $\frac{1}{2}$ δο $\frac$

24: Γ βαθέως for βαθέος 4 tr. to ἄνδρες δύο 5 ἐνφόβων for ἐμφόβων 10 omit ἢσαν δὲ | omit αι 13 αιμμαούς for Ἐμμαούς 18 omit ἐν 127 διερμήνευεν for διηρμήνευεν 33 συνηθρυσμένους (dots under υσ 1) for συνηθροισμένους 44 πρὸς αὐτούς for αὐτοῖς

έυαγγέλιον κατὰ ἰωάννην

John 1:28 βηθαβρᾶ 1st hand, changed by a later hand to βηθανία: $\nu\iota$ in an erasure not long enough for 3 letters 29 omit δ Ἰωάννης 1st hand: supplied by a late hand 40 add οὖν after Ἦλθον | omit δὲ 42 μεσίαν for Μεσσίαν | omit δ_κ 43 omit δὲ 44 omit δ Ἰησοῦς | add δ ἰησοῦς after αὐτῷ 46 omit τοῦ | ναζαρέθ for Ναζαρέτ 47 ναζαρέθ for Ναζαρέτ 1st hand: changed to ναζαρέτ by an early hand 49 omit δ 51 μείζων for μείζω

2:4 σὐ for σοὶ 5 λέγει for λέγῃ 15 κολυβιστῶν for κολλυβιστῶν 17 καταφάγεταί for κατέφαγέ 19 omit ὁ 20 omit καὶ ^{I} 1st hand:

supplied above by a later hand 22 omit αὐτοῖς 23 add τοῖς before Ἱεροσολύμοις

3:2 αὐτὸν 1st hand for τὸν Ἰησοῦν: τὸν ἰησοῦν written in above later in red 3, 5 omit ὁ 1st hand: supplied above in red 10 omit ὁ 112 πιστεύσητε for πιστεύσετε 14 μωσῆs 1st hand: changed by a later hand to μωϋσῆs 15, 16 ἔχει for ἔχη 20 tr. to αὐτοῦ τὰ ἔργα 22 omit ὁ 25 ἰουδαίου for Ἰουδαίων

4:7 add καὶ before λέγει 13 omit ὁ¹ 14 omit οὐ μὴ διψήση . . . . δώσω αὐτῷ 1st hand: supplied (with διψήσει for διψήση) in mg. in a very fine hand | omit ἐν 17 αὐτω added above after εἶπεν in a fine late hand 20 tr. to τῶ ὅρει τούτω 25 μεσίαs for Μεσσίαs 27 τοῦτο for τούτω 30 omit οὖν 35 omit ἔτι 38 αὐτὸν for αὐτῶν 44 omit δ 46 tr. to πάλιν δ ἰησοῦς 47 ἔμελλε for ἤμελλε

5:4 ἐταράσσετο for ἐτάρασσε 7 βάλη for βάλλη 8 ἔγειρε for Εγειραι | κράββατόν ist written but changed by ist hand to κράβαττόν: similarly in vs. 9. 10, 11, 12 κράβαττον (-τόν) for κράββατον (-τόν) 14 tr. to σοί τι 35 ἀγαλλιαθῆναι for ἀγαλλιασθῆναι 44 παρ' for παρὰ 46 μωσεῖ for Μωσῆ

6:3 omit ἐκεῖ 5 ἀγοράσωμεν for ἀγοράσομεν 9 omit ἔν 10 ἀνέπεσαν for ἀνέπεσον οὖν 12 περισσεύοντα for περισσεύσαντα 15 omit αὐτὸν² | omit πάλιν 17 omit τὸ 1st hand: supplied above in red 19 ὡσεὶ for ὡs 22 ἐστηκὸs for ἐστηκὼs 22 tr. to ἄλλο πλοιάριον 24 omit καὶ before αὐτοὶ 27 τοῦτο for τοῦτον 28 ποιῶμεν for ποιοῦμεν | ἐργαζόμεθα for ἐργαζώμεθα 29 omit ὁ 36 omit ὑμῖν 1st hand: supplied above in red 39 ἀλλ' for ἀλλὰ | αὐτὸν for αὐτὸ 41 tr. to ἐκ σοῦ οὐρανοῦ καταβάs 44 add ἐν before τῆ 45 ἀκόνων for ἀκούσαs 58 μου for τοῦτον | ζήσει for ζήσεται 62 θεωρεῖτε for θεωρῆτε 69 omit καὶ ἐγνώκαμεν 70 omit ὁ Ἰησοῦς 71 ἰοῦδα for Ἰούδαν 71 ἔμελλεν for ἤμελλεν

7: I a late hand inserts $d\phi' \dot{\epsilon}\iota s(?)$ $a\psi''$ (for $a\dot{\upsilon}\tau o\dot{\upsilon}s?$) after Kal 12 omit $\delta\dot{\epsilon}$ 16 add $o\ddot{\upsilon}\nu$ after 'Apekri $\theta\eta$ 18 with $\delta\dot{\delta}\xi a\nu$ $\tau o\ddot{\upsilon}$ another hand begins and continues for I leaf through $d\pi' \dot{\epsilon}\mu a\dot{\upsilon}|\tau o\ddot{\upsilon}$ of vs. 28 21 omit $\dot{\delta}$ 27 $\ddot{\epsilon}\rho\chi\epsilon\tau a\iota$ for $\ddot{\epsilon}\rho\chi\eta\tau a\iota$ 29 omit $\dot{\delta}\dot{\epsilon}$ 30 omit $\tau\dot{\eta}\nu$ | $\dot{\epsilon}\lambda\dot{\eta}-\lambda\upsilon\theta\epsilon\nu$ for $\dot{\epsilon}\lambda\eta\lambda\dot{\upsilon}\theta\epsilon\iota$ 32 tr. to $\dot{\upsilon}\pi\eta\rho\dot{\epsilon}\tau as$ $o\ddot{\iota}$ $\phi a\rho\iota\sigma a\ddot{\iota}o\iota$ kal $o\ddot{\iota}$ $d\rho\chi\iota\epsilon\rho\epsilon\dot{\iota}s$ 33 omit $a\dot{\upsilon}\tau o\ddot{\iota}s$ 37 $\dot{\epsilon}\rho\chi\dot{\epsilon}\sigma\theta\omega$ corr.: $\epsilon\sigma$ in an erasure 39 omit $\dot{\delta}$ 41 omit $\dot{\delta}\dot{\epsilon}$ 48 with $\sigma\tau\epsilon\upsilon\sigma\epsilon\nu$ of $\dot{\epsilon}\pi\dot{\iota}\sigma\tau\epsilon\upsilon\sigma\epsilon\nu$ the hand of 7:18–28 recommences, continuing through $\dot{\epsilon}\gamma\dot{\omega}$ $\epsilon\iota\mu\iota$ of 8:18 53 $d\pi\dot{\eta}\lambda\theta\sigma\nu$ for $\dot{\epsilon}\pi\sigma\rho\epsilon\dot{\upsilon}\theta\eta$

8:1 καὶ ὁ ἰησοῦς for Ἰησοῦς δὲ 2 add βαθέος (corr.: 1st hand αὐτὸν | ἐπὶ for ἐνΑ 4 εἶπον for λέγουσιν | ταύτην εὕρομεν for αὕτη ἡ γυνή κατειλήφθη | μοιχευομένην for μοιχευομένη 5 add ήμων after νόμω | μωϋσης for Μωσης | omit ημίν | λιθάζειν for λιθοβολείσθαι | add περί αὐτης after λέγεις 6 κατηγορίαν κατ' for κατηγορείν 7 έπερωτωντες for έρωτωντες | άναβλέψας for άνακύψας | αὐτοῖς for πρός αὐτοὺς | omit τον after πρώτος | βαλέτω έπ' αὐτήν for έπ' αὐτή βαλέτω o omit $\kappa a i \dots \dot{\epsilon} \lambda \epsilon \gamma \chi \delta \mu \epsilon \nu o \iota \mid \kappa a \tau \epsilon \lambda \dot{\eta} \phi \theta \eta \quad \text{for } \kappa a \tau \epsilon \lambda \dot{\epsilon} \dot{\iota} \phi \theta \eta \mid \text{tr. to } \delta \quad \dot{\iota} \eta \sigma o \hat{v} s$ μόνος | οὖσα for ἐστῶσα το εἶδεν αὐτὴν καὶ εἶπε for καὶ μηδένα . . . . είπεν αὐτῆ | γυναι for 'Η γυνή | omit ἐκείνοι 11 add ἀπὸ τοῦ νῦν before μηκέτι 12 tr. to αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς | περιπατήση for περιπατήσει 14 omit $\dot{v}\mu\epsilon\hat{i}s$ $\delta\dot{\epsilon}$ . . . $\dot{v}\pi\dot{a}\gamma\omega$ 18 with $\dot{\epsilon}\gamma\dot{\omega}$ $\epsilon\dot{i}\mu$ the intrusive hand stops 19 omit δ² 26 add καί before λαλείν 39 omit ἄν 42 omit οὖν 44 τοῦ πατρὸς ὑμῶν for πατρὸς 46 ἐλέγξει for ἐλέγχει 52 γεύσηται for γεύσεται 54 omit έγω δε οίδα αὐτόν 1st hand: supplied by an early hand in red, in mg.

9: I after $\pi a \rho \acute{a} \gamma \omega \nu$ a late hand adds $\acute{o}$ $i \eta \sigma o \acute{v}$ s in mg. 9 add $\acute{o}$ è after Έκεινος 10 $\acute{\eta} \nu \epsilon \acute{\omega} \chi \theta \eta \sigma a \nu$ for $\acute{a} \nu \epsilon \acute{\omega} \chi \theta \eta \sigma a \nu$ 15 tr. to $\mu o \upsilon \acute{e} \pi \iota$ $\tau o \upsilon s$ $\acute{o} \phi \theta a \lambda \mu o \upsilon s$ 19 $\acute{e} \lambda \acute{e} \gamma \epsilon \tau \epsilon$ for $\lambda \acute{e} \gamma \epsilon \tau \epsilon$ 20 add $\delta \grave{e}$ after $A \pi \epsilon \kappa \rho \iota \theta \eta \sigma a \nu$ 21 $\tau \grave{a}$ added in an early hand before $\pi \epsilon \rho \iota \mid \acute{e} a \upsilon \tau o \upsilon s$ for $a \upsilon \tau o \upsilon s$ 28 omit $o \upsilon \nu$ 29 $\mu \omega \sigma \epsilon \iota$ for $M \omega \sigma \jmath$ 31 $\dot{a} \mu a \rho \tau \omega \lambda o \upsilon s$ for $\dot{a} \mu a \rho \tau \omega \lambda o \upsilon s$ 36 add $\kappa a \iota s$ before $\tau \iota s$

10:1 ἀλλ' for ἀλλὰ 5 ἀκολουθήσουσιν for ἀκολουθήσωσιν 6 add ὁ ἰησοῦς after αὐτοῖς² 8 omit πρὸ ἐμοῦ 16 εἰσὶν for ἔστιν 22 omit τοῦς 23 σολομῶνος for τοῦ Σολομῶντος 34 εἶπον for εἶπα 39 omit οὖν 11:2 ἐαυτῆς for αὐτῆς 9 omit ὁ 9, 10 περιπατεῖ for περιπατῆς 19 παραμυθήσονται for παραμυθήσωνται 20 omit ὁ 21 omit ἡ | τεθνήκει for ἐτεθνήκει 27 omit αὐτῷ 1st hand: supplied in red in a space left as though for it. 38 ἐμβριμούμενος 1st hand for ἐμβριμώμενος: ω written above in red, by the punctuator 48 πιστεύσωσιν for πιστεύσουσιν 51 ἀλλ' for ἀλλὰ | omit ἐκείνου 1st hand: supplied in mg. by a later hand

12:1 add δ ἰησοῦς after νεκρῶν 2 ἀνακειμένων for συνανακειμένων 6 ἔμελλεν for ἔμελεν 12 omit δ 13 omit δ² 16 omit δ 18 omit καὶ 1st hand: supplied above in red by the punctuator | omit δ 21 omit

οὖν 1st hand: supplied in red by the punctuator 33 ἔμελλεν for ἤμελλεν 34 omit Ὅτι before δεῖ | omit τίς ἐστιν . . . ἀνθρώπου; once perhaps supplied in mg., which shows an erasure, while a metobelus stands in the text below ἀνθρώπου 40 ἰάσομαι for ἰάσωμαι 45 omit vs., καὶ ὁ . . . . με 47 omit μὴ 1st hand: supplied above by a later hand

13:15 ἔδωκα 1st hand: δ prefixed by an early hand 23 καὶ ην for ην δὲ 24 ν has been erased after νεύει 25 add οὕτωs after ἐκεῖνος 31 omit $\dot{\mathbf{o}}^{\text{x}}$ 37 omit $\dot{\mathbf{o}}$ 38 φωνήση for φωνήσει

14: Γ add μηδε δειλιᾶτω in late hand after καρδία Γ ετοιμάσαι for καὶ ετοιμάσω Γ οmit καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε Γ ist hand: supplied in red in mg. 12 omit καὶ μέιζονα τούτων ποιήσει Γ ist hand: supplied in mg. in red, by the same corrector as in vs. 4. 14 add με after αἰτήσητε Γ μένει for μένη 20 καὶ ἐγὼ for κἀγὼ 22 add καὶ before τί 23 omit Γ before Γ in Γ before Γ in Γ ο Γ ετούτον

16:2 omit $\mathring{v}\mu \hat{v}v$ 15 λαμβάνει for λήψεται 16, 17 omit ὅτι ἐγὼ $\mathring{v}\pi \acute{a}\gamma ω$ . . . ὄψεσθέ με 1st hand: apparently supplied in mg. in a fine hand, but later washed out 25 omit ἐγὼ 1st hand: supplied in red

17:1 δοξάσει for δοξάση 2 ἔδωκας for δέδωκας 5 παρὰ έαυτῶ for παρὰ σεαυτῷ 1st hand: changed by a later hand to παρὰ σεαυτῶι 7, 8 omit παρὰ σοῦ . . . δέδωκάς μοι 1st hand: supplied in mg. in a later hand, in red 11 ὧ for οὖς | ἔν ἐσμεν added in a later hand after ἡμεῖς 13 omit πεπληρωμένην 1st hand: πεπλιρομένην supplied in a later hand in mg.

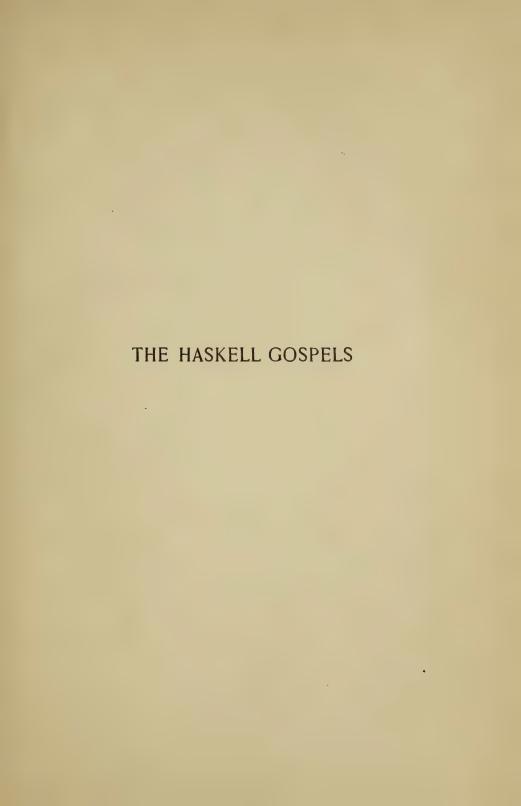
18:4 ἐπερχόμενα for ἐρχόμενα 8 omit ὁ 15 συνῆλθε for συνεισῆλθε 20 omit τῆ 22 αὐτῶ is added in a late hand above εἰπόντος 25 add οὖν after Ἡρνήσατο 28 πρωΐ for πρωΐα 32 ἔμελλεν for ἤμελλεν 1st hand: η added above in red 36 omit ὁ 37 omit ὁ² 1st hand: supplied above in red 40 omit πάντες 1st hand: supplied above in red after οὖν

19:6 add αὐτόν after σταύρωσον² 7 tr. to θεοῦ νἱὸν 11 omit δ¹ 12 ἐαυτὸν for αὑτὸν 14 ἢν is supplied in red, in mg. opposite ὤρα 16 ἤγαγον for ἀπήγαγον 17 τόπον for τὸν² 20 tr. to δ τόπος τῆς πόλεως 23 ἄραφος for ἄρραφος 27 ἡμέρας for ὤρας | tr. to δ μαθητὴς αὐτὴν 1st hand: changed by a later hand to αυτην δ μαθητὴς ἐκεινος 28 ταῦτα written in above τοῦτο in red 31 omit ἡ 34 εὐθέως for

εὐθὺς 35 tr. to ἐστιν αυτοῦ | αὐτοῦ added in red after μαρτυρία 38 omit δ ὲ | κεκρυμμένως for κεκρυμμένος 40 add ἐν before ὁθονίοις

20:11 omit δè 14 omit δ 15 tr. to ἔθηκας αὐτὸν 25 omit καὶ βάλω . . . . τῶν ἥλων² 1st hand: βάλω . . . . ἤλων supplied by a later hand 28 omit $\dot{\mathbf{\delta}}^1$ 29 omit $\boldsymbol{\Theta}$ ωμ $\hat{\mathbf{a}}$ 31 omit $\dot{\mathbf{\delta}}^1$

21:1 αὐτοῦ is added in a later hand after μαθηταῖs | ἐγερθεἰs ἐκ νεκρῶν added in a later hand in mg. opposite ἐπὶ τῆs θαλάσσηs (or after Τιβεριάδοs?) 3 ἐνέβησαν for ἀνέβησαν 4 omit ὁ 17 διὅτι for ὅτι 1 st hand: δι crossed off in red by corrector <math>| αὐτὸν for αὐτῷ

THE HASKELL GOSPELS: MATT. 1:1-40

THE HASKELL GOSPELS

BY

EDGAR J. GOODSPEED

PROFESSOR OF BIBLICAL AND PATRISTIC GREEK
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS CHICAGO, ILLINOIS

COPYRIGHT 1918 BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO

All Rights Reserved

Published January 1918

THE HASKELL GOSPELS (Greq. 1240)

In 1895 the University of Chicago, through Professors E. D. Burton and C. R. Gregory, secured a manuscript of the Gospels in Greek, which was deposited in the Haskell Oriental Museum of the University. It was transferred in 1912 to the Manuscript Room of the Harper Memorial Library, where it now is. The manuscript had come to Chicago in the hands of a Greek, from whose estate it was purchased. It dates from about 1500 A.D. and is written in a large, round cursive. It now contains 267 leaves, but originally its forty quires, the last of seven leaves, with the eleven leaves of prefatory material, must have made at least 330 leaves. Of these quires twenty-nine are still complete (I-III, V-XIV, XXIV-XXXI, XXXIII-XL), four lack one or two leaves (IV, XV, XVI, XXXII), and seven (XVII-XXIII) are quite gone. The quires are numbered on the lower inner corner of the first recto and last verso. The leaves measure 18 by 26.5 or 27 cm., and are inscribed in single columns 11.3-11.8 by 17.8 cm., with 19 lines to a column. There are some ornamental headings (Matthew, Mark) and a few initial capitals. The parchment is often stiff and thick, though it is very uneven in quality. The hand is large, round, and regular, and much of it had been traced over in late ink. The parchment was ruled in the usual manner, the writing depending from the line. There are the usual accents, breathings, and punctuation marks; ι-subscript is generally lacking. The lesson and chapter titles in the margin are usually in red, as are the Eusebian section and canon numbers. There are no paragraphs. The manuscript is No. 46 (Gr. 2) in the Catalogue of Manuscripts in the Libraries of the University of Chicago, and is fully described in that work, pp. 40-51. A quire (6 ff.) from a thirteenth-century Greek lectionary, which has been united with the Haskell Gospels in binding, is also described there, No. 50 (Gr. 6), pp. 55, 56. In Gregory's catalogue (Textkritik des Neuen Testamentes) the manuscript appears as 1290 of the gospel minuscules.

The eleven leaves preceding the first quire give first a list of lesson titles with explanatory paragraphs, then the letter of Eusebius

to Carpianus, the Eusebian canons in red, a ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου, and the list of chapter titles for Matthew. With the first quire Matthew's Gospel begins, and with the eleventh quire it ends. A ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Μάρκον ἀγίου εὐαγγελίου begins the twelfth quire, and is followed by the Gospel of Mark. The concluding chapters of Mark and the opening chapters of Luke, together with the intervening material, are missing. Luke is followed by a ὑπόμνημα εἰς τὸν ἄγιον ἀπόστολον Ἰωάννην τὸν θεολόγον and the Gospel of John, with which the fortieth quire ends; there are no subscriptions. The lacunae in the Gospels are thus Matt. 9:36—10:10 (quire IV, f. 1), 12:15b-29a (IV, 8), Mark 7:24b-36a (XV, 1), 9:48b—10:14a (XVI, 1), 12:1—Luke 9:2 (XVI, 8, and XVII–XXIII), John 1:1-14a (XXXII, 1), 3:14b-27a (XXXII, 8).

The following verses stand just before Matthew; cf. von Soden, Die Schriften des Neuen Testaments, I, p. 378:

ματθαίου τόδε ἔργον· ἀριστοπόνοιο τελώνου·
 ὃς τόκον ἔφρασε θεῖον ἀπειρογάμοιο γυναικός:
 ἡ τέκε ἄσπορον υἰὸν ὃν οὐ χάδεν οὐρανὸς εὐρύς·
 χ(ριστὸ)ν ἀειζώοντα· θ(εὸ)ν βροτὸν αὐτὸν ἐόντα. ↓
 (f. 11a)

The following verses, the first four of which occur not infrequently in cursives before Mark (cf. *The Newberry Gospels*, p. 7; von Soden, *op. cit.*, p. 378), are written, not in verses, but as though they were prose; the verse divisions are here indicated.

σσσα περί χριστοῖο θεηγόρος ἔθνεα πέτρος | κηρύσσων ἐδίδασκεν ἀπὸ στομάτων ἐριτίμων, | ἐνθάδε μάρκος ἄγειρε καὶ ἐν σελίδεσσιν ἔθηκε· | τοῦνεκα καὶ μερόπεσσιν εὐάγγελος ἄλλος ἐδείχθη:— | ἔργον ἀριπρεπὲς ἐκ μεγάλου πέτρου μυηθεὶς, | μάρκος ἔτευξε τόδε πν(εύματο)ς ἐν σοφίη:—:—:—:—:—(f. 99a)

¹ Professor Gregory, loc. cit., notes lacunae in Mark 5: 26-40 and John 3: 27-33, but these sections, while doubtless missing when his notes were made, have since been recovered and reunited with the manuscript.

Of these verses, 1-4 appear in the Newberry Gospels; the beginning of verse 5, $\epsilon \rho \gamma \rho \nu \dot{\alpha} \rho \iota \pi \rho \epsilon \pi \dot{\epsilon} s$ ..., von Soden reports in ϵ 184 (op. cit., I, p. 384, No. 59). The paragraph is a combination of two sets of verses, one of four lines, and one of two, in honor of Mark. The last words are repeated at the top of the following page:

‡ ἔργον ἀριπρεπès ἐκ μεγάλου πέτρου μυηθεὶs, | μάρκος ἔτευξε τόδε πν(εύματο)ς ἐν σοφίη:

(f. 99b)

As to type of text, the readings of the manuscript are rather markedly Syrian. Taking Mark, chaps. 1-5, as a representative passage, the manuscript shows 33 significant divergences from the Received Text. Of these, 3 are singular or nearly so, and may be neglected. Of the 30 significant supported readings, 14, or 46.7 per cent, are Syrian. With this may be compared the figures for Codex Montfortianus (61), employed by Erasmus for the text of I John 5:7 (the Three Heavenly Witnesses), in his edition of 1522. This manuscript, which is believed to have been written not long before that date, is thus almost contemporary with the Haskell Gospels. Of its 52 supported significant variations from the Received Text in these five chapters of Mark, 21, or 40.4 per cent, are Syrian. The Newberry Gospels, a twelfth- (according to Gregory, eleventh-) century cursive, gives a Syrian element of 42.9 per cent for the same section. As these may be considered fairly representative Syrian manuscripts, the Syrian element in the Haskell Gospels would seem to be more than usually large.

This collation was first published in the Journal of Biblical Literature, XXI, 100–107, in 1902. Nevertheless Professor von Soden in 1910, in his Die Schriften des Neuen Testaments, I, 3, p. 2172, describes the manuscript as "unerreichbar." On being sent the collation in 1913, however, he assigned the manuscript, which he designates ϵ 586, to his group Φ^c , and associated it with δ 362 and with ϵ 1091, 1098. On its relationship to δ 362 he referred to John 5:36; 13:18, and Luke 19:4, 8. In the same letter (July 7, 1913) Professor von Soden gives the Toronto Gospels the number ϵ 11005 and refers it to his K^a type, connecting it with the manuscripts ϵ 329, ϵ 1390.

182 473

Matt. 1:6 σολομώνα ρτο Σολομώντα

- 2:5 οὕτως pro οὕτω 11 εἶδον pro εὖρον 19 ήδοὺ pro ίδοὺ
- 3:6 ἰορδάνη + ποταμῶ 8 καρπὸν ἄξιον pro καρποὺς ἀξίους 9 + ὅτι ante πατέρα 11 -καὶ πυρί
- 4: I tr. $\dot{a}v\dot{\eta}\chi\theta\eta$ $\dot{o}$ $\dot{i}\bar{\sigma}$ 10 $\ddot{v}\pi a\gamma\epsilon + \dot{o}\pi i\sigma\omega$ μου 18 $-\dot{o}$ Ίησοῦς [but in the margin a lectionary phrase in a late hand runs $\tau\hat{\varphi}$ καιρ $\hat{\varphi}$ ἐκείν $\hat{\varphi}$ π εριπατῶν $\dot{o}$ $\dot{i}\bar{s}$]
- 5:12 -οὔτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν 16 οὔτως pro οὔτω 19 οὔτως pro οὔτω 20 lr. ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη 23 καὶ ἐκεῖ pro κἀκεῖ 26 οῦ pro αντ 27 -τοῖς ἀρχαίοις 28 αὐτὴν pro αὐτῆς 29 βληθῆναι pro βληθῆ 39 εἰς pro ἐπὶ 40 ἰμάτιον + σου 44 τοῖς μισοῦσιν pro τοὺς μισοῦντας 45 + τοῖς ante οὐρανοῖς 46 ποιοῦσιν pro ποιοῦσι 47 φίλους pro ἀδελφοὺς
- 6: 1 προσέχετε + δὲ 6 ταμεῖον pro ταμιεῖόν 18 ἐν τῷ φανερῷ 24 μαμωνᾶ pro μαμμωνᾶ 25 ἐνδύσεσθε pro ἐνδύσησθε | πλείων pro πλεῖόν
- 7:2 μετρηθήσεται pro ἀντιμετρηθήσεται 12 οὕτως pro οὕτω | οὕτως pro οὕτως 14 τί pro ὅτι 15 ἔσωθε pro ἔσωθεν 17 οὕτως pro οὕτω 18 δύνατε pro δύναται
- 8:2 προσελθών pro έλθών 5 αὐτῶ pro τῷ Ἰησοῦ 8 λόγω pro λόγον 11 ἀνακληθήσονται pro ἀνακλιθήσονται 13 ἐκατοντάρχη pro ἐκατοντάρχω | post ἐκείνη + καὶ ὑποστρέψας ὁ ἐκατόνταρχος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν αὐτῆ τῆ ὥρα, εὖρε τὸν παίδα αὐτοῦ ὑγιαίνοντα [αὐτῆ τῆ tr. a man. sec.?] 31 ἐκβάλης pro ἐκβάλλεις
- 9:4 εἰδώς pro ἰδών 13 ἀλλὰ pro ἀλλ' 17 ἀμφότερος pro ἀμφότερα 18 αὐτοῖς | ἄρχων + εἷς | ἀλλ' pro ἀλλὰ 19 ἡκολούθησαν pro ἡκολούθησεν 22 αὐτῆ pro αὐτὴν 27 υἰὸς pro υἱὲ 33 ὅτι

9:36-10:10 amissis

- 10:10 ράβδους pro ράβδον 12 + λέγοντες εἰρήνη τῶ οἴκω τούτω 15 πόλη pro πόλει 19 λαλήσετε pro λαλήσητε 25 ἀπεκάλεσαν pro ἐκάλεσαν | οἰκειακοὺς pro οἰκιακοὺς 28 φοβῆσθε pro φοβηθῆτε | ἀποκτενόντων pro ἀποκτεινόντων | + τὴν ante ψυχὴν² | + τὸ ante σῶμα² 29 ὑμῶν + τοθ ἐν οὐρανοῖς 36 οἰκειακοὶ pro οἰκιακοὶ
- 11:1 ἐτέλεσε pro ἐτέλεσεν $|-\dot{\delta}$ Ἰησοῦς 2 μν pro Χριστοῦ 16 παιδίοις pro παιδαρίοις 21 βηθσαϊδά pro Βηθσαϊδάν |+ καθήμεναι ante μετενόησαν
- 12:6 μείζον pro μείζων $8 \kappa a i$ 15b-29a amissis 29 διαρπάση pro διαρπάσει 32 έaν pro aν iν iν αίωνι pro τούτω τ $\hat{\omega}$ αίωνι

35 $-\tau$ ης καρδίας 42 σολομώνος pro Σολομώντος bis 44 ὑποστρέψω pro Ἐπιστρέψω

13:14 $-\dot{\epsilon}\pi$ ' 15 ἰάσομαι pro ἰάσωμαι 27 $-\tau$ ὰ 28 συλλέξομεν pro συλλέξωμεν 30 $-\tau$ ῷ 33 ἔκρυψεν pro ἐνέκρυψεν 40 καίεται pro κατακαίεται.

14:14 αὐτοῖς pro αὐτοὺς 19 $-\kappa$ αἰ² 22 ἃν pro οῦ 25 - ὁ Ἰησοῦς 27 φοβῆσθε pro φοβεῖσθε 30 ἔκραζε pro ἔκραξε

15:4 — σου 8 μι pro μοι 19 κοιλίας pro καρδίας 32 νηστις pro νήστεις

16:3 πρωΐας pro πρωΐ | δύνασθε + γνώναι 12 om. vs. tot., suppl. in margin. 17 + δ ante Ἰησοῦς 28 ἀμὴν + δὲ | ὧδε ἐστῶτες pro τῶν ὧδε ἐστηκότων

17:4 μωσεῖ pro $\mathbf{M}$ ωσ $\hat{\mathbf{n}}$ 7 φοβ $\hat{\mathbf{n}}$ σθε pro φοβεῖσθε 9 ἐκ pro ἀπὸ 12 οὕτως pro οὕτω 14 αὐτὸν pro αὐτ $\hat{\mathbf{u}}$ 2 27 ἀναβαίνοντα pro ἀναβάντα

18:4 ταπεινώσει pro ταπεινώση 6 εἰς pro ἐπὶ $9-σου^1$ 12 ἐνενηκονταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα 13 ἐνενηκονταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα 15 ἀμαρτήσει pro ἀμαρτήση 18 ἀμὴν + δὲ 19 πάλιν + ἀμὴν | αἰτήσονται pro αἰτήσωνται 28 εἴ τι pro ὅ τι 29 - πάντα 30 + τὴν ante φυλακὴν 31 ἑαυτῶν pro αὐτῶν 35 οὕτως pro οὕτω

19:5 κολληθήσεται pro προσκολληθήσεται 8 οὕτως pro οὕτω $9-\epsilon i\mid om$. μοιχάται καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας: suppl. man. sec. 12 οὕτως pro οὕτω 15-αὐτοῖς 16 νεανίσκος τίς pro $\epsilon iς\mid tr$. ποιήσω ἀγαθὸν $\mid tr$. ζωὴν αἰώνιον έχω $19-σου^{\rm I}$ 21 οὐρανοῖς pro οὐρανῷ 24 εἰσελθεῖν pro διελθεῖν

20:2 καὶ συμφωνήσας pro συμφωνήσας δὲ 3-την 4 καὶ ἐκείνοις pro κάκείνοις 21 εὐωνύμων + σου 22 η pro καὶ 26 ἔσται pro ἔστω 29 ἐκπορευομένου αὐτοῦ pro ἐκπορευομένων αὐτῶν

21:1 βηθσφαγὴ pro Βηθφαγῆ 3 ἀποστέλλει pro ἀποστελεῖ 10, 11 πᾶσα . . . ἔλεγον sec. man. in litura 14 tr. χωλοὶ καὶ τυφλοὶ 22 ἐὰν pro ἀν 24 ἐπερωτήσω pro ἐρωτήσω 28 ἄνθρωπος + τίς 30 ἐτέρω pro δευτέρω 35 ἔδηραν pro ἔδειραν 41 ἐκδώσεται pro ἐκδόσεται 45 -οί²

22:7 καὶ ἀκούσας pro ἀκούσας δὲ | βασιλεὺς + ἐκεῖνος 13 tr. χεῖρας καὶ πόδας 37 ἔφη pro εἶπεν $|-\tau \hat{\eta}^{\text{\tiny T}} \ et^2|$ 39 αὕτη pro αὐτ $\hat{\eta}$ | ἐαυτόν pro σεαυτόν 46 ἠδύνατο pro ἐδύνατο

23:3 ἐὰν pro ὰν | ποιῆτε pro ποιεῖτε² ΙΙ ἔστω pro ἔσται 13 - δὲ 18 ἃν pro ἐὰν 21 κατοικήσαντι pro κατοικοῦντι 25 ἔσωθε pro ἔσωθεν |

άδικίας pro ἀκρασίας 27 ἔσωθε pro ἔσωθεν 28 οὕτως pro οὕτω | ἔσωθε pro ἔσωθεν 36 + ὅτι ante ήξει | tr. πάντα ταῦτα 37 ἀποκτένουσα pro ἀποκτείνουσα

24:2 $tr. \tau αῦτα πάντα | οὐκ pro οὐ μὴ² 6 μελήσετε pro Μελλήσετε 15 έστῶς pro έστὸς 17 τὰ pro τι 20 <math>- ἐν$ 27 - καὶ² 32 ἴδη pro ἤδη 33 οὕτως pro οὕτω | tr. ταῦτα πάντα 36 <math>- τῆς² 46 - αὐτοῦ 49 man. prim. ἐσθίη δὲ καὶ πίνη pro ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν: <math>corr. ἐσθίει δὲ καὶ πίνει

25:3 αὐτῶν pro ἐαυτῶν¹ 9 οὐ μὴ pro οὐκ 19 tr. λόγον μετ' αὐτῶν 26 ἤδης prim. man.; corr. ἤδεις 30 ἐκβάλετε pro ἐκβάλλετε 44 -αὐτῷ

26:4 tr. δόλω κρατήσωσι 9 + τοῖς ante πτωχοῖς 13 αὐτῆ pro αὕτη 15 καὶ ἐγὼ pro κάγὼ 17 ἐτοιμάσομέν pro ἐτοιμάσωμέν 18 ἐστι pro ἐστιν 26 -τὸν | εὐχαριστήσας pro εὐλογήσας 31 διασκορπισθήσονται pro διασκορπισθήσεται 33 -καὶ | ἐγὼ + δὲ 35 ἀπαρνήσωμαι pro ἀπαρνήσομαι | ὁμοίως + δὲ 36 προσεύξομαι pro προσεύξωμαι 38 αὐτοῖς + ὁ Ἰσ̄ 40 τότε pro καὶ | ἀγρυπνῆσαι pro γρηγορῆσαι 43 tr. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν 48 ἐὰν pro ᾶν 52 ἀποθανοῦνται pro ἀπολοῦνται 54 οὕτως pro οὕτω 59 tr. θανατώσωσιν αὐτὸν 70 ἔμπροσθεν + αὐτῶν 71 αὐτοῖς pro τοῖς 74 καταθεματίζειν pro καταναθεματίζειν 75 -τοῦ²

 $27:12 - \tau \hat{\omega} v^2$ 28 ἐκδήσαντες pro ἐκδύσαντες 29 ἀ ανθών pro ἀκανθών [marg. cap. om.] $30 - \epsilon i s^{\tau}$ $35 - i v a \dots$ κλήρον 41 πρεσ-βυτέρων + καὶ φαρισαίων $42 + \epsilon \pi$ ante αὐτῷ $43 - \nu \hat{v} v$ 44 αὐτόν pro αὐτῷ 46 λιμὰ pro λαμὰ $55 - \epsilon \kappa \hat{\epsilon}$

28:2 θύρας + τοῦ μνημείου 9 -δ 10 καὶ ἐκεῖ pro κάκεῖ 19 -οὖν

Ματκ 1:6 + δ ante Ἰωάννης 14 - δ 15 πιστεύσατε ρ το πιστεύετε 16 αὐτοῦ + τοῦ σίμωνος 20 μισθοτῶν ρ το μισθωτῶν 27 ἐαυτοὺς ρ το αὐτοὺς 29 εἰσῆλθον ρ το ἦλθον 31 αὐτῆς ρ το αὐτοῖς 34 αὐτὸν + τὸν $\chi \overline{\nu}$ εἶναι 37 tr. σε ζητοῦσι 38 καὶ ἐκεῖ ρ το κάκεῖ | ἐλήλυθα ρ το ἐξελήλυθα 44 μωϋσῆς ρ το Μωσῆς.

2:1 tr. εἰσῆλθε πάλιν 7 οὕτως pro οὕτω | εἰ μὶ pro εἰ μὴ 8 οὕτως + αὐτοὶ 9 σου pro σοι 14 λευί pro Λευίν 26 - τοῦ 😭

3:12 tr. φανερὸν αὐτὸν 17 ante τοῦ ἰακώβου marg. add. αὐτοῦ 27 οὐδεὶς δύναται pro οὐ δύναται οὐδεὶς 32 ἀδελφοί σου + καὶ αἰ ἀδελφαί σου 33 καὶ pro $\mathring{\eta}$

- 4: Γ συνήχθησαν pro συνήχθη 4 τοῦ οὐρανοῦ δ ἐν pro εν ter 9 αὐτοῖς Γ δ οὖτοἱ εἰσιν² 20 ἐν pro εν ter 2 Γ τεθη pro ἐπιτεθη 30 ὁμοιώσομεν pro ὁμοιώσωμεν (penult. o in litura) Γ δ κόκκω pro κόκκω Γ δ αῦξηθη pro Γ δ μεῖζον pro μείζων (o in litura) Γ δ εδύναντο pro ἠδύναντο Γ δ λαῖλαμψ prim. man. pro λαῖλαψ corr. ἐπέβαλεν pro ἐπέβαλλεν 40 οὕτως pro οὕτω
- 5:3 ἐδύνατο pro ἠδύνατο II τῶ ὅρει pro τὰ ὅρη I3 εἰσῆλθεν pro εἰσῆλθον | ὤρμησε + πᾶσα [but marked for erasure] I6 διηγήσαντο δὲ pro καὶ διηγήσαντο I9 πεποίηκε pro ἐποίησε 26 αὐτῆς pro ἐαυτῆς 40 πάντας pro ἄπαντας
- 6:2 $-\ddot{\sigma}$ τι 15 $-\mathring{\eta}$ 16 $-\mathring{o}$ 17 $-\tau\mathring{\eta}$ 27 σπεκουλάτορα pro σπεκουλάτωρα 29 $-\tau\mathring{\omega}$ 31 εὐκαίρουν pro ηὐκαίρουν 33 -οὶ ὅχλοι 37 ἀγοράσομεν pro ἀγοράσωμεν | tr. δηναρίων διακοσίων 44 $-\mathring{\omega}$ σεὶ 45 ἀπολύσει pro ἀπλούσ $\mathring{\eta}$ 52 tr. αὐτ $\mathring{\omega}$ ν $\mathring{\eta}$ καρδία 53 γεννησαρ $\mathring{\epsilon}$ τ pro Γενησαρ $\mathring{\epsilon}$ τ
- 7:4 χαλκείων pro χαλκίων 5 μαθηταῖs pro μαθηταί 15 έξωθε pro έξωθεν 18 οὕτως pro οὕτω 20 tr. ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ ἀνου΄ 21 ἔσωθε pro ἔσωθεν? 24 -τὴν 24b-36a amissis
- 8:3 νῆστις pro νήστεις | ἤκουσι pro ἤκασι 13 -τοι 21 λέγει pro ἔλεγεν 25 ἀνέβλεψε pro ἐνέβλεψε 26 -τον 31 +τῶν ante ἀρχιερέων | +τῶν ante γραμματέων 35 τὴν ξαυτοῦ ψυχὴν pro τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 38 ἐὰν pro ἃν
- 9:2 $-\tau \delta v^3$ 4 μωυση pro Μωσεί 5 ποιήσομεν pro ποιήσωμεν tr. μίαν ήλίαν 6 λαλήσει pro λαλήση 7 $-\lambda$ έγουσα 13 $-\kappa$ αὶ 18 -αν 20 ἰδὸν pro ἰδὼν 22 + τὸ ante πῦρ | ἀπολέσει pro ἀπολέση 25 + ὁ ante ὅχλος 26 tr. πολλὰ καὶ 34 διηλέχθησαν pro διελέχθησαν 41 $-\tau \hat{\varphi}$ 42 ἐὰν pro αν | μικρῶν + τούτων [τῶν μικρῶν τούτων in litura] 9:48b-10:14a amissis
- 10:14 $-\kappa \alpha \hat{\iota}^2$ 16 εὐλόγει pro ηὐλόγει 17 αὐτῶ pro αὐτὸν¹ 21 $-\tau \circ \hat{\iota} s$ 24 $-\tau \circ \hat{\iota} s^2$ 27 $-\pi \acute{a} \nu \tau \alpha$ γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ 28 ἤρξατο δὲ pro καὶ ἤρξατο 29 καὶ ἀποκριθεὶs pro ἀποκριθεὶs δὲ 35 $-\circ \hat{\iota}$ 40 $-\mu \circ \upsilon^2$ 43 οὕτως pro οὕτω | tr. ὑμῶν διάκονος 44 ἐὰν pro ἄν | tr. γενέσθαι ὑμῶν 46 + ὁ ante υἰὸς 51 ῥαββουνὶ pro 'Ραββονὶ
- 11:1 βηθσφαγή pro Βηθφαγή 3 ἀποστέλλει pro ἀποστέλεῖ 21 ἐξήραται pro ἐξήρανται 22 + δ ante Ἰησοῦς 24 αἰτῆσθε pro αἰτεῖσθε 26 ἀφήσει + ὑμῖν 29 καὶ ἐγὼ pro κάγὼ 32 ἐὰν.

Mk. 12:1-Lk. 9:2 amissis.

Luke 9:5 εὰν pro ἃν 9 -ο | ταῦτα pro τοιαῦτα 10 tr. ἔρημον τόπον 13 tr. ὑμεῖς αὐτοῖς | tr. ἰχθύες δύο | μί τι pro μήτι | ἀγοράσομεν pro ἀγοράσωμεν 15 οὕτως pro οὕτω 20 -ο 23 - καθ' ἡμέραν 24 εὰν pro ἂν' 27 εστώτων pro εστηκότων | γεύσωνται pro γεύσονται 28 ὡς pro ὡσεὶ | -τὸν 33 εἶπε pro εἶπεν | -ο | ποιήσομεν pro ποιήσωμεν | tr. μίαν μωσεῖ | ελάλει pro λέγει 35 tr. εγένετο φωνή 36 -ο 40 εκβάλωσιν pro ἐκβάλλωσιν 41 tr. τὸν υἰόν σου ὧδε 49 -τὰ 56 -γὰρ 62 tr. ὸ 'tr0 πρὸς αὐτόν

10:2 ἐκβάλη pro ἐκβάλλη 6 — μὲν | — ἐπ' αὐτὸν 8 — ἢν δ' 12 — δὲ 13 χοραζίν pro Χωραζίν 20 — μᾶλλον 22 tr. μοι παρεδόθη 27 ἐαυτόν pro σεαυτόν 29 + δ ante πλησίον 30 ἐξέδυσαν pro ἐκδύσαντες 32 ἀντιπαρῆλθε pro ἀντιπαρῆλθεν 34 εἰς pro ἐπὶ 36 tr. πλησίον δοκεῖ σοι 39 [τῶν] λόγων pro τὸν λόγον [The corner of this leaf—144—is torn away.]

11:1 ἐπαύσαντο pro ἐπαύσατο 5 πορεύεται pro πορεύσεται 6 — μου 8 ὅσον pro ὅσων 9 εὐρήσητε pro εὐρήσετε 10 ἀνοιχθήσεται pro ἀνοιγήσεται 11 + ἐξ ante ὑμῶν 12 ἢ pro εἰ | μὴ² + καὶ 13 tr. δόματα ἀγαθὰ 25 ἐλθὼν pro ἐλθὸν 31 σολομῶνος pro Σολομῶντος bis 32 νινευΐται pro Νινευΐ 33 κρυπτὴν pro κρυπτὸν | ἢ pro οὐδὲ | φῶς pro φέγγος 40 ἐποίησεν pro ἐποίησε 44 — οἰ² 49 διώξουσιν pro ἐκδιώξουσιν 54 — καὶ

12:4 ἀποκτενόντων pro ἀποκτεινόντων 7 φοβῆσθε pro φοβεῖσθε 11 ἀπολογήσεσθε pro ἀπολογήσησθε 15 αὐτῶ pro αὐτοῦ 20 ἄφρον pro Ἄφρων 22 ἐνδύσεσθε pro ἐνδύσησθε 23 + οὐχὶ ante ἡ ψυχὴ | πλείων pro πλείον 24 ταμιεῖον pro ταμεῖον 33 ἀνέκληπτον man. sec. 38 οὕτως pro οὕτω 45 τύπειν pro τύπτειν 47 αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ 48 ἀπαιτήσουσιν pro αἰτήσουσιν 50 -δὲ 53 διαμερισθήσεται + γὰρ | ἐπὶ pro ἐφ' 54 οὕτως pro οὕτω 58 βάλη pro βάλλη 59 τὸν pro τὸ

13:6 tr. ζητών καρπὸν 8 κόπρια pro κοπρίαν 14 θεραπεύεσθαι prim. man.; -σθε man. sec. 19 + τὸν, anle κῆπον | αὐτοῦ pro ἐαυτοῦ 20 - καὶ 21 ἔκρυψεν pro ἐνέκρυψεν 29 - ἀπὸ² | ἀνακληθήσονται pro ἀνακλιθήσονται 32 ἰδοὺ + ἐγὼ 34 ἀποκτένουσα pro ἀποκτείνουσα pro ἀμὴν | tr. λέγω δὲ

14:5 υίδε pro ὅνος $|- \dot{\epsilon} v|$ 8 κατακλιθής corr. e κατακληθής 10 ἀνάπεσαι pro ἀνάπεσον $| σοι^3 prim. man. om. 12 - καὶ^1$

15 ἄριστον pro ἄρτον 24 post δείπνου add. in marg. πολοὶ γὰρ εισὶ κλητοὶ ὀλήγοι δὲ ἐκλεκτοί 26 αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ 27 tr. εἶναι μου $28 + \delta$ ante θέλων | εἰς pro πρὸς 32 tr. πόρρω αὐτοῦ

15:4 ἐνενηκονταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα 5 αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ 6 συγκαλεῖται pro συγκαλεῖ 7 οὕτως pro οὕτω | ἐνενηκονταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα 10 οὕτως pro οὕτω 21 + ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου 23 ἐξενέγκοντες pro ἐνέγκαντες 26 - αὐτοῦ | - ταῦτα

16: $\mathbf{1}$ +πάντα ante τὰ 3 σκάπτην pro σκάπτειν 5 αὐτοῦ pro ἐαυτοῦ 15 - ἐστιν 21 ἀπέλιχον pro ἀπέλειχον 22 - τοῦ 25 ὧδε pro ὅδε 26 ἔνθεν pro ἐντεῦθεν

17:4 $- \dot{\epsilon}\pi i \ \sigma \epsilon \ 0 \ - \alpha \dot{\upsilon}\tau \hat{\omega} \ 10 \ ο \ddot{\upsilon}\tau \omega s \ pro \ ο \ddot{\upsilon}\tau \omega \ 22 \ \dot{\epsilon}\pi \epsilon \theta \upsilon \mu \dot{\eta} \sigma \epsilon \tau \epsilon$ $pro \dot{\epsilon}\pi \iota \theta \upsilon \mu \dot{\eta} \sigma \epsilon \tau \epsilon \ 24 \ - \kappa \alpha \dot{\iota} \ 26 \ - \tau o \hat{\upsilon}^{\rm I} \ 34 \ - \dot{\delta}^{\rm I}$

18:5 ὑποπιέζη pro ὑπωπιάζη 7 ποιήση pro ποιήσει 9 — καὶ τ 14 $\mathring{\eta} + \gamma$ àρ 28 — δ ante πέτρος 33 τ $\mathring{\eta}$ τρίτη $\mathring{\eta}$ μέρα pro τ $\mathring{\eta}$ $\mathring{\eta}$ μέρα τ $\mathring{\eta}$ τρίτη

19:3 ἐστιν pro ἐστι 4 δραμών pro προδραμών | δὶ om. prim. man.; suppl. corr. | ἔμελλε pro ἤμελλε 7 πάντες pro ἄπαντες 8 μοι pro μου 15 - καὶ ^{2} 16 μνᾶς pro μνᾶ 18 μνᾶς pro μνᾶ 20 μνᾶς pro μνᾶ 23 - τὴν 29 βηθσφαγὴ pro Βηθφαγὴ | - αὐτοῦ 48 ποιήσουσιν pro ποιήσωσιν

20:5 -οδν 9 -τις 10 δήραντες pro δείραντες 11 δήραντες pro δείραντες 19 -τον λαον 28 μωϋσῆς <math>pro Mωσῆς <math>row row 10 row 31 επτὰ + καὶ 35 [T]ῆς εκ <math>row row row

21:2 tr. τινα καὶ 3 πλείω pro πλείον | ξβαλλεν prim. man. pro ξβαλεν 6 -οὐ: suppl. man. sec. 12 πάντων pro ἀπάντων 16 tr. γονέων καὶ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν 20 ὑπὸ + τῶν 34 βαρηθῶσιν pro βαρυνθῶσιν 36 - ταῦτα

22:4 $-\tau \circ \hat{i} s^2$ 9 έτοιμάσομεν pro έτοιμάσωμεν II ἀνώγαιον pro ἀνώγεον 23 ἢν pro εἴη 30 - ἐν τῆ βασιλεία μου | καθίσεσθε pro καθίσησθε 3I ἐζητήσατο pro ἐξητήσατο 32 ἐκλίπη pro ἐκλείπη 34 φωνήση pro φωνήσει 35 οὐθενός pro οὐδενός 36 πωλήσει pro πωλησάτω | ἀγοράσει pro ἀγορασάτω 42 παρελθεῖν pro παρενεγκεῖν 45 - αὐτοῦ 47 αὐτοὺς pro αὐτῶν 52 πρὸς pro ἐπ' 53 ἀλλὰ pro ἀλλ' 56 - καὶ $\frac{1}{2}$ 63 δαίροντες pro δέροντες 66 - τε | αὐτῶν pro ἐαυτῶν

23: Ι ήγαγον pro ήγαγεν 12 $-\dot{\mathbf{o}}_{\mathbb{A}}$ 18 ἀνέκραζαν pro ἀνέκραζαν $-\tau$ ον 25 -αὐτοῖς 26 $-\tau$ οῦ 38 + ή ante ἐπιγραφή 51 -καὶ 54 -καὶ 55 -καὶ -

24:4 tr. ἄνδρες δύο $18 - \dot{\epsilon}v^{1}$ 19 $\dot{\epsilon}l\pi\epsilon$ πρὸς αὐτοὺς pro $\dot{\epsilon}l\pi\epsilon\nu$ αὐτοῦς | ὡς pro ὁς 24 οὕτως pro οὕτω 36 + καὶ ante aὐτὸς 40 ἔδειξεν pro $\dot{\epsilon}πέδειξεν$ 42 μελισσείου pro μελισσίου 46 οὕτως pro οὕτω

John 1:1–14a amissis 28 βηθανιά pro Βηθαβαρᾶ 29 - ό'Ιωάννης prim. man.: suppl. marg. 40 - δὲ 42 μεσίαν pro Μεσσίαν | - δη 44 - ό'Ιησοῦς | αὐτῷ + ό' $\overline{\iota}$ ς 49 - ο 51 + ότι ante εἶδον.

- 2:1 $+ \dot{\epsilon}v$ ante τη ἡμέρα 12 κ αὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ; suppl. man. sec. (μαθαταὶ) 14 $\dot{\epsilon}v$: suppl. man. sec. 17 καταφάγεταἱ pro κατέφαγέ 22 ἔλεγε pro ἔλεγεν |-αὐτοῖς 23 + τοῖς ante Ἱεροσολύμοις |-αὐτοῦ ^{2} 24 πάντα pro πάντας
  - 3:4 ο 10 ο 14b-27a amissis 36 μενεί pro μένει
- 4:3 Ἰουδαίαν + γ ην | ἀπηλθεν pro ἀπηλθε | -πάλιν 5 οὖν + δ ις 13 -ό 120 tr. τῶ ὅρει τούτω 21 λέγει + οὖν 25 μεσίας pro Μεσσίας 35 τετράμηνός pro τετράμηνόν 46 tr. πάλιν ὁ ις | ἠσθένη pro ἠσθένει 47 ἕμελλε pro ἤμελλε
- 5: Ι μετὰ + δὲ |+ ή ante ἐορτὴ 5 τριάκοντα καὶ ὀκτὼ pro τριακονταοκτὼ 7 βάλη pro βάλλη 10 ἐστι pro ἐστιν |+ καὶ ante οὐκ 21 οὕτως pro οὕτω 35 ἀγαλλιαθῆναι pro ἀγαλλιασθῆναι 36 πληρώσω pro τελειώσω 46 μωσεῖ pro Μωσῆ
- 6:3 tr. ἐκάθητο ἐκεῖ 15 ἀνεχώρησεν pro ἀνεχώρησε |-πάλιν 24 καὶ 29 ὁ 30 σὺ 39 ἐν 40 + ἐν ante τῆ 44 ὁ πῆρ om. man. prim.; suppl. marg. 44 + ἐν ante τῆ 45 τοῦ | ἀκούων pro ἀκούσας 52 post δοῦναι add. αὐτοῦ man. sec. 58 ζήσει pro ζήσεται 62 θεωρεῖτε pro θεωρῆτε 68 αὐτῷ 70 ὁ Ἰησοῦς 71 ἔμελλεν pro ἤμελλεν
- 7:12 $-\delta \epsilon$ 16 ἀπεκρίθη + οὖν 21 $-\delta$ 29 $-\delta \epsilon$ 31 μὴ pro μήτι 32 ἤκουσαν + οὖν | tr. ὑπηρέτας οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς 33 αὐτοῖς 39 $-\delta$ 40 λόγον + τοῦτον 41 $-\delta \epsilon$ 52 post ἐγήγερται man. rec. add. 8:12 in marg. 53 ἀπῆλθον pro ἐπορεύθη

περὶ αὐτῆς 6 κατηγορῆσαι pro κατηγορεῖν | κατέγραφεν pro ἔγραφεν | γ ῆν + μὴ προσποιοῦμενος | κατηγορῆσαι . . . προσποιοῦμενος: atram. alio part. in litura part. in marg. 7 ἐπερωτῶντες pro ἐρωτῶντες | ἀναβλέψας pro ἀνακύψας | εἶπεν αὐτοῖς pro εἶπε πρὸς αὐτοὺς | -τὸν | αὐτήν pro αὐτῆ | tr. βαλέτω ἐπ' αὐτήν 9 -καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι | tr. δ 'τς μόνος | οὖσα pro ἐστῶσα 10 εἶδεν αὐτὴν καὶ εἶπε pro καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς εἶπεν αὐτῆ | γύναι pro ἡ γυνὴ | -ἐκεῖνοι | 11 + ἀπὸ τοῦ νῦν ante μηκέτι | <math>12 ἐλάλησεν pro ἐλάλησε | tr. ἐλάλησεν αὐτοῖς | περιπατήση pro περιπατήσει | 14 ἢ pro καὶ 3 | 19 - ἑ 5 λαλῶ pro λέγω | 44 + τοῦ ante πατρὸς | 52 γεύσηται pro γεύσεται | 53 σὺ suppl. in marg. man. prim. 54 ἡμῶν pro ὑμῶν

9:3 $-\delta$ 15 ἐπέθηκε pro ἐπέθηκεν | tr. μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς 20 ἀπεκρίθησαν $+ \delta$ ὲ 21 ἐαυτοῦ pro αὐτοῦ 27 tr. μαθηταὶ αὐτοῦ 28 -οὖν 29 μωσεῖ pro Μωσ $\hat{\eta}$ 35 - ἤκουσεν . . . ἔξω $|+\dot{\delta}$ ' $\hat{\imath}$ ς ante εἶπεν 36 + καὶ ante τίς

10:4 ἐκβάλλει pro ἐκβάλη $8-\pi$ ρὸ ἐμοῦ 13 μέλλει prim. man.; corr. μέλει 22 $-\tau$ οῖς 23 $-\tau$ οῦ | σολομῶνος pro Σολομῶντος 32 +καὶ ante διὰ 39 -οὖν

11:9 $-\dot{\mathbf{o}}$ | περιπατεῖ pro περιπατ $\hat{\eta}$ 20 $-\dot{\mathbf{o}}$ 21 $-\dot{\eta}$ 31 κλαύσει pro κλαύση 32 tr. αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας 33 - κλαίουσαν 48 οὕτως pro οὕτω | πιστεύσωσιν pro πιστεύσουσιν 51 $-\dot{\mathbf{o}}$ 57 - καὶ ^{I}

12:2 ἀνακειμένων σὺν αὐτῶ pro συνανακειμένων αὐτῷ 6 ἔμελλεν pro ἔμελεν 12 $-\dot{\mathbf{o}}^2$ 13 $-\dot{\mathbf{o}}^2$ 15 ἔρχεταί + σοι 16 $-\dot{\mathbf{o}}$ 20 $-\dot{\mathbf{e}}$ κ 30 $-\dot{\mathbf{o}}$ 33 ἔμελλεν pro ἤμελλεν 34 $-\ddot{\mathbf{o}}$ τι 50 οὕτως pro οὕτω

13:8 + δ ante πέτρος 12 τῶν μαθητῶν pro αὐτῶν 18 ἐγὼ + γὰρ 25 ἐκεῖνος + οὕτως 33 post μικρὸν add. χρόνον man. sec. 36 ὅπου + ἐγὼ 37 - δ ante πέτρος 38 φωνήση pro φωνήσει

14:3 έτοιμάσαι pro καὶ έτοιμάσω 22 + καὶ ante τί 23 -ο τ 23 ποιήσωμεν pro ποιήσομεν 30 -τούτου 31 οὕτως pro οὕτω

15:6 $+ \tau \delta$ ante $\pi \hat{v} \rho$ 7 αἰτήσασθε pro αἰτήσεσθε 16 μείνη pro μένη

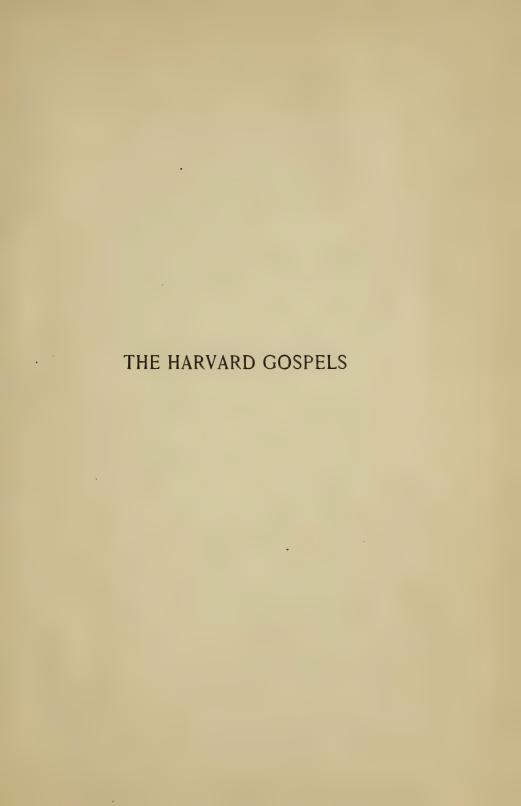
16:3 $-\mathring{v}$ μ $\mathring{i}$ ν 7 $\gamma \mathring{a}$ ρ $+\mathring{\epsilon}\gamma \mathring{\omega}$ 8 $-\kappa \mathring{a}$ ν 15 $\pi \mathring{a}$ ντα $+\gamma \mathring{a}$ ρ | $\lambda \mathring{a}$ μ-β $\mathring{a}$ νει ρτο $\lambda \mathring{\eta}$ ψεται 16 $-\mathring{\epsilon}\gamma \mathring{\omega}$

17:2 δώσει pro δώση 7 ἔγνωσαν pro ἔγνωκαν 20 πιστευόντων pro πιστευσόντων 24 δέδωκάς pro ἔδωκάς

18:8 $-\dot{\mathbf{o}}$ 20 $-\tau\hat{\eta}$ 23 δαίρεις pro δέρεις 25 ήρνήσατο + οὖν 27 $-\dot{\mathbf{o}}$ 28 ἄγουσι pro ἄγουσιν |-οὖν | πρωΐ pro πρωΐα 32 ἔμελλεν pro ήμελλεν 36 $-\dot{\mathbf{o}}$

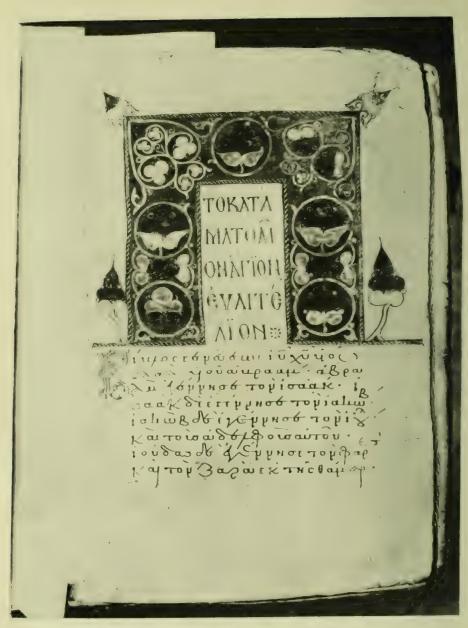
19:6 σταίρωσον² + αὐτόν 7 tr. θεοῦ υἰδν 11 $-\delta^1$ 12 ἐαυτόν pro αὐτόν 13 τούτων τῶν λόγων pro τοῦτον τὸν λόγον |-τοῦ| γαβαθά pro Γαββαθᾶ 16 ἤγαγον pro ἀπήγαγον 17 τόπον pro τὸν² 20 tr. δ τόπος τῆς πόλεως |tr. ῥωμαϊστί ἐλληνιστί 25 κλοπᾶ pro Κλωπᾶ 26 ἴδε pro ἰδοὺ 27 tr. δ μαθητής αὐτήν 34 εὐθέως pro εὐθὺς 35 tr. ἐστιν αὐτοῦ 36 δὲ pro γὰρ 38 $-\delta^1$ 39 ώς pro ώσεὶ 40 + ἐν ante δθονίοις

20:14 $-\dot{\delta}$ 15 tr. ἔθηκας αὐτὸν 16 ῥαβουνὶ pro 'Pαββουνὶ 18 ἀπαγγέλουσα pro ἀπαγγέλλουσα 28 $-\dot{\delta}^{\text{I}}$ 29 $-\Theta\omega\mu\hat{a}$ 31 $-\dot{\delta}^{\text{I}}$ 21:1 $\mu\epsilon\tau\dot{a}+\dot{\delta}\dot{\epsilon}$ 2 post οἱ add. υἱοὶ man. sec. in marg. 3 ἐνέ-βησαν pro ἀνέβησαν 15 $-\dot{\delta}$ Ίησοῦς 18 ἐαυτὸν pro σεαυτὸν

THE HARVARD GOSPELS: MATT. 1:1-3a

THE HARVARD GOSPELS

BY

EDGAR J. GOODSPEED

PROFESSOR OF BIBLICAL AND PATRISTIC GREEK
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS CHICAGO, ILLINOIS

COPYRIGHT 1918 BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO

All Rights Reserved

Published January 1918

THE HARVARD GOSPELS (Com. 666)

The cursive manuscript of the Greek Gospels belonging to the library of Harvard University, and numbered 666 in Gregory's catalogue and ε 1293 in von Soden's, seems to have come from Albania. Professor Gregory must have had it in his possession in 1888–89, for his name appears on f. A, recto, of the prefatory quire, with the date "Leipzig, 4 December 1888," and his description of it in his Prolegemena says, Vidi Apr 1889, while the description prefixed to the manuscript is headed "Evv. 666. Gregorii 2." and is signed by him under date of May 26, 1889, at Leipzig. The book plate of the Harvard University Library bears the words "Received to June 1889." Of earlier possessors the only hints are in the words δημητρηου in a scrawling modern hand on the verso of f. A, and κκηδιμη δημητρηου πιερητερας on next to the last paper fly-leaf at the back.

The manuscript belongs to the twelfth century. It consists of 295 leaves, arranged in 36 quires besides the prefatory one. The quires usually contain four double-leaves of parchment, but ff. 244 (John 3:4-18), 251-53 (John 5:12-6:7), and 259-87 (John 7:2-21:25) were anciently lost from the manuscript, and their places subsequently filled with paper leaves duly inscribed in a later (fourteenth century?) hand with the missing portions. The parchment leaves measure 21.7 by 15.2 cm. and are inscribed in single columns with twenty-four lines to the column. The paper leaves 244, 251-53 have nineteen lines to the column; 259-87 have twenty-five. The prefatory quire of five single leaves contains little save the list of chapter titles for Matthew and the portrait of that evangelist. Similar lists and portraits precede the other Gospels.

Professor Gregory's description prefixed to the manuscript runs thus:

Evv 666. Gregorii 2. olim in Albania.

saec. XII, 21.7x15.2, membr, foll. 295, col. 1 (14.2x

9), ll. 23, 24; litt mai rubr, max et orn color; membr

med, atr fusc, disp et lin usit, litt infra lin; capp-

t, capp, titl, sect $\alpha' - \kappa \beta'$ in Mt, (lect et subscr m ser sub fin Joh), pict: *Evv*; m ser suppl Ioh 3, 4-18; 5, 12-6, 7; 7, 2-21, 25

173]

In text the manuscript will be seen to approximate very closely to the Received Text. Where the first hand has departed from it, the hand of the corrector has often substituted its reading and brought the manuscript into still closer conformity with the dominant mediaeval text. Some pre-Syrian readings will be recognized indeed among the deviations from the Received Text noted below, but they appear in a curiously uneven proportion, now small, now large, to the Syrian readings. The collation is based upon Lloyd and Sanday's reprint of Stephen's edition of 1550. As to the abbreviations used, it should perhaps be stated that tr. = "transpose so as to read."

The writer's acknowledgments are due to Mr. C. E. Anderson and Dr. B. W. Robinson for help in collating Matthew and Luke. He has not, however, neglected to go over the whole manuscript himself, further to insure the accuracy of the collation. The kindness of the authorities of the Harvard University Library in forwarding the manuscript to Chicago for collation must be especially acknowledged.

The present study is part of the task, undertaken some years ago, of examining the Greek and oriental manuscripts of the New Testament that are in America, and exploring their text. was first printed in the American Journal of Theology, X (1906), 687-700. It came to the notice of Professor von Soden too late for inclusion in his elaborate classification of cursive manuscripts in his Schriften des Neuen Testaments, in which (I, Part 3, 1010) he indeed described the American manuscripts as "unerreichbar." On examining the following collation in July, 1913, Professor von Soden concluded that the Harvard Gospels is a good witness to his K1 type of text, belonging with his \$61, 1027, 1126. About the same time Professor von Soden communicated to me his estimate of the Newberry Gospels, based on the collation published in this series in 1902 but unknown to him until 1913. Von Soden assigns the Newberry Gospels to his group I' and declares it almost a duplicate of Io 1132. In view of Professor von Soden's death on January 15, 1914, it is especially fortunate for the study of these manuscripts that we have his estimates of them. The form in which the Pericope, John 7:53-8:11, is given, is

closest to von Soden's sixth type, μ^6 ; cf. *Die Schriften*, etc., I, p. 507, 8.

Matt. 1:4 ἀμιναδάμ pro ᾿Αμιναδάβ bis 6 σολομώνα pro Σολομώντα 24 ὁ om. ante Ἰωσὴφ

2: 1 ι ερουσαλήμ pro Ἱεροσόλυμα 5 οὕτως pro οὕτω 11 είδον pro εὖρον

3:6 ποταμώ add. post Ἰορδάνη 8 καρπὸν ἄξιον pro καρπούς άξιους τι καὶ πυρί οm.

4:10 ὀπίσω μου add. post ὕπαγε 18 ὁ Ἰησοῦς om. 24 ἡ om. ante ἀκοὴ; suppl. mg. 25 κολούθησαν pro ἡκολούθησαν man. prim.; ἡ suppl. mg.

5:12 οὔτως pro οὔτω. 16 οὔτως pro οὔτω 19 οὔτως pro οὔτω 20 tr. ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη 22 εἰς τὴν γέεναν τοῦ πυρός man. prim. in litura 25 τὸ pro τῷτ man. prim.; τῷ corr. 27 τοῖς ἀρχαίοις om. 28 αὐτὴν pro αὐτῆς 32 ἃν pro ἐὰν 44 τοῖς μισοῦσιν pro τοὺς μισοῦντας 45 τοῖς add. ante οὐρανοῖς 47 φίλους pro ἀδελφοὺς

6:7 βαττολογήσετε pro βαττολογήσητε 18 ἐν τῷ φανερῷ om. 19 βρῶστις pro βρῶσις 20 διορίσσουσιν pro διορύσσουσιν 21 ἐστε pro ἔσται man. prim.; ἔσται corr. 23 σου om. post ὀφθαλμός 24 μαμωνὰ pro Μαμμωνὰ 27 προσθῆναι pro προσθεῖναι

7:10 ἢ add. ante καὶ 12 οὕτως pro οὕτω 14 τί pro ὅτι 17 οὕτως pro οὕτω 25 κατέβη corr. 27 κατέβη corr.

8:5 αὐτῶ pro τῷ Ἰησοῦ 8 λόγω pro λόγον 14 εἰσελθών pro ελθών 15 αὐτοῖs man. prim.; αὐτῶ corr. man. prim. 24 ὑπὸ man. prim. in litura 25 αὐτοῦ om. post μαθηταὶ

9: 1 τὸ om. 5 σου pro σοι 6 ἔχη pro ἔχει man. prim.; ἔχει corr. 13 ἔλεον pro ἕλεος corr.; ἔλαιον man. prim. | ἀλλὰ pro ἀλλ' 16 δὲ om. post οὐδεὶς 17 ἀμφότεροι pro ἀμφότερα 18 εἶς add. post ἄρχων 24 τὸ man. prim. in litura 27 υἰὸς pro υἰὲ 33 Θτι om. 35 ἐν τῷ λαῷ om. 36 ἐσκυλμένοι pro ἐκλελυμένοι

10:8 νεκροὺς ἐγείρετε οπ. 9 κτίσησθε pro κτήσησθε 10 ῥάβδους pro ῥάβδον 11 κάκει corr.; man. prim. κάκη 14 ἐκτεινάξατε pro ἐκτινάξατε 16 γίνεσθε corr.; man. prim. γίνεσθαι | ὡσει pro ὡς οι 19 λαλήσετε pro λαλήσητε 25 οἰκειακοὺς pro οἰκιακοὺς 26 ὁ οἰκ . . . κρυπτὸν om. man. prim.; suppl. corr. 27 ἀκούσετε pro ἀκούετε man. prim.; corr. ἠκούσατε 28 φοβεῖσθε pro φοβηθητε | ἀποκτενόντων pro ἀποκτεινόντων | τὴν add. ante ψυχὴν² | τὸ add. ante σῶμα² 31

πολλών man. prim.; corr. πολλώ 36 οίκειακοί pro οίκιακοί 39 άπολέση pro άπολέσει man. prim.; άπολέσει corr.

11:8 βασιλείων pro βασιλέων 16 παιδίοις pro παιδαρίοις | άγορα pro άγορα is 17 ηὐλίσαμεν man. prim.; ηὐλήσαμεν corr. 21 χωραζίν pro Χοραζίν | βηθσαϊδά pro Βηθσαϊδάν

12:3 ἰησοῦς add. ante εἶπεν 6 μεῖζον pro μείζων 11 πέση pro έμπέση 13 τῶ έξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα add. post ἀνθρώπω 21 ἐν om. 27 ἐκβαλοῦσι pro ἐκβάλλουσι 28 ἐγὼ om. 32 ἐὰν pro ἄν² | τῶ νῦν pro τούτω τῷ 35 τῆς καρδίας om. | τὰ om. 42 σολομῶνος pro Σολομῶντος bis

13:3 σπείραι pro σπείρειν 14 έπ' om. 27 τὰ om. 28 συλλέξομεν pro συλλέξωμεν 30 τῷ om. 33 ἐνέκρυψεν man. prim.; ἔκρυψεν corr. 37 ἐστὶ pro ἐστὶν man. prim.; ἐστὶν corr. 39 ἡ add. ante συντέλεια 40 καίεται pro κατακαίεται 54 ἐκπλήσσεσθαι pro ἐκπλήττεσθαι

14:14 αὐτοῖς pro αὐτοὺς 19 καὶ ^{2} om. 34 $\gamma \hat{\eta} \nu$ om. | $\gamma \epsilon \nu \eta \sigma$ αρέτ pro $\Gamma \epsilon \nu \nu \eta \sigma$ αρέτ

15:4 σου οπ. 14 έμπεσοῦνται pro πεσοῦνται 25 προσεκύνησεν pro προσεκύνει 26 έστι corr. 32 νῆστῖς pro νήστεις

16:3 συνίετε pro δύνασθε 17 δ add. ante Ίησοῦς 20 Ἰησοῦς om.

17:2 ἐγένοντο pro ἐγένετο 4 μωσεῖ pro Μωσῷ 6 αὐτῶν corr.; αὐτὸν man. prim. 9 ἐκ pro ἀπὸ 14 γονυπετῶν corr.; man. prim. γανυπετῶν | αὐτὸν pro αὐτῷ post γονυπετῶν 20 ἔχητε corr.; man. prim. ἔχετε 25 εἰσῆλθον pro εἰσῆλθεν 27 ἀναβαίνοντα pro ἀναβάντα

18:4 ταπεινώσει pro ταπεινώση 6 εἰς pro ἐπὶ 11 ζητήσαι καὶ add. ante σῶσαι 12, 13 ἐνενήκονταεννέα bis 14 μου pro ὑμῶν 15 ἀμάρτη pro ἀμαρτήση 19 ἀμὴν add. post πάλιν | αἰτήσωνται corr.; man. prim. αἰτήσονται 26 προσεκύνει corr.; man. prim. προσεκύνη? 28 εἰ τι pro ὅ τι 29 πάντα om. 31 ἑαυτῶν pro αὐτῶν 35 οὕτως pro οὕτω

19:3 οὶ οπ. 5 αὐτοῦ add. post πατέρα 8 οὕτως pro οὕτω 9 εἰ οπ. | γαμήσει pro γαμήση 12 αὐτῶν add. post μητρὸς <math>| οὕτως pro οὕτω 19 ἐαὐτὸν pro σεαυτόν 25 σφόδρα λε- man. prim. in litura 28 καθήσεσθε pro καθίσεσθε

20:2 καὶ συμφωνήσας pro συμφωνήσας δέ 3 την om. 4 καὶ ἐκείνοις pro κάκείνοις 5 ἐννάτην man. prim.; ἐνάτην corr. 11 δὲ corr. 17 καὶ add. ante καὶ² man. prim. ex errore; del. corr. 18 παραδωθήσεται pro παραδοθήσεται 21 σου add. post εὐωνύμων 22 η pro καὶ

25 αὐτοῖς pro αὐτοὺς 26 ἔσται pro ἔστω 33 λέγουσιν corr.; man. prim. λέγου?

21:1 βηθσφαγή pro Βηθφαγή 3 ἀποστέλλει pro ἀποστελεί 5 καὶ om. post πραθς 7 τὰ ἰμάτια . . . ἐπάνω αὐτῶν om. man. prim.; suppl. corr. 14 tr. χωλοὶ καὶ τυφλοὶ 33 τις om.

22:7 καὶ add. ante ἀκούσας | δὲ οπ. | ἐκεῖνος add. post βασιλεὺς 9 ἐὰν pro ᾶν 13 λέγει pro εἶπεν | tr. χεῖρας καὶ πόδας 23 οἱ οπ. 30 γὰρ οπ.; suppl. man. prim. 31 ἡμῖν pro ὑμῖν man. prim.; ὑμῖν corr. 37 ἔφη pro εἶπεν | τ $\hat{\eta}^{1,2}$ οπ. 39 αὕτη pro αὐτ $\hat{\eta}$; man. prim. αὐτ $\hat{\eta}$? | ἐαυτόν pro σεαυτόν 40 κρέμμανται pro κρέμανται man. prim.; κρέμανται corr. 46 ἡδύνατο pro ἐδύνατο

23:3 ἐὰν pro ἃν 15 ποιῆτε pro ποιεῖτε 18 ἃν pro ἐὰν 21 ἐν αὐτῶ pro αὐτὸν 25 ἀδικίας pro ἀκρασίας 26 αὐτοῦ pro αὐτῶν 30 ἤμεθα pro ἤμεν $^{\rm x}$ man. prim.; ἤμεν corr. 32 ἡμῶν pro ὑμῶν 36 ὅτι add. ante ἤξει |tr. πάντα ταῦτα 37 ἀποκτέννουσα pro ἀποκτείνουσα

24:2 tr. ταῦτα πάντα | μη² om. 6 μελήσεται(?) pro Μελλήσετε man. prim.; μελήσετε corr. 15 έστὼς pro έστὸς (corr.? έστὸς man. prim.?) 17 καταβάτω pro καταβαινέτω | τὰ pro τι 18 ὀπίσω om. 20 ἐν om. 31 καὶ add. ante φωνης 33 οὕτως <math>pro οὕτω man. prim.; οὕτω corr. 36 της om. 43 ἐκείνω om. om.

25:3 αὐτῶν pro ἐαυτῶν^τ 9 οὐ μὴ pro οὐκ 30 ἐκβάλετε pro ἐκβάλλετε 32 συναχθήσονται pro συναχθήσεται 44 αὐτῷ om.

26:4 tr. δόλω κρατήσωσι II tr. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε 15 καὶ ἐγὼ pro κάγὼ 17 ἐτοιμάσομεν pro ἐτοιμάσωμεν 23 τριβλίω pro τρυβλίω 26 εὐχαριστήσας pro εὐλογήσας 31 διασκορπισθήσονται pro διασκορπισθήσεται 33 καὶ om. | δὲ add. post ἐγὼ 35 ἀπαρνήσωμαι pro ἀπαρνήσομαι | δὲ add. post ὁμοίως 36 προσεύξομαι pro προσεύξωμαι man. prim.; προσεύξωμαι corr. 38 ὁ Ἰησοῦς add. post αὐτοῖς 48 ἐὰν pro ὰν 52 ἀποθανοῦται pro ἀπολοῦνται 54 οὕτως pro οὕτω 59 tr. θανατώσωσιν αὐτὸν 70 αὐτῶν add. post ἔμπροσθεν 71 αὐτοῖς pro τοῖς 74 καταθεματίζειν pro καταναθεματίζειν 75 τοῦ² om.

27:7 εἰς τάφην τοῖς ξένοις οπ. 20 αἰτήσονται pro αἰτήσωνται man. prim.? αἰτήσωνται corr. 35 βάλοντες pro βάλλοντες | ἴνα πληρωθη . . . ἔβαλον κληρον οπ. 41 καὶ φαρισαίων add. post πρεσβυτέρων 42 ἐπ' add. ante αὐτῷ 44 αὐτὸν pro αὐτῷ² 45 ἐννάτης pro ἐνάτης man. prim.; ἐνάτης corr. 46 ἐννάτην pro ἐνάτην man. prim.;

ένάτην corr. | λιμά pro λαμά 54 γινόμενα pro γενόμενα 61 έκεί om. 65 δè om.

28:9 8 om. 19 ov om.

Mark 1:2 τοῖς om. 5 ἐξεπορεύοντο pro ἐξεπορεύετο 6 δ add. ante Ἰωάννης 13 ἐκεῖ add. ante μετὰ 14 δ om. 16 τοῦ Σίμωνος add. post αὐτοῦ 22 ἐξεπλήττοντο pro ἐξεπλήσσοντο 24 σὰ pro σοὶ 27 ἐαυτοὺς pro αὐτοὺς 31 αὐτῶ pro αὐτοῖς 35 δ ἰησοῦς add. post ἀπῆλθεν 37 tr. σε ζητοῦσι 38 καὶ ἐκεῖ pro κάκεῖ 44 προσένεγκε man. prim.; προσένεγκαι corr.

- 2: Ι tr. εἰσῆλθε πάλιν 7 οὕτως pro οὕτω 8 αὐτοὶ add. post οὕτως 9 σου pro σοι 14 λευΐ pro Λευΐν 26 τοῦ ^{2} om. | οὖσιν pro οὖσι
- 3:5 πορώσει pro πωρώσει 7 ήκολούθησεν pro ήκολούθησαν 11 έθεώρει corr.; man. prim. έθεώρη? ir. φανερόν αὐτόν ir. 27 οὐδεὶς δίναται ir. φονερόν αὐτόν ir. 42 καὶ αὶ άδελφαί σου ir. 43 απτε έξω
- 4:2 αὐτοὺς pro αὐτοῖς 4 τοῦ οὐρανοῦ om. 8 ἐν pro ἔν ter 9 καὶ corr. | αὐτοῖς om. 12 ἀκούουσι man. prim.; ἀκούωσι corr. 16 σπειρώμενοι man. prim.? σπειρόμενοι corr. 18 οὖτοῖ εἰσιν² om. 20 ἐν pro ἔν ter 27 βλαστάνει pro βλαστάνη 30 δμοιώσομεν pro δμοιώσωμεν 31 κόκκον pro κόκκω 40 οὕτως pro οὖτω
- 5:2 ὑπήντησεν pro ἀπήντησεν 3 μνήμασι pro μνημείοις | ἐδύνατο pro ἡδύνατο 8 ἀκάθαρτον corr. 11 τῶ ὅρει pro τὰ ὅρη 15 ἰματισμένον καὶ om. 16 διηγήσαντο δὲ pro καὶ διηγήσαντο 19 πεποίηκε pro ἐποίησε 26 αὐτῆς pro ἐαυτῆς 40 πάντας pro ἄπαντας
- 6:2 ὅτι οπ. | γίνονται corr. 13 ἐξέβαλον pro ἐξέβαλλον 15 δὲ οπ. | ἢ οπ. 16 ὁ οπ. 17 τῆ οπ. 19 ἤθελεν corr.? 20 ἀκούων pro ἀκούσας 27 σπεκουλάτορα pro σπεκουλάτωρα 29 τῷ οπ. 31 εὐκαίρουν pro ηὐκαίρουν 32 ἀπῆλθεν pro ἀπῆλθον 33 οἱ ὅχλοι οπ. 34 αὐτοῖς pro αὐτοὺς 37 ἀγοράσομεν pro ἀγοράσωμεν | tr. δηναρίων διακοσίων 39 ἀνακλῖναι corr. 44 ὡσεὶ οπ. 51 περισοῦ man. prim.; περισσοῦ corr. 52 tr. αὐτῶν ἡ καρδία 56 ἐὰν pro ἄν
- 7:2 ἄρτον pro ἄρτους 17 καὶ οm. 18 οὕτως pro οὕτω 19 χωρεῖ pro ἐκπορεύεται 21 βλασφημίαι pro βλασφημία 24 τὴν om. 26 ἡ om. man. prim.; suppl. corr. | συραφοινίκισσα pro Συροφοίνισσα | ἐκβάλη pro ἐκβάλλη 32 μογγιλάλον pro μογιλάλον 33 ἐπιλαβόμενος pro ἀπολαβόμενος 35 ἐλάλη man. prim.; ἐλάλει corr.

8: $\mathbf{I}$ παμπόλου pro παμπόλλου 2 ἡμέραι pro ἡμέρας 7 παραθήναι pro παραθείναι $\mathbf{I}$ 3 τὸ $\mathbf{I}$ 3 το $\mathbf{I}$ 6 οπ. 24 ὡσεὶ δένδρα pro ὅτι ὡς δένδρα δρῶ 25 ἀνέβλεψε pro ἐνέβλεψε 26 τὸν οπ. 28 εἶπον pro ἀπεκρίθησαν 31 τῶν add. ante ἀρχιερέων | τῶν add. ante γραμματέων 35 tr. ἐαυτοῦ ψυχὴν pro ψυχῆν αὐτοῦ $\mathbf{I}$ 2 38 ἐὰν pro ὰν

9:2 τὸν³ οπ. 3 ἐγένοντο pro ἐγένετο | κναφεὺς pro γναφεὺς 6 λαλήσει pro λαλήση 7 λέγουσα οπ. 15 ἐξεθαμβήθησαν pro ἐξεθαμβήθη 16 ζητεῖτε pro συζητεῖτε 20 ἤνεγκα man. prim.; ἤνεγκαν corr. 22 καὶ εἰς pro εἰς τὸ 25 ὁ add. ante ὅχλος 31 ἐγερθήσεται man. prim., pro ἀναστήσεται: corr. ἀναστήσεται 32 tr. ἐπερωτῆσαι αὐτὸν 40 ἡμῶν pro ὑμῶν bis 42 ἐὰν pro ὰν | αὐτου man. prim. pro αὐτῷ; corr. αὐτῶ 45 ἔκκοψον pro ἀπόκοψον 48 σβέννυνται man. prim.? σβέννυνται corr. 50 ἀρτύσεται pro ἀρτύσετε

10: I tr. εἰs τὰ ὅρια ἔρχεται | διὰ τοῦ om. 2 οἱ om. 17 καὶ δραμών pro προσδραμών 21 τοῖs om. 24 τοῖs om. 27 τῷ¹ om. 28 καὶ¹ om. man. prim., suppl. corr. rec. 29 δὲ om. man. prim.; suppl. corr. rec. | ἕνεκεν add. ante τοῦ 31 οἱ om. 32 αὐτοῖs pro αὐτοὺs 34 ἐμπτύξουσιν man. prim. pro ἐμπαίξουσιν, corr. ἐμπαίξουσιν 38 ποιεῖν pro πιεῖν | ποτήριον corr. 40 μου² om. 43 οὕτωs pro οὕτω | tr. ὑμῶν διάκονος 44 ἐὰν pro ἀν 49 αὐτῶ man. prim. pro αὐτὸν; corr. αὐτὸν 51 σοι corr. | ῥαβουνὶ pro ῥαββονὶ 52 ἡκολούθησε pro ἡκολούθει

11:3 ἀποστέλλει pro ἀποστελεῖ 5 ἐστώτων man. prim. pro ἐστηκότων: corr. rec. ἐστηκότων 13 σύκων corr. 15 κολυβιστῶν pro κολλυβιστῶν 18 ἀπολέσωσιν pro ἀπολέσουσιν 19 ἐ ξεπορεύετο man. prim.; ἐξεπορεύετο corr. 20 ἐξηραμένην pro ἐξηραμμένην 22 ὁ add. ante Ἰησοῦς 23 πιστεύσει pro πιστεύση 29 καὶ ἐγὼ pro κάγὼ 32 εἴπομεν pro ἐὰν εἴπωμεν

12:5 δέροντες man. prim.; δαίροντες corr. | ἀποκτένοντες pro ἀποκτείνοντες 14 ἀνθρώπου pro ἀνθρώπων 23 οὖν om. 25 ἐκγαμίσκονται pro γαμίσκονται 26 τοῦ pro τῆς 27 θεὸς add. ante νεκρῶν 28 πάντων man. prim. pro πασῶν; πασῶν corr. 29 πάντων man. prim. pro πασῶν; πασῶν corr. 32 θεὸς om. 35 τοῦ add. ante Δαβίδ 36 tr. εἶπε $\Delta \alpha(\beta \iota) \delta$ | $\tau \dot{\varphi}^{\iota}$ om. | $\tau \dot{\varphi}^{\iota}$ om. | λέγει pro εἶπεν² 43 βαλλόντων pro βαλόντων

13:8 ἀρχή pro ἀρχαὶ 11 λαλήσητε man. prim.; corr. λαλήσετε 14 ἐστὼs pro ἐστὸς 21 καὶ om. | πιστεύετε pro πιστεύσητε 25 tr.

πεσούνται έκ τοῦ οὐρανοῦ pro τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες 32 τῆς $om. \mid τ \hat{\varphi} \ add. \ ante οὐραν\hat{\varphi}$

14:6 ἐν ἐμοί pro εἰς ἐμέ 8 ἔσχεν pro εἶχεν 9 ἐὰν pro ἄν 12 ἐτοιμάσομεν pro ἐτοιμάσωμεν 15 ἀνώγεων pro ἀνώγεον | ἔτοιμον om. 23 τὸ om. 24 τὸ² om. 25 γενήματος pro γεννήματος 27 ἐν ἐμοὶ ἐν τῆ νυκτὶ ταὶτη om. 30 σὰ add. ante σήμερον 31 ἀπαρνήσωμαι corr. rec. pro ἀπαρνήσομαι 32 προσεὐξομαι pro προσεύξωμαι 33 τὸν² om. | τὸν³ om. 34 λέγειν pro λέγει 35 καὶ add. ex errore ante προελθὼν | man. prim. προσελθὼν: προελθὼν corr. 41 τὸ² om. 45 αὐτῶ add. post λέγει 51 ἡκολούθησεν pro ἡκολούθει 60 τὸ om. 62 tr. ἐκ δεξιῶν καθήμενον 63 ἔτι om. 65 ἔβαλον pro ἔβαλλον 68 ἐξῆλεν man. prim., corr. ἐξῆλθεν 71 ὀμνίναι pro ὀμνύειν 72 τὸ ῥῆμα δ pro τοῦ ῥήματος οὖ

15:17 περιτιθέασιν: περι in litura. 18 δ βασιλεὺς pro βασιλεῦ 22 γολγοθῶν pro Γολγοθῶ 23 ἐδίδουν corr.; man. prim. ἐδήδουν 24 διαμερίζονται pro διεμέριζον | καὶ add. ante βάλλοντες man. prim.; del. corr. 26 γεγραμμένη pro ἐπιγεγραμμένη 31 δὲ om. 33 ἐνάτης pro ἐννάτης 34 ἐνάτη pro ἐννάτης | λιμὰ pro λαμμῶ 39 οὕτως pro οὕτω 40 καὶ² om. 42 πρὸς σάββατον man. prim., corr. προσάββατον

16:1 ή τοῦ om. 8 ταχὸ om. 18 βλάψη pro βλάψει

Luke 1:9 θεοῦ pro κυρίου 10 tr. ἦν τοῦ λαοῦ 15 τοῦ om. ante Κυρίου 25 οὕτως pro οὕτω 34 μοι add. post ἔσται 36 γήρει pro γήρα 44 ἐσκίρτησε pro ἐσκίρτησεν | tr. τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει 59 αὐτὸ om. post ἐκάλουν

2:9 αὐτοῖς corr. 10 φοβεῖσθαι man. prim.; φοβεῖσθε corr. 12 τῆ om. 15 εἰς add. ante βηθλεὲμ 20 ὑπέστρεψαν pro ἐπέστρεψαν | οἰ ποιμένες corr. 21 αἰ add. ante ἡμέραι | αὐτόν pro τὸ παιδίον 25 tr. ἦν ἄγιον 37 ἡμέρα pro ἡμέραν 39 ἐαυτῶν pro αὐτῶν

3: 1 ἀβιλινῆς pro 'Αβιληνῆς 2 ἐπὶ ἀρχιερέως pro ἐπ' ἀρχιερέων | τοῦ om. 19 φιλίππου om. 22 καὶ corr. 27 ἰωνᾶν pro Ἰωαννᾶ 33 ἀμιναδάμ pro ᾿Αμιναδάβ | τοῦ ἰωράμ add. post ᾿Αρὰμ 35 σερούχ pro Σαρούχ

4:4 ο om. 7 έμοῦ pro μου | πᾶσα pro πάντα 8 γὰρ om. 9 ο om. 11 ότι om. 18 εἴνεκεν pro ἔνεκεν | εὐαγγελίσασθαι pro εὐαγγελίζεσθαι 19 ἀποστεῖλαι corr. 26 εἰ man. prim.; εἰς corr. | σάρεφθα pro Σάρεπτα 29 τῆς² om. 31 αὐτοὺς om. 35 τὸ om. 38 ἡ om. 42 ἐπεζήτουν pro ἐζήτουν 43 ταῖς om.

- 5:1 γενησαρέτ pro Γεννησαρέτ 6 tr. πλήθος ἰχθύων 8 γόνασιν pro γόνασι | τοῦ om. 19 διὰ om. | ποίας man. prim.; πῶς corr. 29 ὁ om. 36 ἐπίβλημα² om. 37 tr. ὁ οἶνος ὁ νέος
- 6:7 αὐτὸν οπ. 9 ἀποκτεῖναι pro ἀπολέσαι 10 εἶπεν pro εἶπε | αὐτῶ pro τῷ ἀνθρώπῳ | οὕτως pro οὕτω 18 ἀπὸ pro ὑπὸ 21 μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε οπ. | γελάσεται man. prim.; γελάσετε corr. 22 ἕνεκεν pro ἕνεκα 23 χάρητε pro χαίρετε 25 πενθήσεται man. prim.; κλαύσεται man. prim.; κλαύσετε corr. 26 ὑμῖν οπ. | πάντες οπ. 28 καὶ οπ. 33 ἀγαθοποιῆτε corr. 34 οἱ οπ. 35 τοῦ οπ. 37 καὶ οπ.
- 7:2 ἔμελλε pro ἤμελλε 7 ἀλλ' pro ἀλλὰ 12 ἦν om. 14 βαστάσαντες <math>pro βαστάζοντες 16 πάντας <math>pro ἄπαντας 21 τὸ om. ante βλέπειν 22 ἴδετε pro εἴδετε 24 τοῖς ὅχλοις pro πρὸς τοὺς ὅχλους 31 εἶπε δὲ ὁ κύριος om. 34 λέγει man. prim.; λέγετε corr. | tr. φίλος τελωνῶν 37 καὶ add. ante ἐπιγνοῦσα 45 εἰσῆλθεν pro εἰσῆλθον
- 8:3 αὐτοῖς pro αὐτῷ 8 εἰς pro ἐπὶ 15 ταῦτα λέγων ἐφώνει ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν, ἀκουέτω add. post ὑπομονῷ 18 ἐὰν pro ἃν bis | ἔχη² corr.; man. prim. ἔχει 29 παρήγγειλε pro παρήγγελλε 31 παρεκάλουν pro παρεκάλει 34 ἀπελθόντες om. 40 ὑπεδέξατο pro ἀπεδέξατο 43 ἰατροῖς pro εἰς ἰατροὺς 51 ἐλθὼν pro εἰσελθὼν | tr. ἰωάννην καὶ ἰάκωβον 55 ὑπέστρεψε pro ἐπέστρεψε
- 9: Ι μαθητὰς αὐτοῦ om. 4 ην corr. 5 ἐὰν pro ἃν 8 ὁ om. 10 βηθσαϊδάν pro Βηθσαϊδά 13 tr. ἰχθύες δύο | ἀγοράσομεν pro ἀγοράσωμεν | τοῦτον om. 15 οὕτως pro οὕτω 20 ὁ om. 21 παρήγγελε pro παρήγγειλε 23 καθ' ἡμέραν om. 24 ἐὰν pro ᾶν 27 ἐστώτων pro ἐστηκότων | γεύσωνται pro γεύσονται 28 τὸν om. 33 εἶπε pro εἶπεν | ὁ om. | tr. μίαν μωσεῖ 36 ὁ om. 38 ἐπιβλέψαι pro ἐπίβλεψον 41 tr. τὸν υἱόν σου ὧδε 49 τὰ om. 52 αὐτοῦ man. prim.; ἑαυτοῦ corr. 54 δὲ corr. | εἴπομεν pro εἴπωμεν 55 καὶ εἶπεν . . . άλλὰ σῶσαι om. 58 κλίνη man. prim.; κλίνει corr. 62 tr. δ ἰησοῦς πρὸς αὐτόν
- 10:2 ἐκβάλη pro ἐκβάλλη 6 μὲν om. | ἐπανακάμψει pro ἀνακάμψει 8 δ' om. 12 δὲ om. man. prim.; suppl. corr. 13 βηθσαϊδά pro Βηθσαϊδά 20 μᾶλλον om. 22 tr. μοι παρεδόθη 27 ἑαυτόν pro σεαυτόν 32 ἀντιπαρῆλθε pro ἀντιπαρῆλθεν 36 tr. πλησίον δοκεῖ σοι 39 τῶν λόγων pro τὸν λόγον
- 11:4 άλλά . . . . πονηροῦ οπ. 5 πορεύεται man. prim.; πορεύσεται corr. 6 μου οπ. 9 άνοιχθήσεται pro ἀνοιγήσεται 11 ἢ pro

εὶ 13 tr. δόματα ἀγαθὰ 16 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν add. post δαιμόνια 17 μερισθεῖσα pro διαμερισθεῖσα 24 εὐρίσκων man. prim.; εὐρίσκον corr. 32 νινευῖ man. prim.; νινευῖται corr. 33 κρυπτὴν pro κρυπτὸν | φῶς pro φέγγος 39 ὑμῶν om. 42 ὑμῖν om. man. prim.; suppl. corr. 44 οι² om. 51 ἄβελ corr. 54 καὶ om.

12:4 ἀποκτεννόντων pro ἀποκτεινόντων 7 πολλῶν man. prim.; πολλῶ corr. 20 ἄφρον pro Ἦφρων 21 ταῦτα λέγων ἐφώνει ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν, ἀκουέτω add. post πλουτῶν 22 ἐνδύσεσθε pro ἐνδύσησθε 28 τὸν add. post χόρτον | ἀμφιέννυσιν man. prim.; ἀμφιέννυσι corr. 38 οὕτως pro οὕτω 54 οὕτως pro οὕτω 58 βάλη pro βάλλη

13:6 tr. ζητών καρπὸν 8 κόπρια pro κοπρίαν 14 τὸ pro τῷ man. prim.; τῷ corr. | θεραπεύεσθαι pro θεραπεύεσθε man. prim.; θεραπεύεσθε mg. 20 καὶ om. 21 ἐνέκρυψεν man. prim.; ἔκρυψεν corr. 29 ἀπὸ om. 34 ἀποκτένουσα om. 35 ἀμὴν om. om.

14:5 υἰὸς pro ὄνος 9 τοῦτο man. prim.; τούτω corr. 10 ἀνάπεσαι pro ἀνάπεσον 11 καὶ δ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται om. 15 ἄριστον pro ἄρτον 24 μου om. man. prim.; suppl. corr. | πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὁλίγοι δὲ ἐκλεκτοί add. post δείπνου 26 αὐτοῦ pro ἐαυτοῦ¹ 28 ὁ add. ante θέλων | οἰκοδομεῖν man. prim.; rubr. mg. οἰκοδομῆσαι | δαπάνοιν (?) man. prim.; δαπάνην corr. 32 tr. πόρρω αὐτοῦ

15:4 ἐνενηκονταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα 5 αὐτοῦ pro ἐαυτοῦ 7 οὕτως pro οὕτω | ἐνενηκονταεννέα pro ἐννενηκονταεννέα | δικαίους pro δικαίοις 10 οὕτως pro οὕτω 26 αὐτοῦ om.

16:1 καὶ οπ. 9 ἐκλείπητε pro ἐκλίπητε 25 ὧδε pro δδε 26 ἔνθεν pro ἐντεῦθεν $\mid$ δίνανται pro δύνωνται

17:4 ἐπὶ σὲ οm. 6 ἔχετε man. prim. pro εἴχετε: εἴχετε corr. 7 ἔχων om. man. prim.; suppl. corr. 9 αὐτῷ om. 10 οὕτως pro οὕτω | tr. ἀχρεῖοι δοῦλοι 22 ἐπιθυμήσεται man. prim.; ἐπιθυμήσετε corr. man. prim. 24 καὶ om. 26 τοῦ om. | καὶ om. 34 δι om. 35 δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῶ δ εἶς παραληφθήσεται καὶ δ ἔτερος ἀφεθήσεται add. post ἀφεθήσεται

18:1 αὐτοὺς add. post προσεύχεσθαι 9 καὶ om. 14 γὰρ add. post $\hat{\eta}$ 15 αὐτὸν man. prim.; αὐτῶν corr. 18 ἄρχων om. 28 δ om. 36 ταῦτα pro τοῦτο

19:4 συκομορέαν pro συκομωραίαν | δι' om. 7 πάντες pro ἄπαντες 8 μοι pro μου | έσυκοφάντισα pro έσυκοφάντησα 15 καί ^{2} om. 23 την om. 29 βηθσφαγή pro Βηθφαγή 48 ποιήσουσιν pro ποιήσωσιν

20:1 ἱερεῖς pro ἀρχιερεῖς 5 οὖν om. 9 τις om. 10, 11 δείραντες man. prim.; δήραντες corr. bis 13 κύριος corr. 19 τὸν λαόν om. 27 tr. μὴ εἶναι ἀνάστασιν 28 ἔχων . . . . ἀποθάνη om. | έξαναστήσει man. prim.; έξαναστήση corr. 30 ἔλαβεν ὁ δεύτερος corr. man. prim. 31 ὡσαύτως add. ante ὡσαύτως; del. corr. 32 δὲ om. 33 γΐνεται γυνή corr.

21:2 tr. τινα καὶ 4 ἔβαλεν man. prim.; ἔβαλε corr. | ταῦτα λέγων ἐφώνει ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν, ἀκουέτω add. post ἔβαλε 6 λίθον pro λίθω 16 tr. συγγενῶν· καὶ φίλων· καὶ ἀδελφῶν 18 ἀπώληται pro ἀπόληται man. prim.; ἀπόληται corr. 21 ἐν² corr. | καὶ² om. 30 βλέποντες . . . ὅτι ἤδη om. 34 βαρηθῶσιν pro βαρυνθῶσιν | αἰφνιδίως pro αἰφνίδιος man. prim.; αἰφνίδιος corr. 36 ταῦτα om.

22:4 τοῖs² οπ. 9 ἐτοιμάσομεν pro ἐτοιμάσωμεν 12 ἀνώγεων pro ἀνώγεον 30 ἐν τῷ βασιλείᾳ μου οπ. | καθίσεσθε pro καθίσησθε 31 σινιάσαι corr. 32 ἐκλείπη man. prim.; corr. ἐκλίπη 34 φωνήση (corr.?) pro φωνήσει 36 πωλήσει pro πωλησάτω | ἀγοράσει pro ἀγορασάτω 45 αὐτοῦ οπ. 47 αὐτοὺs pro αὐτῶν | τοῦτο γὰρ σημεῖον δεδώκει αὐτοῖs $^{\circ}$ δν ἃν φιλήσω αὐτόs ἐστιν add. post αὐτόν 55 συγκαθησάντων man. prim. pro συγκαθισάντων: συγκαθισάντων corr. 60 δ² οπ. 63 δαίροντεs (corr.?) pro δέροντες 66 τε οπ. | αὐτῶν pro ἑαυτῶν

23: Ι ήγαγον pro ήγαγεν ΙΙ έξουδενήσας pro έξουθενήσας 12 καὶ add. ante φίλοι 25 αὐτοῖς om. 26 τοῦ ^{1} om. 29 αὶ add. ante κοιλίαι 44 ἐνάτης pro ἐννάτης corr.; man. prim. ἐννάτης 54 καὶ ^{2} om. 55 καὶ ^{1} om.

24: Ι γυναῖκες add. post ἦλθον 4 tr. ἄνδρες δύο 18 έν $^{\rm I}$ om. 24 οὕτως pro οὕτω 31 αὐτῶν pro αὐτόν 36 καὶ add. ante αὐτὸς 39 πνεῦμα corr. 42 μελισσείου pro μελισσίου

John 1:28 βηθανία man. prim. pro Βηθαβαρᾶ; mg. man. rec. γρ(άφε) βηθαβαρᾶ 29 ὁ Ἰωάννης om. 30 αὐτός pro οὖτός 39 λέγετε man. prim. pro λέγεται, corr. λέγεται 40 οὖν add. post ἢλθον | δὲ om. 42 μεσίαν pro Μεσσίαν | ὁ om. 43 δὲ om. man. prim.; suppl. corr. rec. 44 ὁ Ἰησοῦς om. | ὁ ἰησοῦς add. post αὐτῷ 49 ὁ om.

2:17 καταφάγεταί pro κατέφαγέ 19 ο om. 22 έλεγε pro έλεγεν | αὐτοι̂s om. 23 τοι̂s add. ante Ἱεροσολύμοις

- 3:3 δ om. [fol. 244 perg. amis.; 3:4 εἰσελ[θεῖν . . . . 3:18 υἰοῦ] τοῦ θεοῦ: suppl. chart. 10 δ¹ om. 16 οὕτωs pro οὕτω] 23 σαλήμ pro Σαλείμ 28 μοι om. 36 τὴν add. ante ζωὴν²
- 4:3 ἀπῆλθεν pro ἀπῆλθε | πάλιν om. 8 ἀπεληλύθασιν pro ἀπεληλύθεισαν 10 man. prim. ἤδης: ἤδεις corr. 13 $\dot{\mathbf{o}}^{\text{I}}$ om. 15 man. prim. ἔρχομαι, corr. ἔρχωμαι 20 tr. τῶ ὅρει τούτω 25 μεσίας pro Μεσσίας | οὖν add. post ὅταν 31 αὐτοῦ add. post μαθηταὶ 35 τετράμηνός pro τετράμηνόν 42 ἐστι pro ἐστιν? 46 $\dot{\mathbf{o}}$ Ἰησοῦς om. 47 ἔμελλε pro ἤμελλε
- 5:1 ἡ add. ante ἐορτὴ 7 βάλη pro βάλλη [foll. 251–253 perg. amis.; 5:12 σοι [ἄρον² . . . . 6:7 αὐ]τῶ: suppl. chart. 19 βλέπει pro βλέπη corr.? 35 ἀγαλλιαθῆναι pro ἀγαλλιασθῆναι 36 πληρώσω pro τελειώσω 44 ἀνθρώπων pro ἀλλήλων 46 μωσεῖ pro Μωσῆ
- 6:2 ἠκολούθη pro ἠκολούθει 3 tr. ἐκάθητο ἐκεῖ] 15 ἀνεχώρησε pro ἀνεχώρησεν | πάλιν om. 19 γενόμενον pro γινόμενον 23 ἰησοῦ pro Κυρίου 24 καὶ om. 29 δ om. 39 ἐν om. 45 τοῦ om. 55 ἀληθής om0 ἀληθῶς om0 om0 ζήσεται om0 θεωρῆτε om0 ὑμεῖς om0 ἡμεῖς om0 ὁ Ἰησοῦς om0. om0 ἔμελλεν om0 ἡμελλεν
- 8: τ καὶ ὁ ἰησους pro Ἰησοῦς δὲ 2 βαθέως add. post πάλιν; rubr. βαθέος | ἢλθεν ὁ ἰησοῦς pro παρεγένετο 3 πρὸς αὐτὸν οπ. | ἐπὶ pro ἐν 4 εἶπον pro λέγουσιν | ταὐτην εὔρομεν ἐπαυτοφώρω μοιχευομένην pro αὔτη . . . μοιχευομένη 5 ἡμῶν add. post νόμω | μωϋσῆς pro Μωσῆς | ἡμῶν οπ. | λιθάζειν pro λιθοβολεῖσθαι | περὶ αὐτῆς add. post λέγεις 6 κατηγορίαν κατ' pro κατηγορεῖν | μὴ προσποιούμενος add. post γῆν 7 ἐπερωτῶντες pro ἐρωτῶντες | ἀναβλέψας pro ἀνακύψας | εἶπεν pro εἶπε | αὐτοῖς pro πρὸς αὐτοὺς | τὸν οπ. | tr. βαλλέτω ἐπ' αὐτήν 9 καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι οπ., loc. tamen his verbis relicto | tr.

ό ἰησοῦς μόνος | οὖσα pro ἐστῶσα 10 εἶδεν αὐτὴν καὶ pro καὶ . . . Υυναικὸς | εἶπε pro εἶπεν | αὐτῆ om. | γῦναι pro ἡ γυνὴ | ἐκεῖνοι om. 11 ἀπὸ τοῦ νῦν add. ante μηκέτι 12 tr. ἐλάλησεν αὐτοῖς | περιπατήση pro περιπατήσει 14 ἦλθα pro ἦλθον | ὑμεῖς . . . ὑπάγω om. 19 ὁ² om. 20 ἐληλύθη pro ἐληλύθει 26 λαλῶ pro λέγω 36 ἐλευθερώσει pro ἐλευθερώση | γενήσεσθε pro ἔσεσθε 44 τοῦ add. ante πατρὸς | λαλεῖ pro λαλῆ 52 γεύσηται pro γεύσεται 53 σὖ² om. 58 οὖν add. post εἶπεν 59 διελθών om.

9:3 ὁ om. 8 οὐχ' pro οὐχ | προσαιτῶν corr. 9 δὲ add. post Ἐκεῖνος ΙΙ κολυμβήθρα pro κολυμβήθραν Ι5 ἐπέθηκέ pro ἐπέθηκεν | tr. μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς | καὶ βλέπω om. 16 ἔστιν ἐκ pro ἔστι παρὰ | σημεῖα om. 20 δὲ add. post ἀπεκρίθησαν 21 ἑαυτοῦ pro αὐτοῦ 22 ἤδει pro ἤδη 27 tr. μαθηταὶ αὐτοῦ | γενέσθε pro γενέσθαι 28 οὖν om. 29 μωσεῖ pro Μωσῆ 31 ἀμαρτωλὸν pro ἀμαρτωλῶν 35 "Ηκουσεν . . . ἔξω om. | δ ἰησοῦς add. post αὐτὸν

10:1 οὖτος pro ἐκεῖνος 4 ἐκβάλλη pro ἐκβάλη 8 πρὸ ἐμοῦ om. 13 μέλλει pro μέλει 16 ἀκούσωσι man. prim. pro ἀκούσουσι: mg. ἀκούσουσι 18 θῆναι pro θεῖναι 22 τοῖς om. 23 σολομῶνος pro Σολομῶντος 29 ἐστιν pro ἐστὶ 39 tr. αὐτὸν πάλιν 40 πρότερον pro πρῶτον; mg. $\gamma \rho$ (ἀφε) πρῶτ(ον)

11:7 αὐτοῦ add. post μαθηταῖς 9 ὁ om. 9–10 φῶς . . . ὅτι τὸ om. man. prim., suppl. mg. 15 εἴμην pro ἤμην | ἀλλὰ pro ἀλλ' 19 ἐληλύθησαν pro ἐληλύθεισαν 20 ὁ om. 22 καὶ om. | αἰτήσει pro αἰτήση 30 ἐληλύθη pro ἐληλύθει 31 μνῆμα pro μνημεῖον 32 tr. αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας 33 κλαίουσαν om. 48 οὕτως pro οὕτω 51 ὁ om. 55 περὶ pro πρὸ 57 καὶ om.

12:2 σὺν add. ante αὐτῷ² 3 βαρυτίμου pro πολυτίμου: mg. πολυτίμ(ου) 6 περὶ τῶν πτωχῶν om. | ἔμελλεν pro ἔμελεν 7 αὐτό corr. 13 ἀπάντησιν pro ὑπάντησιν | ὁ² om. 15 σοι add. post ἔρχεταί 16 ὁ om. 25 ἀπολέση pro ἀπολέσει 26 διακονεῖ pro διακονῆ bis 30 ὁ om. | tr. ἡ φωνὴ αὕτη 33 ἔμελλεν (corr.?) pro ἡμελλεν 40 διάνοιαν pro καρδίαν 41 ἴδε pro εἶδε 45 καὶ ὁ . . . με om.

13:3 δὲ add. post εἰδὼς 8 ὁ add. ante Πέτρος 9 μου οπ. 12 τῶν μαθητῶν pro αὐτῶν 18 γὰρ add. post ἐγὼ 25 οὕτως add. post ἐκεῖνος 29 ἐδώκουν pro ἐδόκουν 32 αὐτῶ pro ἑαυτῷ 34 δίδωμοι pro δίδωμι 35 ἔχετε pro ἔχητε: mg. ἔχητε 36 ἐγὼ add. ante ὑπάγω 37 ὁ om. 38 μὴν pro μὴ | φωνήση pro φωνήσει

14:2 tr. πολλαὶ μοναὶ | tr. ὑμῖν τόπον 3 καὶ ἐὰν . . . . τόπον om. 12 ὅτι add. ante ὁ πιστεύων | μείζωνα pro μείζονα 15 μου pro τὰς ἐμὰς 16 δώση pro δώσει 22 καὶ add. ante τὶ 23 δι om. 27 ταρασέσθω pro ταρασσέσθω 30 τούτου om. 31 οὕτως pro οὕτω

15:2 φέρων pro φέρον 6 τις μεί add. ante τις, ex errore | το add. ante $\pi \hat{v}$ ρ 7 αἰτήσασθε pro αἰτήσεσθε 9 ἡμᾶς pro ὑμᾶς 16 μείνη pro μένη

16:3 ὑμῖν οπ. 7 ἐγὼ add. ante μὴ 8 καὶ οπ. post ἀμαρτίας 15 γὰρ add. post πάντα | λαμβάνει pro λήψεται 16 ἐγὼ οπ. 20 ὰμὴν² οπ. 27 πεποιστεύκατε pro πεπιστεύκατε 33 ἔχετε pro ἔχητε | ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε om.; ἐν τῷ κόσμω τούτω θλίψιν ἔχετε suppl. mg.

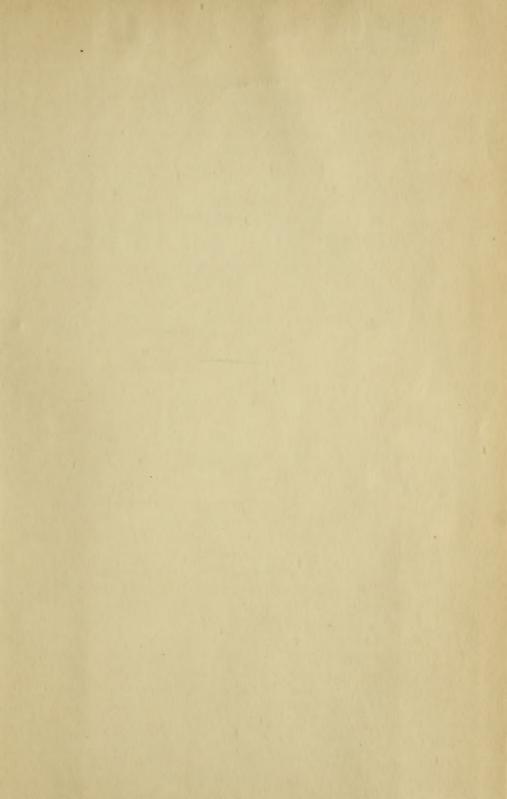
17:2 δώσει pro δώση 7 ἔγνωσαν pro ἔγνωκαν 9 εἰσιν man. prim. pro εἰσι; corr. εἰσι 12 εἰμὶ pro εἰ μὴ 20 πιστευόντων pro πιστευσόντων 21 να pro ἴνα¹; cap. om. rubr. 23 γινώσκει pro γινώσκη 24 δέδωκας pro ἔδωκας

18:8 ὁ οπ. 15 ἠκολούθη pro ἠκολούθει 16 εἰστήκη pro εἰστήκει | τὴν θύραν (θύρα?) pro τῷ θύρᾳ 17 ἢ pro εἶ 18 εἰστήκησαν pro εἰστήκεισαν 24 δαίρεις pro δέρεις 25 οὖν add. post ἠρνήσατο 28 ἄγουσι pro ἄγουσιν | οὖν οπ. | ἢν δὲ . . . πραιτώριον² οπ. 32 ἔμελλεν pro ἤμελλεν 36 ὁ οπ. 39 tr. βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν 40 βαροβᾶν pro Βαραββᾶν | βαραβᾶς pro Βαραββᾶς

19:6 αὐτὸν add. post σταύρωσον² 7 ὑμεῖs pro ἡμεῖs 10 αὐτῷ² οm. 11 δ¹ om. 12 ἐαυτὸν pro αὐτὸν 13 τοῦ om. | γαβαθά pro Γαββοθᾶ 16 ἤγαγον pro ἀπήγαγον 17 τόπον pro τὸν² 20 lr. ὁ τόπος τῆς πόλεως | tr. ῥωμαϊστὶ ἐλληνιστὶ 25 εἰστήκησαν pro εἰστήκεισαν | κλοπᾶ pro Κλωπᾶ | μαγδαλινή pro Μαγδαληνή 26 ἴδε pro ἰδοὺ 27 tr. ὁ μαθητής αὐτὴν 30 ὁ Ἰησοῦς om. 33 οἶδον pro εἰδον 34 εὐθέως pro εὐθὺς 35 tr. ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ | εἶδεν pro οἶδεν 36 δὲ pro γὰρ 38 δ¹ om. 40 ἐν add. ante ὀθονίοις

20:1 μαγδαλινή pro Μαγδαληνή 5 μέντι pro μέντοι 12 καθημένους pro καθεζομένους 14 δ om. 15 κηπωρός pro κηπουρός | lr. εθημας αθτόν 16 ραβουνί pro 'Ραββουνί 18 μαγδαλινή pro Μαγδαληνή | ἀπαγγέλουσα pro ἀπαγγέλλουσα 19 οῦν om. 26 εἰρήνη corr. 29 θωμᾶ om. 31 δι om.

21:1 δὲ add. post μετὰ | πάλιν om. 3 ἐνέβησαν pro ἀνέβησαν 5 ἔχεται pro ἔχετε: mg. ἔχετε 6 βάλλετε pro Βάλετε 14 ἐφανέρωσεν ἐαυτὸν pro ἐφανερώθη 15 ὁ Ἰησοῦς om. 18 ἐαυτὸν pro σεαυτὸν]

Date Due

JAN 2 5 '37	DEC 187	3,	
0,	SEP 2	4	
अन्तर १८५ व	UN 2 4		
_SERVED	191 0 1 199		
JUL 28	111H 0 1 19	98	
JUN 9 192			
AUG 12'47			
JAN 26 '52			
RESERVED			
RESERVED			
JUN 10 '64			
AUG 15 '64			
JAN 16 '65			
DEC 5 73			
DEC 11 73			
DEC 12 "	g		
DEC 18 73			
DEC 147	3		
Library Bureau Cat. no. 1137			

